

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

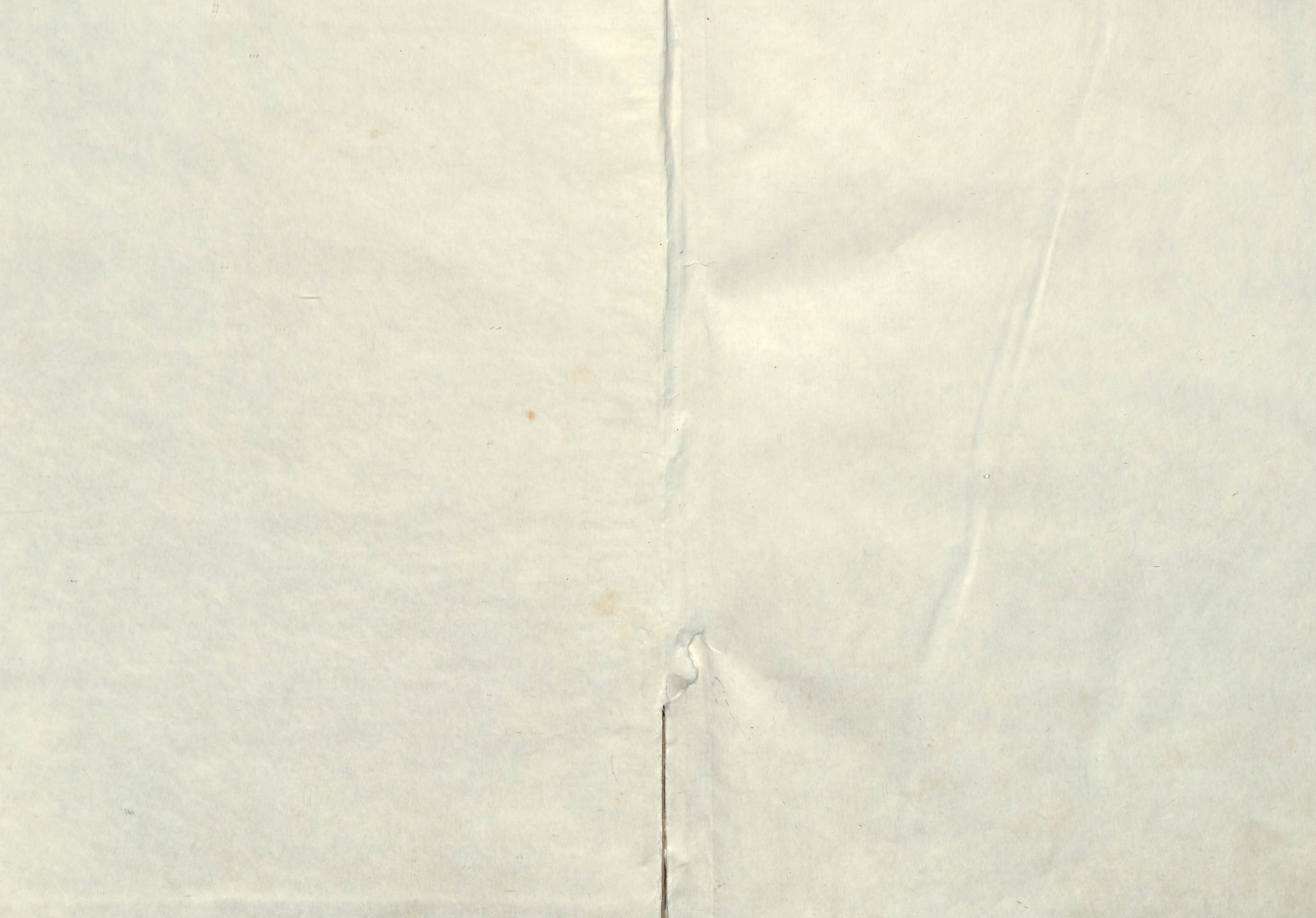
783

Զ. ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

312(47.925)

Կ-78

5-43a

4-78

PA
3112

Հ. Ս. Խ. Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՍԱՏ

ԼՎԵՆ ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ

**ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐԱՄՅԱԿՈՒՄ (1831—1931)**

Գ.Ս.Է. Վ. ԼԻԳՐ.
Ա. 1934 թ.
Ար. № 204

Բնակավայրերի լրիվ ցուցակը
1831, 1873, 1886, 1897, 1908, 1914, 1916, 1919, 1922, 1926
յեզ 1931 թվականներին

5410

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵԼԲՈՆՅԱՆ ՖՈՆԴԻ
ԹԵՐԵՎԱՆ 1982

Հ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ներկա աշխատանքը նպատակ ունի հասարակութեան և մանավանդ գիտական հետախույզների համար արամազրել լրիվ ձեռնարկ թորհրդային Հայաստանի բնակավայրերի և բնակչության քանակի մասին՝ վերջին հարյուր տարվա ընթացքում:

Սույն աշխատությունը կազմողը նպատակ է ունեցել ոպագործված աղբյուրների հարազատ արտացոլելը լինել և կատարել և նրանց հավաքումն ու դասավորումը և այլ պատճառով նա գրքի ներածական մասում ապրիս և միայն աղբյուրների լուսաբանությունը և վոչ վերլուծումը կամ քննադատությունը: Վերջինս արդեն ուրիշ աշխատանքի նյութ է:

Տվյալները մեջ են բերված բնակավայր առ բնակավայր, առանձին-առանձին 1831, 1873, 1886, 1897, 1908, 1914, 1916, 1919, 1922, 1926, 1931 թվերի:

«Իժտիսյին մի աշխատանք» եր սա, ինչպես վոր վորակեց վիճակագիր մասնագետներից մեկը ներկա աշխատանքի մեթոդիկայի քննման ժողովում:

Բազմաթիվ աղբյուրներից նյութ քաղել, պարզել սրանց ներքին հակասությունները, թերությունները լրացնել, ստուգել և ուղղել թվաբանական վրիպումները, անհրաժեշտ պա-

րագաներում կցել ծանոթություններ, նույնիսկ հում նյութերի վրա շունչ առ շունչ մարդկանց թիվը համարել (1831 և 1873 թվականները վորոշ շրջաններում) և սպազիր աղբյուրների կողքին ոգտագործել տասնապատիկ չափով ձեռագիր և արխիվային աղբյուրներ (մոտ 200 հատոր) ահա այն, ինչ վոր կատարված է:

Շատ բնական է ներկա աշխատանքի համար քննված ու ստուգման լինթարկված մի քանի հարյուր հազար թվերը մեկ առ մեկ ճշտել և դասավորել մենակ աշխատող մարդու գործ շեր և այլ լակ պատճառով կարող են պատահել ակամա վրիպումներ և թլուրիմացություններ:

Ներկա աշխատության կազմություն և հրատարակման իրենց խորհուրդներով աշակցող բոլոր հիմնարկներին և մասնագետ ընկերներին հաշտնում եմ իմ հրապարակային շնորհակալությունը:

Առանձնապես պետք է շեշտել նախկին Կենտրինական (այժմ Ժողտնտհաշվար) անունը, վորն իր անխիվր արամազրեց լաշնորեն ոգտագործելու համար:

1933 թ. սեպտեմբեր 1 Զ. ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ

942-85

Ա. Գ. Բ. Յ. Ո. Ի. Բ. Ն. Ե. Բ. Յ. Ե. Վ. Գ. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն. Ո. Ի. Թ. Յ. Ո. Ի. Ն.

Ա. Զ. Ե. Ռ. Ա. Գ. Ի. Բ. Ն. Ե. Բ.

I. Հայաստանի Պետական Արխիվում (Յերեվան)

1817, 1825, 1830—34, 1839—42, 1873, 1886 թվականների աշխարհագրիչների խազան օրիգինալները, մոտավորապես 200 հատոր, վերոնշյալ անսխեմական պատգործման են լինթարկված՝

Камеральное описание:

- 1. Казахской провинции—казенных крестьян. Армяне; произведено 1830 г.
2. Тоже Татары.
3. Шамшадильский Дистанции, казенных крестьян. Армяне, произведено 1831 г.
4. Тоже Татары—произведено 1831 г.
5. Карабахской провинции, казенных крестьян—произведено 1832 и 1833 г. часть I Крепость Шуши, Занезурского магала, Карачорлинского минбашства, Писианского минбашства, Сисианского минбашства, Татевского минбашства, Мегри—Гюнейского минбашства, Чавундаринского минбашства, Баргушетского минбашства, Капанского минбашства, Дизяхского магала, Дизях—Дживанширского магала, Демурчи—Гасанлинского магала, Джеванширского магала (подчеркнутые использованы). Армяне и татары.
6. Тоже часть II произведено 1832—1833 г. содержит кочующие племена, а также Кябирлинский, Ермиджский, Колонийский. Талишинский, Чалябурский, Хаченский и Варантинский магалы и дополнение к Занезурскому магалу.
7. Карабахская провинция. Крестьяне состоящие в Управлении Ханской фамилии произведено 1832—1833 г.
8. Поверка камерального описания Кара-

бахской провинции мулла, сеиди и афан диам (1832-33 г.)

9. Камеральное описание Армянской области отд. I часть I город Эривань произв. 1831 г. (Тапабаши, Демирбулаг) частично 1832 год, 5 томов.

- 10. Армянская область отдел I часть II магал Кирхбулаг произ. 1831 г.
11. Тоже часть III магал Зангибасар произ. 1831 г.
12. » » IV магал Гарнибасар произ. 1831 г.
13. » » V магал Ведибасар произ. 1831 г.
14. » » VI магал Шарур произ. 1831 г.
14а. Часть VII и VIII Сурмалу и Даракенд Парчанис (остались вне ССРА)
15. Тоже часть IX магал Саотли произ. 1831 г.
16. » » X » Талин » »
17. » » XI » Сеидли и Ахсакали произ. 1831 г.
18. » » XII магал Сардарабад произ. 1831 г.
19. » » XIII магал Карпибасар произ. 1831 г.
20. » » XIV » Абаран произ. 1831 г.
21. » » XV » Дарачичак произ. 1831 г.
22. » » XVI » Геогчай произ. 1831 г. 2 том.
23. Отдел II ч. I—V Нахичеванская провинция (кроме нескольких сел все вне ССРА).
24. Тоже часть VI магал Даг алагяз произ. 1831 г. 2 том.

- 25. Тоже III часть I—VI Ордубат произ. 1831 г. 6 том.
26. » IV ч. I и II кочующие народы, произ. 1831 г. 2 том.
27. Документы камерального описания 3 том.
28. Дополнение к камер. опис. Шамшадильской Дистанции произ. 1839 г.
29. О коренных жителях. Поверка камерального описания Шурагальского участка Грузино-Имеритинской губ. Александропольского уезда 1842 г.
30. О турецких переселенцах. Поверка Камерального описания Шурагальского участка Грузино-Имеритинской губ. Александропольского уезда 1842 г.
31. Поверка описи города Александрополя 1842 г. 2 том.
32. Поверка казенных крестьян Бамбакского участка 1842 г.
33. Шамшадильская Дистанция 2 том. содержит а) Агалар и Сейди 1832 г. б) Магометанское духовенство 1832 г. в) Агалар и Сейди 1839 г. г) Магометанское духовенство 1839 г. д) Армянские священники 1830 г.
34. Подлинные рукописи камерального описания Армянской области от которых взяты данные Шопена более 10 томов.
35. Камеральное описание 1873 г. Занезурского уезда 4 том.
36. Тоже Казахского уезда 2 том.
II Լեհիմգրողի Պատմական Արխիվում
37. Перепись населения 1897 г. поселенные данные Эриванской губ. Эриванского уезда.
38. Тоже Эриванск. губ. Эчмиадзинского уезда.
39. » » Александропольского уезда.
40. » » Ново-Баязетского уезда.
41. » » Нахичеванского уезда.
42. » » Шаруро - Даралагязского уезда.

- 43. Тоже Елизаветопольской губ. Занезурского уезда.
44. » » губ. Казахского уезда.
45. » Тифлисской губ. Борчалинского уезда.
46. » Карсской области.
III Վրաստանի Պետական սկան Արխիվում Թիֆլիսում
47. Камеральное описание Борчалинского уезда 1831 г.
48. » » Борчалинского уез. буква „М“ 1873 г. (Другие буквы не нашлись).

IV Հայկենսվիճվաթի (հետագայում Պետական Ժողովուրդագրություն) արխիվում

- 49. 1916 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրության տվյալները Յերեվանի ամբողջ նահանգի մասին. գյուղ առ գյուղ տվյալներ:
50. Նույն, Յելիզավիտոպոլի նահանգից Ղազարի և Ջանգեզուրի գավառ:
51. 1916 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրության վերաբերյալ ձեռագրերը (ամփոփումներ, զեկուցումներ և այլն):
52. 1919 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրության բնակավայրերի ցուցակը:
53. 1919 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրության վերաբերյալ աղյուսակներ և այլ նյութեր:
54. 1922 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրության բնակավայրերի ցուցակը:
55. 19 5 թվի բնակավայրերի ուսումնասիրության հարցաթերթիկներ (մոտ 2000 հատ):
56. 1926 թվի մարդահամարի բնակավայրերի քարտերը:
57. 1926 թվի մարդահամարի բնակավայրերի ցուցակները:
58. 1930 թվի գյուղմիասնարկի ցուցակները թե րոտ հին և թե րոտ նոր շրջանների (Պետական Ֆինանսական):
59. 1927 թվի գյուղատնտեսական կազմված բնակավայրերի զոնային քարտերը:
60. Սահմանաչիւն փոփոխումների, բնակավայրերի անվանակոչության և բնակավայրերը:

վերաբերելու գրեթե ամբողջ զրազրություններն ու ցուցակները թե տեղերից ստացված և թե կենսորոնում կազմված, ինչպես նաև կենսագործկոմի և ժողկոմխորհի բոլոր վորոշումները:

61. 1931 թվի սեպտեմբերին բնակչության հաշվառման բնակավայրերի քարտերն (մոտ 1500 հատ) և բնակավայրերի ցուցակը:

V Լուստողիտաի արխիվում

62. 1914 թվի ստորագրված օւսման վերաբերյալ Յերևանի, Շարուր—Դարբազյազի, Նախիջևանի, Ալեքսանդրապոլի, Նոր-Քայազխի և Եջմիածնի գավառների պլանային նյութերը 6 հատոր:

VI Այլ աղբյուրներից ստացված արտադրանքներ

63. «Չեզոք Չոնայի» 1917 թվի վիճակագրության գյուղ առ գյուղ ավյալները (Վրաստանից):

64. Ադրբեյջանի Չոնայի և Գյուրգյուստան գավառների 1921 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրություն և 1925 թվի գյուղխորհուրդների բնակավայրերի համեմատական ցուցակներ (Ադրբեյջանից):

65. Земельные дачи Эриванской губ. по межевым данным. 6 մատյան (1890 թվականների): հան տպագրված մատյաններ միմիջան Յերևանի և Նոր-Քայազխի գավառների մասին:

66. Նույն, Каресской области (проекты) 4 մատյան:

VII Իմ ձեռագիր աշխատություններ

67. Указатель наименований населенных мест и сельсоветы на арм., и русских языках 1929 г.

68. Նախիջևանի ՍՊՀ-ի հարյուրամյա անձամբ:

69. Դարբազյազի ժողովրդագրությունը:

Բ. ԱՊԱԿԵՏԻՊ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

70. Հայաստանի բնակավայրերի համառոտ բնութագրերը, ըստ գյուղխորհուրդների 1929 թ.: համատարած հաշվառման ավյալների: Հրատար. Հայկենտվիճվարի 1930 թ. Յերևան:

71. Բնակավայրերի ցուցակ 1929 թվի շրջանացումով—հրատ. Պետպլանի շրջանացման հանձնաժողովի 1929 թ.

72. Бюллетень Центральн. Статск. Управления Нах. ССР № 1 1926 г.

73. Տարեկան հաշվետվություն 1925 թ. Յերևանի Գողգազգործկոմի վիճակագրական բյուրոյի № 1 Յերեվան 1926 թ.:

Գ. ՔԱՐՏԵԶՆԵՐ

74. Զինվորական 5 վերստանոց:

75. » 10 «

76. Պետպլանի շրջանացման հանձնաժողովի 5 վերստանոց:

77. Կենտվիճվարի հրատարակված 10 վերստանոց:

78. Ավալբեգյանի Խորհրդային Հայաստանի 5 վերստանոց քարտեզը:

79. Կենտվիճվարի հրատարակված 5 վերստանոց քարտեզ ըստ առանձին գավառների (տպակետիպ):

Դ. ՏՊԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ա. Ռուսերեն լեզվով

80. ШОПЕН И. «Исторический памятник состояния Армянской области в эпоху ея присоединения к Российской империи. Ленинград - 1852 г.

81. МОГИЛЕВСКИЙ и полковник ЕРМОЛОВ 2-ой. «Описание Карабахского ханства» по данным 1823 г. издан. Тифлис 1866 года.

82. ЛЕГКОБЫТОВ. «Обозрение Российских владений за Кавказом». Ленинград 1836 г.—4 тома.

83. Список населенных мест. По сведениям 1873 г. Эриванская губерния—Тифлис 1879 г.

84. Свод «Статистических данных о населении Закавказского Края». Извлеченных из посеменных списков 1886 г.—Тифлис 1892 г.

85. «Кавказские календари» особенно за 1909, 1914, 1915, 1916 и 1917 годы.

86. Памятные книжки Эриванской губернии, особенно 1910 г.

87. «Памятная книжка» Елизаветпольской губернии 1910 г.

88. „Первая всеобщая перепись населения Российской империи 1897 года“ изд. Ленинград 1905 г.

Следующие XXI. Эриванской губ.

томы: XIX. Тифлисской губ.

XIII. Елизаветпольск. губ.

XIV. Карсская область.

Итоговой том списки насел. мест имеющие более 500 душ населения.

89. „Всесоюзная перепись населения 1926 г. Том XIV. Отдел 1 и т. XXXI отдел II. Закавказская СФСР.

90. „Предварительные итоги Всероссийской Сельско-Хозяйственной переписи 1916 года“ вып. II. Кавказ. Ленинград 1917 года.

91. ШАХАТУНЯН А.—„Административный передел Закавказского края“ Тифлис 1918 года.

92. „Материалы для изучения Экономического быта Государственных крестьян Закавказского края“ т. 1—7 Тифлис. 1885 г.

93. М. НЕРСЕСОВ. „Проблемы населения ЗСФСР в построении генерального плана“. Тифлис 1927 года.

բ. Հայերեն լեզվով

94. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ ՀՈՎՀ. ԵՊ.—«Ստորագրություն Կաթուղիկ Եջմիածնի և հինգ գավառացի Արարատ» Եջմիածին 1842 թ. 2 հատոր:

95. «Ցուցակ Խորհրդային Հայաստանի բնակավայրերի 1922 թ. գյուղվիճ. ավյալներով. Կենտվիճվար 1923 թ.

96. «Հայաստանի ազգաբնակչությունը ըստ սեռի, տարիքի, գրագիտության և ազգության 1922 թ. գյուղատնտեսական վիճակագրության նյութեր» Յերևան 1924 թ.:

97. «Հայաստանի Գյուղատնտեսական վիճակագրությունը 1919 թ., տպ. Յերևան 1920 թ. Խմբագրություն Բ. Իշխանյանի (տպագրությունը կիսատ է մնացել).

98. ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ Զ.—«Ճերմակ ջարդից

դեպի կարմիր շինարարություն» 1929 թ. Յերևան:

99. ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ Զ. «Յերևան քաղաքի ժողովրդագրությունը»: Հարյուրամյա անձանց պատկերը (1830—1930) համադրված Անդրկովկասի մեծ քաղաքների հետ: Յերևան 1930 թ.:

100. «Վիճակագրական տեղեկատու» հրատ. Կենտվիճվարի Յերևան 1924 թ.

101. «Խորհրդային Հայաստանը թվերով» 1923 1927 թ. Յերևան 1928 թ. հրատ. Հայկենտվիճվարի:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—1. Բացի այդ բազմաթիվ այլ ձեռնարկների՝ Ալիշանի, Եփրիկյանի, Ստ. Որբեղանի և այլ հայ պատմագիրների ու տեղագիրների:

2. Աշխատությունս մեջ աչլևա չենք կրկնելու այս թվահամարի մեջ հիշատակվող աղբյուրների և գրականության անունները. այլ միայն դնելու չենք թվահամարը և անհրաժեշտ դեպքում՝ նաև եջահամարը:

3. Հիշատակված աղբյուրներից արխիվներում (Յերևան, Թիֆլիս և Լենինգրադ) կատարել եմ արտագրություններ անձամբ, բացի Զանգեզուրի և Ղազախի մի մասից ու Կարսի շրջանից, վորը կատարվել է պ. Փ. Ստեպանովի ղեկավարությամբ և պ. Փ. Ստեպանովի ղեկավարությամբ և պ. Փ. Ստեպանովի ղեկավարությամբ: Նույնպես անմիջականորեն չես եմ արտագրել Լուստողիտաի, Կենտվիճվարի և այլ արխիվային նյութերը:

4. Ներկա աշխատանքը կազմված է 1924—1933 թվերին և այդ ժամանակաշրջանում չես հնարավորություն եմ ունեցել լինել ՀՍՍՀ-ի բոլոր շրջաններում (տարբեր գործուղումներով) բացառությամբ Շամշադինի և հատուկ ճամբորդություն լիցիտի կատարել Մեղրի—Ղափան—Գորիս—Սիսյան—Դարբազյազ — Մարտունի—Բասարգեչար—Սեվանի ձովի արևելյան ափերով Դիլիջան—Ախտա—Յերևան գծի վրա և վորով անձամբ ծանոթ եմ ներկայիս գյուղություն ունեցող բնակավայրերի մեծ մասի տեղագրության:

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՅԱՆՆԵՐ ՅԵՎ ԿՐԺԱՏՈՒՄՆԵՐ

- * Աղյուսակներն բաժնուժ ցույց և տալիս գյուղը. վիճակագրված չեն, բայց բնակված են:
- * Թվանշանների կողքին ցույց և տալիս, վոր բնակչության թիվը տարրեր աղյուսակներին և վերցված:
- ( ) Թվանշանների կողքին ցույց և տալիս տվյալ բնակավայրից քոչած ազգաբնակչությունը (1916 թ.):
- Բնակչության թիվն անհատ և և կամ հաշված և այլ բնակավայրերի վրա:
- Տվյալ բնակավայրը այդ թվին գոյություն չի ունեցել և կամ բնակչություն չի ունեցել:

Հ. Հ ա յ

Թ. Թյուրք, թաթար

Կ. Կարափափախ

Ռ. Ռ ու ո

Ք. Քյուրդ, յեզիզի

Յ. Հ ու յ ն

Ա. Ա ո ո ռ ի

Ց. Ցիգան, գնչու, բոշա

Խ. Խ . ո ն ազգություն:

Ն Ե Ր Ա Մ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Բնակչության թիվը 100 տարվա ընթացքում բար առանձին բնակավայրերի մեծք տալիս ենք 2 հիմնական ցուցակներում:

№ 1 ցուցակ—աղյուսակը պատկերացնում և առկա բնակչության աճման ընթացքը 1897 և 1926 թվին, իսկ

№ 2 ցուցակ—աղյուսակը՝ մեծական բնակչության աճման ընթացքը 100 տարվա ընթացքում:

Առկա և մշտական բնակչության աղյուսակներին աջակցի բաժանումը նպատակ ունի ցույց տալու մեթոդական գրեթե միևնույն հայացքով ստացվելիք բնակչության թիվը տարբեր տարիներում: Այդ գատորոշումը ավելի կարելի է դառնում նաև նրանով, վոր ՀՄԽՀ-ում, —ինչպես վերջին տարիների ուսումնասիրություններն են ցույց տալիս, մշտական բնակչության թիվը հաճախ մեծ տարբերություն և ունեցել առկա բնակչությունը *) 1926 — 27 թվականներին այդ տարբերությունը արտահայտվում էր մոտ 30—40.000-ով:

Առկա բնակչության նկատմամբ կիրառված մեթոդիկայի տեսակետից 1897 և 1926 թվերը իրար հետ նույնանում են և այդպիսով նրանց համեմատությունը աճման խնդրում շատ կարելի է նույնիսկ անհրաժեշտ և դառնում:

Հարյուրամյակի ընթացքում վորոշ կերպով չի կարելի ասել թե ինչպես և հասկացվել «մշտական բնակչությունը» տարբեր աշխարհագրիկ կամ հաշվառումների ժամանակ: Հաճախ դա նույնացել և տվյալ բնակավայրի վրա «արձանագրված բնակչություն» (приписное население) գաղափարի հետ և կարծեք թե հարյուրամյակի ընթացքում այդ տեսակետը տիրապետող է յեղել:

Մի շարք հաշվառումների ժամանակ ոգտագործվել և «Հողագտագործողների» տեսություն:

*) № 98 էջ 49—51:

նր, վորով ցուցակում մտել և միայն հողի հետ կապված բնակչությունը: Այդ դեպքում ցուցակներում չեն մտնում այն բնակավայրերը, վորոնց բնակչությունը գյուղատնտեսությամբ չի զբաղվում:

Հաշվառումների մի այլ խումբ վիճակագրել և բնակչությունը ըստ կատեգորիաների՝ պետական, յեկեղեցապատկան, կաթնամտերական հողերի վրա ապրողներ, և կամ ըստ դասերի՝ գյուղացիներ, հոգեվորականներ, ազնվականներ և այլն:

Այդ բոլորը գտնելն ու ի մի հավաքելը կապված էր մեծ գծավորությունների հետ և կարող է վորոշ թյուրիմացությունների պատճառ դառնալ:

Այդ իսկ պատճառով մշտական բնակչության վերաբերյալ մեր ցուցակ—աղյուսակի տվյալներն առանց գիտական վերլուծման ոգտագործել գիտական աշխատություններում ցանկալի չ'պետք է համարել:

Մեր նպատակն է յեղել հարազատորեն վերականգնել աղբյուրը ներկա վարչական սահմաններում և նրա թերիներն ու վրիպումներն ուղղել վոչ թե ըստ մեր անձնական հայացքի, այլ ըստ աղբյուրի տեսակետի: Բնակչության թվի վերլուծումը հետագայում մենք կը տանք մի առանձին աշխատության մեջ:

Բացի յերկու հիմնական ցուցակ—աղյուսակներից տալիս ենք նաև ամփոփում—աղյուսակներ:

Առանձին բնակավայրերի վերաբերյալ ծանոթությունները մենք ամփոփել ենք մի տեղ «բացատրություններ» բաժնում:

Հիմնական առաջ կազմող № 1 և № 2 ցուցակ—աղյուսակների կառուցվածքի վերաբերյալ ուրիշ ծանոթությունները պետք է տեսնել ներկա աշխատության հաջորդ գլուխներում:

ՀԱՄԱՅԻՆ ԿԱՐՁԱՎՈՐՆԵՐՆ ԲԵՐՈՒՄՆԵՐՆ ՅԵՎ ԱՌԱՆՉԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԸ ՅՈՒՑԱԿ—ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐԻ ՄԵՉ ՄՏՅՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Հարյուրամյակի ընթացքում ՀՍՍՀ-ի ներկա տերիտորիան վարչական տարրեր բաժանումների վե յենթարկված յեղել՝ սկսած մասալ ներքից մինչ քաղաքն ու գավառը և ապա մինչև ներկայի շրջանները:

Շատ բնական է, ի՞նչ մեր ցուցակ-այլուսականներում ընդգրկված հաշվառումներից չուրաքանչյուրը պիտի դասավորված լիներ այն վարչական բաժանումներով, վոր ավելի թվականին գոյություն ունենա:

Մեր նպատակն է յեղել ավյալները համեմատելի դարձնելու համար այդ բոլորը տալ միևնույն վարչական սահմաններում:

Այդ առթիվ մենք ոգտագործել ենք 1933 թ. սեպտեմբերի 1-ին գոյություն ունեցող վարչական բաժանումները:

Անցնելով առանձին բնակավայրերին, պետք է շեշտել, վոր հարյուրամյակում կատարված հաշվառումների մեջ հիշատակվող բոլոր բնակավայրերը հիշատակված են № 1 ցուցակ — աղյուսակում, իսկ № 2 ու միայն նրանք, վորոնց վերաբերյալ մշական բնակչության ավյալներ կան:

Ամեն մի բնակավայր ունի իր հերթահամարը, վորն յերկու ցուցակներում նույնությամբ կրկնվում է. «Բացատրություններ» բաժնում, նույնպես այդ համարների միջոցով մենք ցուց ենք տվել բնակավայրի տեղն առանց դիմելու ալ միջոցները (եջահամար և տող):

Բնակավայրերի ցուցակը կազմելիս մենք նկատի չենք ունեցել հետևյալ պարագաները:

- ա) Յեթե մի բնակավայրը մեր ցուցադրած թվականներից վորեւ մեկում հիշատակվում է, դա բավարար ենք համարել ցուցակում մըտցնելու համար: Յուցակում մտցված են նույնպես մի քանի բնակավայրեր վորոնք բնակելի չեն 1929—1933 թվականներին, բայց վորոնք 1931 թվի ցուցակներում վորպես առանձին բնակավայր չեն հիշատակվել, որինակ Սոֆուլու գյուղը Սիսիանում, վոր ներկայիս նույնիսկ գյուղի տեղի կենտրոն է:
- բ) Յեթե նախկին մի գյուղից ծնունդ է առել նոր գյուղ և այդպիսով կազմվել են նույննանուն յերկու գյուղեր (որինակ Ախտայի շրջ-

անի Քաղսի Ներքին և Վերին) այդպիսի պարագաներում 2 գյուղերն էլ մուծված են ցուցակում և հին ավյալները նշանակված են դրանցից մայր գյուղ հանդիսացողի դիմաց: Յերբ գվար է յեղել վորոշիլ դրանցից վորն է ավելի հին*), այդ դեպքում պալմանակառուին մենք դրանցից մեկնումեկը (նկատի ունենալով բնակչության քանակն և ալ պարագաներ) հաշվել ենք հին և նրա դիմաց նշանակել ենք թվերը: Թե ի՞նչքան է այդ մեկ հաշվովիլ, ցուց կտան հետագա քննադատությունները:

գ) Յեթե նախկին մի քանի գյուղերից կազմվել է հետագային մի գյուղ (որինակ Այգետտան գյուղը Ղամարլում) այդպիսի դեպքերում մենք նրանց հաշվել ենք մի գյուղ և հատկացրել ենք մի տող, միայն թե այն բոլոր թվականներին, յերբ նրանք դեռևս գտնված էին, ավյալներն էլ մեջ են բերված ջոկ ջոկ: Այդպիսի պարագաներին № 3 սյունակում ցուց են տված առանձին տողերով ավյալները և նրանց բնակչությունը համապատասխան սյունակներում, սակայն այդ բոլոր բնակավայրերն ունեն մեկ հերթահամար (№ 1 սյունակ) միայն իրարուց զատորոշելու համար յերբեմն տարբերվում չեն ա, բ, գ տառերի ավելացումով (որինակ № 1ա Նորք, վորը հետագային միացել է Յերևանին):

դ) Քոչվոր-թափառական աշխարհներին, յեթե հետագային բնակվել են վորեւ գյուղում, ցուց ենք տվել այդ գյուղի դիմաց, իսկ յեթե վոչ առանձնացրել ենք և առանձին տողով ենք տվել (տեսնել Ղուրդուղուլու շրջան):

ե) Այն ավյալները, վորոնք հիշատակված են զանազան աղբյուրներում առանց մանրամասնելու նրանց ըստ բնակավայրերի ու մեկ հնարավոր չի յեղել պարզաբանել, այդպիսի դեպքերում (որինակ 1916 թ. մասնատիրական անտեսությունները) այդ չբաժանվող բնակչությունը գրված է բոլոր բնակավայրերից հետո առանձին տողով վորպես «հաշվարկված»:

*) Այդ առթիվ մենք ձեռք է առնում ենք նայել մոտ 700 բնակավայրերի հիմնական թվականները մոտավոր ավյալներով, ըստ ազգաբնակչության ցուցմանների: (Տես № 55 աղյուսակները):

բնակչություն», իսկ յեթե ՀՍՍՀ-ի մասնաբաժանումներում ըստ շրջանների, այդ դեպքում այդպիսի ավյալները տրված են ամփոփման աղյուսակներում:

զ) Հաշվարկումներով ստացված ավյալները մեջ են բերված միայն ավյալ շրջանի վերջերս թեր տողում, իսկ հաշվարկման մասին գրված է ներկա ներածականի համապատասխան թրվականի վերաբերող բացատրական մասում, իսկ ավյալ բնակավայրի դիմաց գրված է «... նշանը»:

Այն գյուղերի վերաբերմամբ, վորոնք վոեւ ուսումնասիրվող տարեթվում բնակված չեն յեղել, տրված է ավյալ թվականի բնակչությունը, իսկ յեթե ուսումնասիրվող թվականում անբնակ են յեղել, բայց առաջ և վերջ բնակված չեն յեղել, գրված են «ավերակ», ալյակս գիծ է քաշվել, վոր ցուց է տալիս թե ավյալ բնակավայրը մինչ այդ թվականը գոյություն է ունեցել կամ վորպես առանձին բնակավայր գոյություն է ունեցել և կամ վորպես առանձին բնակավայր ցուցակների մեջ չի հիշատակվել: Նախապես բնակված բայց հետագայում ամայացած գյուղերի դիմաց, վորոնք մինչև 1931 թ. չեն վերականգնվել, դարձյալ գիծ է քաշված, վոր ցուց է տալիս թե ավյալ բնակավայրը ալյուս գոյություն է ունեցել և առաջիկայում էլ նրա շինանալը հարցականի տակ է (որինակ նրա հողերը հարևան գյուղերի մեջ բաժանված լինելու հետևանքով):

Բնակավայրերի անունները գրելիս առաջնորդվել ենք շրջանագման դեկրետի հետ միաժամանակ Պետպլանի կողմից հրատարակված բնակավայրերի ցուցակով (№ 71), վորի վրեպումները ուղղել ենք կենտրինավարի հրատարակած «բնակավայրերի բնութագրի» (№ 70), «բնակավայրերի ցուցակ» (№ 95) և ալ աշխատությունների հիման վրա: Այդ ցուցակներով չընդգրկված բնակավայրերը վերցված են 1926 թ. մարդահամարի ցուցակներից, իսկ սրա մեջ ևս պակասողներն՝ այն ցուցակներից, վորտեղ վոր նրանք հիշատակվում են:

Աղյուսակ № 1-ի № 3 սյունակում, ընդհանրապես, մեջ են բերված ավյալ բնակավայր-

երի տարրեր անունները, լրացուցիչ կոչումներն, ինչպես նաև կարևոր ուղղագրական տարբերությունները և վրեպումները: Այդ տարրեր ուղղագրությունները յերբեմն առաջնորդում են բանասերներին գտնելու բնակավայրի անվան ծագումը, որինակ Իմուլու-Ամիրլի Տարինների ընթացքում մենք տեսնում ենք վոչ միայն նույն բառը սկսվում է տարբեր կերպով գրվել, այլ բնակավայրերի յերկար անունները սղմվում են, որինակ, Հաջի Նազար Ղուլին վերածվում է Հաջի Նազարի, Չեյթա—Չոլմա Չոմախը վերածվում է Չեյթախի, և կամ Շեյխգադե Ալի Սարունջից մնում է միմիայն Սարունջի բառը: Նույնպես յեթե մեկից ավելի գյուղեր հետագայում միացել և կազմել են մի գյուղ № 3 սյունակում ցուց են տրված միացած բոլոր գյուղերի անունները:

Այդ իսկ նպատակով մենք չխուսափեցինք այստեղ դնել նաև ապագրական կամ արտագրական սխալներով ստացված կարևոր աղավաղումները, վորովհետև առանց նրանց վորոշ թվականների մեջ ավյալ բնակավայրը գտնելը գվար է:

Միայն մենք ավելորդ համարեցինք 1919 թ. ձեռագիր ցուցակի աղավաղումները մեջ բերել, վորովհետև ցուցակները կազմված լինելով հազճեպ և ուսերեն հնչյունների աղղեցություն տակ, վոչ միայն վոչ մի ոգուս չելին կարող ալ, այլ և պիտի շփոթեցնե յին բանասերներին: Այնուամենայնիվ նրանցից կարևորները մեջ են բերված:

Այդ իսկ պատճառով աղյուսակ № 1-ի № 3 սյունակը վոչ միայն հեշտացնում է զանազան ցուցակներում յեղած բնակավայրերը գտնելուն և դասավորելուն, ալ և առատ նյութ է տալիս բանասերներին և պատմադիրներին իրենց վորոնումները կատարելու:

Այդ սյունակը մենք կազմել ենք վերցնելով մեր հիմնական աղբյուրներից բոլոր ավյալները, իսկ յերկրորդական աղբյուրներից պատահականորեն: Ամենաառատ նյութերը այդ առթիվ տվել են № 37—46, 55 և 83 աղբյուրները:

ՅՈՒՑԱԿ — ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐՈՒՄ ԳՅԻՑԱՍԿՎՈՂ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԸ

Չնայած նրան, վոր ցուցակ-աղյուսակներում մտել են հարյուրամյակում հիշատակվող բոլոր բնակավայրերը, վորոնք ընդգրկված

թվականներից վորեւ մեկում բնակչության թիվ ունեն ցուց տրված, այնուամենայնիվ վորոշ բնակավայրեր դարձյալ դուրս են մնացել:

Այդ ուղղութեամբ ամենից առաջ մենք ոգտովում ենք Շոպենի ավյալներից: Բացի բնակված բնակավայրերից Շոպենն ունի և «Ավերակ բնակավայրերի ցուցակ»:

Այդ ավերակ բնակավայրերից այնպիսիները, վորոնք հետագայում չեն բնակված, ձեջ ենք բերում այստեղ:

Հերթա-համար	Հերթահամար ըստ Շոպենի	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն *) (մտտավորապես վորտեղ և գտնվում)
ա. Արիքուլաղի մահալ			
1	2	Իգնատուզ	Աղմաղան լեռան փեշերին (Քյուզաջըք և Քյուլլուշա գյուղերի նման):
2	9	Արզափ	Արծափ կամ Գյուլմուշ բնակված ունենք Ախտայում:
3	11	Գամջիլի	Բաշգյուղից հյուսիս:
4	12	Կիտիկյան կամ Կյուլտի կուտ	Աղմաղանի վրա Ջառ գյուղից հյուսիս:
5	16	Բաբաջուր	Հատիս լեռան վրա:
6	17	Տամակիրմազ	Աղմաղանի վրա (բայց Աբտարանում ունենք այդ անունով բնակված գյուղ):
7	21	Յ ա յ ջ ի	Ցուլց և տրված Գալաքլուից և Ջառից վերև, բայց այդպիսի բնակված գյուղ կա Ախտայում:
8	22	Ղզզալա	Քանաքեռից ներքև Ջանգիլի ափին (ներկայիս Յերեանի շարունակութուն և կազմում):
9	24	Ալաքլար	---
10	25	Ակիքենդ կամ Մուրազ Թափա	Ջանգուլի մյուս ափին Քանաքեռի հանդերը կոչվում են Մուրազ Թափա:
բ. Զանգիրասարի մահալ			
11	27	Հասան աղա	Այս 3 գյուղերն 1831 թվին ոգտագործվում էյին Ուլուխանլու (Նարիմանլու) գյուղի բնակիչների կողմից, և ուրեմն այդ գյուղից շատ հեռու չպիտի լինեն:
12	28	Ս ի ն ն ի ք	
13	29	Ղարաջալար	
14	30	Ռ գ ա ն լ ա ր	1831 թվին ոգտագործվում էր Աբուլքենդի բնակիչների կողմից:
15	31	Գ ի ր ջ ա ն	Գոնդուզյան գյուղի հողերում:
16	32	Ն ո ր ա գ ե ղ	Շոպենի Բեյբուլթարազ գյուղի դիմաց նշանակված և ձևագիր մատչաններում Թագազուզ կամ Նորագեղ:

*) Ծանոթության բաժինը լրացված և մեծ մասամբ Շոպենի գրքի ձեռագիր սրբիչնախերում կատարված նոթերի հիման վրա Այդ նոթերը կատարված են ամեն մի բնակավայրի դիմաց «Ծանոթություն» բաժնում առ-

խառնարկ կազմելու ժամանակ Մեր կողմից ընդհակառակը ցույց տրված են այն հավանական շփոթությունները, վոր կարող էր Շոպենն ունենալ:

Հերթա-համար	Հերթահամար ըստ Շոպենի	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն (մտտավորապես վորտեղ և գտնվում)
գ. Դառնիրասարի մահալ			
17	34	Մ ա ս ի մ լ ի	Կա բնակելի Մասուձլու գուղ, վորը համարվում է մեծ Մասուձլու, իսկ սա համարվում է Մասուձլու ներքին կամ Մասուձլու Մազրա:
18	35	Թ ա չ թ ա ն	Պատկանում է Նովրուզլուին:
19	36	Բայրամ Ալիդաղի	Դոխիուզ, Դալուար և Այասուլ գյուղերի միջև:
20	37	Ղուլաղսիո կամ Բեկղուլաղսիո	Միացված և Դալուար գյուղին:
21	40	Շաֆիարազ	Աղբաշի վերև:
22	43	Մ ու ը ղ ու ը	Բայրուրդից և ներքին Գիլանյարից վերև:
23	49	Կակավուս	---
---	62-71	գյուղերը	Այս 13 գյուղերը գտնվում են Արաքսի աջ ափին և ներկայիս պատկանում են Թուրքիային (Մասիս լեռան ստորոտում և Սուրմալիում):
24	75	Իմամ Վերդի դալասի	
դ. Վեղի Բասարի մահալ			
25	80	Ս ա ր ա յ	Դավալուից վերև կա փոքրիկ բլուր մի անունով:
26	84	Թալասավան	---
27	88	Շ ո ր ս ու	Դավալուից հյուսիս կա այդ անունով աղբուր:
28	90	Հասան Ղալա	---
29	92	Ո Ր Գ ու Կ	Նայիլ Հորթուն գուղ, վորն նույնպես ավերակ է ցույց տրված: Ըստ Շոպենի Որթուկ գտնվում է Վեղիի դաշտում և վոչ լեռնամասում:
30	93	Վ ա լ ի ջ ա ն	---
31	94	Ք ե ջ ա ք լ ի	---
---	95	Աբաս Աբազ	Սուրմալիում:
32	96	Ալի Ղըզլ	Յեթի Սուրմալուի Ալի Ղըզլն է, ապա կըրկնրված է:
33	97	Մուրադարազ	Կարելի է նույնացնել Մահմեդարազի հետ:

Հերթա- համար	Հերթահա- մար ըստ Շողիների	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն (մտավորապես վորտեղ և գտնվում)
34	98	Ալիարադ	---
35	99	Ալիդրադի	---
36	100	Գյունլուք	---
37	103	Կիզիլ Կերան	---
38	105	Մուսաջըք	---
39	107	Ղազանչի	---

№ 110—156 ավերակ գյուղերը մեջ չենք Սուրմալի և Կարաքենդ Փարչինիս մահալներին, բերում, վորովհետև պատկանում են Շարուր, վորոնցից վաղ մի գյուղ ՀՍԽՀ-ին չի անցել:

յ. Սաարի մահալ

40	157	Խալիլ Ղալադ	Այս 3 գյուղերը ցույց են տրված Հաջի Բալ- րամ գյուղի մտակրքում, դրանցից Խալիլ Ղալադ 5 վերստանոց քարտեղի վրա գրված և Կարսի շրջանում, հավանաբար մյուսներն եւ Արփաչաչի մյուս ավիին լինեն:
41	158	Արմին Բավլանի	
42	159	Սոֆիլար	
—	161	Բաշլալադ	

զ. Թալիքի մահալ

43	164	Նադիրխանլի	Գտնվում է Շորագյալի կողմերը: № 174-ից մինչև 188 Ղրղղից մինչև Ղըլջա- թաղ 16 անրնակ գյուղեր 1831 թվին չեն բը- նակված յեղել, վորովհետև Ղարանդու գետից հանված առուն չի գործում և ջուր չկար: Ներկայիս այդ գյուղերը գտնվում են Արթիկի շրջանում և մեծ մասով բնակված են բացի այստեղ հիշվածներից, վորոնց ճիշտ տեղը հայտնի չի:
44	166	Սուլուկլան	
45	171	Չիչալի	
46	172	Փյուսական (ձեռագի- րում Թյուսական)	
47	173	Չալիփա	
48	176	Փարաքենդ	
49	177	Չորթուլի	
50	180	Սատրգի	
51	182	Աշաղա Դամիրջիլի	
52	186	Բաղլուքենդ	
53	188	Գյուղարչին	

ե. Սարգարաղի մահալ

54	190	Թիմուր Խանքենդի կամ Դովլաթբադ	Շարիֆաբադից ներքև Ղարասու գետի վրա, Բահիմաբադից վերև: 1831 թվին հաշվվում է յին Ղարսուն գյուղի վրա:
55	191	Իթքոն	
56	192	Կիչիլի	
57	196	Խամ	

Հերթա- համար	Հերթահա- մար ըստ Շողիների	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն (մտավորապես վորտեղ և գտնվում)
58	198	Աղղամիլ	---
59	199	Ղարաղըլադ	Այդ անունով բնակված գյուղ ունենք Հրազդանում:
60	201	Ցոփունիս	---
61	202	Արփա Գավասիք	---
62	203	Խաչբաշ	---
63	205	Անբերդ	Աշտարակի շրջանում Ինաքու գյուղից վերև կա Ամբերդի ձոր և Ամբերդ ավերակ բեր- դը: 5 վերստանոց քարտեղի վրա գրված է նաև 2-րդ անունը՝ Ղըղղալա:

բ. Կարբիբասարի մահալ

բ. Աբարաթի մահալ

64	207	Թեղխարաբ	---
65	208	Շաբանլի	Շաբան անունով գյուղ ունենք Արթիկում:
66	209	Խաչբուլադ	---
67	211	Բիթլի	---
68	212	Ամիրլի	Իմիրլի անունով գյուղ ունենք Արթիկում:
69	213	Յարբաշ	---
70	214	Մամիշքենդի	---
71	218	Ճանճիկ	Տեսնել նաև Ղարանլուղ (Ճանճիկ) գյուղը
72	219	Ջիլի գյուղ	---
73	220	Շահղուլի ոլան	---
74	221	Փորսուլի	Փորսուկ անունով գյուղ ունենք Թալինում:
75	223	Ալրի Բուլադ	---
76	226	Գունբադ	Շողեն ունի և բնակված գյուղ Գունբադ Աբարանում:

ձ. Դարաչիլակի մահալ

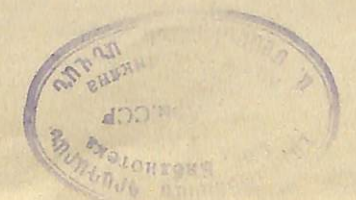
77	229	Որդաքուլ փոքր	Հավանաբար միացած լինելով Որդաքուլ Մեծին կազմած լինի ներկա Որդաքուլ գյուղը:
78	230	Ալիփափախ	---
79	231	Բարութ	---
80	232	Կոնախ Գյորմադ	---
81	233	Եշակ Կուսուբան	---
82	234	Չորան Գյուլի	---

Հերթա-համար	Հերթահամար ըստ Շոպենի	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն (մոտավորապես վորտեղ է գտնվում)
83	235	Ղ Է Ղ ա ճ	Ղեղաձ անունով գյուղ ունենք Արթիկում:
84	236	Մ ա մ ա ն	Ծաղկաձորի մոտի լեռնաշղթան Մաման է կոչվում:
85	237	Ա յ դ ի ն	---
86	238	Շ ա ք ա ր ք ա շ ի	---
87	240	Ս ու թ ու թ լ ա ն	Համեմատել Չընչո գյուղի հետ:
88	241	Զ ի չ ա կ լ ի	Համեմատել Ծաղկունք գյուղի հետ:
89	242	Փ ի ր փ ա լ ու զ	---
90	243	Զ հ ն ա լ ա ղ ա	Համեմատել Ալեքսանդրովկա գյուղի հետ:
ժա. Գյուղայի մահալ			
91	244	Բ ու զ զ ա թ ա փ ա	Որդաքլու և Բեղլու գյուղերի միջև:
92	246	Ա լ լ ա ն Վ ե ր զ ի ք ե կ	} Ուշթափա լեռան վրա:
93	247	Ու չ թ ա փ ա	
94	248	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե *	
95	249	» »	Գանձակի մոտ:
96	251	» »	Գանձակի մոտ:
97	252	» »	} Լճի ափին-Նորադուղի և Յերանոսի միջև:
98	253	» »	
99	254	» »	
100	255	Բ ե չ ու ք Ա լ թ ու ն Թ ա խ ա	
101	256	Ք ի չ ի կ » »	
102	257	Դ Ե մ ի ր չ ի Պ ո ղ ո ս	Յերանոսի և Թաղաքենդի միջև:
103	258	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	} Բոլորն էլ գտնվում են Թաղաքենդ գյուղի շրջապատում:
104	259	» »	
105	260	» »	
106	261	» »	
107	262	» »	
108	265	Ա ղ ա խ Թ ա ու զ	} Աթգաշ, Այրիձա գյուղերի նման գետեղված են Թաղաքենդից սկսած Աբուլ Ասիր լեռան վրա և Այրիձա գետի շրջապատում:
109	266	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	
110	270	» »	
111	271	» »	Վերին Ղարանլու գյուղի մոտ:
112	272	» »	Մարտունի գյուղի մոտ:

*) Այս և հետագա նմանորինակ գեպերում թե այսպիսի կամ և թե ձեռագիրներում գրված է անունը մոտայ-

Հերթա-համար	Հերթահամար ըստ Շոպենի	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություն (մոտավորապես վորտեղ է գտնվում)
113	273	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	} Ալիզըղ գյուղի մոտ:
114	274	» »	
115	275	» »	
116	277	Խ ա ն Զ ի կ ի գ ո ղ լ ի	
117	278	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	} Քորադուս և Ալուչալու գյուղերի միջև:
118	279	» »	
119	280	» »	
120	281	» »	
121	283	» »	
122	284	» »	} Ղզլբիլիսա գետի ափերին:
123	285	» »	
124	286	» »	
125	287	» »	
126	288	Բ ե չ ու ք ա ղ ա	Ղանլի աղալուի մոտերքում:
127	289	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	} Ղզլուլաղի մոտերքում:
128	290	» »	
129	291	» »	} Ղրխբուլաղի »
130	292	» »	
131	293	» »	Դաշքենդի »
132	294	» »	} Բաշքիթի »
133	295	» »	
134	296	» »	} Յելիջա (Ղարադուլունլի) մոտերքում:
135	297	» »	
136	299	» »	
137	300	» »	Ջարգիբիլի մոտերքում:
138	301	Գ յ ո ք շ ա յ	} Ջ ո գ ի մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե
139	305	Ա ղ ը ի ջ ա	
140	306	Ա ն ու ն ը մ ո ո ա ց վ ա ծ Ե	} Լճի ափին. Աղրիձալի մոտերքում:
141	307	» »	
142	308	» »	
143	309	Դ ա լ ի Ա ղ ու թ լ ու ն	
144	310	Կ ա մ ա ս ա ղ	

№ 311 320 գյուղերը նշանակված են Նախիջևանի մահալներում և գրանցելի վրա մինը ՀՍԽՀ-ում չի գտնվում:

Հերթա-համար	Հերթա-նամար ըստ Շեպենի	Բնակավայրերի անունը	Ծանոթություններ (մոտավորապես վորտեղ և դասվում)
Ժբ. Դատալագյազի մահալ			
145	321	Քյալլաթաղ	---
---	322	Ա. ու ղ	Նախիջևանի Սև-ին և պատկանում:
146	323	Թամաշալըք	---
147	324	Բոյադարա	---
148	325	Միլաուզ Ղըլաղի	---
149	226	Փանաղալասի	---
150	327	Վարդափուլ	---
151	329	Դյանձակ	---
152	330	Ջանի աշաղի	Համեմատել Ղափաղու (Ջանիաշաղի) գյուղի հետ:
153	336	Ղոշավանք	---
154	337	Չոմալի	---
155	341	Բաղչալըք	Ունենք ավերակ գյուղ Վեդիում:
156	342	Բուկիբա	---
157	343	Բորչի բաղ	---
158	344	Ղուլի բաղ	---
159	346	Մուղանջիք	---
160	352	Փաշատուղ	---
161	353	Գիրակյազար	---

№ 354—359 գյուղերը նշանակված են Որդուբաղի մահալներում և դրանցից վոչ մինը ՀՍՍՀ-ում չի գտնվում:

Դժբախտաբար նույնպիսի ցուցակներ մենք չունենք Հայկական Մարզից դուրս գտնվող շրջանների համար, վորպեսզի կարելի լիներ տալ ՀՍՍՀ-ի բնակավայրերի ամբողջական պատկերը:

Շահխաթունի (№ 94) 1835-ական թվականներին կազմած ցուցակներում մենք ունենք հետևյալ գյուղերը և հնարավորություն չենք ունեցել պարզելու նրանց վոր գյուղ լինելը:

Հերթահամար	Նկարագրություն	Մեզ հայտնի վիճակ
162	Որդևան 11 հայ գերդաստանով	Աշտարակի շրջակայքում:
163	Իաչի գյուղ 11 հայ և 13 մահմեդակ-գերդաստանով	Վաղարշապատի շրջակայքում:
164	Եյվազալը 8 մահմեդ. գերդաստանով	Արարանում Բուժականի մոտերքում:
165	Կեչառուս ավերակ	Ծաղկաձորի մոտ:
166	Տելիլար (2 գյուղ միասին) 17 մահմեդական գերդաստանով	Նիգ գավառում Բջնիի շրջակայքում: Կարելի է համեմատել Փաշաքենդ գյուղի հետ, բայց սա հիշատակված կա արդեն Վարաժնունիքում:

Հերթահամար	Նկարագրություն	Մարտունիում:
167	Շողագա գյուղ 46 հայ գերդաստան	Մարտունիում:
168	Չ ա գ 56 » »	»
169	Մաքինիս 8 մահմեդ. »	Ալուչալուի մոտերքը:
170	Սարաչու մյուս 5 » »	Սարաչու գյուղ Որդաքու գյուղի մոտի Բեղու գյուղի հետ ենք նույնացրել, իսկ «Սարաչու մյուս» նույն գյուղի մոտերքում է լինելու:
171	Տաշքեթի բ. 24 մահմեդ. գերդաստ.	} Ունենք մի Դաշքեթի, յերևի նրա մոտերքումն են գտնվում կամ լենթաղրել, վոր Գեթի և բաշ Գեթի գյուղերն են:
172	» գ. 6 » »	

Ուրիշ բանասերների կամ պատմագիրների տվյալները մենք մեջ չենք բերում, վորովհետև նրանք հանդիսանում են կամ յերկրորդական աղբյուր և կամ վերաբերում են հարևան մարզից առաջ չեղած դրոթյան: Հինգ վերստանոց քարտեզի վրա կան բավական թվով բնակավայրեր, վորոնք չեն մտել մեր ցուցակ աղյուսակներում: Դրանք հետևյալներն են (բացի վանքերից, յեկեղեցիներից, ձմեռանոցներից ու տեղափոխված գյուղերից)

Հերթահամար	Նկարագրություն	Մարտունիում:
1. Շ ա մ Ե ա դ ի ն		
173	Նովչալի	Բերդիչ վերև (տես Նավուր):
174	Չորաթան	2 հատ է ցույց տրված:
2. Ի ջ Ե վ ա ն		
175	Աքսիպարա	2 հատ է ցույց տրված:
3. Ս Ե Կ փ ա ն վ ա ն		
176	Դոսեվա խուտոր	Իմազլուի մոտ:
177	Պավուլա »	Սարաղուկայից վերև:
178	Յեղիկովա »	» ներքև:
179	Ժուրայեվսկի »	Ալեքսանդրովկայից վերև:
4. Դ ի լ ի ջ ա ն		
180	Ալթի Սարալ ավերակ գյուղ	Շորթալուի թերակղզում:
5. Լ Ե Ն Ի ն ա կ ա ն յ Ե վ Ա ր ք ի յ		
181	Խարբա Չանդար ավերակ գյուղ	Ղալթաղչի կայարանի մոտ:
182	Չաղալի ավերակ գյուղ	} Իլիխարի գյուղի մոտ:
183	Կորսուխի » »	
184	Սարիշալար » »	
185	Գեոգարչի » »	Բարուլի գյուղի մոտ:
186	Կիրքենդ քրդաբնակ գյուղ	Անի կայարանի մոտ:
187	Թյունքոբի ավերակ գյուղ	» » հարավակողմ:
		Բուղդաշինի վերև:

Հերթահամար

188	Փարսկյան ավերակ գյուղ	Մուսուլուղի, Ագրիսաման և Փիրթիկյան գյուղերի միջև:
189	Զիչակլի » »	
190	Փարսուբա » »	
191	Գորսքենդի » »	
192	Կարմուզի » »	Մանձուղձուզ գյուղի մոտ:
193	Աջիալի » »	Սոնգուլուղի գյուղի մոտ:
6. Թ ա լ ի ն		
194	Սադախլի ավերակ գյուղ	Սաբունչի գյուղի մոտ:
7. Սարգաթաթ		
195	Քարիբաս քրդաբնակ գյուղ	Այրիսլաթի մոտ:
8. Վաղարշապատ		
196	Զոբանքյարա թրքաբնակ գյուղ	Իլխիդորուզի գյուղի մոտ:
197	Դարդալու » »	
9. Վ ե դ ի		
198	Ղազանչի ավերակ գյուղ	Հանդ գյուղից վերև:
199	Մուսաջուզ » »	» » ներքև:
200	Թաղաքենդ գյուղակ	Ջղինդարադուռնի մոտ:
201	Դուկիդաշ քրդաբնակ գյուղ	Զիվանդարա գյուղի մոտ:
10. Կ ո ս ա յ ֆ		
202	Արամուս հայ	Բեզաքլու և Բոդքլոսա գյուղերի միջև:
11. Ա խ ս ա		
203	Ք ո ը ո զ լ ի	Դադաղձաղից վերև, Քորոզի բարձունքի ներքև:
12. Դ ա ռ ա յ ա զ յ ա զ		
204	Ա ը լ ա խ	Կարմրաշենից վերև:
205	Բ ե կ զ ա զ ա	Բուլախլար գյուղից վերև:
206	Մաշադի Շաբազ	Բաշգյուղի և Հասանքենդի միջև:
13. Ս ի ս թ ա ն		
207	Դամիրով ավերակ գյուղ	Բազարչայից վերև Գնդեվազի ուղղությամբ:
208	Սուսբուլաղ » »	
209	Մյարջիմաքլու » »	
210	Ազաջ գյուղակ	Շխարի և Զաբազատուրի միջև (տես Ազազա):
14. Մ ե դ ի		
211	Վիթնաձոր	Ղափանի Հանդ ներքին գյուղից վերև Երնաձորի ուղղությամբ:

212	Վ ա շ տ ավերակ գյուղ	Նյուվազիի մոտ:	
213	Մարզակիթ (վերին)	Մարզակիթ ներքինից վերև:	
Մյուս շրջաններում ցուցակներում համար գյուղեր չկան:			
Անցնելով Մեծեղոյ արխիվի ավազներին ունենք հետևյալ բնակավայրերը, վորոնք մեր ցուցակներում չեն մտել:			
Հերթահամար	Համար ըստ Մեծեղոյ արխիվի		
214	13	Ա զ ք ե ն դ	62° 35' 34" — 40° 2' 26"
215	48	Բելուք Գիլանլար գյուղակ	60° 29' — 40° 6' 25"
216	139	Քիչիկ Գիլանլար »	62° 29' 54" — 40° 6' 3"
217	164	Մազրա Շորսու գյուղ	62° 23' 29" — 39° 55' 38"
218	215	Ուլուխանլու գյուղակ	62° 5' — 40° 3' 2"
219	372	Շամբուրդ դարա	62° 20' 45" — 40° 18' 45"
220	436	Յախչադովա խուսոր	62° 15' 48" — 40° 46' 58"
221	471	Հասանքեկլու	61° 33' 10" — 40° 16' 13"
222	576	Ա զ ա շ ա զ ա	63° 13' 36" — 39° 38' 58"
223	659	Քյահա բինասի	62° 59' 40" — 39° 47' 55"
224	667	Նաջաֆ Ալի բինասի	62° 59' 25" — 39° 49' 30"
225	673	Բ ե կ զ ա տ ա	63° 12' 40" — 39° 44' 45"

Ահա յերեք չորս աղբյուրներից հավաքված բնակավայրերի խումբերը, վորոնք չեն մտել մեր ցուցակ աղյուսակների մեջ:

Դրանց մեծ մասը հնուց ի վեր անբնակ է յեղել և այդպես էլ մնացել է:

Յերկրորդ մեծ խումբի մեջ մտնում են այնպիսի գյուղակներ, վորոնք բաղկացած լինելով մի քանի տնից, անապամանորեն պետք է հաշված լինեն իրենց մալը բնակավայրերի հետ:

Յերրորդ խումբը (գլխավորաբար Շահ-խաթունիի հիշատակածները) պետք է վոր տարբեր անուններով ևս կոչված լինեն, և մեր ցուցակներում մտցնելու դեպքում, մեր կարծիքով, ստացվելու յեր կրկնողություն:

Այդպիսով մենք կարծում ենք, վոր մեր ցուցակ աղյուսակները լրիվ են: Ի հարկե դրանով չենք ուզում ասել, վոր թյուրիմացություններ և սխալմունքներ չկան: Ընդհակառակը, մի քանիսի վերաբերյալ նույնիսկ մենք հատուկ ծանոթություններ ենք տալիս:

ԲՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱՎՈՐՈՒՄՆ ԸՍՏ ԱՉԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Բնակչությունն ըստ ազգություն դասավորելիս մենք այն վերածել ենք 3 գլխավոր խմբերի՝ հայ, թուրք, այլ:

Մեջ բերված բոլոր թվականներին էլ հաջորդ միշտ կազմել են միաձուլ ազգություն և նրանց ուրիշ ազգերի հետ շփոթելու վոչ մի առիթ չկա: Շատ բարդ է թուրքերի խնդիրը: 1837-ական թվերի աշխարհագրի ժամանակ նրանք անվանված են թաթար, ըստ վորում այդ հասկացողություն տակ ամփոփել են նաև բոլոր մնացած իսլամ ազգերին, իսկ մի շարք պրովինցիաներ էլ կոչվելիս են յեղիլ ուղղակի «մուսուլմանական պրովինցիաներ»: Ավելի ճիշտ է մտածել այդ խնդիրներին Շոպենը և նրանց բոլորին անվանել է մուսուլմաններ:

Հետագայում «մուսուլման» տերմինը ճշտորոշվում է և ընդունվում «թաթար» տերմինը, վորով դուրս են մնում քրդերը, պարսիկները, կարափափախներն և այլն, բայց դեռ չեն

դատվում թուրքական և թաթարական այլ ցեղեր, իսկ մեծ շփոթություն շարունակում է գոյություն ունենալ քրդերի մասին: Մի աշխարհագիր քուրդ և համարում այլ գոյություն, իսկ մի ուրիշը, նրանց թաթար համարելով, բոլորովին այլ գոյություն է հիշատակում քրդերին, այնպես վոր նրանց թիվը մեծ յեղիվել է յենթակա: Շատ աշխարհագիրներ դեռ շարունակում են թաթարներից չզատել պարսիկներին: Նույնիսկ մենք ունենք նաև պաշտոնական ծանոթություններ, վոր ինքդիրքին այդպես անվանողներին աշխարհագիրները հաշվել են վոչ թե պարսիկ, այլ թաթար*):

1919 թ. հետադարձ եվրոպայից այդ բոլոր իսլամ ազգերը վերանվանվել են «մուսուլման» թեև ձեռագիր ցուցակը ջրկում է թուրք, քուրդ, թուրքմեն և այլ ազգությունները:

Խորհրդային շրջանի սկզբին 1922 թ. մենք գտնում ենք առանձնացված քրդերին, իսկ մյուսները՝ միացված «թրք-թաթար» հասկացողության տակ, վորովհետև մի շարք տեղերում նրանք մասսակալանորեն գրված ելին թաթար (ուսուբեն հին տերմինի ազդեցության տակ), իսկ ուրիշ վայրերում ուղղակի անվանվել են թուրք: 1922 թ. մշակման փամանակ, վորը կատարվել է իմ ղեկավարությամբ, անհնար յիդավ այդ հասկացողությունները զատել և պարսիկ, թաթար, թուրք և այլ մի շարք իսլամ ազգեր հասկացողությունը վերածվեց «թրք-թաթար» հասկացողության:

1926 թ. մարդահամարը, համաձայն հրահանգի, վերջակետ գրեց այդ խառնաշփոթության և ղեկավարվեց «ինքնորոշման» սկզբունքով: Ով իրեն ինչպես էր անվանել այդպես էլ ցուցակագրվել է:

Սակայն այս մարդահամարն էլ դերժ չմտաց թերություններից: Չանդեղություն ստացվեց բավական մեծ թվով պարսիկներ, իսկ Աղբաբայում՝ ոսմանյան թուրքեր, վորոնք և հետագայում հավանորեն ճշտորոշվեն և վերածվին թուրքերի: Գործառնական կյանքում թուրքերի հետ հաշվում են նաև «պարսիկ», «կարափափախ» և «ոսմանյան թուրք» ազգություններին պատկանողները՝ նկատի ունենալով նրանց մի մայրենի լեզու ունենալի և հա-

*) № 83 աղբյուրում № 1176 բնակավայրի վերամերյալ ծանոթություն:

ձախ իրենց իսկ—հարցաքննվողները հակասական պատասխաններ տալը, ինչպես այդ տեղի է ունեցել մեծ մասամբ 1931 թվին:

1914 և 1919 թվերին ազգությունները չեն առանձնացված, այլ նշանակված են միմիայն գլխավոր ազգությունները, վորովհետև մնացած մասնամասնությունները պակասում էին:

Պետք է դիտել, վոր մասնավորաբար 1914 ցուցակում բազմաթիվ գոյությունները շփոթված են, այդպիսի պարագաները մենք պահել ենք անփոփոխ, բայց առանձին բնակավայրերի վերաբերյալ, չեթե նախորդ և հաջորդ բոլոր տվյալներն էլ ցույց են տվել մի վորոշ ազգություն, իսկ 1914-ի բնակավայրերի այլբենական ցուցակում այլ, այդպիսիներին մենք վորպես սպառնական վրիպակ ուղղել ենք, անպայման այդ մասին կատարելով համապատասխան ցուցմունքներ ավալ թվականի տակ կամ «բացատրություններ» բաժնում:

Այն թվականները, վորոնց վերաբերյալ ազգությունների մասին ցուցմունքներ չկան, այդպիսիների համար անհրաժեշտություն դեպքում պետք է ոգտվել մոտակա աշխարհագիրների տվյալներից:

Այլ ազգությունների համար հատկացված լինելով միմիայն մի սյունակի, գծավորություն է առաջանում նրանց ըստ առանձին ազգությունների դասավորելու գործում: Բայց կարելի չէ պարզել թե գլխավորաբար «այլ» ազգություններով բնակված գյուղերը, վոր ազգություն են ներկայացնում նախախորհրդային շրջանում 1914 և աղբյուրի տվյալներով (սյունակ 17), իսկ խորհրդային շրջանում՝ 1926 և 1931 թվի տվյալներով:

1897 թվի տվյալները մեջ են բերված ըստ կրոնների, վորովհետև ըստ ազգությունների դասավորման տվյալներ առանձին բնակավայրերի մասին չկան: Ըստ ազգությունների դասավորումը հետաքննելու համար մենք դրել ենք հատուկ սյունակ և 1886, 1914 և այլ թվականների ոժանդակությունը նշանակել ենք տվյալ բնակավայրերի գլխավոր ազգությունը:

Մշտական բնակչության աղյուսակներում ուսու (վելիկոուս), ուկրաինացի, բելուսու և մորտվա հասկացողությունները չեն գատորոշված և բոլոր աշխարհագիրներին մոտ էլ նրանք խմբված են մի հասկացողության ներքո՝

«ուսու»: Ընդհակառակը, առկա բնակչության աղյուսակում (1926 թիվ) նրանք առանձնացրված են:

Քրդերն ու յեղիղիները անցյալում վոչ հաճախ գատորոշվել են, բայց դա կատարված է առկա բնակչության (1926 թ.) աղյուսակում, 1931 թվին քուրդ ընդհանուր տերմինի տակ ցույց են տրված նաև յեղիղիների մեծ մասը:

1897 թվականին վերաբերվող սյունակներում քուրդ և յեղիղիներ իրարից գատորո-

ՀԱՅՎԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՅԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՐԳԸ

Մեր կազմած մշտական և առկա բնակչության ղեկնամիկ աղյուսակներում, ինչպես վերելումն էլ շեշտեցի՞ք, ըստ հնարավորության ամենայն ճշուրյաբ պահպանված են աղբյուրների հարազատությունը:

Ուղղում կատարված է միմիայն աղբյուրների տեխնիկական կամ սպառնական (արտագրական) վրիպումների մեջ, որինակ Շուպենի № 59 գյուղը Շելիսլատե Ալի (Սարունչի) ցույց է տրված ար. 250 իգ. 224=747-ի մենք ընդունել ենք 474, վորը և համապատասխանում է ըստ ազգությունների գումարին:

Յերբ մի աղբյուրի տվյալները վորոշ շրջանի մասին պակասել են, մենք աշխատել ենք ոգտագործել յերկրորդ, յերրորդ աղբյուրները և այլն, վորոնց մասին առանձնապես համապատասխան տարվա վերաբերյալ բացատրական մասում ընդգծել ենք, բայց յերբ յերկրորդական աղբյուրներ չեն բավարարել, կամ թե էլ բաց է մնացել, մենք այդպես էլ թողել ենք և համապատասխան բնակավայրերի ղեկնաց գրել ենք «.» նշանը:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԲԱԺԻՆ

Հաճախ պատահում է, վոր գիտական ուսումնասիրությունների փամանակ մեծ կարեւորություն է ստանում տվյալ բնակավայրերի ճիշտ տեղի վորոշումը և կամ պլանային աշխատանքներ կատարելիս՝ պարզել թե վոր բնակավայրը ինչ բարձրություն վրա լի գտնվում և այլն:

Ահա նմանորինակ պահանջներին բավարարելու համար ավելորդ չհամարեցինք մեր աղյուսակներին կցել նաև վորոշ տեղեկատու բաժին:

շելու համար պետք է ընդունել հետևյալ՝ մուսուլման քրդերին հաշվել քուրդ, իսկ «այլ կրոններ» բաժնում դասավորվածներին յեղիղի:

Պարսիկների և կարափափախների նման մեծ շփոթություն կա և «թաթար»-երի մասին, վորոնք յերբեմն առանձնացրված են, իսկ յերբեմն՝ վոչ:

Մենք մեր ցուցակ-աղյուսակներում այդ բոլորը տվել ենք այնպես, ինչպես վոր աղբյուրներն են տալիս, առանց ուղղումների:

Այդպես լրացնելուց հետո տվել ենք շրջանային գումարները, ապա ամեն մի շրջանի վերաբերմամբ մի տողով տվել ենք հաշվարկված բնակչությունը այն բոլոր բնակավայրերի համար, վորոնց ղեկնաց գրված էր «.» նշանը, իսկ 1831 թ. նաև վորոշ պարագաներում հաշվարկված է իգական բնակչությունը:

Հաշվարկման տողից հետո ստացված է բնակչության թվի նոր գումարներ, այդ գումարներն էլ փոխադրել ենք ամփոփման աղյուսակները:

Կրկնում ենք, վոր ներկա աշխատանքով ստացված թվերը պետք է հաշվել տվյալ աղբյուրի վերականգնած տվյալներ և վոչ թե մեր տվյալները: Առաջիկայում ներկա տվյալների մասնամասն վերլուծումով, թերեզվ անհրաժեշտ դատնա գումարային տվյալները վորոշ փոփոխություն չեն թարկել: Բայց այդ հնարավորությունն ունեմ վոչ միայն յես, այլ բոլորը: Ներկա աշխատություն այդ տեսակետից այն հիմքն է, դոկումենտն է, վորի քննադատություն վրա հիմնված կարելի չէ յեղրակա-ցություններ հանել:

1. Բնակավայրերի ափսարհագրական դիրքը: Մենք տվել ենք ամեն մի բնակավայրի աշխարհագրական դիրքը լայնություն և յերկարություն աստիճաններով:

Դրա համար մենք ոգտվել ենք շատ թանգարժեք և մատնատիկական ճշտություն ունեցող Մեթեվոլ արխիվի տվյալներից*):

Սակայն Մեթեվոլ արխիվի տվյալները վերաբերում են 1890—1900-ական թվականներին:

*) Տես № 65 աղբյուրը:

ըին և նոր բնակավայրերի մասին տվյալներ չունեն։ Այդ պակասը մենք լրացրել ենք Կենսավիճվարի զոնային քարտերի միջոցով*)։ Բայց վորքան, վոր ա. աղբյուրը ունի մատեմատիկական ճշտություն և հաշիվները կատարված են հիմք ունենալով տվյալ բնակավայրի կենտրոնական կետը, բ. աղբյուրը, ընդհակառակն, ապրիս և միայն որիցնախը պատկերացում։

Վորպեսզի այս լեռնա աղբյուրների տվյալներն հի կարելի լինի իրարից զատորոշել մենք բ. աղբյուրի տվյալները զատել ենք աստղաչիշերով։

Յեթե վորևե բնակավայր այս լեռնա աղբյուրների տվյալներով հի հնարավոր չի յեղել լրացնել, ապա մենք լեռնա աստղաչիշ գնելով տվել ենք որիցնախը թվեր հիմնված մեր ունեցած անձնական ծանոթության և քարտեզային տվյալները վրա։ Յերբ բնակավայրի ճիշտ տեղը հայտնի չի լեղել նշանակել ենք գյուղխորհրդի կենտրոնի տվյալներով։

2. Բնակավայրերի դասավորումն բս զոնաների.—Այս տվյալները հավաքել ենք № 59 աղբյուրի տվյալների հիման վրա։ Ըստ այդ դասավորման զոնաները դասավորված ելին՝

Ձոնան	բարձրություն մետրերով
I.	0— 300
II.	300— 600
III.	600— 900
IV.	900— 1500
V.	1500—2100
VI.	2100 և ավելի

«Ձոնայի» սլոնյակում մեր նշումները կատարվել չեն * նշանի նախադրությունը։

3. Բնակավայրերի դասավորումն բս բարձրությունները.—Մասնագետի համար բավական չե պարզել զոնան, անհրաժեշտ և տվյալ բնակավայրերի բարձրությունն ևս պարզել վորը և մանք կատարել ենք։ Այդ դեպքում մենք դարձյալ ոգտվել ենք Հայկենավիճվարի տվյալներից**): Այդ աղբյուրներում տվյալները հիշված են ստեփաներով, մենք վերածել ենք նրանց մետրերի, ընդունելով, վոր մի ստեփնը հավասար և 2,13,360 մետրի, իսկ 1000 ստեփնը 2,133.60 մետրի։ Ստեփնը մետրի վերածելու աղբյուրի բժախնդիր ճշտությունը

*) Տես № 59 աղբյուրը։
**) Տես № 70 աղբյուրը։

վերցնելու հետևանքով տեղ տեղ զոնաների և մետրերով բարձրությունների տվյալների մեջ աննշան հակասություններ են ստացվում։

Սակայն պետք է նշել և այն, վոր Կենսավիճվարի գյուղաբաժինը թե առաջին և թե մանավանդ այս լեռնա աղբյուրի աշխատանքը կատարել է վոչ մասնագետ և պատասխանատու աշխատակիցների միջոցով ու համապատասխան կոնտրոլից չի անցկացրել, վորի շնորհիվ տվյալների մեջ պատահում են յերբեմն այդ ծակոց թերություններ։

Բայց այստեղ ևս առաջնորդվելով մեր ընդհանուր սկզբունքով, վոչ մի ուղղում չենք մտցրել աղբյուրի մեջ, նամանավանդ, վոր № 70 աղբյուրն ապակետիպով և հրատարակված և Կենսավիճվարի գյուղաբաժինը բարձրությունների չափերում սպրտված թերությունների մասին և վոչ մի խոսք չի ասել։

4. Բնակավայրի տիպը.—Տվյալ բնակավայրը գյուղ է թե գյուղակ, ձմեռանոց է թե տոնիկ ճշտորոշելու համար, վորպես որիցնախը հատկացրել ենք հատուկ սյունակ՝ «բնակավայրի տիպը», ոգտվելով գլխավորաբար 1926 թվի մարդահամարի տվյալներից*)։

Նախապես բնակված, բայց ներկայումս անմարդաբնակ բնակավայրերի վերաբերմամբ նման տվյալներ վերցրել ենք համապատասխան աղբյուրներից, վորոնցից վոր ոգտվել ենք տվյալ թվականի բնակչության ցուցակները կազմելիս։ Առանձնապես մենք ոգտվաբացանք ուսերին ОТСЕЛЬОК և ВИСЕЛОК հասկացողությունները թարգմանել, ուստի և ամեն տեղ զրանց նշանակել ենք գյուղակ տերմինով։ Պետք է նշել, վոր բնակավայրերի տիպի մասին վերջնական որենսդրական ճշտումներ կատարված չլինելու պատճառով հավանական է, վոր առանձին շփոթություններ տեղի ունեցած լինեն։

5. Գյուղխորհուրդը.—Մեր ցուցակ աղյուսակներում բնակավայրերը դասավորված են ըստ ալբերնական կարգի շրջանի ներսում, ավերորդ համարելով դասավորումը նաև գյուղխորհրդի ներսում, վերջիններիս անընդհատ փոփոխականություն հետևանքով։ Սակայն ուսումնասիրողին հնարավորություն տալու համար ամեն մի գյուղի դիմաց № 1 ցուցակ աղյուսակում նշանակել ենք նաև, վոր գյուղխորհրդին պատ-

*) № 56 աղբյուրը։

կանելը, համաձայն Կենսագործկոմում 1933 թ. չեղած տվյալների։ Հին բնակավայրերը, ձմեռանոցները և մանր բնակավայրերն ըստ գյուղխորհուրդների դասավորված չեն մեր կողմից։

6. Մշտանների սարածախյուրը.—Աղյուսակ № 3-ում մեջ են բերված շրջանների տարածություններն առ 1-ն սեպտեմբերի 1933 թ.

ԸՆԳՐՎԱԾ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

Աշխարհագրից և մարդահամարներից մենք մեր ցուցակ-աղյուսակներում տեղ ենք տվել հետևյալներին՝

Ա. ՄԵՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒՅՈՒՆԵՐ

1. 1830-ական թվականները, վոչ միայն վորպես հարյուրամյակի սկիզբը, այլև վորպես համառուսական 8-րդ աշխարհագիրին*) զուգադիպող շրջան, վորն և կազմում է Անդրկովկասի համար առաջին լրիվ հաշվառումը, աննշան բացառություններով և թերություններով։

2. 1873 թվականի աշխարհագիրը՝ վորպես 1876 թվի ուս-թրքական պատերազմին նախորդող շրջան։ Այդ ուղղությունը ցանկալի լեռ ունենալ նաև 1856 թվի պատերազմին նախորդող շրջանը, բայց մեր տրամադրությունն սակ կային միմիայն 1849—50 թվականներում կատարված աշխարհագրի տվյալները, այն և վոչ լրիվ—միայն 7—8 հատոր։

3. 1886 թվականը պատկերացում է 1876 թվի պատերազմին հաջորդող շրջանը։ Այդ թվականի տվյալներն՝ իրենց լրիվությամբ, մեթոդիկալի ճիշտ պահպանման դեմով, պետք է համարել Անդրկովկասի միակ աշխարհագիրը ամբողջ հարյուրամյակում նախախորհրդային շրջանի վերաբերմամբ։ 1886 թիվը ոգտագործում ենք նաև 1897 թվի գյուղ առ գյուղ, ըստ կրոնների քաղված տվյալները ըստ ազգությունների դասավորելու գործում։

4. 1908 և 1914 թվականներին աշխարհագիրներ չեն կատարվել, բայց 1914 թիվը, վորպես նախապատերազմական շրջան, ընդգրկելը շատ կարևոր և անհրաժեշտ էր։ Այդ թիվին

*) Համառուսական աշխարհագիրը (pebusu) կատարվել են 10 հատ և հետևյալ թվականներին՝ 1719, 1743, 1761, 1781, 1794, 1811, 1815, 1833, 1850 և վերջինը 1866 թվին։ Ամեն մի բեվիզլայի կատարումը տեղի է հաճախ տասնյակ տարիներ։

տվյալներով, ոգտագործելով այդ առթիվ Հողօդկամատի հողբաժնի պաշտոնական տրվյալները, ստացված Կենսագործկոմի միջոցով։

Այս այն տեղեկատու հարցերը, վոր ավելացրել ենք մեր այս աշխատությունում մեջ ավելի բազմապիսի գործածություն համար հնարավորություններ ստեղծելու մտքով։

Լրացնելու համար մենք ոգտվում ենք վարչական ապարատների միջոցով հավաքված տեղեկություններից և իրար լուսաբանելու համար մեջ ենք բերում լեռնա աղբյուրներ՝ 1908, 1914ա և 1914բ։

5. 1916 թվին կատարվել է համառուսական գյուղատնտեսական վիճակագրություն, վորի տվյալները վոչ միայն պատկերացում են պատերազմի նախնական շրջանը, այլև ոժանդակում են պարզաբանելու նախապատերազմյան շրջանը (1914 թ.), ինչպես նաև բնակչության ամսան մեջ տեղի ունեցող անկման առաջին նշանները։

6. 1919 թվականը բնորոշում է Դաշնակցություն տիրապետությունը և բնակչության արագընթաց նվազումը։

7. 1922 թվականը ցույց է տալիս բնակչության նվազման հետագա դադարումը և խորհրդային իշխանության առաջին որերը։

8. 1931 թվականը կազմում է հարյուրամյակի վերջը և, համարելով 1831 թվի հետ, տալիս է բնակչության հարյուրամյա ամսան պատկերը։

Բ Առկա բնակչությունը

Ցարական իշխանության որով կատարվել է միայն մեկ մարդահամար 1897 թվին, իսկ խորհրդային շրջանում՝ յերկուսը, 1920 և 1926 թվին։ 1920 թվին Հայաստանը գեռևս խորհրդայնացված չլինելով, այդ թվականի մարդահամարը ՀՍՍՀ-ին չի կարողացել ընդգրկել։ Ուստի մենք մեր ցուցակ-աղյուսակներում մեջ ենք բերում՝

9. 1897 թիվը վորպես առաջին մարդահամարի արդյունքները և

10. 1926 թիվը, վորպես ՀՍՍՀ-ի առաջին մարդահամարի արդյունքներն, և վորը տալիս է նույնպես յեռեսունամյա ամսան պատկերը։

ՀԱՐՑՈՒՐԱՅԱԿԻ ՍԿԻՋԲԸ -- 1830-ԱՎԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

Անդրկովկասը ուսաների կողմից գրավվեց մաս առ մաս:

1801 թվին, հունվարի 18 ի մանիֆեստով տեղի ունեցավ Վրաստանի իրավական միացումը Ռուսաստանին: Այդ ժամանակ Վրաստանի մասն էլին կազմում հետեյալ գավառները 1. Կարթլիսիա, 2. Շամշատի (որտ մի մասը ներկայի Շամշադինի շրջանն է), 3. Փամբակ և Շորագյալ (ներկայիս Ստեփանավանի, Ղարաքիլիսայի, Համամլուի, Ղզլուչի, Լենի-նականի շրջաններն ամբողջությամբ բացի մի քանի գյուղերից, իսկ Արթիկն ու Արարանը կիսով չավել), 4. Սոմխեթյա (սրա մեջ եր մտնում ներկա Ալլահվերդու շրջանի մի մասը), 5. Ղազախ (սրա մեջ եր մտնում նաև ներկա Իջևանի ու Դիլիջանի շրջաններն ու Ալլահվերդուն անցած մի քանի գյուղերը), 6. Խելսուրյա, 7. Փշավյա, 8. Թուրյա:

1803 թվին գրավվեց Գլանջայի խանությունը:

1813 թ. հոկտեմբերի 12-ին Գյուլիստանի դաշնագրով Պարսկաստանից Ռուսաստանին անցան հետեյալ խանությունները՝ Շեքի, Շիրվան, Ղարաբաղ (վորի մասն եր կազմում նաև ներկայի Զանգեզուրի գավառն ու Մեղրիի շրջանը), Թալիշ, Բազու, Կուրա, Դերբենտ:

1813 թ. տեղի ունեցավ նաև Իմերեթիայի, Գուրիայի և Աբխազիայի միացումը:

1828 թ. փետրվարի 10-ին թուրքմենչալի դաշնագրով Պարսկաստանի հետ՝ Ռուսաստանին միացվեցին Յերևանի* և Նախիջևանի խանությունները և Որդուբադի սկրուզը:

1829 թ. սեպտեմբերի 2-ին Ադրիանապոլսի դաշնագրով միացվեցին Ախալցխայի Փաշալըզը, իսկ հաջորդ տարին նաև Զիրքեյաքանի շրջանը:

Ներկա Անդրկովկասի մասը մագմոյ ՂԷՐ ջանների Ռուսաստանին իրավականորեն միացնելն ուրեմն տեղի յի ունեցել չերեսուն տարիները ընթացքում, սկսած 1801-ից (Վրաստանի միացման իրավական ձեւակերպումը) և ավարտված 1829-ին, բացառությամբ Ադրբայի և Բաթումի շրջանների, վորոնք միացվել են 1878 թվին:

*) Յերևան քաղաքը գրավվեց 1827 թ. հոկտեմբերի 1-ին:

Ռուսական միապետությունը իր նորագրավ յերկրներին ծանոթանալու համար կատարեց ամբողջական և համատարած աշխարհագիր, վորի մեջ մտան ներկա Անդրկովկասի մինչ այդ ժամանակ Ռուսաստանին միացած մասերը*):

1827 թվի ապրիլին ֆինանսների մինիստրը ներկայացնում է աշխարհագրի ծրագիրը, վորը հաստատվում է ապրիլի 7-ին, 1828 թվին ձեռնարկվեց աշխարհագրի կատարման, իսկ 1834 թվին ավարտվեց 1835 թվի սկզբին զեկուցվում է արդուքների մասին և տվյալների հրատարակումը հաստատվում է 1835 թվի փետրվարի 19-ին:

Յինդուրան թույլատրում է նրա հրատարակությունը 1836 թ. մարտի 1-ին և նույն թվին էլ լույս է տեսնում 4 հատորով (Оборзрение Россійских владении за Кавказом*):

Ըստ այդ հրատարակության տվյալները 1830-ական թվականները աշխարհագիրը տեղի յի ունեցել հետեյալ թվականներին՝

- 1829 թ. Փամբակ--Շորագյալում.
- 1831 թ. Շամշադիում (—դին).
- 1832 թ. Բորչալու, Ղարաբաղ, Նախիջևանում.
- 1833 թ. Գլանջալում.
- 1834 թ. Յերևանի պրովինցիայում և Յերևան քաղաքում:

Սակայն այս ցուցմունքները հակասում են Հայկական Մարզի աշխարհագիրների ղեկավար Շոպենի ցուցմունքներին: Վերջինս ցույց է տալիս, վոր աշխարհագիրը սկսվել է Հայկական Մարզում 1829 թ. ապրիլին և ավարտվել է 1832 թ. մայիսին, տեղով 3 տարի: Մի շարք շրջաններ այդ յերեք տարվա ընթացքում նորից են գրվել, վորովհետև ժամատախտ, խոլի-րան, ինչպես նաև ուսս թուրքական պատերազմը խանդարել են և այդ պատճառով տեղի

*) 1817 թվի աշխարհագիրը, վոր քան մեկ հայտնի է ընդդրվել է մլմլայն Վրաստանի մասին, իսկ 1825 թվին Ղարաբաղը և այն էլ մեծ թեկ ու թյուններով:

**) Ուրեմն սկսելուց մինչ տպագրության ավարտումը տեսնում է 7 տարի կատարումը և 2 տարի, հրատարակումը հետեյալ մտղահամարներից 1897 թվից հրատարակվել է 8 տարի հետո, 1926 թ. տվյալները առաջին մասը 1929 թ., 2-րդ 1930 թ.:

չեն ունեցել մասսայական տեղափոխություններ, իսկ ինքը Շոպենը հաճախ իր գործով զբաղվելու փոխարեն ստիպված է լիել պատերազմական գործողությունների մասնակցել*):

Պետարխիվում լեղած Յերևանի պրովինցիային վերաբերող աշխարհագրի բոլոր մատյանների շապկի վրա ցույց է տրված 1831 թ. բացի Յերևան քաղաքի մի մասի, վոր ցույց է տրված 1832 թ.

Աշխարհագրի թվականի ճշտմանը վերաբերող այդ յերեք տարբեր վկայությունները կարելի չէ դասավորել հետեյալ ձևով՝

- 1. ՀՄՊՀ-ի հյուսիսային շրջանները ցուցակագրվել են 1829 թվին.
- 2. Յերևանի պրովինցիայի մասը կազմող շրջանները, քիչ բացառությամբ 1831 թվին.
- 3. Արևելյան շրջանները 1832-1833 թվին:

Մեր աշխատության մեջ պայմանականորեն ամեն տեղ ոգտագործում ենք 1831 թվականը, վորպես աշխարհագիրի կատարման ամենածավալուն շրջանը, չմոռանալով վոր աշխարհագիրը սկսվել է 1829 թվին և տեղի է մինչև 1834 թ.: Բնակչության աճման խնդրի դիտական վերլուծման ժամանակ այդ 5 տարիները խոշոր դեր կարող են ունենալ մասնավորապես մեխանիկական աճման հարցում (Պարսկաստա-

նից և Թյուրքիայից յեկած գաղթականությունը և նրա դեռ վերջնականորեն տեղափոխված չլինելը), վորովհետև բնակչության շարժուն վիճակը կարող է պատճառ դառնալ մի տեղ կրկնակի հաշվառման, իսկ մի այլ տեղ՝ վրիպումների:

Հայկական Մարզի տվյալները վերցրել ենք այդ մարզի ֆինանսների մասի վարիչ և աշխարհագիրի ղեկավար Շոպենի «Армянская область աղգեմիական մրցանակի արժանացած տպագիր մեծ աշխատությունից, առանց խորասուզվելու նրա «աշխարհագիրի նյութեր»-ի բաղմահատոր ձեռագրում, վորովհետև լեթե մի քանի հոգու տարբերություններ էլ հայտարարվելու լինեն, նրանք չերեք չեն կարող ազդել բնակչության ընդհանուր քանակի վրա**):

Հայկական Մարզից դուրս լեղած յերկրամասերի համար ոգտվել ենք Յերևանի և Թիֆլիսի պետարխիվում լեղած ձեռագիր հատորներից:

Սակայն, հակառակ մեր հետապնդումների, մեզ չհաջողվեց ձեռքի տակ ունենալ 1830-ական թվականների աշխարհագրի բոլոր մատյանները:

Հայկական Մարզից դուրս յեղած շրջանների համար մենք ոգտագործել ենք հետեյալ թվականների տվյալները՝

Վարչական բաժանումը	Ներկա վոր շրջանները	Թվական	Դիտողություններ պրոյուրի մասին
1. Փամբակի դիստանցիան	Ղարաքիլիսա, Ստեփանավան մասամբ նաև Լենինական (Համամլուլի յենթաշրջան)	1842	Ուներ միայն արական սեռը թե հայերը և թե թաթարները:
2. Ղ ա զ ա խ	Դիլիջան, Իջևան, Ալլահվերդի Բարանայի յենթաշրջանը	1830	Հայերը յերկու սեռը միասին. թաթարները միայն արական սեռ:
3. Շ ա մ շ ա գ ի լ	Շամշադին	1831	Նույնը:
4. Ղարաբաղի պրովինցիայի մի մասը	Սիսիան, Գորիս, Ղափան և Մեղրի	1832	Նույնը:
5. Մեղրի-Գլուսեյի մասալը	Մեղրի, Սիսիան, Ղափան (գլխավ. արևմտյան մասերը)	1842	Նույնը:

*) № 80 էջ II—III:
**) Ձեռագիր մատյաններում 8 մտանների վերաբերմամբ կային գեոս մատյանից չսովորած ամփոփման աղուսակներ, վորոնք նույնությամբ գուզաղիցում են Շոպենի գրքի 543-634 էջերում տեղափոխված աղյու-

սակները, բացառությամբ № 74 Ախուրդ Բզովանդ գյուղից, վորը ձեռագրում ուներ 136 բնակչի, իսկ տպագրում՝ 137 բնակչի: Բնակչության թվերի ավելի մանրամասն ստուգում կատարված է ընտրով մեթոդով և տվյալները գուզաղիցվել յեն տպագրված տվյալներին:

Վարչական բաժանումը	Ներկա վոր շրջանները	Թվական	Դիտողություններ մասին	աղբյուրի
6. Զանգեզուրի մահալը	Մեղրի, Սիսիան, Գորիս, Դափան (գլխավ. արևելյան մասերը)	1842	Նույնը:	
7. Շորագյալ	Արթիկի, Լենինականի, Աղբաբայի, Աբարանի շրջանները	1842	Նույնը:	
8. Ալեքսանդրապոլ քաղաք Լենինական		1829	Միայն արական սեռ:	

«1842 թվական» անունը կրող ձեռագիրները կոչվում են «Проверка Камерального описания», ուրեմն առանձին աշխարհագիր չեն: Այդ ստուգումները կատարված են 1842 թվից առաջ, իսկ հետագայում հատոր առ հատոր կազմված են հավանաբար 1842 թվին: Այդ վերջին միտքը ապացուցվում է նաև նրանով, վոր Լենինական քաղաքի Բ. աշխարհագրի չեղհատոր ձեռագրերի կողքի վրա, ինչպես վերհիշված ձեռագրերին, գրված է «1842 թիվ», բայց ներսում գրված է «Камеральное описание 1839 года»:

Նկատի ունենալով վոր՝
 ա. 1830-ական թվականներին աշխարհագրի ժամանակ բաց թողումները անխուսափելի եին, ցուցակներում առանձին ընտանիքների և անձերի դիմաց աշխարհագրի հետ համեմատած կան նշումներ «пропущено»:

բ. Կա փոքրահասակների ակնբախ թերհաշվառումը 1842 թվին*):
 գ. Աշխարհագրի մեջ չեյին մտնում արտոնյալ դասակարգերը (ազնվական, հոգևորական և այլն) և վոչ էլ վոչ պետական հողերի վրա բնակվողները:

դ. Հնարավորություն կար նորեկ բնակիչներին բնակչության թվից դուրս հանելու: 1842 թվին նրանք ամեն մի գյուղի բնակչության վերջում գրված են առանձին յենթավերնագրի տակ:

ե. 1830-ական թվականի աշխարհագրից հետո սեղի յեն ունեցել արտագաղթումներ:

*) Վորովհետև Շորագյալի գյուղերի բնակիչները դուրսնեքը չեյին արված, ասկաված եմ յեղել յես անձամբ շունչ առ շունչ հաշվել: Ինձ չափազանց կասկածելի թվում է հաշվելու միջոցին—փոքրահասակների փոքր բանակը, Տասնյակ ընտանիքների շարքում հազիվ 1—2-ում հանդիպում եյի 1—5 տարեկան փոքրիկները, իսկ «0» տարեկան վոչ մի հատ, յերեկ հաշվել են մի տարեկանների հետ, կամ պարզապես յեղել և թերհաշվառում:

Շատ ընտանիքների դիմաց հետագայում նշված է նրանց հեռանալու թվականը աշխարհագրից հետո (1830—40 թ.) «уехал» «бежал в Турцию» և այլ նշումներով*):

Մենք համարձակու թյուն ունեցանք «1842 թվականի» ավյալները, նախապես նորեկ բնակիչներին հանելուց հետո, համազոր հաշվել աշխարհագրի ավյալներին: Այդպիսով վիճակագրական հավասարակշռութուն պահպանելու համար 1830-ական թվերից մինչև 1840-ական թվականների բնական աճի և մեխանիկական նվազման մի մասի դիմաց համազոր ենք ընդունել չցուցակագրված ընտանիքները, արտոնյալ դասակարգերն վոչ պետական հողերի վրա բնակվող գյուղացիներն ու ընտանիքով հեռացածները:

Թե 1842 թվականին վորքան նորեկ բնակչություն չենք մենք դուրս թողել և վոր շրջանները, մեջ ենք բերում գյուղ առ գյուղ ավյալները:

Ա. Շորագյալ

1. Դահարլի	67 հայ	
2. Բալանդուր	104 »	և 17 հուլ
3. Դափլի	76 »	
4. Քեյալի	54 »	
5. Տավջանդլաղ	67 »	
6. Դաղարապատ	130 »	
7. Սվանվերդի	43 »	
8. Աղին	79 »	3 հուլ
9. Դեղած	5 »	

*) Որինակ ըստ № 81 աղբյուրի 1831—32 թվի ձմրան Մալխայից Շորագյալ են փոխադրվել 182 անտեսութուն 674 արական բնակչությամբ: 1842 թվին մատյաններում հավանաբար սրանք նշանակված լինեն նորեկները խլամբում, իսկ Մալխայի շրջանի աշխարհագրի ժամանակը մոտավորապես 1832 թ. դուրս մնացած լինեն հիմնական աշխարհագրից:

10. Զրիլի	27 հայ	
11. Դղլբիլիսա	96 »	
12. Բողղալա	38 »	
13. Հոռոմ	275 հայ	11 իսլամ
14. Սոնկյուուլի	55 »	
15. Սարիբաշ	211 »	
16. Արմուտլի	8 »	
17. Մահմուդլուղ	130 »	
18. Դիչաղ	79 »	
19. Բաշգյուղ	86 »	
20. Փոքր Արլիվալի	85 »	
21. Մեծ Արլիվալի	66 »	
22. Դուլիջան	101 հայ	14 իսլամ
23. Դասավի	15 »	
24. Փոքր Պարնի	39 »	
25. Քաֆթալի	39 »	
26. Մաշրիլի	13 »	
27. Դուլիլի ղըլաղ	10 »	
28. Իմրիան	6 »	
29. Սոգյուլթիլի	161 »	
30. Զրախիլի	62 »	
31. Փոքր Քյափանակ	59 »	
32. Զորլի	66 »	
33. Փալուզլի	4 »	
34. Ճղիլար	4 »	
35. Մեծ Դանլիջա	29 »	
36. Մեծ Արթիկ	40 »	
37. Մեծ Դուղբենդ	63 »	
38. Դիրաբլար	24 »	

Հայ 2329
 Իսլամ 25
 Հուլյն 20

Ընդամենը 2374

Բնիկներ Շորագյալի ուչաստկայում շատ աննշան ելին, նրանք բնակվում ելին 25 գյուղերում և կազմում ելին 496 տուն և 3019 շունչ: Իսկ մնացյալ գյուղերը, ինչպես նաև այդ 25 գյուղերում չեկել բնակվել ելին տաճկահայ գաղթականները մինչ 1830-ական թվականներին աշխարհագրից, վորից հետո չեկածներին 2374 անձ մենք դուրս ենք թողել:

Բ. Փամբակ

արական շունչ	հայ
1. Դարաբուլա	14 հայ
2. Դալթաղլի	31 »
3. Արվիբեկ	11 »

արական շունչ

4. Մեծպարնի	50 հայ
5. Դարալ	22 »
6. Նալբանդ	17 »
7. Դղլորան	9 իսլամ
8. Գյուլլուջա	5 հայ
9. Գյոգորան	10 հայ 2 իսլամ
10. Համամլի	46 »
11. Վորդնավ	25 »
12. Դաչաղան	17 »
13. Դուրասլի	7 իսլամ
14. Սարալ	13 »
15. Հաջիդարա	6 »
16. Հալդարլի	3 »
17. Հալլավար	3 »
18. Արջուտ	5 »
19. Խանջուղաղ	8 »
20. Գարբաղ	2 »
21. Դըլաղ	3 հայ
22. Դարաբիլիսա	13 »
23. Վարդանլի	8 »
24. Համգաչիման	16 »
25. Շահալի	15 »
26. Կուրթան	17 »
27. Վարդաբլուր	18 »
28. Հորարձի	1 »
29. Հովանդարա	12 »
30. Գյուլագարակ	4 »
31. Գյառգյառ	20 »
32. Ստեփանավան	1 »
33. Ագարակ	»
* 34. Լիջան	72 »
* 35. Ուուուտ	48 »
36. Սարչապետ	85 »
* 37. Շիշթափա	46 »
* 38. Փ. Դարաբիլիսա	33 »
* 39. Սովուղբուղ	35 »
40. Մեծ Դարաբիլիսա	3 »
* 41. Նիկիտինո	111 ուու

Հայ 701
 Իսլամ 58
 Թուս 111

Ընդամենը 870

Աստղանիշ կրող 6 գյուղերն ամբողջությամբ նոր բնակիչներով ելին բնակված, վորով և 1831 թվին սյունյակներում նրանք ներկայացրված են վորպես անբնակ:

Այդ յերկու շրջանները նորեկ բնակիչների (2374 + 870 = 3244 անձ) մի կարևոր մասը վերաբերում էր նույն այդ շրջաններին և մեկ գյուղից կամ շրջանից մյուսը փոխադրվելով դարձել է նորեկ բնակիչ: Դրան մենք կարող ենք համոզվել նաև նրանով, Վոր ձեռագիր մատյաններում չերբեմն ցույց է տրվում նաև թե վորտեղից է լեկել այդ նորեկ բնակիչը: Պարզ է, Վոր այդ 3.244 հոգուց մի մասը դուրս է մնում մեր հաշվառումից առհասարակ և հակադրվում է 1830—42 թվականների բնական աճմանը:

Մեր հիշատակած աղբյուրները, բացառությամբ Հայկական Մարզի, գրեթե բոլորն էլ հիշատակում են միայն պետական հողերի վրա ապրող գյուղացիներին և չեն հիշատակում յեկեղեցապատկան, կալվածատիրական հողերի վրա ապրողներին և կամ արտոնյալ դասակարգերին (հողերական, ազնվական և այլն): Դրանց համար կազմված էին առանձին մատյաններ, վորոնք, լրիվ չլինելու, հետևաբար և սխառեմը չխոսնակարելու համար, մեջ չեն բերված:

Այսպես որինակ Ստեփանավանում յեկեղեցապատկան հողերի վրա ապրող գյուղացիների թիվն էր 6 անձ, իսկ Մեծ Դարաքիլիսայում՝ 12 անձ:

Հողերական դասին պատկանողներից ապրում էին Դազախից ՀՍՈՂ-ին անցած գյուղերում՝

1. Դոշոթան	4 անձ
2. Լալաքենդ	9 »
3. Սեքար	18 »
4. Բարանա	4 »
5. Բաղանիս	9 »
6. Կոթիքենդ	25 »
7. Պիպիս	15 »
8. Մելիքենդ	4 »
9. Աչասու	58 »
10. Աղբան	5 »
11. Իջևան	22 »
12. Ուզունթալա	30 »
13. Խավարաձոր	9 »
14. Դրլըքենդ	1 »
15. Դուրումսուլու	11 »
16. Դալաչա	34 »
17. Կոզլ	38 »

Գումար 296 հայ

Պետք է նկատել, Վոր հողերականների մատյանի համաձայն Գյուլքենդում 1831 թվին Վոչ մի խլամ հողերական չպիտի լիներ (ինչվոր անկարելի էր), վորովհետև խլամ հողերականների գյուղացուցակում Գյուլքենդ հիշատակել մոռացված է:

Չանգեղուրում խլամ հողերականներ ապրում էին՝

1. Սիսիան	3 անձ
2. Դարաբասուլու	6 »
3. Ալիգարա	6 »
4. Լեհվալ	3 »
5. Վարդանաձոր	15 »
6. Փերդովդան	23 »
7. Շաբադիլու 1	3 »
8. Բաղբուրդ	2 »
9. Գիրաթալ	1 »
10. Խալալ	2 »
11. Բահարլու	3 »
12. Բայդաշ	2 »

69 անձ

Բայց մեր կողմից հաշվի չեն առնված այն բոլոր մոռացումները, վորոնք նշված են հատուկ մատյաններում: Այսպես Շամաղիների շրջանի 1831 թվի աշխարհագրի փամանակ մոռացվել են հայերից՝

1. Թաթլու	9 անձ
2. Հախում	2 »
3. Թաուզդենդ	6 »
4. Թաուզդալա	6 »
5. Դզլբուլալ	3 »

26 անձ

Աղբյուրներն անցած մաս՝

1. Չարդախի	28 անձ
2. Ենգիջարաղար	130 »

(ամբողջ գյուղ)

Նկատի ունենալով, Վոր Չանգեղուրում մասնատիրական (խանական) հողերի վրա ապրողները մեծ թիվ են կազմում և Վոր 1831 թիվը այդ տեսակետից շատ պակասավոր է մենք թույլ տվինք աստղանիշ նշանով դատելու պայմանով մեջ բերել 1842 թվի տվյալներն այն գյուղերի վերաբերմամբ, վորոնք չկային 1831 թվի տվյալների մեջ:

Չ. Աբարանի և Արթիկի շրջաններում աստղանիշներով նշանակված են այն գյուղերը:

վորոնք բնակված էին և գտնվում էին Հայկական Մարզից դուրս, վորովհետև նրանց պատկանող տվյալները վերցրված են անմիջականորեն պետարխիվից (1842 թ.):

Ե. 1830 թվականների աշխարհագրի տվյալներից քաղած մեր ամփոփումից ալսպիսով դուրս է մնացել միմիայն Կարսի նահանգից անցած ամբողջ շրջանը (բուն Աղբաբան Ախուրյան գետի աջ ափը):

Հայկական Մարզի մեջ բնակվող թափառական ցեղերը Շոպինը չի մտցրել բնակավայրերի աղյուսակում, այլ դրանց վերաբերմամբ տվել է հատուկ աղյուսակ, ուստի և թափառական ցեղերը դասավորելիս մենք նկատի չենք ունեցել Շոպինի տված բացատրությունները և բերած աղյուսակը*):

Դրանք դասավորել ենք՝

ա. Թուրքիային անցած մասերում (Մարաշի, Դարաբաղի, Գեոզաքի, Չամիլի, Բիրուքի, Չալալի, Աղիզանլի, Շեյխերիզանլի, Գիլուրի 3952 անձ

բ. Նախիջևանի անցած մասերում (Դեմիրչիլի, Բյարիմբեկլու, Բանուկի 785 անձ

№ №	Տեղերի անունները	Վոր շրջանի վրա է դասվելու	Վոր բնակավայրերի մաս էին հայտնի Շոպինի	Հետագա ինչ բնակավայրի վրա կարելի չէ դասավորել	Բնակչություն
1	2	3	4	5	6
1	Բեյուք Չորանքյարա	Վարդաշապատ	Շորլու Մեհմանդար	Չորանքյարա	951
2	Ալիշարուրլի	»	Ռեհանլու	Ռեհանլու	75
3	Դարափափախ	»	Սեյիդքենդ	Սեյիդքենդ	17
4	Բատիկանլի	»	Դարխուն	Դարխուն Վերին	423
5	Կաֆարլի	Դամարլու	Նովրուզլու	Կաֆարլու	652
6	Չաֆարլի	»	Չիլախանլու	Չիլախանլու	82
7	Շեյխար	Վ. Ե. Գ. Ի	Խորվիրապ	Շիլար	232
8	Դարաչորլու	»	Ալի Մահմեդ, Ճաթկրան և Գյուլուկ Վեդի	Ճաթկրան	140
9	Տաշանլի	Աշտարակ	Փարբի	Փարբի	117
10	Դիլիսեյրանլի	Դուրգուղուլի	Աբտաշար	Աբտաշար	63
11	Ա. ս. ն. ի	«	Չիլբուխչի	Թափառական	324

Գումարը՝ 3076

*) Աղյուսակը գեղեցկված է էջ 631—634-ում, իսկ ձեռնարկների մասին բացատրությունները՝ էջ 520—522:

Աղյուսակի համեմատութիւնը մի անգամ ևս գալիս է ապացուցելու 1842 թվի վերաբերմամբ մեր տեսութեան ճշտութիւնը, նկատի ունենալով, Վոր այս աղյուսակի տվյալները Փամբակ-Շորագյալի դիտարկումների վերաբերմամբ ավելի մեծ են քան 1842 թվի մեր ունեցածները: Այստեղ ել մենք վերջացնում ենք, վորովհետև մնացյալը նյութերի մանրամասն վերլուծման է պատկանում և այն էլ պատմական անցքերի հետ շարժապարհ:

1873 թ.

Այդ թվին կատարված աշխարհագրի տրվ-

	Հ ա յ	Թաթար	Այլ	Գումարը
1. Յերևան	—	— 21	—	— 21
2. Ալեքսանդրապոլ	+ 19	—	—	+ 19
3. Եջմիածին	— 78	—	+ 68	— 30
4. Նոր-Բայազետ	—	—	—	—
Գումարը	— 59	— 21	+ 68	— 12

Հավանական է, վոր գյուղ առ գյուղ տրվյալներում վրիպակներ ստացվել են, այդ վրիպակները մենք անգոր ելինք ուղղել ***):

Աշխարհագրից ցույց է տալիս Յերևանի նահանգում 538,730 անձ, վորի համապատասխան մասերը մտել են մեր ցուցակներին մեջ, բացի վերոհիշյալ դիտարկումներից: Սակայն այդ թվի մեջ չեն մտել հարկ չվճարողները թվով 8963 հոգի (վորից 1294-ը՝ քաղաքներում): Թե գրանից վորքան էր ապրում ՀՍԽՀ-ի մասը կազմող շրջաններում մեզ անհայտ է, ուստի և պայմանականորեն վերցնում ենք 6000 հոգի, վորից՝ հայ 2500, թաթար՝ 2500 և այլք՝ 1000): Այդ 6000 հոգին մենք

կորդոնի պոստեր

1. Բայանդուր
2. Ղարաջա
3. Արփաչալ վերին
4. » ներքին

Տեսնություն

Բնակիչ

1	15	} Ներկա Լինինա-կանի շրջանում:
1	12	
1	30	
1	12	

*) № 83 աղբյուրը:

**) № 35 և 36 աղբյուրները:

***) Գրքը թեև ունի «поправка» բաժին, բայց այդ մասին չէ հիշատակված:

կորդոնի պոստեր	Տեսնություն	Բնակիչ
5. Բանավան	1	10
6. Ղաչուղի Ղազանչի	1	15
7. Նովոդրոյցկի	1	15
8. Շիշթափա	1	30
9. Թալինակի (Ջալաբ հեշուտի մոտ)	1	17
10. Ղ Ե Ղ ա ճ	1	19
11. Ղազարապատ	1	19
12. Դավշան զըլաղ	1	12
13. Աբտրահաման	1	21
Գումարը 13		227

կա և մի գյուղ «Ֆիրդո» (ներկա Ֆինտո), վոր ցույց է տրված վորպես Լինինականցիների քոչատեղ, 30 տնտեսութեամբ, բայց առանց բնակիչների *):

Բավական շատ բնակավայրեր ել կան, վորոնց բնակչության տեղը գիծ է քաշված: Դրանց թիվը ըստ հին վարչական բաժանումների չեղել է՝

Յերևանի գավառում 2 (Ուլուխանլու **) և Մհուր (տես Պտղնի):

Եջմիածնի գավառում 9 պահակատներ (Ղզղուղլա, Դուղքինդ, Գեորգիեվսկի, Վերին և Ներքին Գարվանսարաները, Միրզախան, Այրիսֆաթ, Աբդրահաման, Ղազբին):

Շարուր — Դարաբագզում 10 հատ, վորոնցից և վոչ մինը ՀՍԽՀ-ի ներկա սահմաններում չէ:

Ալեքսանդրապոլում՝ 17-ը վերհիշված 13 պահակատներից բացի Ջաջուռի և Անիի պահակատների ու Ֆիրդո քոչատեղից բացի նաև Սալուս քոչատեղը:

Նոր Բայազետում 2-ը (իսկ ունենք 4-ը — Մաման (ղինվորականների խոտի հնձնավայր), Ուշթափալար (փոստակայան), Այրիջա (քոչատեղ) և Գյասիկբաշ (ավերված գյուղ):

1873 թվին մեր ցուցակ-աղյուսակներով չենք կարողացել ընդգրկել Ախուրյանի աջ ափը և Բորչալուից ՀՍԽՀ-ին անցած մասերը: Բորչալուի վերաբերմամբ մեր վորոնումները ավին միայն աննշան արդյունք, այն՝ վոր մենք թիֆլիսում վրաստանի պետարխիվում գտանք միայն մի մասը: Յեթե վերցնելու լինենք Բորչալուն ամբողջապես, այդ դեպքում բնակչության աճումը 1873—1886 թվերին լինում է արական սեռի համար 23.72%, իսկ իգական սեռի համար՝ 23.93% **): Մենք, վորպես որիցնդիր, վերցնում ենք 24% աճում և 1886 թվի տվյալներից համապատասխան պակասեցումներ կատարելով, ստանում ենք 1873 թվի հաշվարկված բնակչությունը և այս տվյալները վերածելով ըստ ազգութիւնների ստանում ենք՝

	Հ ա յ	Թաթար	Այլ	Գումար
Ալլահվերդի	4.087	629	195	4.911
Ստեփանավան	6.869	877	2.972	10.718
Ղարաքիլիսա	634	—	—	634
Գումար	11.590	1.506	3.167	16.263

*) 30 թիվը առնված է փակագծի մեջ:

**) Չրիթիկ Ետրեմանլու գյուղի հետ Տես ցուցակ-աղյուսակների մեջ չմտած բնակավայրերի ցուցակը № 222 բնակավայրը:

*) № 92 էջ 391. ուր ցույց է տրված նաև հայերի աճման տոկոսը արական 30.11% և իգական 25.59%: վորն զուգադիպում է Մարց և Մղարթ գյուղերի միջին աճումի տոկոսին 27.42%:

1873 թվին Ախուրյանի աջ ափը դեռևս գտնվում էր Թյուրքիայի ձեռքին, դրա համար էլ վոչ մի վիճակագրական տվյալ չունենք: Կարելի չէ յենթադրել, վոր 1873—1886 թվականների աճման դիմաց ունենք համազոր նվազում է հաշվով 1876 թվի ուստի—թրքական

Ներկա շրջանները	Հ ա յ	Թաթար	Այլ (կարափափախ)	Գումար
Աղբաբա	200	—	7.100	7.300
Լենինական	300	—	2.400	2.700
Գումար	500	—	9.500	10.000

Աշխարհագրի ձեռագիր մատյաններում տուրք վճարողների անվանացուցակի ներքև-վում, գումարային տվյալներից հետո մեջ են բերված տուրք չվճարողները, և ապա գրված է ընդհանուր բնակչության թիվը: Այդ իսկ պատճառով այդ ուղղությամբ նոր հաշվարկումների պետք չի մնում Յերևանի նախկին նահանգից դուրս մնացած շրջանների վերաբերմամբ:

Այդպիսով ունենում ենք հաշվարկված բնակչություն 26.263 անձ, վորը դարձյալ կարելի չէ փոքրացնել հետագայում, չեթե հատնաբերվեն Բորչալուի նախկին գավառի գյուղ առ գյուղ տվյալները:

1 8 8 6 թ.

Ոգտվել ենք ընտանեկան ցուցակներ կազմելու Անդրկովկասյան համապարփակ աշխարհամարի տվյալներից*), վորոնք մի մեթոդով դասավորված ամբողջական տվյալներ են և վոչ մի հաշվարկման պետք չունեն:

1 9 0 8 թ.

1908 թվի տվյալները մենք ոգտագործում ենք գլխավորապես ապացուցանելու 1914 թվի տվյալների ճշտությունը: Այդ առթիվ վորոշ չափով մենք կանգ ենք առել 1914 թվին վերաբերող բացատրություններում (տես ներքև):

1908 թվի տվյալները ստանալու համար մենք ոգտվել ենք՝

Յերևանի նահանգին վերաբերող մասերի տվյալները վերցրել ենք 1910 թվի «Памятная Книжка» Эриванской губ. գրքում (№ 86 աղբյուր) տպագրված Գյուղացուցակներից, Ելիզավետպոլի նահանգին վերաբերող տվյալները՝

*) № 84 գիրքը:

պատերազմից հետո դեպի Թյուրքիա հեռացածները, ուստի պայմանականորեն 1873 թվի համար ընդունում ենք նույնքան բնակիչ, վորքան վոր կար 1886 թվին, այն է կոր հաշվով 10.000 անձ, դասավորելով այն հետևյալ ձևով՝

1910 թվի «Памятная Книжка» Елизаветпольской губ. գրքում (№ 87 աղբյուր) տպագրված Գյուղացուցակներից, Բորչալուի ու Աղբաբան 1909 թվի կովկասյան Որացույցի (№ 85 աղբյուր) Այբենական ցուցակներից:

Տվյալները լրիվ լինելով առանձին հաշվարկումներ չեն կատարված:

1 9 1 4 թ.

1914 թ. (հունվար), վորպես համաշխարհային պատերազմին նախորդող տարի շատ մեծ կարևորություն ունի: Բայց դժբախտաբար 1897 թվից հետո վոչ մի աշխարհագիր կամ մարդահամար չի չեղել մինչև 1916 թվի գյուղատնտեսական վիճակագրությունը: Իսկ 1916 թիվը չի կարող իսկական պատկերը արտացոլել, վորովհետև վոչ միայն արդեն պատերազմի յերկրորդ տարին էր, այլ և բնակչության մեծ տեղատվություն էր կատարվել (հայերի փախուստը Թուրքիայից):

1914 թ. մենք ներկայացնում ենք 2 աղբյուրներով:

ա. Աղբյուրը հիմնվում է 1915 թվի «Кавказск. Календар»-ի բնակավայրերի այբբենական ցուցակի վրա: Այդ աղբյուրի տվյալները լրիվ են, բացի հետևյալ մոռացումներից: 2-ի նշանակված Մեղրու շրջանի Թեյ գյուղի բնակչության թիվը, այլ տեղը դիժ է քաղված, իսկ մոռացված են Յերևանի գավառի Վեդիի շրջանից Գյոլ Ջղին և Հախս, Չանգեղուրի գավառի Դափանի շրջանից Փուխրուտ և Քիրս, իսկ Լոռիի Ալահվերդու շրջանից Վերին Ախթալա գյուղերը: Այդ առթիվ մենք հաշվարկում չենք անում՝ պայմանականորեն յենթադրելով, վոր դրանց բնակչությունը հաշված է այլ գյուղերի վրա (ինչպես հաճախ պատահում ենք նույնիսկ ներկայիս):

բ. Աղբյուրը Յերևանի նահանգի դպրոցական հոգաբարձուի կողմից 1914 թվին կազմված ձեռագիր աշխատություններն են դպրոցական ընդհանուր պարտադիր ուսուցում մտցնելու ծրագրի ներքին համար: Այդ աշխատանքներում մեջ են բերված գյուղ առ գյուղ բնակչության տվյալները վերցված համաձայն կազմողների հայտարարության «Վիճակագրական բաժնից»: Այդ աղբյուրով մենք լրիվ տվյալներ ունենք Յերևանի նահանգի վերաբերմամբ:

Մոռացված են միայն մի շարք գյուղակներ՝ Կոտայքից, Դամարուից, Ինչպես նաև Արագածոտնի դաշտը, վորոնք իբրև գյուղակներ դեռևս չեն մտել «գյուղեր»-ի ցուցակներում, ուստի և նրանց բնակչությունը հաշված պետք է լինի այլ գյուղերի հետ:

Այդ յերկու աղբյուրներն՝ իրար հետ և 1908 ու 1916 թվերի հետ համեմատելիս՝ հետևյալն ենք նկատում (մի կողմ թողնելով առանձին գյուղերի միջև յեղած տարբերությունները):

ա. 1914 թ. առաջին աղբյուրը (Кавказск. Календар) պարզապես 1908 թվի ցուցակներից («Памятная Книжка Эриван. губ») արտագրել է մի շարք շրջանների բոլոր գյուղերի տվյալները: Դրանք են՝ (հին—1914 թվի վարչական բաժանումներով) 1. Դարալագյազ, 2. Թալին:

բ. Ըստ գյուղերի յերբեմն իրարից շատ հեռանալով, գումարային տվյալներով գրեթե իրար զուգահեռից թվեր ունի ըստ նոր վարչական բաժանումների միմիայն Արթիկը:

գ. 1908 թվի տվյալներից պակաս բնակչություն են ցույց տալիս կամ գրեթե նույնանում են ըստ ա. աղբյուրի 1. Քեշիշքենդ, 2. Փաշալու, 3. Դուրդուղուլի, 4. Դիլիջան, 5. Դափան, 6. Յերևան քաղաքը, իսկ ըստ բ. աղբյուրի վոչ մեկը:

դ. Ուշի ուշով դիտողը նկատում է, վոր հաճախ վորոշ շրջանների վերաբերմամբ 1914 թվի բ. աղբյուրը գյուղ առ գյուղ համեմատելիս 1908-ի հետ վոչ մի տեղ նվազում ցույց չի տալիս, այլ միատեսակ աճում, վորը հավասար է գրեթե 7—8% ի: Հավանական է այն, վոր այդ ցուցակները կազմող «Վիճակագրական վարչությունը» հաճախ չի ունեցել ձեռքին նոր, տեղերից (թեկուզ վարչական ճանապարհով) հավաքված տվյալներ և ուստի ուղղակի վերցրել է 1908 թվի տվյալները ու ավելացրել 7—8 տոկոս աճում:

Այդպիսի պարագաներում 1914 թ. ա. աղբյուրն ընդհակառակն վերցրել է 1908 թվի տվյալներն առանց վերեկ փոփոխության, նույնությամբ (որ. Դարալագյազ, Թալին): Իսկ այլ վայրերում ցույց է տալիս հաճախակի մե նվազումներ 1908-ի հանդեպ, վորի ճշգրտությունն ապացուցվում է նաև հետագային 191 թվի գյուղատնտեսական հաշվուման տվյալներով:

1914 թվի ա. աղբյուրը, բացի մի քանի գյուղերից, լրիվ է և հաշվարկման պետք չունի, թեև տպագրական վրիպակներով լի չէ (Դարալագյազի Սաչիկ և այլ գյուղերը, վորոնց թիվը չի զուգահեռվում 1908 թվի տվյալներին, Դիլիջանի Միխայելովկա գյուղն և այլն), վորոնք սակայն հնարավոր չեն ուղղել, վորովհետև կոնսորթ թիվ չունեն: Նախորդ և հետագա տարիների միատեսակ տվյալների հիման վրա միայն մենք մեզ թույլ տվինք ուղղում մտցնել մի քանի գյուղերի ազգությունների վերաբերմամբ, այդ մասին անպայմանորեն հիշելով ծանոթությունների բաժնում:

1914 թվի բ. աղբյուրի տվյալները նախկին Յերևանի նահանգից դուրս գտնված շրջանների վերաբերմամբ լրացնելու համար մենք կատարել ենք հաշվարկում 1914-ի գումարային տվյալներն ուղղակի փոխադրելով 1914-ի սյունյակը: Այդ լրացումներից հետո 1914 թվի ա. աղբյուրի տվյալները թեև գերակշռում են 1914-ի բ. աղբյուրի տվյալներին—ՀՍՍՀ-ի գումարային տվյալներում մոտ 40.000-ով, բայց պակաս են մնում պաշտոնական հրատարակությունից մի յերկու տասնյակ հազարով*), վորը հետևանք է թերևս և այն յենթադրության, վոր ժամանակավոր բնակչությունը յերկու անգամ է հաշվի առնված պաշտոնական տվյալներում**):

1 9 1 6 թ.

1916 թվին կատարվեց համառուսական առաջին գյուղատնտեսական վիճակագրությունը, վորը և տարածվեց Անդրկովկասի վրա:

*) Փորձնական աշխատանքը Յերևանի նահանգի նախկին 4 գավառների (Յերևան, Եջմիածին, Նոր-Բայազետ և Լենինական) սահմաններում ցույց տվեց, վոր պաշտոնական տվյալներն (կովկասյան որացույցում) մոտ 12.000 անձով ավելի շատ են քան այբբենական ցուցակով վերականգնված տվյալները:

***) № 93 էջ 8:

Յերևանի նահանգում վիճակագրությունը սկսվել է 1916 թվի հունիսի 15-ին և ավարտվել նույն թվի ոգոստոսի 30-ին: Սակայն համաշխարհային պատերազմի և այլ դժվարությունները* պատճառ յեղան, վոր մի շարք յերկրամասերը չվիճակագրվեցին: Չվիճակագրվածներից հիշատակենք Կարսի ամբողջ մարզը, վորի մի մասը այժմ մտնում է ՀՍՍՀ-ում (Ախուրյանի աջ ափը), Յերևանի նախկին գավառի Բուրուկինի հասարակությունը, վորը ներկայումս փոխանցվել է ամբողջությամբ Թուրքիային և մի քանի գյուղեր այլ շրջաններում:

Այդպիսով ՀՍՍՀ-ի ներկա շրջաններն ամբողջությամբ բացի վերհիշվածներից վիճակագրվել են: Բայց պետք է ընդունել, վոր վորոշ շրջաններում այդ վիճակագրությունը չեղել է չեֆեկտիվ: Այդ ուղղությունը վոչ միայն ունենք ձեռագիր վիճակում այդ վիճակագրության ղեկավար անձանց բաղորտներ, վիճակագրական կեղծումների (նստած կարենեում թվեր կազմել) մասին Ղարաբաղի շրջանում**), այլ և կան զանազան հեղինակների դիտողություններ***), նույնպես և մեր այս աշխատանքը գալիս է այդ ապացույցներ: Բացի այդ Ձանգեղուրի վերաբերմամբ բերենք մի փաստ չեվս:

Ըստ Կովկասյան որացույցի Ձանգեղուրի նախկին գավառում կալին՝

Առ 1-ն հունվարի 1914 թ.	209.951 բնակիչ
» » 1911 թ. նույնիսկ	219.313 բնակիչ
1897 թվի մարդահամարով ունենք	137.871 բնակիչ
1916 թվի գյուղվիճակագրությունով ստացվել է	138.973 բնակիչ:

Պարզ է, վոր այստեղ թերհաշվառում կա, ինչ վոր արտացոլացել է և մեր տվյալներում: Իժբախտաբար գյուղ առ գյուղ տվյալներ չունենք ճշտելու այդ:

Յերևանի նահանգից ցուցակներում չկան Չորանքյարա մեծ գյուղը և մի քանի փոքրերը: Արարանի շրջանի Բլխեր գյուղի տվյալ

*) № 90 էջ II:
 **) № 93 էջ 9 հատուկ հիշատակություն Ձանգեղուրի մասին:
 ***) Բաջայեվի գեկուցումը Գանձակի նահանգապետին, վորի մեջ կան նույնիսկ որինակներ թված թվերի

ները թեև միևնույն մանրամասնությամբ կային ցուցակների մեջ, բայց գումարային տվյալներում չեն մտել:

Ահա մի քանի փաստեր, վորոնք վորոշ չափով նշում են 1916 թվի տվյալների թերությունները:

Անդրկովկասին վերաբերող նյութերից լույս տեսավ մի միայն նախնական ամփոփումները, „Предварительные итоги всероссийской сельскохозяйственной переписи 1916 года“ выпуск II. Кавказ, изд. 1917 г. Петроград րրքում:

1929 թվին հայտնաբերվեցին գյուղական ամփոփումների ձեռագրերը, վորոնք պահվում են Պետպլանում (ժողտնտեսաշվար): Այդ ձեռագրերը, բացառությամբ Ձանգեղուրի, շատ մաքուր և կանոնավոր վիճակում են և գումարները լիովին զուգադիպում են արդեն հրատարակված նախնական տվյալներին: Մեր կողմից կատարված են միմիայն առանձին ուղղումներ (թվաբանական և արտադրական վրիպումների) և դրանցից կարևորները նշված են ծանոթությունների բաժնում:

Հրատարակված ամփոփումներում քոչվորները հաշվված են այն գավառում, ուր և նրանց գտել են ամառ ժամանակը: Վորովհետև այդ տվյալները գյուղ առ գյուղ ելին մեջ բերված, ուստի և մենք բարվոք համարեցինք նրանց հաշվել ընդհանրապես այն գավառներում և գյուղերում, վորոնց մշտական բնակչությունն էլին կազմում:

Ուսումնասիրողներին այդպիսի տվյալները հեշտությամբ ջոկելը դուրացնելու համար, մենք այդ տվյալները միացրինք վոչ թե արդեն գյուղի պատրաստի տվյալներին, այլ մեջ ենք բերում նրանց ներքևում 2-րդ տողով և յերկուսը միասին փակագծի մեջ առինք, ցուցց տալու համար, վոր դրանք միանալու յեն, այդ առթիվ կարելի չե գրախ Վեդիի շրջան Դավալու, Շիղու, Չիվանդարա, Ալի Մահմեդ և այլ գյուղերը:

ՀՍՍՀ-ի ալյայան արտաները միշտ էլ ընդունել են քոչվորներ հարևան հանրապետություններից: 1916 թվին մենք տեսնում ենք քոչվորներ նույնիսկ Բագվի նահանգի Ջեվաթի գավառից:

Քոչվորների ցուցակներ ունենք Շարուր

Դարալագյազի և Նոր-Բայազեդի գավառներինը, իսկ մյուս գավառներից վոչ*):

Ըստ այդ տվյալների այդ յերկու գավառներում քոչվորներ յեղել են՝

Լ Դարալագյազի սարեում

	արական	կզական	գումարը
1. Ձանգեղուրի գավառից	15	24	39
2. Շ ու շ ու	56	50	106
3. Ջեվաթի (Բագու) գավառից	815	655	1.470
	886	729	1.615

բ. Նոր-Բայազեդի սարեում

1. Ներկայիս Թուրքիային անցած Բուրուկինի հասարակությունից	1.967	1.931	3.898
2. Ներկա Վեդիի շրջանից	1.882	1.956	3.838
3. » Ղամաղուռի շրջանից	87	75	162
4. Նախիջևանին անցած Սաղարակի հասարակությունից	1.685	1.377	3.062
Նախկին Յերևանի գավառից	5.621	5.339	10.960
5. Սուրմալուից (այժմ Թուրքիա)	533	487	1.020
6. Շարուրից (Նախիջևան) **)	2.278	2.083	4.361
	8.432	7.909	19.341

Խորհրդային շրջանում Լենինականի, Լոռվա, Իլիջանի և Ձանգեղուրի սարերը դեռևս բարձրանում են տասնյակ հազարավոր քոչվորներ, թե վրաստանից և թե Ադրբեյջանից: 1916 թվին այդպիսիների թիվն ավելի շատ էր. բայց տվյալներ չունենք կամ թե այն բացերը 1916 թվի գյուղվիճակագրության թերություններն են:

1916 թվի գյուղվիճակագրության գույքնթաց կատարվեց և փախստականների վիճակագրություն**), բայց նրա տվյալները չեն

*) Ըստ Բաջայեվի (Յելիգավետապոլի նահանգի վիճակագրության ղեկավար) նահանգապետին ներկայացրած գեկուցարի նույնու գավառից 2800 քոչվոր տնտեսություններ յեղել են Ձանգեղուրում, բայց կենսավիճակում յեղած նյութերում այդ ցուցակը չկար և բացի այդ հրատարակված ամփոփումներում նույնպես այդ թիվը չի մտել:
 **) Այդ թվից 322-ը ներկա Դարալագյազի շրջանից:
 ***) Յես ինքս նշանակված էլի Յերևանի քաղաքի փախստականների ցուցակագրման ընդհանուր ղեկավար:

մտել վոչ գյուղ առ գյուղ ցուցակներում և վոչ էլ հրատարակված նախնական տվյալներում, ուրեմն ՀՍՍՀ-ի ներկա տեղիտղիտղի վրա ապրող մոտ 200.000 հայ փախստականներ չեն մտել նաև ներկա հրատարակության մեջ: Ընթերցողը դրանում կը համոզվի, յեթե համեմատության մեջ դնի գյուղ առ գյուղ տվյալները Արարատյան դաշտի գյուղերի վերաբերմամբ յեղած 1914 և 1908 թվի տվյալների հետ:

Քաղաքային բնակչությունը թեև 1916 թվին հաշվահամարի չի յենթարկված, բայց քաղաքների բնակչությունը հրատարակված տվյալներում հաշվի առնված է:

Յերևանի նահանգը ունի 5 պաշտոնական քաղաքներ Յերևան, Ալեքսանդրոպոլ (Լենինական), Նախիջևան, Նոր-Բայազեդ և Որդուբադ, վորոնց ազգաբնակչությունը գյուղատնտեսական վիճակագրության հրատարակված նախնական տվյալներում միասին հաշվված է

125.086 հոգի*), բայց ցույց չի տրված բնակչության թիվը ըստ առանձին քաղաքների: Կովկասյան Որացուցի տվյալներով 1916 թվի հունվարի 1-ին, այդ հինգ քաղաքների բնակչությունը հավասար էր 132.561-ի, վորից 92.480-ը մշտական բնակիչներ էին: Հաշվահամարը 125.086 հոգին, ըստ առանձին քաղաքների դասավորելու համար մենք նպատակահարմար դասեցինք ամբողջ տարբերությունը (132,561—125,086) 7,473 հոգին զեղչել Յերևան քաղաքից, վորն ուներ 22,001 մշտական բնակիչների կողքին 29,285 ժամանակավոր բնակիչներ (վանեցիների, արշակերտցիների և հին բայազետցիների գաղթը) մանավանդ վոր 1914 թվի հետ համեմատած մյուս քաղաքները 1916-ին գրեթե նույն բնակչությունը ունեին, ինչ վոր 1914-ին. որինակ Լենինականը 1914-ին ուներ 51316 անձ, իսկ 1916-ին 51.874 անձ և միայն Յերևանն էր կազմում բացառություն (փախստականներն

հաշվելու համար) ուրեմն նրանց էլ պետք էր դուրս հանել 1916 թվի հաշվառման ընդհանուր միտրինակությունը (առանց փախստականների) պահպանելու համար:

Այդպիսի պայմանականությունից հետո կովկասյան Որացուցի առ 1-ն հունվարի 1916 թվի տվյալները նույնությունում փոխադրվել են մեր աղյուսակները: Նույնպես անփոփոխ փոխադրված է Գորիս քաղաքը:

Ձեռագիր ցուցակներում չկա մասնավոր տնտեսությունների (частновладельческое хозяйство) բնակչություն, ըստ առանձին բնակավայրերի, այլ կա միայն գյուղացիական տնտեսություններին:

Ուստի և պետք է մասնավոր տնտեսություններից բնակչությունների դասավորումը կատարել վորոշ պայմանականություններով:

Ըստ հրապարակված նախնական տվյալների կային մասնավոր տնտեսություններ:

Նախկին դավանները	Ընդամենը	Դասավորված են՝	
		ՀՍԽՀ-ում	ՀՍԽՀ-ից դուրս
1	2	3	4
1. Ալեքսոպոլ	26	26	—
2. Նախիջևան	211	—	211
3. Նոր-Քայազետ	195	195	—
4. Սուրմալու	527	—	527
5. Շարուր-Դարալագյազ **)	221	—	221
6. Յերևան	304	304	—
7. Եջմիածին	580	580	—
Գումարը Յերևանի նահանգի	2064	1105	959
8. Բորչալու **)	1557	800	757
9. Ջանգեզուր **)	2810	2810	—
10. Ղազախ ***)	3104	1084	2020
	9585	5749	3786

*) № 90 էջ 125:
**) Ըստ տեղի տարիների և շրջանների դասավորման համար վոշ մի տվյալ չունենալով բաժին էլ ենք պայմանականորեն:

***) Ղազախ II և III գավառների տվյալները հաշվել ենք ՀՍԽՀ-ում, իսկ I և IV գավառների տվյալներն ո՞ր 10 անձ մեծավաճառներ (гуртовщик) թողել ենք Ազրբեջանին:

Նկատի ունենալով, վոր այդ մասնավոր տնտեսությունները բաշխումը ՀՍԽՀ-ի ներսում ըստ շրջանների հնարավոր չէ, ուստի և նրանց մեջ ենք բերում միմիայն ՀՍԽՀ-ի ընդհանուր ամփոփումներում:

Անցնելով գյուղացիական տիպի տնտեսություններին, տեսնում ենք, վոր գյուղ առ գյուղ

Ցուցակներում պակասող գյուղերը	Մեր կողմից նրանց հաշվարկված բնակչությունը 1916 թ.
1. Ալբրիտֆաթ (Ղուրդուղուլի)	150
2. Բեգիկ	200
3. Ղամշլու	250
4. Չորանքյարա (Վաղարշապատ)	3200
5. Ղուլիբեկլու Ներքին	500
6. » Վերին »	250
	4550

Այս հաշվարկումը ապացուցելու համար հետևյալ բացատրությունը կարելի չէ տալ:

Այս բոլոր գյուղերի բնակիչները (թե թըրքական Չորանքյարա և թե մնացած քրդական գյուղերը) գրեթե ամբողջապես քոչվորական կյանք են վարում, և հավանական է, վոր 1916 թ. գյուղվիճակագրությունը նրանց գտած չըլինի իրենց ձմեռային բնակատեղերում: Բայց նրանց անունը կամ բնակչության թիվը չի մտել և ուրիշ գավառի տվյալներին մեջ, ուստի և պետք է լենթադրել, վոր չեն վիճակագրված:

Հրատարակված պաշտոնական տվյալները ցույց են տալիս, վոր չի վիճակագրվել 5520 անձ*): Ձեռագիր ցուցակներում պակասում է ամբողջապես Բուրուկինի հասարակությունը (նրա **), վորը 1914 թվի տվյալներով 4800—4900 բնակիչ ուներ:

1916 թ. Նոր Բայազետի սարերում քոչվորների խմբում մենք ունենք Բուրուկինի հասարակության պատկանող 3898 անձ***), ուրեմն իրենց մշտական բնակավայրերում մնացել էին մոտ 1000 հոգի:

Եթե այդ 1000 անձը գումարենք վերև հիշված չվիճակագրված գյուղերի մեր կողմից հաշվարկված բնակչության (4550 անձ) վրա՝ կունենանք 5.550 չվիճակագրված բնակիչ: Իսկ

*) № 90 էջ 35:
**) № 90 էջ 114:
***) № 90 էջ 42:

տվյալները լրիվ են: Կան թերություններ և բաց թողումներ միմիայն առանձին շրջաններում, վորոնց լուսաբանման և բաց թողումների հաշվարկմանն անցնում ենք:

Ցուցակներում պակասում էին հետևյալ գյուղերը. —

պաշտոնական տվյալները ցույց են տալիս 5520: Մենք այդ յերեսուն հոգին էլ հաշվում ենք Բուրուկինի հասարակության վրա (թուրքիային և անցել) և ստանում ենք այնտեղ չվիճակագրվածների թիվը 970 անձ և վոշ թե 1000 անձ:

Այդպիսով այդ 6 գյուղերի վերաբերմամբ մեր հաշվարկման ճշտությունն ապացուցված ենք համարում:

Ձանգեզուրի նախկին գավառի տվյալներն գյուղ առ գյուղ չունենք, այլ կան գյուղական հասարակություններով շատ անմաքուր վիճակում, չերբմն մի քանի որինակով, բացի այդ II և IV գավառները միացված են և գյուղական հասարակությունների անուններն էլ չեն գրված (տեղը բաց է թողնված, մոռացել են գրել) այլ կան միայն թվեր:

Այդ զեֆեկտներով միասին դրանց ամբողջ գումարը հավասար է 136.163 հոգու, վորից արական 67.016, ինչ վոր նույնությունում գուղադիպում է հրապարակված նախնական տրվյալների հետ*):

I և V-րդ գավառներն ամբողջությամբ մտնում են ներկա ՀՍԽՀ-ի սահմանների մեջ:

III գավառից ՀՍԽՀ-ին անցած է համարվում Արծեվանիկի հասարակությունը՝ բացի Սեյիդլար (1914-ին 446 բն.) և Շիրվանշախլու (110—բն.) գյուղերից: Արծեվանիկի հասարա-

*) № 90 էջ 76:

կուլթուրը 1914-ին ուներ 5487 ընտելիչ, իսկ 1916-ին 4740 ըն.: Բարանդի, Մուլա Բուրունի, Սոջավանի և Դոնտարլիի հասարակութուններն ամբողջությամբ թողնված են Ադրբեյջանին: Թեմուր Մուսկանլիի և Ուստանի հասարակութունները բաժանված են յերկու հանրապետութուններ զրա՝ նրանց բաժին ընկած գյուղերի 1914 թվի բնակչության համեմատականության սկզբունքի վրա: Թեմուր Մուսկանլիի հասարակութունը 1914-ին ունեցել է 6234 ըն., վորից ՀՍՍՀ-ին անցել է 1208 հոգի, կամ 19,4 տոկոս, վորով 1916 թվի բնակչությունից վերցնում ենք 19,4 տոկոս, 4696 հոգուց 911 հոգի: Ուստանի հասարակութունը 1914-ին ունեցել է 8160 ըն., վորից 4412-ը կամ 54,2 տոկոսը ՀՍՍՀ-ին անցած գյուղերում, 1916 թ. 6710 բնակիչներից նույնպես վերցրել ենք 54,2 տոկոսը 3637 հոգի:

Ավելի բարդ է II և IV գավառների բնակչության բաշխումը, վորոնք իրար խառնված են, բնակչութունը տրված է ըստ գյուղահասարակութունների, բայց նույն այդ հասարակութունների անունները չեն գրված: Սնդիրն ավելի բարդանում էր նաև նրանով, վոր 1914-ին մենք ունեյինք 15, իսկ 1916-ին 13 գյուղահասարակութուններ:

Հաշվարկության ժամանակ պայմանականորեն ամեն մի գավառից դուրս ենք թողնում մի գյուղահասարակութուն II ըզից Փերչիվան (Ադրբեյջան) և IV ըզից Որդաբլու (Ադրբեյջան): Այս գավառում ենք գյուղահասարակութուններն ըստ ուսական ալբանի, բացի Ղալաբարայից և ստանում ենք հետևյալը (ճշտութունը չափելու համար գնում ենք նաև 1914 թվի տվյալները):

Գյուղահասարակութուն	Բնակչութուն 1914-ին	Բնակչութուն 1916-ին
1. Ատազոր (Շվանիձոր)	6454	4604
2. Հաջի Սամլի	5984	3872
3. Գ ո ռ ս	11483	6782
4. Դարզլի	6233	6049
5. Ջեջիմլի	6581	2647
6. Դ ը դ (Տեղ)	3902	2326
7. Չանդեյան	10668	4505
8. Մ ե դ ը ի	7550	4684
9. Մինքենդ	7896	4979
10. Սանածախ	7949	3944
11. Սինդիրակ (Սնձորեակ)	8835	3710
12. Ղալաբարա	4018	1687
13. Շխավեն	3639	1367
14. Որդաբլու (Տես Դարզլու)	7977	—
15. Փերչիվան (Տես Մինքենդ ?)	3412	—
	102581	51156
Վորից՝ II գավառում	63699	31314
» IV »	38882	19842

Ըստ գավառների համեմատութուն անելիս ստանում ենք նույնը: II գավառը հավասար համեմատական բաշխման սկզբունքով պետք է ստանար 31.760 ըն., այս գասավորումով ստա-

ցել է 31.314 ըն.: Այսպիսով կարծում ենք, վոր մեզ հաջողվել է II և IV գավառների բնակչութունը գասավորել ըստ գյուղահասարակութունների:

Այս գասավորումից հետո Ատազոր, Գորիս, Տեղ, Մեղրի, Սինդիրակ հասարակութուններն ամբողջությամբ հաշվված են ՀՍՍՀ-ում, իսկ Որդաբլու, Չանդեյան, Հաջի Սամլի, Ղալաբարա, Մինքենդ, Փերչիվան և Շխավենի հասարակութունները Ադրբեյջանում, մնացածները 1914 թվի բնակչության համեմատականության հիման վրա բաշխված են, այն է՝ Սանածախի հասարակութունից 43,4 տոկոս, Ջեջիմլիից 32,2 տոկոս և Դարզլիից 48,8 տոկոս հաշվված են ՀՍՍՀ-ի վրա:

Այդպիսով ստանում ենք Չանդեյանի նախկին գավառից ՀՍՍՀ-ին անցած 91.685 ըն.: Այդ աշխատանքը կատարելուց հետո ամեն մի գյուղահասարակության ավյալները նշանակել ենք այդ հասարակության կենտրոնական գյուղի դիմաց, իսկ մյուսների դիմաց նշում ենք արել, ցույց տալով տվյալ գյուղի բնակչութունը վոր գյուղի վրա հաշվված լինելը:

Յերիզավետապոլի նահանգում չվիճակագրված գյուղերի բնակչութունը ցույց է տրված 41.194 անձ*): Համաձայն պաշտոնական հայտարարության չի վիճակագրված միայն Կսրյակի նի գավառի Պարակաստանի սահմանակից գյուղահասարակութունները 3722 ծուխ 27.499 ըն.**), տարբերութունը 13,695 հոգու, վորի համար բացատրութուն չկա պաշտոնական հրատարակության մեջ: Կարող է այդ վերաբերել Նուխու շրջանից Չանդեյանի չեկած քոչվորներին, կամ հենց իրեն Չանդեյանին և կամ նույն նահանգի մի այլ գավառի, վորը մենք պարզել չենք կարող, ուստի և այդ ուղությամբ նոր հաշվարկում չենք կատարում:

Վորովհետև՝ ամեն մի գավառի սարերում գտնվող քոչվորները հաշվված են այդ գավառի վրա, կարելի էր յենթադրել նույնպես, վոր Չանդեյանի բնակչության նվազման պատճառներից միին էլ այն լինի, վոր նրա բնակչութունը գտնվելիս է չեղել քոչատեղերում: Վերելում (եջ 39) մենք տեսանք, վոր Դարալագյազի սարերում կային միայն 39 գանդեզուրցիները: Մնում է յենթադրել, վոր տվյալներ՝ չկան միմիայն իրեն Չանդեյանի սարերը բարձրացող գանդեզուրցի քոչվորների մասին, բայց վորովհետև մեր մեջ բերած թվերը արդեն գուզադիպում են հրատարակված տվյալներին, այդ յենթադրութունն ևս չոր է ընկ-

*) № 90 էջ 134:
**) նույն տեղը էջ 2-ը:

նում և մնում է յենթադրել, վոր յեղել է միմիայն թերհաշվառում:

Կարսի մարզից փոխանցված բոլոր գյուղերի համար էլ պետք է նոր հաշվարկում անել, վորովհետև 1916 թվին այդ շրջանը չի վիճակագրվել:

Թեև 1916 թվին Կարսի մարզը գյուղ վիճակագրության չի յենթարկվել, բայց պաշտոնական հրատարակության մեջ գրված է Կարսի մարզի հաշվարկված բնակչության թիվը, այն է՝ գյուղական վայրերում 359,319 անձ*): Կովկասյան Որացույցը առ 1-ն հունվարի 1914 թ. Կարսի մարզի գյուղական բնակչութունն հաշվել 342.611 ըն., կամ 5 տոկոսով պակաս: Ուստի և մենք էլ Կարսի մարզից ՀՍՍՀ-ին անցած տերրիտորիայի բնակչութունը 1916 թվի համար բնորոշում ենք 1914 թվին գումարած 5 տոկոս աճում:

Այդպիսով ստանում ենք՝

	1914	1916
1. Ադրբայի շրջանում	15.185	16.000
2. Լեյկնականի »	4.909	5.150
Գումարը	20.094	21.150

Պակասում են նույնպես նաև տվյալներ Բորչալուից անցած շրջանների վերաբերմամբ (Ստեփանավան, Ալլանվերդի): Վորովհետև 1917 թվին ևս կատարվեց գյուղատնտեսական վիճակագրութուն, ուստի և պայմանականորեն կարելի է ընդունել 1917 թվի տվյալներն 1916 թվի համար, նամանավանդ, վոր այդ շրջանների վերաբերմամբ մի տարվա մեջ մեծ փոփոխութուն չեր կարող լինել:

1917 թվի տվյալները մենք վերցնում ենք Վրաստանի Կենտրոնական կոլմից արագրված «Չեզոք գոնալի» գյուղ առ գյուղ ցուցակից, վոր ներկայումս գտնվում է Պետաբլիվում**): 1916 թվի տվյալներից գատելու համար 1917 թվի տվյալների դիմաց գրված են աստղանշաններ:

Չեզոք գոնան 1917-ին ընդգրկում էր Բորչալուից ՀՍՍՀ-ին անցած շրջանները և մի քանի գյուղեր, վորոնք այժմ մնացել են Վրաստանի սահմանի մեջ:

Սակայն այդ ցուցակներում չկային Այրում, Լամբալու, Փոքր Ղարաբլիխա, Սարխար և

*) № 90 էջ 114:
**) № 63 աղբյուրը:

Դեմոկրատիկ գյուղերը, վորոնց բնակչութիւնը հաշվարկում ենք:

	Ընդամենը	
1. Ալլահվերդիում	Այրում 400 Լամբալու 600	1.000
2. Ստեփանավանում	Ղարաքիլիսա 500 Փոքր 100 Սարիար 100 Դեմոկրատիկ 100	
	1700	

Ավարտելով ըստ գավառների մեր դիտողութիւններն և հաշվարկումները մեզ մնում է 1916 թվի վերաբերմամբ ևս մի խնդրի վրա կանգ առնել:

1916 թվի տվյալների մեջ չի մտել զորքը: Ըստ Միութենական կենտրինի տվյալների*) առ 1-ը սեպտեմբերի 1917 թ. Անգրկովկասի 5 նահանգներից զինակոչի էին չնթարկվել 317.500 անձ: Ըստ Ներսիսյանի 1916 թ. հաշվեհամարից մինչ 1917 թ. սեպտեմբերի 1-ը զորքի թիվն ավելացել էր 18 տոկոսով:

վորով և 1916 թվի հաշվեհամարի մոմենտին կային 260.000 զինակոչներ (տես № 93 աղբյուր):

Բաժանելով այդ 5,5 միլիոն բնակչութեան վրա ստանում ենք 100 անձին կտր հաշվով 4,7 տոկոս կամ ՀՍՍՀ-ի տերիտորիայում չեղած մոտ 1.000.000 բնակչութեան համար 47.000 զինակոչվածներ: Նկատի ունենալով, վոր ՀՍՍՀ-ի ազգաբնակչութեան կեսը (խալաֆներն, մալականներն և այլն) չէին մասնակցում զինակոչին, և վոր 1914—1916 թ. յերկու տարվա պատերազմները բավական զոհեր էին տարել, ուստի և պայմանականորեն կարող ենք ընդունել զինակոչվածների թիվը 30.000, վորոնք 1916 թվի հաշվեհամարի մոմենտին կային:

Վոր զինվորացուները չէին հաշվի առնվել և առհասարակ 1914—1916 թ. բնակչութեան նվազման գլխավոր պատճառը լեղել է այդ, մենք կարող ենք ևս մի փաստ հիշատակել:

Շարուն—Դարալազյազի հին վարչական գավառը*) 1914 և 1916 թվին հետևյալն է ցույց տալիս:

1914 թ.

	արական	իգական	զուգորդ
Ըստ մեր վերականգնման տվյալների	—	—	85.074
Ըստ «Кавказский Календарь»-ի ամփոփումների	46.414	38.666	85.080

1916 թ.

1. Ըստ ձեռագիր գյուղացուցակի գյուղական տնտեսութիւններում	39.753	36.661	76.414
2. Ըստ ձեռագրի քոչվորներ Ն. Բայազետում	2.278	2.083	4.361
3. Մասնավոր տնտեսութիւններում	163	58	221
	42.194	38.802	80.996

Ընդհանուր տարբերութիւն ունի նվազում 4.000 հոգու: Մինչդեռ իգականների մոտ ունենք մի փոքր աճում մոտ 140 հոգու, ընդհակառակն արականների մոտ (գլխավորաբար զինվորագրութիւն) մոտավորապես 5000 հոգու

*) «Россия в мировой войне» изд. 1925 г. հիշված № 93 աղբյուրում էջ 10.

նվազում ունենք, դեռևս չհաշված այն բնական աճումը, վոր պետք էր ունենալինք այդ 2 տարիների ընթացքում:

Սրանով էլ վերջացնում ենք մեր բացատրութիւնները 1916 թվի մասին:

*) № 69 էջ 29.

1919 թ.

Դաշնակցութեան տիրապետութիւնը շատ քիչ տեղեց, 1918 թ. մայիսից մինչև 1920 թ. նոյեմբերին մոտ 2 և կես տարի: Այդ շրջանում 1919 թվին կատարված է «Հայաստանի Հանրապետութեան» գյուղատնտեսական վիճակագրութիւնը: Այդ վիճակագրութեան տվյալներով էլ մենք ուղեցել ենք պատկերացնել նախախորհրդային կամ դաշնակցական շրջանը:

1919 թվի համար չես ձեռքի տակ ունեցել եմ մի քանի աղբյուրներ՝

1. Հրատարակութիւնը կիսատ մնացած «Հայաստանի գյուղատնտեսական վիճակագրութիւնը 1919 թ.» աշխատութիւնն է տպված 1920 թվին «Ներածութեամբ և խմբագրութեամբ Բ. Իշխանյանի» տպվել է մինչև 56 էջը: Տպագրված մասում կան № 1 և 2 աղյուսակները*), վորոնք վերաբերում են բնակավայրերի քանակին և բնակչութեանը. բաց տրված են ըստ գավառների: Այս նյութը յես ոգտագործել եմ վորպես կոնտրոլ՝ ապացուցելու համար մեջ բերված տվյալների ճշտութիւնը:

2. Նույն այդ յերկու աղյուսակների ձեռագիր որիզինալները:

3. Արխիվային ձեռագիր «Գյուղատնտեսական վիճակագրութեան տվյալները ըստ 1919 թվի վիճակագրութեան» աշխատութիւնը, ընդամենը 12 թերթ, կարված տետրակի ձևով: Գործը թողնում է ավարտած աշխատանքի տպավորութիւն: Այս մենք հիմք դարձրինք մեր ոգտագործումների և այն հետագայում անվանելու չենք «Ձեռագիր» ցուցակ:

4. Արխիվային ձեռագիր-ցուցակ գյուղերը գրված են ըստ № 3-ի, չեն տրված բնակչութեան գումարներն ըստ հասարակութիւնների, սակայն ունեն նաև տնտեսութիւնների թիվն ու հեռավորութիւնները: Այս ցուցակը մենք անվանում ենք «Սեվագիր» որինակ և վորն ոգտագործել ենք վորպես կոնտրոլ: Կազմված է տետրակի ձևով:

5. Համեմատական ցուցակ 1914, 16, 17 և 18 թվականների կիսատպուստ աշխատութիւնը, վորի մեջ 1916 թվի տվյալները գրեթե

*) Այդ յերկու աղյուսակները նույնութեամբ արտատպված են 1929 թ. լույս տեսած իմ «Ձեռնակ ջարդից դեպի կարմիր զինարարութիւն» աշխատութեան մեջ:

ամբողջութեամբ գուգադիպում են մեր 1916 թվի տվյալներին:

6. Նույնպես մի քանի այլ կիսատ և թերի ցուցակներն ավելի ընդարձակ տեղեկութիւններով:

7. Միայն գյուղացուցակները, վորոնց մեջ հիշված են լքված և անբնակ գյուղերը: Այս կիսատ ցուցակները մենք ոգտագործել ենք չբնակված գյուղերի դրութիւնը ճշտելու համար:

№ 5 և 6 մենք ոգտագործել ենք շատ քիչ, միայն առանձին բնակավայրերի աղավաղված անունները ճշտելու և կամ անընթեռնելի թրվերը պարզելու համար, իսկ № 3 «Ձեռագիր» և № 4 «Սեվագիր»-ի բոլոր տարբերութիւններն այս աշխատութեան մեջ հիշատակված են:

1919 թվի տվյալները «Ձեռագրում» մեջ են բերված յերկու սյունակներով՝ բնակչութեան ընդհանուր թիվն և գլխավոր ազգութիւնը: Հաճախ գլխավոր ազգութիւնն նշանակված չէ լեղել կամ « $\sim$ » գիծ է քաշված, վորն չենթադրաբար ընդունել ենք գլխավորապես իբրև համազոր «հայ» տերմինին: Այդպիսի նշումից հետո ստացվող գումարային տվյալները գուգադիպում են արդեն տպագրված գումարային թվերին:

1919 թվի վիճակագրութիւնը չի ընդգրկել բոլոր գյուղերը. բացի այդ, մի շարք գյուղեր էլ չեղել են դատարկ կամ լքված շնորհիվ 1917—1919 թ. յերկարող ազգամիջյան կռիւների: Ուստի և մենք էլ ստիպված ընդունել ենք հետևյալ պայմանականութիւնները:

1. Վիճակագրված և բնակիչ ունեցող գյուղերի դիմաց սովորականի նման նշանակված է բնակչութեան թիվը:

2. Վիճակագրված, բաց դատարկ գյուղերի դիմաց նշված է գլխավոր ազգութիւնը, իսկ բնակչութեան թվի փոխարեն նշանակված է «դատարկ»: Իսկ լեթե գլխավոր ազգութիւնը նշանակված չի լեղել, ապա ազգութեան սյունակում գիծ է քաշված:

3. Չվիճակագրված գյուղերը, լինեն բնակված թե վոչ, գրված են «Չվիճակագրված» իսկ ազգութեան սյունակում գրված է աստղանիշ, յիթե չվիճակագրված գյուղը բնակչութիւնն է ունեցել:

Բացի այդ, 1919 թվի հատուկ պայմանա-

Վարչական բաժանումներ	Գյուղատնտեսական շրջաններ		Հ ա յ				Մ ու ս ու լ լ մ ա ն				Վ. ո ճ	Բնական		Գ ու լ մ ա Ր		Վիճակագրված բայց դասարկ գյուղերը		Բնականը վիճակագրված գյուղերը		Չվիճակագրված գյուղերը ըստ տարրի		Ընդամենը ըստ տարրի						
	Տպագիր	Չտպագիր	Տպագիրում		Չտպագիրում		Տպագիրում		Չտպագիրում			Տպագիր	Չտպագիր	Տպագիր	Չտպագիր	Տպագիր	Չտպագիր	Տպագիր	Չտպագիր	Տպագիր	Չտպագիր							
			Գյուղ	Բնակիչ	Գյուղ	Բնակիչ	Գյուղ	Բնակիչ	Գյուղ	Բնակիչ																		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Ա. Յերեվանի գավառ.																												
I. Գավառ (Կոտայք)	4	4	26	21541	26	20541	—	—	—	—	1	895	—	—	—	—	27	22436	27	21436	13	13	40	40	—	—	40	
II. » (Հրազդան շրջան)	3	3	7	4077	7	4077	6	9148	6	9148	—	1675	2	—	—	—	13	13225	13	13225	1	1	14	14	7	—	21	
III. » (Ղաթառու)	8	8	39	29204	39	28904	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	41	30379	41	30579	13	13	54	54	26	—	80	
IV. » (Ղ. Կ. Է. Բ.)	5	(5)	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1247	1	—	1	728	33	27473	25	28549	—	8	33	33	—	33	66	
V. » (Ա. Խ. Ե. Ե.)	5	5	15	27302	20	26574	13	—	—	—	4	3817	4	—	1	728	117	93513	106	93789	27	38	144	144	64	33	241	
Գ ու լ մ ա Ր ը	25	25	87	82124	92	80096	21	9148	6	9148	5																	
Բ. Արմավիրի գավառ.																												
I. Գավառ (Արմավիր)	5	5	25	42461	24	40247	—	—	—	—	1	343	1	—	2	2766	27	44734	27	43356	—	—	27	27	—	—	27	
II. » (Արարատի մարզ)	5	5	38	38567	27	34169	—	—	—	—	—	5340	—	—	—	—	38	38567	37	39509	—	2	38	39	—	1	39	
III. » (Արարատի մարզի շրջան)	3	4	29	23318	28	23008	—	—	—	—	—	310	—	—	—	—	29	23318	29	23318	—	—	29	29	—	—	29	
IV. » (Ա. Բ. Բ. Բ.)	5	5	35	45705	35	45699	—	—	—	—	—	5993	1	—	2	2766	129	152324	128	151882	—	2	129	130	—	1	130	
Գ ու լ մ ա Ր ը	18	19	127	150051	114	143123	—	—	—	—	1																	
Գ. Արցախի գավառ.																												
I. Գավառ (Արցախ)	13	13	27	41121	27	40565	8	16948	9	20598	—	—	—	—	—	—	35	59069	36	61163	—	—	35	36	15	—	50	
II. » (Արարատի մարզ)	6	5	14	19310	16	19369	10	4211	12	4152	—	1830	4	—	—	—	28	23521	28	23521	—	—	28	28	13	—	41	
III. » (Արարատի մարզի շրջան)	8	8	16	19006	15	18786	8	10055	4	4315	1	—	10	—	—	4	5540	25	29651	25	30471	—	—	25	25	18	—	43
IV. » (Ա. Բ. Բ. Բ.)	4	4	14	8886	9	6628	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	14	8886	11	6658	66	68	80	79	2	—	82
V. » (Ա. Բ. Բ. Բ.)	3	3	25	24177	25	24177	—	—	—	—	—	1840	4	—	5	5560	127	144304	125	145990	—	—	25	25	—	—	25	
Գ ու լ մ ա Ր ը	34	33	96	112500	92	109525	26	31214	25	29065	1																	
Դ. Նոր-Ջուղայի գավառ.																												
I. Գավառ (Նոր-Ջուղա)	3	4	12	11932	9	12626	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	11932	9	12626	—	3	12	12	—	—	12	
II. » (Նոր-Ջուղայի մարզ)	3	3	9	20718	10	22355	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	21714	10	22355	—	2	12	12	—	—	12	
III. » (Մարտունի)	3	3	14	28648	14	29147	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	28648	14	29147	—	7	21	21	—	—	21	
IV. » (Բասարդեշար)	5	5	13	15604	14	14890	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	13	15604	14	14890	30	28	43	42	—	—	43	
Գ ու լ մ ա Ր ը	14	15	48	76902	47	79018	—	—	—	—	—																	
Ե. Ղարաբաղի գավառ.																												
I. Գավառ (Ղարաբաղի մարզ)	11	11	28	64864	27	66684	3	5006	3	2365	—	—	—	—	—	—	34	69870	33	74410	—	1	34	34	—	—	34	
II. » (Մանիկ)	3	3	8	11523	8	11529	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	11	13723	11	13779	—	—	11	11	2	—	13	
III. » (Գյումրի)	3	3	13	10836	13	10836	—	—	—	—	—	2250	3	—	3	5361	58	94429	57	99025	—	1	58	58	2	—	60	
Գ ու լ մ ա Ր ը	17	17	49	87223	48	89049	3	5006	3	2365	3																	
Զ. Գեղարքունիքի գավառ.																												
I. Գավառ (Գեղարքունիք)	14	14	8	18879	8	19103	21	10269	21	10045	—	—	—	—	—	—	34	32726	34	32726	—	—	34	34	—	—	34	
II. » (Բյուրաքանչեզ)	7	7	16	20549	16	20569	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	20799	17	20819	—	—	17	17	—	—	17	
III. » (Բասարդեշարի մարզ)	3	3	10	15850	10	15970	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	15850	10	15970	—	—	10	10	9	—	19	
IV. » (Շամշադի)	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գ ու լ մ ա Ր ը	28	24	34	55278	34	55642	21	10269	21	10045	6																	
Է. Գեղարքունիքի գավառ.																												
I. Գավառ (Գեղարքունիք)	7	6	21	17204	16	16988	5	2840	12	4101	—	—	—	—	—	—	10	20044	28	21089	30	31	57	59	—	—	57	
II. » (Գեղարքունիքի մարզ)	6	3	10	7017	3	3100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7017	4	3700	34	27	44	31	—	—	44	
III. » (Փաշալուկի մարզ)	1	2	—	—	2	1398	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	18	11	22	—	—	11	
Գ ու լ մ ա Ր ը	14	11	31	24221	21	21486	5	2840	12	4101	—																	
Ը. Զանգեզուր																												
I. Ս ի ս ի ս ն	—	—	15	22526	15	22826	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	22526	15	22826	—	—	15	15	—	—	15	
II. Գ ո թ ի ս	—	—	14	20868	13	20368	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	20868	13	20368	—	1	14	14	—	—	14	
III. Տ ա Թ հ Վ (Գորիսի շրջան)	—	—	13	12192	13	12192	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	12192	13	12192	—	—	13	13	—	—	13	
IV. Գ ո թ ի ս	—	—	38	21067	38	21062	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	21067	38	21062	—	—	38	38	—	—	38	
Գ ո լ մ ա Ր ը	1(?)	?	80	76653	79	76148	—	—	—	—	—																	
Թ. Զանգեզուրի մասերի հավանական օրգանները	151	?	552	664952	527	654387	76	58477	67	54724	16																	

վորութիւններէն մենք ոգտագործել ենք նաև 1919 թվի ցուցակներէն դուրս չեղող բնակավայրերի համար մեր սովորական նշանները՝ դիժ « — » նշանակում ե հետագայում կամ առաջներում ե բնակված լինել, իսկ «ավերակ» ցույց ե տալիս, վոր նախապես ե հետագայում բնակված ե չեղել, իսկ սովյալ շրջանին անբնակ:

«Ձեռագիր» ե «Տպագիր» աղբյուրների տարբերութիւնները ճշտիվ պատկերացնելու համար տալիս ենք համեմատական աղյուսակ, ըստ 1919 թվի վարչական բաժանմունքների:

(տես աղյուսակը նախորդ էջում):

Վարչական բաժանումները հոտմեյական թվանշաններով նշանակված լինելու հետևանքով մեր կողմից փակագծի մեջ դրինք նրանց ընդգրկած շրջանի մոտավոր աշխարհագրական անունը (ներկայի վարչական շրջանը կամ լենթաշրջանը) որինակ՝ Յերկանի I գավմասի դիմաց նշանակել ենք «Կոտայք» թեև այն ժամանակվա ե ներկա Կոտայքի սահմաններն ունէն չլինեն:

Թե ըստ «Տպագիր»-ի ե թե ըստ «Ձեռագիր»-ի վիճակագրված գյուղերի թիվն ե 865, միայն

այն տարբերութիւմը, վոր դրանցից բնակիչ ունեցողներն ըստ տպագրի 658 հատ են, իսկ ըստ ձեռագրի թեև 639 հատ, բայց ավելի շատ բնակչութիւմը, ի դիմաց 735.557-բնակիչի 742.373 անձ: Այդ տարբերութիւնն պատճառը հոգուտ ձեռագրերի կը պարզվի, յեթե դիտենք մեր այս կոմբինացիոն աղյուսակը, վորն ունի բազմաթիվ գյուղեր «բնակված» ցույց տրված (ըստ տպագրի № 1 աղյուսակի), բայց առանց բնակիչների (ըստ տպագրի № 2 աղյուսակի), որինակ Ախտայում 13 թրքական գյուղեր ե այլն: Բացի այդ, մի շարք շրջաններում վոչ հայ բնակչութիւնը խմբավորված ե հայերի հետ, որինակ Լենինականի գավառում Հաջի Խալիլի 10 յեղիդական գյուղերը: Ինչպես յերևում ե 1919 թվի հաշվառման նյութերը տպագրութիւնն համար պատրաստողները վոչ միայն տարբեր ազգութիւնները իրար են խառնել, այլ ե հրատարակված յերկու աղյուսակներն իրար հետ համեմատութիւն չեն դրել: Այս բոլորից հետո պարզ ե, վոր մեր ոգտագործած «Ձեռագիր» որինակը թե ավելի հարգատ ե ե թե ավելի վստահելի:

Անցնենք «Ձեռագիր» ե «Սեռագիր» աղբյուրների տարբերութիւններին:

	Ըստ ձեռագրի	Ըստ սեվագրի	Ծանոթութիւն
Արամուս գյուղ (Կոտայք)	820	1820	Վերջինս ճիշտ ե մյուս աղբյուրներով ե տպագրի գումարին ել համասարվում ե, ընդունել ենք ե ուղղել ենք ըստ սեվագրի:
Բեկչղազու գյուղ (Ղամարու)	2300	1200	---
Ախունդ Բյովանդ »	հ. 245	---	---
Թոփրախկալ »	հ. 30	---	---
Դարաչիչակ (Ախտա)	մայական ե հայ	մայական	---
Որթաքիլիսայի հասարակութիւն (Լենինական)	8 գյուղ	բնակիչները չեն ցույց տրված	---
Թոմարդաշ (Արթիկ)	1234	---	Տողերն իրար խառնելու հետևանքով բնակչութիւնը չի նշանակված:
Արալըղ (Թալին)	---	թ. 86	} Սակայն վրան դիժ կա քաշված:
Շ ե չ ի հ ա ջ ի (Թալին)	---	թ. 260	
Վալիաղալու (Մարտունի)	2826	2800	Սեվագրը նախ գրված ե 2826, ապա ուղղված 2800:
Ամբիսեր (Դիլիջան)	151	---	Տողերը իրար խառնելու հետևանքով բնակչութիւնը չի նշանակված:

Սեռագրում Դիլիջանի մի շարք հասարակութիւնների գյուղերը (հայ) չի նշանակված, իսկ ճամբարակի, Նոր-Դիլիջանի հասարակութիւնների գյուղերինն ել բնակչութիւնը չի նշանակված:

	Ըստ ձեռագրի	Ըստ սեվագրի	Ծանոթութիւն
Ելիին (Բեշիշքենդ)	---	հ. 300	} Ընդունել ենք մեր ցուցակներում:
Փ ո ո (Փաշալու)	---	հ. 145	
Մեծ Պարնի (Ղարաքիլիսա)	հ. 4000	---	Տողերը խառնված են:
Մուխուրթուրյան (Սիսիան)	571	---	Տողերը խառնված են, թեև շեղ գծով ցույց ե տրված 1551 բն., բայց դա Ուղ գյուղին ե վերաբերում:
Ճակատեն (Ղափան)	760	---	} Տողերը խառնելու հետևանքով բնակչութիւնն թիվը չի գրված:
Քաշարանց »	800	---	

Անցնելով «դատարկ» գյուղերի հայտնագործման ե մեր ցուցակներում սեղավորելու հարցին՝ կանենք հետևյալ դիտողութիւնները:

Դատարկ գյուղերից հնարավոր չի յեղել գտնել՝ 1.—Թաշարուի հասարակութիւնից Բոթաքու գյուղը, վոր յենթագրաբար հաշվելով իրր ձեռագրային աղավաղում, ընդունել ենք Թյաքաուուի գյուղխորհրդի Ղարաղալ գյուղը: 2.—Նույն հասարակութիւնից Ալլահ-վերդի գյուղը չենք գտել, վորովհետև ունենք յերկու այլ գյուղեր, վորոնք նույնպես կոչվելիս են յեղել Ալլահվերդի (Կյորչալու ե Կորուխլուսենի), բայց կա արդոք յերրորդ Ալլահ-վերդի գյուղ ել, ինձ քննադատ անհայտ, ե ցուցակում չունենք մի ուրիշ գյուղ փոխարինելու համար վորպես աղավաղում: 3.—Չողի հասարակութիւնից Սատանախաչ գյուղը, ունենք մի այլ Սատանախաչ բնակված Չիլի հասարակութիւնն մեջ: Հավակական ե, վոր գետակի յերկու ամիին յեղած Սատանախաչերից մեկը բնակված ե յեղել, իսկ մյուս ամիին համարված ե ամալի, 1926 թվին իմ ճանապարհորդութիւն ժամանակ գետակի յերկու ամիերին ել կային տներ: 4.—Հերհերի հասարակութիւնից Գենդավաղ հաշվել ենք Գենդարա գյուղը (մանավանդ ձեռագրում վ ե զ տառերը ուղղված են): 5.—Նույն հասարակութիւնում Գյոզարաղ հաշվել ենք Գյոզաբաս: 6.—Չուլի հասարակութիւնից Տարափ հաշվել ենք Թարփ: 7.—Գյոզարչին Հերհերի հասարակութիւնից կըրկընդված լինելով, Չուլի հասարակութիւնում նկատի չի առնված: 8.—Մարտիրոսի հասարակութիւնն մեջ, Դարալար (Դարաքենդ), հաշվել ենք Ղարալար, վորովհետև Չուլի հասարակութիւնն մեջ Դարաքենդ արդեն կար:

Չվիճակագրված գյուղերի անունները պարզելու ե մեր ցուցակում դասավորելու վերաբերմամբ դիմել ենք հետևյալ միջոցներին:

1. Չանգեզուրում մենք ունենք 15 բնակված, բայց չվիճակագրված գյուղ առանց ըստ գավառամասերի բաժանելու: Մենք ունենք Սիսիանի գավառամասում ուղիղ 15 թրքական գյուղ, վորոնք բնակված ենք տեսնում թե 1916-ին ե թե 1922-ին, վորով ե յենթագրում ենք, վոր 1919 թ. վիճակագիրն այդ գյուղերն ե նկատի ունեցել վորպես բնակված, բայց չվիճակագրված, մանավանդ վոր տպագիր աղյուսակների ձեռագիրում Ղափանի շրջանը նոր ե ավելացված ե վորով այս յենթագրութիւնը դառնում ե ճշմարտանման:

2. Նախկին Ղարաքիլիսայի գավառի Ստեփանավանի շրջանում յերկու չվիճակագրված գյուղերը հաշվել ենք Կողես ե ուսու Գյուղալու:

3. Ալլահվերդին ե Ստեփանավանի մեծ մասը դաշնակցական Հայաստանին չպատկանելու հետևանքով տվյալներ չկան, բայց մենք պայմանականորեն ընդունում ենք 1916 ե 1922 թվերին բոլոր բնակված բնակավայրերն ել բնակված նաև 1919 թվին:

4. Թալինում 2-ի փոխարեն հնարավոր յեղավ մեկ չվիճակագրված գյուղ ցույց տալ, իսկ Աշտարակում 13-ի փոխարեն 11-ը: Ղուրդուղուլիում փոխանակ 18-ի նշանակված ե 11 հատ, բացի այդ կան 5 հատ ես բնակված 1914 թվին, վորոնք 1916-ին հիշատակված չլինելով ե մասամբ հետագայում ել բնակված չլինելով, մենք չվստահացանք նշանակել: Իրանք են Արտաշար քրդական, Սհաթլու, Մսոո Գալո, Ղարաբոյա, Ղաթրաբաղ: Վաղարշապատի շրջանում 15-ի դիմաց մենք նշանա-

կել ենք 20 հատ: Նախկին Եջմիածնի գավառի սահմաններում մենք պետք էր նշանակելինք չվիճակագրված գյուղեր ընդամենը 48 հատ, իսկ նշանակել ենք 43 հատ և 5 հատ թողել ենք հարցականի տակ: Ուրեմն և 1919 թվի վիճակագրությունը կատարողները սխալվելով մյուս շրջանների վրա յեն նշանակել այն չվիճակագրված գյուղերը, վոր փաստացիորեն պետք էր նշանակելին Վաղարշապատի վրա:

5. Հրազդանում 7 հատի փոխարեն մեր կողմից նշանակված և չվիճակագրված գյուղ 8 հատ (վորովհետև Շորլու Դեմոնրչին այժմ համարվում է յերկու գյուղ Զանգվի յերկու ասիին), իսկ այն ժամանակ մեկ հատ:

6. Դամարլում 26 հատ չվիճակագրված գյուղ լրիվ նշանակված և:

7. Վեդիում նշանակված և 31 չվիճակագրված բնակված գյուղ, մենք նշանակեցինք 52 հատ ՀՍՍՀ-ի տերիտորիայում, բացի այդ 2 հատ Նախիջևանին անցած, իսկ 12 հատ էլ թուրքիային, ընդամենը 66 հատ: Դրա դիմաց «Տպագիր»-ը նշանակել է ևս 33 հատ չվիճակագրված գյուղ Ախտալում, այդ գյուղերը վոչ մի կերպով մենք չկարողացանք դեռեղել Ախտալում և հետևաբար յենթադրում ենք, վոր 1919 թվի վիճակագրության աշխատակիցների վրեպումով այդ 33 գյուղերը փոխանակ նշանակելու վերևի տողում—Վեդիի վրա, նշանակված և ներքևի տողում՝ Ախտալի վրա և այդ ձևով հանձնված տպագրություն:

Յեթե մեր այս յենթադրությունը ճիշտ է, այդ դեպքում կունենանք ըստ վիճակագրության Վեդիի շրջանում 64 հատ գյուղ, իսկ մենք նշանակել ենք 67 հատ, հավանաբար Արագաջանի դաշտում յեղած Իսպահան, Ղաբաբուրուն և Յաջի գյուղերը վորպես գյուղ չեն հաշվել, վորովհետև նրանց 1916 թվի վիճակագրությունը նույնպես առանձին չի հիշատակում: Նկատի ունենալով, վոր 64 չվիճակագրված գյուղերից 31-ը բնակված է, իսկ 33-ը վոչ ուստի և մենք մեր կողմից յենթադրում ենք, վոր պետք էր բնակված լինելին Ձղինի ձորը, Միլի դարան (առհասարակ Բեյուք Վեդի գյուղից վերև) և Արարատ լեռան ստորոտները (Թյուրքիային անցած 12 գյուղերը), իսկ ամայացած պետք է հաշվել դաշտային շրջանը (Բեյուք Վեդիից ներքև), ինչպես նաև Ղաբախաչի շրջանը (6 հայ և 6 թուրք գյուղերը): Այդ դեպքում ստանում ենք չվիճակագրված 34 բնակված և 33 անբնակ գյուղեր: Այստեղ կա միայն մի տարբերություն, վոր, յեթե մենք հաշվից դուրս ենք հանում Արագաջանի շրջանի 3 գյուղերը, այդ դեպքում պետք էր ստանալինք 31 բնակված և 36 անբնակ: Ուրեմն և այդ 3 գյուղերի խնդիրը ինձ համար մնաց չպարզված: Գուցե թյուրքիային անցած գյուղերը հաշվել են վոչ թե 12, այլ 9 հատ (մեծ և փոքր Բորոլաններն) ինչպես նաև վերին, միջին և ներքին Գյուրդ Ոմարները, փոխանակ հաշվելու 5 գյուղ, հաշվել են 2 գյուղ):

Տպագրված որինակում պակասում էր Դիլիջանի գավառը (մոռացել են շարել), բայց նրա թվերը մտել են Յերևանի նահանգի ընդհանուր թվերի մեջ, վորով գումարների տարբերությունը Դիլիջանի գավառը հաշվելու սկզբունքով մեզ հաջողվեց վերականգնել տպագրվածի համաձայն այդ գավառը, վորը հետագայում ևս համեմատության ժամանակ դուրս գալիսից տպագրվածի ձեռագիր որինակին այդպիսով մենք էլ տպագրվածի ձեռագիր որինակին հիման վրա Դիլիջանի գավառի տվյալները գասավորեցինք ըստ գավառամասերի: Այստեղ ինձ հնարավոր չեղավ պարզելու վոր IV (Շամշադինի) գավառը չի մտել № 2 աղյուսակի մեջ: Ինձ հաջողվեց նույնպես պարզել այդ նույն IV գավառի չվիճակագրված, բայց բնակված գյուղերը, այն տարբերությունով միայն, վոր այդ բոլորը մեր աշխատությունում մեջ դուրս յեկան վորպես հայկական գյուղեր: իսկ ըստ տպագրի որինակին շրջանից 5-ը հայկական են, 1-ը թրքական, իսկ 8-ը՝ ազգերի, մինչդեռ ամբողջ Ղազախի գավառում ալլազգերի այդչափ գյուղեր չկան, իսկ Շամշադինում և սահմանակից մասերում և վոչ մի հատ: Պարզ է վոր այդ բոլորը վիճակագրված անշնորհքության հետևանքն է: Վերջին 8 գյուղերի բնակված, թե դատարկ լինելը չի պարզվել (ըստ որինակին), բայց վորովհետև նրանք պարզված են Յերևանի նահանգի տպագրված ընդհանուր գումարի մեջ վորպես բնակված ուստի և մենք նրանց դիմաց դրինք բնակվածի աստղ նշանը:

Տպագրի և նրա ձեռագիր որինակին համեմատելիս միակ տարբերությունն այն է, վոր ձեռագիր որինակին թե № 1 և թե № 2 աղյուսակներում Զանգեզուրի շրջանից պակասում էր Ղախանը և հետագայում տարբեր թանագրությունը:

նոր ավելացված է, և այդպիսով բոլոր գումարները փոխված են, իսկ գյուղերի թիվը մյուս յերեք գավառներում ցույց է տրված միայն և վիճակագրական ապարատի 3 աշխատակիցների (Բաղալյան, Ղաբաբույան, Գարամյան) ստորագրություններ կրում է, ինչ վոր ցույց է տալիս թե մեր ձեռքում յեղել է տպագրի հարազատ ձեռագրի որինակին: Աղբյուրների և նրանց տարբերությունների

մասին այսչանք բավարար համարելով, անցում ենք մեր ցուցակներին՝ ըստ շրջանների դիտելու և թերի չվիճակագրված մասերի համար հաշվարկներ կատարելու:

Չվիճակագրված բույց բնակված գյուղերը 1919 թվին բավական շատ են: Նրանց բնակչությունը հաշվարկելու համար յես կարծում եմ պետք է ընդունել 1916 *) և 1922 **) թվականների տվյալների միջինը:

1919 թվի չվիճակագրված գյուղական բնակավայրերի բնակչության հաշվարկումը

№	Շրջաններ	Չվիճակագրված գյուղերի թիվը	Բ ն ա կ չ ու թ յ ու ն			Հաշվարկված բնակչությունը 1919 թվի համար
			1916 (1914 թ.)	1922	1916 թ. տվյալ ազգաբնակչությունից	
1	Արարատ	3	1051	463	4	700
2	Արազիկոզի	29	20302	20671	26671	20000
3	Աղբաբա	36	15185	6910	6155	10000
4	Առասարկ	8	2717	644	77	1000
5	Արինական	5	4399	3267	952	4000
6	Թ ա լ ի ն	1	224	175	—	200
7	Կոտայք	10	2260	1142	395	1500
8	Դամարլու	11	7253	3323	2653	5000
9	Դուրգուգուլի	7	1767	1125	1091	1400
10	Մ ե դ ը ի	24	9626	7915	7915	8500
11	Շամշադին	15	14387	19278	19278	16000
12	Սլախան	15	7392	2689	2677	5000
13	Ստեփանավան	29	21505	22534	22534	21500
14	Վաղարշապատ	23	8782	4511	3650	6500
15	Վ ե դ ի	37	10993	4944	4165	10000
	Գումար	253	133843	99591	98217	111300

Պարզ է, վոր չվիճակագրված գյուղերի բնակչությունը չեք կարող ավելի լինել 1919 թվին, քան 1914, 1916 թվերին—ինչպես վոր ցույց են տալիս նաև վիճակագրված գյուղերը, ուրեմն և մեր հաշվարկելիք բնակչությունը չեք կարող ավելի լինել 134,000-ից, նույնպես և չեք կարող պակաս լինել 98,000-ից: վորպիսի թվով բնակչություն գոյություն էր ունեցել 1922 թվին: Ահա այդ միջինումն և մաքսնումն միջև մենք կատարել ենք խիստ որինակին:

յենտիք հաշվարկում և վորպես յեղակետ ընդունում ենք 111,300 անձ:

1919 թվի գյուղ-վիճակագրությունը չի

*) 1916 թ. յեթե տվյալներ չունի վերցված է 1914 թվից, նույնպես նաև յեթե 1916 թ. տրված է խմբերով (որ Զանգեզուր) էլի վերցված է 1914 թ.

**) 1922 թ. յերկու այսուպակ ենք տալիս. Ա. այդ գյուղերի բնակչության ընդհանուր գումարը և Բ. միմիայն այն աղբյուրի պատկանողների գումարը, վորոնք այդ գյուղում բնակվում էլին ցարական յոխտություն որով:

ընդգրկել միայն յերեք քաղաքները—Յերեվանը, Լենինականը և Նոր Բայազետը:

Յերեվանի 1916 թվի գյուղ-վիճակագրության առթիվ չեղած հաշվարկումները, այդ յերեք քաղաքների բնակչությունը կարելի չէ ընդունել գրեթե նույնքան, վորքան վոր 1916 թվին, միայն բարձրացնելով Յերեվանի տվյալները:

Յերեվան*)	48.000
Լենինական	51.000
Նոր-Բայազետ (1914 թ.)	10.000

Այդ հաշվարկման իբրև յիսակետ 1916—19 թվերին աճմանը հակադրել ենք թերևս ավելի մեծ չափերով մահացությունը նույն այդ քաղաքներում**):

Յերեվանի 1919 թվականը չբնորոշելու, նախախորհրդային դաշնակցական շրջանը, ապա այդ վիճակագրության վրա չպետք էր կանգ առնելինք, վորովհետև նա հազար ու մի թերություններով լի չէ, նույնիսկ Բ. Իշխանյանի հայտարարությունները***):

Դաշնակցական շրջանի բնակչության քանակի մանրամասն վերլուծումը մենք կտանք մեր հետագա աշխատություններում:

1 9 2 2 Բ.

1920 թվի նոյեմբերին տեղի ունեցավ Հայաստանի խորհրդայնացումը, 1921 թվին վերջացան քաղաքացիական կռիվներն, այնպես, վոր 1922 թվից խորհրդային Հայաստանի համար խաղաղություն և շինարարության առաջին տարին էր:

Այդ թվի մայիսին կատարվել է Յերեվանի քաղաքի մարդահամարը, իսկ աշնանը՝ Գյուղատնտեսական վիճակագրությանը, վորն ընդգրկեց ամբողջ ՀՍՍՀ-ն առանց Յերեվանի և Լենինականի քաղաքների: Գյուղատնտեսական

*) № 99 էջ 37.

**) № 98 էջ 32, Յերեվանի մահացության և էջ 37 Լենինականի մահացության մասին:

***) Այստեղ մենք այլ մեթոդներով և ուրիշներ կողմից դաշնակցական շրջանի համար կատարված հաշվարկումներով չենք զբաղվում, բավականապես ենք հետադարձվում նրանց ցույց տալով միայն գրականությունը:

№ 97 Բ. Իշխանյան «Հայաստանի Գյուղատնտեսական վիճակագրություն» գրքի ներածական մասում:

Պ. Աբելյան «Հայաստանի բնակչությունը նախախորհրդային և խորհրդային շրջաններում» 1931 թ.

№ 98 Ձ. Կորկոսյան «Ճերմակ ջարդից գեպի կարմիր շինարարություն»:

վիճակագրությունը սկսվեց սեպտեմբերին և ավարտվեց նոյեմբերին: Դեկտեմբեր ամսին բոլոր նյութերն հավաքված և մասամբ էլ արդեն սմբողջված էին:

Բնակչության վերաբերյալ տվյալները մշակված ու հրատարակված են իմ անմիջական ղեկավարություններով «Հայաստանի ազգաբնակչությունը ըստ սեռի, տարիքի, գրագիտության» հրատարակությունը Հայկենսովիճվարի Յերեվան 1924 թ.:

Բացի այդ, Կենսովիճվարի կողմից հրատարակվեց «Յուցակ խորհրդային Հայաստանի բնակավայրերի» 1923 թ. Յերեվան, վորի մեջ ամփոփված էին բոլոր բնակավայրերի անունները, տնտեսությունների թիվը և հեռավորությունները զանազան վայրերից, բայց առանց բնակչության թվի:

Վորպեսզի «Հայաստանի ազգաբնակչությունը» գիրքը ըստ բնակչության ամբողջական պատկեր տար, անհրաժեշտ էր ունենալ նաև Յերեվանի և Լենինականի քաղաքների տեղյալները: Այդ առթիվ Յերեվանի քաղաքի Կենսովիճվարը վերցրել է 1922 թվի մայիսին կատարված մարդահամարից, իսկ Լենինականի քաղաքը՝ 1923 թ. քաղաքային վիճակագրության վրա վորոշ հաշվարկումներ կատարելով:

Հետագայում ՀՍՍՀ-ի սահմանները փոքրինչ փոփոխություններ կրեցին: Մեղրիի շրջանում ավելացած 3 նոր գյուղերի տվյալները վերցրինք Ադրբեյջանի Կենսովիճվարի հրատարակած ապակետից ցուցակներից*):

Մենք ոգտվում ենք անմիջականորեն այն ձեռագիր որիդինալի ցուցակային նյութերից (№ 53 աղբյուրը), վորոնք կազմված են Կենսովիճվարի սոցիալական վիճակագրության բաժնում մշակման աշխատանքները հետ զուգանթից և վորոնց զուգանթերը զուգադիպում են «Հայաստանի Ազգաբնակչությունը» գրքի զուգանթերին:

Անհրաժեշտ է, սակայն, կանգ առնել մի խումբ քոչատեղերի վրա Դարալագյազի շրջանում, վորոնց անունները մտել են «Յուցակ բնակավայրերի» աշխատություններում, բայց վորոնց բնակչությունը (Ադրբեյջանից յեկանք քոչվորները) չեն մտել մշակման ամփոփումներին մեջ, վորովհետև նրանք Հայաստանի

*) Տես № 64 աղբյուրը:

մշտական ազգաբնակչությունը չիլին պատկանում:

Այդ քոչատեղերը հետևյալներն են՝

Քոչատեղեր	Բնակչության թիվը
1. Թալալուրդ	239
2. Թանգուլուրդ	143
3. Ղզլթափա	619
4. Ջիննիլուրդ	843
5. Սարիսերչա	153
6. Փանիկուրդ	262
7. Քանքարուլուրդ	278
8. Քաչալթափա	66
9. Քիշմիշ բուլաղ	611
Գումար՝	3214

1931 թվի սեպտեմբերին կատարվեց մշտական բնակչության հաշվահամար Պետալանի մեթոդական հսկողության ներքո, Լուստոդկոմատի ապարատի միջոցով և սողերիս գրողի անմիջական ղեկավարությամբ:

Համաձայն հրահանգի, մշտական բնակիչ հաշվում էլին նաև ժամանակավորապես բացականերից նրանք, վորոնց բացակայությունը կապված էր գյուղատնտեսական սեզոնային արտագնաց աշխատանքի, գործուղման, արձակուրդային հանգստի (ուսուցիչ, ուսանող, ծառայող և այլն) բժշկության և այլ ժամանակավոր բնույթ կրող բացակայությունների հետ, իսկ յեթե ժամանակավոր բացակայությունն հետևանք էր արդյունաբերական աշխատանքների համար արտագնացության, ապա մի ամսից ավելի բացակայությունը նկատի չէր առնվում:

Այդ հաշվումում տեղեց ութ որ սեպտեմբեր 1—8-ը և Լուստոդկոմատի կողմից հրատարակվեցին «Փոքրահասակների մարդահամարի և մեծահասակների հաշվառման նախնական հեռագրական ամփոփումները»:

Ա Ո Կ Ա Բ Ն Ա Կ Զ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1 8 9 7 Բ.

1897 թվի հունվարի 28-ին կատարվեց Համառուսական առաջին մարդահամարը, վորն, առաջին անգամը լինելով տվյալ առկա բնակչության հաշվառումը:

1922 թ. «Յուցակ բնակավայրերի» հիշատակում է նաև մի յերկու փոքր գյուղեր, վորոնք ներկայումս ՀՍՍՀ-ի մասը չեն կազմում:

Հափանում Աղբենդ 87 բն. և Դարաբաբա—171 բն.:

Այդ յերկու գյուղերը հաշվվում են այժմ Ադրբեյջանում, իսկ նոր ստացված են Նյուվադի, Երնաձոր և Թեղուտ գյուղերը, վորոնք այժմ պատկանում են Մեղրիի շրջանին:

Այդ յերկու ուղղումներից հետո, մենք ստանում ենք 1922 թվի բնակչությունը 782.052 անձ, մինչ Կենսովիճվարի պաշտոնական հրատարակությունն առանց այդ փոփոխությունների տալիս է 781.011 անձ:

1 9 3 1 Բ.

Այդ գրքուկի համաձայն ՀՍՍՀ-ի բնակչության թիվը էր 1.048.293:

Հետագայում այդ հաշվառման նյութերը մշակվեցին նույնպես իմ անմիջական ղեկավարությամբ ու կազմվեցին վերստուգված բնակավայրերի ցուցակներ, վորոնցից և չես ոգտվում էմ 1931 թվի նկատմամբ:

Պետք է նկատել, վոր այդ հաշվառումով չընդգրկվեց գործը, ուղղիչ տունը և քաղվարչությունը, իսկ մշակված աղյուսակների մեջ բացի այդ չմտան նաև մի քանի գյուղերի նյութերը տեղերից ու շատ ցվիլու հետևանքով: Վերջիններս սակայն հետագային մտցրվեցին բնակավայրերի ցուցակում, վորից և յիս ոգտվում էմ: Բնակչության մնացյալ վերջիված կատեգորիաները նույնպես հաշվի չեն առնվել նախորդվող և այս գրքում մեջ բերված մշտական բնակչության բոլոր հաշվարկումների ժամանակ գրեթե առանց բացառությունների:

Ուրիշ թերություններ չի ունեցել այդ հաշվառումն և այդպիսով մենք այդ թվականով էլ փակում ենք հարյուրամյակը:

Իմ վորոնումները Լենինգրադի պատմական արխիվում տվեցին դրական արդյունքներ, հայտնաբերվեցին բնակավայրերի ցուցակները ՀՍՍՀ-ի ներկա տիրիտորիայի վերաբերմամբ ամբողջությամբ:

Նյութերը պահպանված են ըստ առանձին բնակավայրերի, բայց վոչ թե ըստ լեզուների, այլ ըստ դավանանքների: Առանձին բնակավայրերի թերթիկներում կալին բազմաթիվ ջնջումներ և հաճախ առաջին և չորրորդ եջի (թերթիկը բաղկացած է 4 եջից) տվյալներն իրար չեն զուգադիպում ու հակասում են: Այդ շփոթությունը կա և հայերի վերաբերմամբ, վորոնց լեռնային «Հայ-լուսավորչական» և յերբեմն ել «այլ քրիստոնյա» լսմբերի մեջ են դասավորել:

Առկա բնակչության թիվն առհասարակ ուղղված է (հավանական է առանձին ցուցա-

կադրված «հիմնարկ»-ների հաշվին) բայց յերբեմն այդ ուղղումը կատարված է մի տեղ, իսկ մյուսում (մանավանդ 4-րդ լեռնում վոչ)՝ Կան և թվաբանական վրիպումներ:

Սակայն այս բոլորը շատ անշտան են և չեն կազմում լուրջ դեֆեկտ: Ուսումնասիրողն անմիջապես նկատում է այդպիսի վրիպումներ և հնարավորություն կա միշտ ել ուղղելու:

Մեզ համար վորոշ դժվարություն են պատճառում մանր բնակավայրերի դասավորումն ըստ գյուղխորհուրդների, մասնավորապես յերկաթուղու վրա աշխատող արտելների, վորոնց աշխարհագրական տեղը չի ցույց տրված և պետք է միայն կուսել այլ գյուղերի մեջ նրանց ունեցած դասավորումից:

1897 թիվը լրիվ է և վոչ մի հաշվարկում չի կատարված:

1 9 2 6 p.

1897 թից ուղիղ 30 տարի հետո, մի ամսվա տարբերությամբ, տեղի ունեցավ 1926 թիվի մարդահամարը դեկտեմբերի 17-ին:

ՀՍՍՀ-ի սահմաններն 1926 թից հետո լինթարկվել են վորոշ փոփոխումներ: Ավելացած են 3 գյուղեր՝ Նյուվադի, Երնաձոր և Թեղուտ:

Այդ իսկ պատճառով Կենտրինական պաշտոնական թիվ 880.464 հոգու դիմաց, մեր աղյուսակ-ցուցակներում առ 17-ն դեկտեմբերի 1926 թիվ ստացել ենք 881.300 անձ:

1926 թիվն ցուցակադրվեցին բացի սովո-

րական, հանրաժանութ գյուղերից բազմաթիվ մանր բնակավայրեր, մասնավորապես՝ ձմեռանոցներ: 1897 թիվը նույնպես ունի բավականաչափ մանր բնակավայրեր, բայց վոչ այնչափով, վոր չափով վոր ունի 1926 թիվը:

1926 թիվ տվյալներից ՀՍՍՀ ին վերաբերող մասերից՝ առայժմ հրատարակվել են յերկու հատոր և այն ել դավառակային ու դավառային ամփոփումներով, իսկ մենք ողտվում ենք անմիջականորեն ձեռագիր նյութերից՝ վորոնք դասավորված են ըստ բնակավայրերի:

II. Մ Ա Ս

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Ա.Խ.Հ-Ի ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ 1831 – 1931 թ.**

**ԲՆԱԿԶՅՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԱՄՅԱ ԱՃՆ ԸՍՏ ԱԶԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՅԵՎ ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՈՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ**

Կազմեց՝ Զ. ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ

Հայաստանի ՄՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) 1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Աղյուսակ № 1

Առկա բնակչությունը

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	Տ ե դ ե կ ա տ ս ւ ր ա ժ ի ն						Քաղաքի համայնքի կենտրոնի համար	Քաղաքի համայնքի տարածքի մակերեսը կմ ²	Բնակչության թիվն ըստ կրոնի				Թ.		Բնակչության թիվն ըստ կրոնի						Հերթահամար		
		Բնակավայրի հին կամ այլ անունները	Բնակավայրի տեսակը	Արևմտահայեր. զերբը		Չոնա	Բարձրաբնույթի մակերեսը կմ ²			Գլխավոր ազգությունը 1897 թ. հիման վրա	Մուսուլմանական	Սյունիական	Քրիստոնեական	Իսլամ	Չբազմակրոն	Գումար	Այլ թիվում արված սխ. սխ.	Զ. ա. յ.	Թ. ա. յ.	Ա. յ. յ.			Գումար	Այլ թիվում արված սխ. սխ.
				Յերկարու-թյան աս-տիճանը	Լայնու-թյան աս-տիճանը															11	12			
1	Ս. Քաղաքային 1. ՅԵՐԵՎԱՆ 2. Յերեվան	Երեվան, Յերեվան, Միլիան	քաղաք	*62°0'	*40°15'	IV	856	Յերեվան	խառն	12529	12516	2929	1032	29006	17328	57295	4968	այլք	2386	64619	34152			
										12529	12516	2929	1032	29006	17328	57259	4968	ա.ս.ս.	1127	64613	34137	1		
																		պարսիկ	141					
																		վրացի	91					
																		ասորի	78					
																		ուկրաին.	67					
																		բելա	60					
																		ուսարահր պատակ	615					
																		այլք	207					
																36				36	15			
2	2. ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ Լենինական	Գյումրի, Ալեքսանդրապոլ, Ալեքսպոլ	քաղաք	*61°15'	*41°15'	V	*1520	Լենինական	հ.ա.	1763	1263	5408	2182	30616	19049	37520	54	այլք	4739	42313	21803			
										1763	1263	5408	2182	30616	19049	37520	54	ուկրաին.	1888	42313	21803	2		
																		առևս	1746					
																		լեհ	610					
																		հրեյա	126					
																		հույն	109					
																		վրացի	44					
																		յեզդի	39					
																		այլք	182					

Դասավորում ըստ լեզուների

հայ	թաթար	առևս	ուկրաինացի
12523	12359	2765	398
(ազգութունների)			
հրեյա	լեհ	վրացի	այլք
204	190	141	426

Դասավորում ըստ լեզուների

հայ	թաթար	առևս	ուկրաինացի
21771	1090	4048	1087
(ազգութունների)			
լեհ	հրեյա	լիտովցի	հույն
921	415	316	266
վրացի	բուլղար	այլք	
127	101	474	

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1926 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, administrative division, population, and geographical coordinates. Includes settlements like Գյուղ, Քոչար, and Կոտայի գեղ.

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative boundaries and population for 1933. Columns include settlement name, population, and administrative division. Includes settlements like Գյուղ, Քոչար, and Կոտայի գեղ.

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1926 թ.) ըստ

Table with 10 columns: 1. Երկրի անվանումը, 2. Բնակավայրի անունները, 3. Բնակավայրի հին կամ այլ անունները, 4. Բնակավայրի տեղը, 5. Աշխարհագր. դիրքը (Յերկարու թյան աստիճանը, Լայնու-թյան աստիճանը), 6. Չոճա, 7. Բարձրու-թյան ծովի մակերևույթից, 8. Փյունիկյան լեռների անունները, 9. Փյունիկյան լեռների անունները, 10. Փյունիկյան լեռների անունները (1886 թ. հիման վրա)

1933 թվի նոր զարգացած սահմաններ

Table with 23 columns: 1. Բնակչության թվին ըստ կրոնների, 2. Իսլամ, 3. Պրավոսլավ, 4. Այլ (բողոքական, արքայական, քրիստոնեական)

Հայաստանի ՍՍՀ ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) րս

Այլուսակ № 1

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	Տ ե ղ ե կ ա տ ու ը ա ժ ի ն							
		Բնակավայրի հին կամ այլ անունները	Բնակավայրի տեղը	Աղյուսակի գրքեր		Չին	Բարձրագույն դպրոցի տեղը	Գյուղատնտեսական կենտրոն	Գյուղատնտեսական կենտրոնի համար
				Յերկարու-թյան աստիճանը	Հայնու-թյան աստիճանը				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
239	Յերկաթգծի կապալաու Շրթաղ		Ժամանակ րնակավ.	**62°15'	**41°15'	*III		Մանես	Սան
240	Յերկաթգծի կապալաու Ոսիբով			**62°15'	**41°15'	*II		Շամլուղ	Հայ
241	Յերկաթգծի կապալաու Սոխրով և Յերկաթգծի II շինարար. մաս			**62°15'	**41°15'				Սան
242	Յերկաթգծի II շինարար. մասի արտերի գրասենյակ			**62°15'	**41°15'				
243	Յերկաթգծի II շինարար. մասի լազարիթ			**62°15'	**41°15'				
244	Յերկաթգծի II շինարար. մասի վառարկի պահեստ			**62°15'	**41°15'				
245	Յերկաթգծի տնիկ անհայտ կել.	Յերկաթուղու կազարմա	Տնիկ	**62°15'	**41°15'	II			
246	Յերկաթգ. 65 վերստ		Բարակ	**62°15'	**41°15'	*II		Այրուժ	Սան
247	» 67 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
248	» 67 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
249	» 68 »		Բիկեա	**62°15'	**41°15'	»		»	»
250	» 69 »		Բարակ	**62°15'	**41°15'	»		»	»
251	» 73 կել.		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
252	» 74 վերստ		Տնիկ	**62°15'	**41°15'	II		»	»
253	» 75/76 »		Բիկեա	**62°15'	**41°15'	*II		»	Հայ
254	» 76 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	Սան
255	» 80 »		Բարակ	**62°15'	**41°15'	»		»	»
256	» 81 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
257	» 81 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
258	» 82 »		»	**62°15'	**41°15'	»		Շամլուղ	Հայ
259	» 82 »		Տնիկ	**62°15'	**41°15'	»		»	Սան
260	» 83 »		Ժամ. րնա	**62°15'	**41°15'	*II		»	»
261	» 84 »		Բարակ	**62°15'	**41°15'	»		»	»
262	» 84 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
263	» 84 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
264	» 84 1/2 կել.		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
265	» 85 1/2 »		Տնիկ	**62°15'	**41°15'	II		»	»
266	» 86 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
267	» 88 վերստ		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
268	» 92 կել.		Բարակ	**62°15'	**41°15'	*III		Հաղպատ	Սան
269	» 97 »		Տնիկ	**62°15'	**41°15'	III		»	»
270	» 101 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
271	» 102 »	(Վերստ)	»	**62°15'	**41°15'	»		Աբրի	»
272	» »	Բաղերիձոր, Բարսեղի բուզկա	»	**62°15'	**41°15'	»		»	Սան
273	» 103 »		»	**62°15'	**41°15'	»		Ուզունլար	»
274	» 104 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
275	» 105 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
276	» 106 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
277	» 110/112 »		Բարակ	**62°15'	**41°15'	»		»	»
278	» 113 կել.		Տնիկ	**62°15'	**41°15'	*III		Այգեհատ	Սան
279	» 114 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
280	» 121 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
281	» 123 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
282	» 125 »		»	**62°15'	**41°15'	»		»	»
283	Յերկու յերես		Զմեռան.	**62°0'	**41°0'	IV		Հաչաղան	»
284	Նահատակ		»	**62°30'	**41°15'	III		Այրուժ	»
285	Նասիբի դոմեք		»	**62°15'	**41°0'	V		Աթան	»
286	Նկուց	Գոմանագ	Գյուղակ	**62°15'	**41°15'	IV		Հաղպատ	»
287	Նովանդարասի		Զմեռան.	**62°30'	**41°15'	»		Այրուժ	»
288	Նովեք		»	**62°15'	**41°15'	»		Ճոճկան	»
289	Շալու գլի տակ		»	**62°15'	**41°0'	V		Գսեղ	»
290	Շամր գյուղ		»	**62°30'	**41°15'	IV		Բարանա	»
291	Շամրուղ		Բանավան	**62°15'	**41°15'	»	1173	Շամլուղ	Հույն
292	Շամրութալա		Զմեռան.	**62°30'	**41°15'	»		Ջողր	»
293	Շամուս		Գյուղ	**62°15'	**41°0'	V	1494	Հորուս	Հայ

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

Հայ-լուսա վորչական և հայ-կաթուղի	1	8	9	7	Թ.	Բնակչության թիվն ըստ կրթությանը							
						Գյուղատնտ.	Այլ (բողոքական, անգլիկոս, յեզյան)	Ս. Ս. Ս.	Ս. Ս. Ս.	Ս. Ս. Ս.	Ս. Ս. Ս.	Ս. Ս. Ս.	
													Հայ
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
20	48	213			281	260							239
93		75			168	167							240
11		92	1		104	104							241
8	4	37	6		55	37							242
													243
1		20	5		26	19							244
4		21	2		27	22							245
1		3	4		8	4							246
										24			247
													248
	10	60			70	32							249
	1	30	1		32	51							250
		51			51	11							251
		11	1		12	90				8			252
8	1	81			90					8			253
													254
					63	63							255
45	11	7			59	59							256
17		42			58	58							257
		58			9	9							258
		9			189	188							259
155		32	2		2	2				4			260
		1	1		90	90							261
	43	47	6		108	108							262
33		69	8		24	24							263
	1	8	15		24	24							264
	20	4	9		37	35				10			265
	2	26								19			266
										5			267
										7			268
										4			269
										4			270
	13	11			24	24				6			271
										8			272
										14			273
		3								6			274
										12			275
										6			276
										9			277
										9			278
										1			279
										7			280
		3								6			281
										11			282
										4			283
										3			284
										3			285
										5			286
										4			287
										96			288
										3			289
										5			290
										6			291
										5			292
										5			293
										205			294
	49	197			246	112				8			295
										425			296
221					221	117				425			297

Հայաստանի Սիշ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897—1926 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, coordinates, and administrative details. Includes settlements like 294 Շարբաթ թաղ, 295 Շարբաթ, 296 Շեկերի ձոր, etc.

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative changes and population data for 1933. Columns include settlement name, area, and population. Includes settlements like 294 Շարբաթ թաղ, 295 Շարբաթ, etc.

Հայաստանի Սև-Ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 1926 թ.) ըստ

Ազգության № 1

1	2	Տ ե ղ ե կ ա տ ու ը ա ժ ի ն								10
		3	4	5		7	8	9		
				Յերկարու թյան աստիճանը	Հայտնության աստիճանը					
450	Դուզքենդ	Ներքին և վերին Դուզքենդ	Գյուղ	*61°15'	*41°15'	V	1997	Դուզքենդ	Կարափախի	
451	Ելլար ողլի	Ելլար, Ելլարոյուղի, Յե-լլարյուղ, Ելլարյուղ	»	*61°15'	*41°15'	VI	2134	Գյուղ	»	
452	Թաղաքենդ	Թաղաքենդ, Թ.—Թուրքի	»	*61°15'	*41°15'	V	2048	Գյուղ	»	
453	Քաղաքոյ մեծ	»	»	*61°15'	*41°15'	V	2027	Սուլթանապ.	»	
454	» փոքր	»	»	*61°15'	*41°15'	V	2021	»	»	
455	Թաղաքենդ	»	»	61°29'35"	40°55'58"	V	1824	Զբոս. Իլլի	Հայ	
456	Թորոս գյուղ	Գյուղ	»	61°32'5"	40°56'17"	V	1914	Զբոս.	»	
457	» Իջևիան	Գյուղ	»	*61°30'	*41°0'	V	—	»	»	
458	Իբրե	Կայան	»	**61°0'	**41°0'	*V	—	»	»	
459	Իլանլի	Գյուղ	»	*61°15'	*41°0'	VI	2091	Զբոս.	Կարափախի	
460	Սանչալի	»	»	*61°15'	*41°15'	V	2006	Զբոս.	»	
461	Ֆուլիբենդ	(—Հարլի, Սանչալի, Սու-գլի, Ս.—Չիվիլի, Սու-գլի)	»	*61°15'	*41°15'	VI	2112	Գյուղ	»	
462	Հայրուլի Հազանչի	Հայրուլի	»	*61°15'	*41°15'	V	2059	Գյուղ	»	
463	»	»	»	61°29'10"	41°4'45"	V	2021	Հայ	»	
464	Իջևիան	»	»	**61°29'	**41°4'	*V	—	»	»	
465	Հարամանդ	Գյուղ	»	*61°15'	*41°0'	V	1728	Գյուղ	»	
466	Հարաչանթա	»	»	*61°30'	*41°15'	V	2027	Զբոս.	»	
467	Հարաքիլա Իլլի	»	»	*61°15'	*41°0'	V	1856	Զբոս.	»	
468	» 3 բլ	»	»	61°28'15"	40°55'13"	V	1750	Զբոս.	»	
469	Հալազ	Զորի Հ.—, Հ.—փոքր	»	61°43'52"	40°55'48"	V	1942	Զբոս.	»	
470	Հալազ	(—Համ), Հ.—նոր	»	*61°0'	*41°0'	*V	—	»	»	
471	» Իջևիան	»	»	61°31'17"	41°2'15"	*V	1989	Զբոս.	»	
472	» պանրա-	»	»	*61°30'	*41°15'	V	—	»	»	
473	Գործարան	Գործար.	»	*61°30'	*41°15'	V	—	»	»	
474	Հալազի կարա-	Գյուղ	»	*61°30'	*41°15'	V	1451	»	»	
475	Հալազի հայ	»	»	61°31'58"	*41°41'	V	1969	Գյուղ	»	
476	Հոնջալի	»	»	*61°15'	*41°15'	VI	2112	Զբոս.	»	
477	Հուրբ բուլաղ	»	»	61°29'25"	40°1'13"	V	2144	Զբոս.	»	
478	Ճղիլար	»	»	61°31'15"	40°57'5"	V	1961	Զբոս.	»	
479	Մաղարաջուղ	»	»	*61°15'	*41°0'	V	1814	Զբոս.	»	
480	Մուսուխան	»	»	*61°15'	*41°0'	*V	—	»	»	
481	Մուսուխան	»	»	*61°15'	*41°15'	V	2063	»	»	
482	Շիշթափա մեծ	»	»	61°29'16"	41°3'	V	1579	»	»	
483	» փոքր	»	»	*61°15'	*41°15'	V	1995	»	»	
484	Ողջողլի	»	»	*61°15'	*41°15'	V	1579	»	»	
485	Ողջողլի	»	»	*61°15'	*41°15'	*V	—	»	»	
486	Չախմախ	»	»	*61°15'	*41°15'	VI	2176	»	»	
487	Չիվիլի	»	»	*61°15'	*41°0'	V	1814	»	»	
488	Չիվիլի	»	»	*60°0'	*41°15'	VI	2134	»	»	
489	Չոբուլ	»	»	61°34'3"	41°1'8"	V	2006	»	»	
490	Չալաբ	»	»	61°34'30"	40°57'5"	V	1963	»	»	
491	Չալաբ կեչուտ	»	»	61°25'58"	40°54'53"	V	1515	»	»	
492	Մալուտ	»	»	*61°30'	*41°5'	*V	—	»	»	
493	Մամուլի	»	»	*61°30'	*41°0'	V	2091	»	»	
494	Մարիար փոքր	»	»	61°42'38"	40°56'15"	V	1963	»	»	
495	Սեյրակյան	»	»	61°40'5"	40°55'45"	V	1971	»	»	
496	Սուրբ	»	»	*61°15'	*41°15"	*V	—	»	»	
497	Սուրբ	»	»	*61°15'	*41°15"	V	—	»	»	
498	Սուլթանապատ	»	»	*61°15'	*41°15"	V	2006	»	»	
499	Փալութիլ	»	»	*61°15'	*41°15"	V	—	»	»	
500	Քեֆլի	»	»	61°34'	40°55'3"	V	1929	»	»	
501	Քոսաղբյուր	»	»	61°40'58"	40°55'25"	V	1920	»	»	
502	Ֆինտո	»	»	61°30'10"	41°8'8"	V	2065	»	»	
503	»	»	»	*61°15'	*41°15'	VI	—	»	»	

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

1				8				9				7				Մ.			
Բնակչության թիվն ըստ կրոնների				Մ. Ս. Ս.				Մ. Ս. Ս.				Մ. Ս. Ս.							
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
—	520	—	—	520	266	4	—	—	402	406	211	450	—	—	—	—	—		
—	361	—	—	361	186	—	7	—	277	284	158	451	—	—	—	—	—		
—	166	—	—	166	86	224	—	—	138	147	74	453	—	—	—	—	—		
—	303	—	—	303	161	9	—	—	122	122	69	454	—	—	—	—	—		
—	206	—	—	206	114	—	—	—	122	122	201	455	—	—	—	—	—		
468	—	—	5	473	244	411	—	—	14	437	216	456	—	—	—	—	—		
582	—	—	—	582	302	423	—	—	2	24	24	457	—	—	—	—	—		
3	—	—	—	3	3	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	118	—	—	118	63	7	1	—	299	307	169	459	—	—	—	—	—		
—	206	—	—	206	102	1	—	—	159	160	81	459	—	—	—	—	—		
—	253	—	—	253	121	5	—	—	137	142	78	460	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	382	—	—	382	213	20	—	—	443	463	236	462	—	—	—	—	—		
764	—	3	—	767	396	1137	—	—	5	1142	575	463	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10	5	463	—	—	—	—	—		
437	20	—	—	457	231	—	—	—	8	8	7	464	—	—	—	—	—		
—	406	—	—	406	210	6	—	—	451	457	235	465	—	—	—	—	—		
—	440	—	—	440	234	25	—	—	670	695	366	466	—	—	—	—	—		
762	440	—	—	762	378	462	—	—	—	462	238	467	—	—	—	—	—		
376	—	—	7	383	194	507	—	—	—	507	236	468	—	—	—	—	—		
712	343	—	—	712	186	—	—	—	—	—	—	469	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	354	749	—	—	7	756	421	470	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3	1	471	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	472	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	5	2	473	—	—	—	—	—		
—	279	—	—	279	141	4	—	—	148	152	75	474	—	—	—	—	—		
344	6	—	—	350	184	296	—	—	—	296	141	474	—	—	—	—	—		
—	210	—	—	210	107	120	—	—	—	120	62	475	—	—	—	—	—		
311	—	—	—	311	163	349	—	—	—	349	174	476	—	—	—	—	—		
877	—	—	—	877	441	515	—	—	—	515	245	477	—	—	—	—	—		
—	375	—	—	375	198	—	—	—	415	430	224	478	—	—	—	—	—		
—	156	—	—	156	75	—	—	—	—	—	—	479	—	—	—	—	—		
—	199	—	—	199	104	18	—	—	82	100	62	480	—	—	—	—	—		
610	—	—	10	620	316	884	—	—	9	893	445	481	—	—	—	—	—		
—	177	—	—	177	102	359	—	—	—	362	178	482	—	—	—	—	—		
—	747	—	—	747	391	5	—	—	704	709	377	483	—	—	—	—	—		
—	146	—	—	146	70	—	—	—	—	—	—	484	—	—	—	—	—		
—	96	—	—	96	52	—	—	—	242	243	133	485	—	—	—	—	—		
—	282	—	—	282	150	141	—	—	111	252	129	486	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	487	—	—	—	—	—		
541	2	—	6	549	293	499	—	—	—	499	246	488	—	—	—	—	—		
517	3	—	—	520	271	366	—												

Հայաստանի ՍՈՂ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1927 թ.) ըստ

1933 թվի նոր վարչական սահմաններ

Առկա բնակչությունը

Աղյուսակ № 1		Տ ե դ ե կ ա տ ու ռ ա ժ ի ն								Գլխավոր աղբուծիչուն 1886 թ. հիման վրա
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
7. ԱՇՏԱՐԱԿ										
504	Աղբարակ	Ակերան	Գյուղ	61°56'40"	40°18'12"	IV	1088	Աղբարակ	Թաթար	
505	Ամոյի գյուղ	Ցամաքաբեն	Գյուղակ	62°15'	40°30'	V	—	Աղբարակ	—	
506	Այլու խարաբա	Անգերսանք	Գյուղ	61°59'	40°22'55"	V	1515	Գյուղակ	—	
507	Անգերսանք						1419	Գյուղակ	—	
508	Աղբարակ						1173	Գյուղակ	—	
509	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
510	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
511	Աղբարակ						1686	Գյուղակ	—	
512	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
513	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
514	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
515	Աղբարակ						1430	Գյուղակ	—	
516	Աղբարակ						1611	Գյուղակ	—	
517	Աղբարակ						1408	Գյուղակ	—	
518	Աղբարակ						1472	Գյուղակ	—	
519	Աղբարակ						1664	Գյուղակ	—	
520	Աղբարակ						1494	Գյուղակ	—	
521	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
522	Աղբարակ						1152	Գյուղակ	—	
523	Աղբարակ						1579	Գյուղակ	—	
524	Աղբարակ						1728	Գյուղակ	—	
525	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
526	Աղբարակ						1707	Գյուղակ	—	
527	Աղբարակ						1408	Գյուղակ	—	
528	Աղբարակ						1312	Գյուղակ	—	
529	Աղբարակ						1216	Գյուղակ	—	
530	Աղբարակ						1259	Գյուղակ	—	
531	Աղբարակ						1771	Գյուղակ	—	
532	Աղբարակ						1558	Գյուղակ	—	
533	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
534	Աղբարակ						1622	Գյուղակ	—	
535	Աղբարակ						1494	Գյուղակ	—	
536	Աղբարակ						1045	Գյուղակ	—	
537	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
538	Աղբարակ						1899	Գյուղակ	—	
539	Աղբարակ						1771	Գյուղակ	—	
540	Աղբարակ						1355	Գյուղակ	—	
541	Աղբարակ						1728	Գյուղակ	—	
542	Աղբարակ						1269	Գյուղակ	—	
543	Աղբարակ						1334	Գյուղակ	—	
544	Աղբարակ						1195	Գյուղակ	—	
545	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
546	Աղբարակ						1334	Գյուղակ	—	
547	Աղբարակ						1045	Գյուղակ	—	
548	Աղբարակ						1615	Գյուղակ	—	
549	Աղբարակ						1408	Գյուղակ	—	
550	Աղբարակ						1174	Գյուղակ	—	
551	Աղբարակ						1600	Գյուղակ	—	
552	Աղբարակ						—	Գյուղակ	—	
553	Աղբարակ						1024	Գյուղակ	—	
554	Աղբարակ						1088	Գյուղակ	—	
555	Աղբարակ						1558	Գյուղակ	—	
556	Աղբարակ						1472	Գյուղակ	—	
557	Աղբարակ						1664	Գյուղակ	—	
558	Աղբարակ						1302	Գյուղակ	—	
							1782	Գյուղակ	—	

1		8		9		7		Թ.		1		9		2		6		Թ.	
Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների		Բնակչության թիվն ըստ կոմունների	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
—	603	—	—	603	318	476	74	—	—	550	286	504							
—	—	—	—	—	—	42	2	—	—	44	29	505							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	506							
—	162	—	—	162	94	—	—	3ԼԿԳԻ	70	70	35	507							
—	206	—	—	206	113	47	—	—	—	47	26	508							
3515	27	16	3	3561	1892	4838	1	Այլը	14	4853	2459	509							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	510							
2	4	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	511							
—	465	—	—	465	253	424	—	3ԼԿԳԻ	1	425	201	512							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	513							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
544	11	—	—	555	285	607	—	—	—	607	316	514							
485	—	—	—	485	264	598	—	—	—	602	311	515							
—	—	—	—	—	70	29	—	—	—	29	16	516							
—	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	517							
1354	—	—	—	1354	705	2117	—	3ԼԿԳԻ	6	2123	1077	518							
459	—	—	—	459	255	408	—	—	—	408	200	519							
302	—	—	—	302	161	506	—	3ԼԿԳԻ	4	510	250	520							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	521							
—	41	—	—	41	17	—	—	—	—	—	—	522							
—	22	—	—	22	11	—	—	—	—	—	—	523							
—	635	—	—	635	339	242	175	—	—	417	245	524							
—	333	—	—	333	172	285	—	3ԼԿԳԻ	4	289	143	525							
—	333	—	—	333	172	285	—	—	—	210	105	526							
—	261	—	—	261	147	210	—	—	—	—	—	527							
—	2	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	528							
186	—	—	—	186	99	321	—	—	—	321	166	529							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	530							
—	109	—	—	109	56	—	—	—	—	—	—	531							
1135	12	—	—	1148	601	1629	—	—	—	1629	864	532							
740	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	533							
—	323	—	—	1063	574	876	—	3ԼԿԳԻ	6	891	468	534							
—	404	—	—	404	225	585	—	Պարսիկ	18	603	304	535							
—	445	—	—	445	247	—	—	—	—	88	42	536							
—	381	—	—	382	218	121	—	—	—	121	67	537							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	538							
563	307	—	—	870	443	984	14	Ռուս	1	999	514	539							
—	182	—	—	182	99	226	—	—	—	226	115	540							
1426	3	—	—	1429	736	1793	1	—	—	1794	905	541							
—	102	—	—	102	51	—	—	—	—	—	—	542							
—	351	—	—	351	178	310	20	—	—	330	175	543							
—	173	—	—	173	95	—	—	—	—	—	—	544							
—	630	—	—	630	337	39	46	—	—	85	51	545							
—	296	—	—	296	152	174	—	3ԼԿԳԻ	3	177	101	546							
—	260	—	—	267	157	299	—	—	—	299	159	547							
2108	7	—	—	2144	1125	2865	—	—	—	2865	1412								

Table with columns for settlement name, population, and geographical coordinates. Includes settlements like Աղին, Անի, Անի պեմզա, etc.

Table showing administrative boundaries and population for 1933. Columns include settlement name, population, and administrative status. Includes settlements like Աղին, Անի, Անի պեմզա, etc.

Աղյուսակ № 1

Առկա բնակչությունը

1	2	Տ ե դ ե կ ա տ ու ռ ք ա մ ի ն							10
		3	4	5	6	7	8	9	
	10. ԳՈՐԻՍ								
663	Ալիզուլիչեն	(—լիբենյ), Ալ—2-րդ, Աթոռենի	Գյուղ	*64°0'	*39°45'	IV	1540	Ալիզուլիչեն	Հայ
664	Աղանց		Ձմեռան	*63°45'	*39°30'	V	—	Տաթևի	—
665	Աղբուլաղ		Գյուղ	*64°0'	*39°30'	IV	—	Շուշուկ	—
666	Այնախու		Ձմեռան	*64°0'	*39°30'	—	—	Ալիզուլիչեն	—
667				*64°0'	*39°45'	—	—	Խնձորենի	—
668	Արավու		Գյուղ	*64°0'	*39°45'	—	—	Տեղ	Հայ
669	Արղամանիձոր		Գյուղակ	*64°0'	*39°30'	IV	—	Գորիս	—
670	Բայանգուր	Բ. I և Բ. II, Գալախ	Գյուղ	*64°0'	*39°45'	V	—	Խանաթախ	Գյուղ
671	Բեղաբաղ		Ձմեռան	*64°0'	*39°45'	IV	—	Խնձորենի	—
672	Բուսն		Գյուղ	*64°0'	*39°30'	V	1506	Գորիս	Հայ
673	Գորիս	Գերբուսի, Գորուս		*64°0'	*39°30'	IV	1312		
674			Քաղաք						
675	Գունեյ		յին վայր	*64°0'	*39°30'	—	1312		
676	Թայաղաղ		Ձմեռան	*63°45'	*39°30'	V	—	Տաթևի	—
677	Խանաթախ	(Խնս—)		*64°0'	*39°30'	IV	—	Խնձորենի	—
678	Խնձորենի	(Խնս—)	Գյուղ	*64°0'	*39°45'	V	—	Խանաթախ	Հայ
679	Խոզնավոր	Խոզնիկ, Խոզնիկ		*64°0'	*39°45'	—	1289	Խնձորենի	—
680	Խոս	(Խոս—)		*64°0'	*39°45'	—	—	Խանաթախ	—
681	Խոտանան	(—նոն)		*63°45'	*39°30'	V	1291	Շուշուկ	—
682	Մակեր		Գյուղակ	*64°0'	*39°30'	IV	—	Տաթևի	—
683	Մոկ		Ձմեռան	*64°0'	*39°30'	—	—	Քարահունջ	—
684	Մոկիձոր			*63°45'	*39°30'	V	—	Գորիս	—
685	Կաթավաղբյուր			*64°0'	*39°30'	IV	—	Տաթևի	—
686	Կյորու	Գերու, Գորը	Գյուղ	*64°0'	*39°30'	—	—	Ալիզուլիչեն	—
687	Կոռնիձոր	Կոռնիձոր, Գերինգուր, Գերինձոր		*64°0'	*39°45'	—	1912		Հայ
688	Կուրաթի կես			*64°0'	*39°45'	—	—	Կոռնիձոր	—
689	Կաթաձի կալեր		Խուտոր	*64°0'	*39°45'	—	—	Խնձորենի	—
690	Հալիձոր		Ձմեռան	*64°0'	*39°30'	—	—	Ալիզուլիչեն	—
691	Հին Գորիս	Գերինգուր	Գյուղ	*63°45'	*39°30'	—	1406	Շուշուկ	Հայ
692	Հասափ	Յերիչեն, Գերուսի		*63°45'	*39°45'	V	1485	Գորիս	—
693	Հուսուչայ		Ձմեռան	*63°45'	*39°30'	—	—	Տաթևի	—
694	Հուրդ զուլաղ		Խուտոր	*64°0'	*39°30'	IV	—	Գորիս	—
695	Մաղաղ	Քյուրդզալա, Գուրդ Գո- զաթ	Գյուղ	*64°0'	*39°30'	—	—	Շուշուկ	Թաթար
696	Մաղանչուղ		Գյուղակ	*63°45'	*39°30'	V	—	Տաթևի	Հայ
697	Մաճ		Գյուղ	*64°0'	*39°30'	IV	—	Ալիզուլիչեն	—
698	Մարաձոր		Ձմեռան	*63°45'	*39°30'	V	—	Յերիցաթում.	Թաթար
699	Յայլի		Խուտոր	*64°0'	*39°45'	IV	—	Խնձորենի	—
700	Յերիցաթում	Յերիցաթում, Գյուրդուկ, Գյուրդիկ	Գյուղ	*63°45'	*39°30'	V	—	Յայլի	Հայ
701	Նոր Առաջաձոր			*63°45'	*39°30'	—	1515	Յերիցաթում.	—
702	Շահվերդիլար		Գյուղակ	*64°0'	*39°30'	—	—	Շուշուկ	—
703	Շամուղ	Շահվերդի ուղղի	Գյուղ	*64°0'	*39°30'	IV	—	Յերիցաթում.	Գյուրդ
704	Շենուհայր	Շահ (շահար) Մյվես		*64°0'	*39°30'	V	—	Շուշուկ	Թաթար
705	Շուշուկ	Շահ (շահար) Մյվես		*63°45'	*39°30'	—	1282	Շենուհայր	Հայ
706	Շուսն	Շուրնուխ		*64°0'	*39°30'	—	—	Շուշուկ	Թաթար
707	Պաղարաջուր	(Բա—), Շահվերդիլար	Գյուղակ	*64°0'	*39°45'	IV	—	Գորիս	—
708	Ջրախանուրդ		Խուտոր	*64°0'	*39°30'	V	—	Յերիցաթում.	—
709	Սերինիձոր		Ձմեռան	*64°0'	*39°45'	IV	—	Խնձորենի	—
710	Սվաթանյ	(Սուվ—)		*64°0'	*39°45'	—	—		—
711	Տաթևի		Գյուղ	*63°45'	*39°30'	V	1790	Տաթևի	Հայ
712	Վանք		Վանք	*63°45'	*39°30'	V	1636		—
713	Տանձառափ	(—դար), (Տնձա—)	Գյուղ	*63°45'	*39°30'	—	1494		—
714	Տեղ	Քրդ		*64°0'	*39°45'	IV	—	Տ.	—
715	Փահարարա	ա. Տեղի փոս	Կայան	*64°0'	*39°45'	IV	—		Թուս
716	Փարահունջ		Ձմեռան	*64°0'	*39°30'	IV	—	Ալիզուլիչեն	—
717	Փարապետ		Գյուղ	*64°0'	*39°30'	—	1447	Փարահունջ	Հայ
718	Փարաչեն		Ձմեռան	*63°45'	*39°30'	V	—	Տաթևի	—
			Գյուղ	*64°0'	*39°45'	—	1523	Փարաչեն	Հայ

Բնակչության թիվն ըստ կրոնների				Բ.								
Հայ-լուսա- վորչական թիվը	Իսլամ	Չրափոս- լալ	Այլ (բողո- քական, աղանդա- վոր, յեզդի լիկ և այլն)	Գումար	Այլ թիվում արական սեռ	Հայ	Թուրք	Այլ թիվում արական սեռ	Գումար	Այլ թիվում արական սեռ	Հայ	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
906	—	—	—	906	501	426	—	—	—	426	211	663
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	1	664
—	—	—	—	—	—	1	65	—	—	66	35	665
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3	3	666
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	5	667
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	174	80	668
159	—	—	—	159	77	174	—	—	—	—	—	669
37	—	—	—	37	19	—	—	—	—	429	216	670
—	153	—	—	153	71	429	—	—	—	—	—	—
—	210	—	—	210	96	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	4	4	671
226	—	—	—	226	118	488	—	—	—	488	253	672
2336	13	—	—	2349	1180	1051	—	—	—	1051	540	673
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	674
1078	215	78	79	1450	827	2639	—	—	—	2690	1334	675
—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15	12	676
—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	13	13	677
1221	—	—	—	1221	606	1232	—	—	—	1234	601	678
4516	—	—	—	4516	2995	2591	—	—	—	2596	1233	679
508	—	—	—	508	341	474	—	—	—	474	226	680
938	180	—	—	938	465	788	—	—	—	788	392	681
74	—	—	—	74	45	—	—	—	—	—	2	682
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5	4	683
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	11	9	684
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	5	685
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	5	686
415	—	—	—	415	209	316	1	—	—	317	146	687
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1228	—	—	—	1228	641	981	—	—	—	981	489	688
—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	17	14	689
—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	9	9	690
584	—	—	—	584	286	615	—	—	—	615	300	691
351	—	—	—	351	188	863	—	—	—	866	427	692
—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	12	10	693
—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	8	4	694
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	5	18	—	—	—	—	37	—	695
12	30	—	—	12	12	104	—	—	—	104	51	696
252	—	—	—	252	133	302	—	—	—	302	150	697
—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	14	11	698
—	55	—	—	55	32	24	—	—	—	24	19	699
624	—	—	—	624	326	956	—	—	—	956	468	700
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
242	2	—	—	244	115	348	—	—	—	349	165	701
—	—	—	—	—	—	71	—	—	—	71	39	702
—	—	—	—	—	—	87	—	—	—	87	42	703
—	217	—	—	217	126	54	—	—	—	54	29	704
—	124	—	—	124	66	1282	—	—	—	1282	648	705
1514	3	—	—	1517	748	1280	—	—	—	101	54	706
—	84	—	—	84	43	—	—	—	—	205	103	707
—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	9	5	708
—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	9	6	709
—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	32	32	710

Table with columns for settlement name, location, coordinates, and administrative details. Includes settlements like 719-721, 722-740, 741-756, 757-768.

Table with columns for settlement name, location, population, and administrative details. Includes settlements like 719-721, 722-740, 741-756, 757-768.

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 1

Հնամենի անվանումը	1. Շրջան 2. Բնակավայր	Տ ե ղ ե կ ա տ ու ռ ս ո լ ի ն							Գյուղատնտեսական տնտեսության ֆունկցիաները	Գյուղատնտեսության ֆունկցիաները	Գյուղատնտեսության ֆունկցիաները
		Բնակավայրի հին կամ այլ անունները	Բնակավայրի շրջանը	Մերձաբնակիկության աստիճանը	Հայտնական աստիճանը	Չոնա	Բարձրագույն թվային աստիճանը	Գյուղատնտեսության ֆունկցիաները			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
769	Կարմիր գյուղ	Կրասնոսելսո, Միխայելովկա	Գյուղ	*63°0'	*40°45'	V	1824	Կարմիր գյուղ	Բուս		
770	Կհուկի ձոր		Չմեռան	*62°30'	*41°0'	IV		Չմեռան			
771	Կառողան			*62°15'	*41°0'	V		Կառողան			
772	Կուհուկներ			*62°30'	*41°0'	V		Կուհուկներ			
773	Հախկալու	Հ.—Թուրքի Հ.—Հալի	Գյուղ	*62°30'	*41°0'	IV	1233	Կախկալու	Թաթար		
774	Հաղարծին	Հ.—Ի վանքի	Չմեռան	*62°15'	*41°0'	V		Հաղարծին			
775	Հագրձուլաղ			*62°45'	*40°45'	V		Հագրձուլաղ			
776	Հաթար			*62°30'	*41°0'	V		Հաթար			
777	Հաչան ուչան			*62°45'	*40°45'	V		Հաչան ուչան			
778	Հարաթոփրաղ	(—Թորփախ)		*62°45'	*40°45'	V		Հարաթոփրաղ			
779	Հարաղայա		Գյուղ	*62°45'	*40°45'	IV	1131	Հարաղայա	Թաթար		
780	Հալալայա		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Հալալայա			
781	Հողաբան			*62°45'	*40°45'	V		Հողաբան			
782	Ճամբարակ նեղքին		Գյուղ	*63°0'	*40°45'	V	1735	Ճամբարակ	Հայ		
783	Ճամբարակ վերին			*63°0'	*40°45'	V	1814	Ճամբարակ վերին			
784	Մանջանյաթաղ		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Մանջանյաթաղ			
785	Մարախիջա		Գյուղակ	*62°45'	*40°45'	*V		Մարախիջա			
786	Մարտունի	Գյուղակ	Գյուղ	*62°45'	*40°45'	V		Մարտունի			
787	Մեղաղարասի		Չմեռան	*63°0'	*40°30'	V		Մեղաղարասի			
788	Մուղաղայա		Տոնիկ	*62°30'	*41°0'	*IV		Մուղաղայա			
789	Մուրթի	(Մը.—) Մուրթի	Գյուղակ	*62°30'	*40°45'	V	1728	Մուրթի	Հայ		
790	Յայլի գամեր		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Յայլի գամեր	Թաթար		
791	Յանրի փայա	Յանրի դայա	Գյուղակ	*62°45'	*40°45'	V	1536	Յանրի փայա	Թաթար		
792	Յարգյաղալի		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Յարգյաղալի			
793	Յափաղաղու			*62°30'	*40°45'	V		Յափաղաղու			
794	Շոյալիջա			*62°30'	*40°45'	V		Շոյալիջա			
795	Նոր Բաղդուր	Ն. Բաղդուր, Աղջաղայա	Գյուղ	*62°45'	*40°45'	V		Նոր Բաղդուր			
796	Շահմուրադ		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Շահմուրադ			
797	Շուրկուտ			*62°45'	*40°45'	V		Շուրկուտ			
798	Շորթա	Նադեժդինո, ՇորԱլի, Շորթալի		*62°30'	*41°0'	V		Շորթա			
799	Չաթալընիլի		Գյուղ	62°56'14"	40°30'5"	V	1920	Չաթալընիլի	Բուս		
800	Չաթենդ		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Չաթենդ			
801	Չափարկուլան		Գյուղ	*62°45'	*40°45'	V	1195	Չափարկուլան	Թաթար		
802	Չիբուլի		Չմեռան	*62°30'	*40°45'	V		Չիբուլի			
803	Չիբուլի		Գյուղ	62°37'28"	40°38'10"	VI	2048	Չիբուլի			
804	Չիբուլի		Չմեռան	*62°30'	*41°0'	V		Չիբուլի			
805	Չոլոս քիլիսա	Չոլոս քիլիսա	Գյուղ	*62°30'	*41°0'	IV		Չոլոս քիլիսա			
806	Չանթափա № 1		Չմեռան	*62°30'	*41°0'	V	2006	Չանթափա № 1	Հայ		
807	Չանթափա № 2			*62°30'	*40°45'	V		Չանթափա № 2			
808	Չարխեջ	Չարխեջ	Գյուղ	*62°30'	*40°45'	V		Չարխեջ			
809	Չիլիլի	Չիլիլի, Չիլիլի, Չիլիլի	Գյուղ	*62°30'	*41°0'	IV	1045	Չիլիլի	Հայ		
810	Ռուբենակերտ		Գյուղակ	*62°45'	*40°45'	V	1280	Ռուբենակերտ	Թաթար		
811	Սալախ	Բաղրբեկի բաղր	Գյուղ	*63°0'	*40°45'	V		Սալախ			
812	Սիմյոնովկա	Սիմյոնովկա	Գյուղակ	*62°45'	*40°45'	IV	1152	Սիմյոնովկա	Թաթար		
		ա. Սիմյոնովկայի գեմակի պահակ	Գյուղ	62°33'45"	40°39'40"	VI	2198	Սիմյոնովկա	Բուս		
		բ. Սիմյոնովկայի փոստ	Պահակ	*62°33'	*40°39'	*VI		Սիմյոնովկա	Հայ		
813	Սպիտակ աղբյուր		Կայան	*62°33'	*40°39'	*VI		Սպիտակ աղբյուր			
814	Բեդլին Լազեր		Չմեռան	*62°30'	*41°0'	IV		Բեդլին Լազեր			
815	Փալբ		Չմեռան	*62°30'	*40°45'	V		Փալբ			
816	Փլիկ		Չմեռան	*62°45'	*40°45'	V		Փլիկ			
817	Փոլաս Այրում	Փոլաս	Գյուղ	*62°30'	*41°0'	V		Փոլաս Այրում			
818	Փարվանսարա դարասի		Գյուղ	*62°30'	*40°45'	IV	1088	Փարվանսարա դարասի	Թաթար		
819	Քրոնաջուր		Չմեռան	*63°0'	*40°30'	V		Քրոնաջուր			
				*62°30'	*41°0'	IV		Քրոնաջուր			

1933 թվի նոր վարչական սահմաններ

Այլ բնակավայրեր

Հայ-ուսա վարչական սահմանները	Բնակչության թիվն ըստ կրոնների					Այլ բնակավայրեր					ԸՄԸ	
	Իսլամ	Պրավոսլավ	Այլ (բողոքական, աղանդավոր, յեզդի և այլն)	Գուրալ	Այլ բնակավայրեր	Հայ	Քրիստոս	Այլ	Գուրալ	Այլ բնակավայրեր		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
12	30	8	1461	1511	778	117	27	Բուս	1942	2086	1030	769
						19				19	18	770
						19				19	15	771
						1				1	1	772
						1				332	172	773
1	372			373	186	1	331			27	23	774
						26	1			2	2	775
						2	2			2	2	776
						2				7	7	777
						7				23	17	778
						23				169	85	779
						12				12	12	780
						129				129	72	781
						528			2	528	270	782
636				636	346	1		Ուկրաինացիներ	1	1287	665	783
573	12			585	324	2				2	2	784
												785
										457	212	786
						456		Ուկրաինացիներ	1	9	9	787
						9						788
										103	50	789
3					3					26	16	790
										171	87	791
						26				2	2	792
						167				2	2	793
						23				4	1	794
						4				461	225	795
						6				6	5	796
						1				1	1	797
												798
												799
										469	236	800
						31		Մորափա	432	3	3	801
						3				651	389	802
						616		Այլ	6	9	7	803
						9				2354	1154	804
						10		Քյուր	16	8	8	805
						8				50	31	806
						42				1207	599	807
						1				5	2	808
						4				24	12	809
						2				2061	1050	810
										125	69	811
						125				679	355	812
						90				90	49	813
						90		Բուս	214	232	112	814
												815
						184						816
						18						817
						31						818
												819
						5				6	4	813
						1						814
												815
												816
												817
												818
												819
												819

Հայաստանի Սիճ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1927 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, location, population, and geographical coordinates. Includes a header section 'Տեղեկատվություն' and a main data section '12. ՓԱԽՆ'.

Table with columns for settlement name, location, population, and geographical coordinates. Includes a header section 'Բնակչության թիվն ըստ կրոնների' and a main data section with columns 11-23.

Աղյուսակ N 1

Առկա բնակչությունը

1	2. Երկրան 2. Բնակավայր	Տ Ե Ղ Ե Կ Ե Մ Ո Լ Բ Մ Ա Ժ Ի Ն						9	10
		3	4	5	6	7	8		
880	Հլիջաթաղ II	2. նոր	Գյուղ	**61°15'	**40°30'	*V		Նոր Արթիկ	Գյուղ
881	Հուրաբվեր	(-վերջ), (-ավերջ)	Չմեռան.	61°36'35"	40°26'55"	*V	2048	Հարգու	Թաթար
882	Հոնր		Գյուղ	*61°30'	40°30'	IV		Հարգու	Հայ
883	Հրազդան	Մաղաղուղ, Մաղաղաղուղ	Չմեռան.	61°36'30"	40°26'10"	V	1984	Մաղաղաղ	
884	Մաղաղուղ	Մաղաղաղ	Չմեռան.	61°35'40"	40°28'5"	V	2066	Մաղաղաղ	
885	Մաստարա	Մաղաղաղ	Չմեռան.	61°32'50"	40°27'5"	V	1771	Մաղաղաղ	
886			Չմեռան.	*61°30'	*40°15'	IV	1003	Մաղաղաղ	
887	Մեհրիբան	(-նի)	Գյուղ	61°36'30"	40°22'57"	V	1707	Մաղաղաղ	
888	Մինաս դաղա	Մինաս, Մինաս	Գյուղակ	*61°30'	*40°30'	*IV		Մաղաղաղ	
889	Մուսուղլի		Գյուղ	61°31'22"	40°30'29"	V		Մաղաղաղ	
890	Յեզի	Յաղաղ	Չմեռան.	61°43'10"	40°21'28"	V	1931	Մաղաղաղ	
891	Նոր Արթիկ	Նոր Արթիկ, Ղ. հայ	Գյուղակ	*61°15'	*40°30'	V	1355	Մաղաղաղ	
892	Նոր Արթիկ		Գյուղակ			V	1551	Մաղաղաղ	
893	Շամիրան		Գյուղ	61°45'30"	40°16'32"	IV	1163	Մաղաղաղ	
894			Չմեռան.	*61°45'	*40°16'	*IV		Մաղաղաղ	
895	Ունի դուր	Իրանդուղ, Իրան, Ղլան-մարան, Շիջափա	Գյուղ	*61°30'	*40°30'	IV	1429	Մաղաղաղ	
896	Ուղունքենք		Չմեռան.	*61°15'	*40°30'	*IV		Մաղաղաղ	
897	Չախիսկի		Չմեռան.	*61°15'	*40°30'	V		Մաղաղաղ	
898	Չարչի Կելուս		Չմեռան.			V		Մաղաղաղ	
899	Սարունչի	(-նիլար), Կարմիր դուր	Գյուղ	61°27'26"	40°27'28"	V	1558	Մաղաղաղ	
900	Սեյրան դուր	Մաղաղաղ, Մաղաղաղ, Մաղաղաղ	Գյուղ			V		Մաղաղաղ	
901	Սիլանու		Չմեռան.	*61°30'	*40°30'	IV		Մաղաղաղ	
902	Սնալի	Շիխանջի, Շիխանջի, Մաղաղ	Չմեռան.	61°42'24"	40°22'48"	V	2091	Մաղաղաղ	
903	Սուլթանապատ	Մաղաղաղ, Մաղաղաղ	Գյուղակ	61°37'48"	40°24'48"	V	2027	Մաղաղաղ	
904	Սուսուղ	Մաղաղաղ, Մաղաղաղ	Գյուղ	61°36'42"	40°23'4"	V		Մաղաղաղ	
905	Րուբի		Գյուղակ	61°25'25"	40°28'10"	V	1651	Մաղաղաղ	
906	Փեռան դուր		Գյուղակ			IV		Մաղաղաղ	
907	Փիլիբեան ներքին	Փիլիբեան, Փ. թուրքի	Գյուղ	*61°15'	*40°30'	*V		Մաղաղաղ	
908	Փիլիբեան արևելք	Փ. հայ, Բողոճլի	Գյուղ	61°34'2"	40°28'5"	V	1910	Մաղաղաղ	
909	Փլումալաք		Չմեռան.	61°34'5"	40°28'28"	V	1814	Մաղաղաղ	
910	Փոքունի		Չմեռան.	61°28'50"	40°23'47"	V	1536	Մաղաղաղ	
911	Փարսի	(Գյա-), Բ. դուր	Գյուղակ	61°25'	40°24'48"	IV		Մաղաղաղ	
912	Փարսի		Գյուղ	61°44'34"	40°18'20"	IV		Մաղաղաղ	
913	Փարսի		Չմեռան.	61°20'50"	40°15'12"	V		Մաղաղաղ	
914	Փարսի		Գյուղ	*61°30'	*40°30'	IV	1152	Մաղաղաղ	
915	Փարսի		Գյուղ	*61°30'	*40°30'	V	1237	Մաղաղաղ	
916	Փարսի		Գյուղակ			IV		Մաղաղաղ	
13. ԻՋԵՎԱՆ									
917	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	III		Մաղաղաղ	
918	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°15'	IV		Մաղաղաղ	
919	Աղբերակ	(-դամ ն.)	Գյուղ	*62°45'	*41°0'	III	683	Մաղաղաղ	
920	Աղբերակ	(-դամ), (-դամ)	Գյուղ	*62°45'	*41°0'	IV	896	Մաղաղաղ	
921	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	V		Մաղաղաղ	
922	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	V		Մաղաղաղ	
923	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	V		Մաղաղաղ	
924	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°30'	*41°15'	V		Մաղաղաղ	
925	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	III	736	Մաղաղաղ	
926	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	IV		Մաղաղաղ	
927	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	III		Մաղաղաղ	
928	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°15'	V		Մաղաղաղ	
929	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°30'	*41°15'	V	832	Մաղաղաղ	
930	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	IV		Մաղաղաղ	
931	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	V		Մաղաղաղ	
932	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°15'	V		Մաղաղաղ	
933	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°30'	*41°15'	V		Մաղաղաղ	
934	Աղբերակ		Չմեռան.	*62°45'	*41°0'	IV		Մաղաղաղ	

Բնակչության թիվն ըստ կրոնի				Մ. Ս. Հ.								
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
—	89	—	—	89	52	—	—	—	—	343	171	880
—	261	—	—	261	141	—	1	—	—	342	5	881
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	882
787	3	—	—	790	405	600	—	364	1	601	309	883
383	—	—	—	393	214	213	—	—	—	213	111	884
1866	10	—	—	1771	18	1428	—	—	—	1428	693	885
—	18	—	—	1884	975	37	—	—	—	37	23	886
—	—	—	—	—	—	37	—	—	—	456	225	887
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	888
—	681	—	—	681	358	456	—	—	—	—	—	889
—	138	—	—	138	77	—	—	—	—	—	—	890
664	—	—	—	664	338	661	—	—	—	338	174	891
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	892
642	410	—	—	410	219	338	—	—	—	795	387	893
—	2	—	—	644	336	794	—	—	—	79	32	894
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	583	307	895
—	352	—	10	362	180	—	—	—	—	—	—	896
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	897
—	120	—	—	120	61	—	—	—	—	—	—	898
—	114	—	—	114	62	—	—	—	—	—	—	899
3	3	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	900
—	63	—	—	63	33	—	—	—	—	—	—	901
—	182	—	—	182	108	80	—	—	—	124	204	902
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	903
—	170	—	—	170	96	—	—	—	—	147	147	904
—	—	—	—	—	—	66	—	—	—	66	34	905
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213	104	906
—	—	—	202	202	104	—	—	—	—	—	—	907
—	338	—	—	338	171	—	—	—	—	—	—	908
—	22	—	—	22	11	—	—	—	—	—	—	909
—	196	—	—	196	104	254	—	—	—	—	131	910
—	80	—	—	80	44	—	—	—	—	—	—	911
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	912
10	140	—	—	150	88	127	—	—	—	127	65	913
319	—	—	—	319	157	212	—	—	—	212	107	914
1	329	—	—	330	175	585	—	—	—	585	291	915
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	916
—	50	—	—	50	27	—	—	—	—	—	—	917
—	184	—	—	184	91	—	—	—	—	—	10	918
—	94	—	—	94	51	—	—	—	—	—	81	919
—	85	—	—	85	50	—	—	—	—	—	81	920
—	103	—	—	103	52	—	—	—	—	—	242	921
—	63	—	—	63	35	—	—	—	—	—	242	922
10688	11771	2	958	23419	12257	15826	2	364	8434	19262	9776	923
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	924
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	925
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	926
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	927
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	928
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	929
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	930
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	931
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	932
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	933
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	934

Հայաստանի Սև-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897—1926 թ.) ըստ

Table with 10 columns: 1. Հիմնական տվյալներ (Basic data), 2. Երկրագր. կոորդինատներ (Geographical coordinates), 3. Բնակավայրի անունը (Settlement name), 4. Բնակավայրի տեսակը (Settlement type), 5. Զբոսայգի (Park), 6. Գյուղատնտեսական կենտրոն (Agricultural center), 7. Գյուղատնտեսական կենտրոնի տեսակը (Type of agricultural center), 8. Գյուղատնտեսական կենտրոնի մակերեսը (Area of agricultural center), 9. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքը (Production of agricultural center), 10. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքի արժեքը (Value of production of agricultural center).

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table with 23 columns: 1-10. Բնակչության թիվն ըստ կրոնների (Population by religion), 11-12. Կրոն (Religion), 13-14. Գյուղատնտեսական կենտրոնի տեսակը (Type of agricultural center), 15-16. Գյուղատնտեսական կենտրոնի մակերեսը (Area of agricultural center), 17-18. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքը (Production of agricultural center), 19-20. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքի արժեքը (Value of production of agricultural center), 21-22. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքի արժեքի փոփոխությունը (Change in value of production of agricultural center), 23. Գյուղատնտեսական կենտրոնի արտադրանքի արժեքի փոփոխության ցուցանիշը (Indicator of change in value of production of agricultural center).

Հայաստանի Սև-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897—1926 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, coordinates, area, and population. Includes settlements like Գոյբլուխուշ, Գոյբլուխուշի խորհրդակցություն, Գոյբլուխուշի համայնք, etc.

1933 թվի նոր վարչական սահմաններ

Table showing administrative boundaries and settlement data for 1933. Columns include settlement name, area, and population. Includes settlements like Գոյբլուխուշ, Գոյբլուխուշի խորհրդակցություն, Գոյբլուխուշի համայնք, etc.

Հայաստանի Սև-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1926 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, location, coordinates, and population. Includes settlements like 1105, 1106, 1107, etc., with details on their geographical placement and administrative status.

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative boundaries and population for 1933. Columns include settlement name, location, and population figures. Includes settlements like 1105, 1106, 1107, etc., with updated administrative data.

Հայաստանի Սեփի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) ըստ

Table with 10 columns: 1. Համար, 2. Ենթաբնակավայր, 3. Բնակավայրի հին կամ այլ անունները, 4. Բնակավայրի բնակավայրը, 5. Արևմտային շերտի սկզբնական կոորդինատները, 6. Արևելյան շերտի սկզբնական կոորդինատները, 7. Չորսր, 8. Բարձրությունը մետրերով, 9. Գյուղատեղիի անվանումը, 10. Գլխավոր աղբյուրի 1886 թ. հիման վրա

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table with 23 columns: 1-10. Բնակչության թիվն ըստ կրոնի (Հայ-լուսա փոքրական հայ-կաթոլիկ, Իսլամ, Չրավորում, Մուսուլման, Բուդդայական, Հին և նոր հայեր, Բուդդայական, Բուդդայական, Բուդդայական, Բուդդայական), 11-13. Գյուղատեղիի անվանումը, 14-16. Գլխավոր աղբյուրի 1886 թ. հիման վրա, 17-23. Բնակչության թիվն ըստ կրոնի (Հայ-լուսա փոքրական հայ-կաթոլիկ, Իսլամ, Չրավորում, Մուսուլման, Բուդդայական, Հին և նոր հայեր, Բուդդայական, Բուդդայական, Բուդդայական, Բուդդայական)

Table with columns for settlement name, coordinates, and administrative details. Includes a section for '17. ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՍ'.

Table showing administrative boundaries and population data for 1933, with columns for settlement names, population counts, and administrative status.

1	2	Տ ե դ ե կ ա տ ու ը ա ժ ի ն								9	10
		3	4	5		7	8	9			
				Յերկարու- թյան ա- տիճանը	Նայնու- թյան ա- տիճանը						
1304	Թաղուն բակեր		Չմեռան.	62°15'	41°0'	IV					
1305	Խանջուղազ	(Սուն—), Իբրահիմլի	Գյուղ	61°59' 10"	40°50' 57"	V	1558	Ղամաղուտ			
1306	Պաշի գյուղ	Ալարեբսի, Չանախլի		62°15'	41°0'	IV	1035	Պանջուղազ	Թաթար		
1307	Պողոթնուհան		Պորճուտ	62°12'	40°46'	V		Ղամաղուտ	Հայ		
1308	Ծաղկատ յուրդ		Չմեռան.	62°15'	40°45'	V		Վարդանլի			
1309	Կարմիր թաղ	Կարմիր քար		62°15'	41°0'	IV		Համաղախիման			
1310	Կենդրոն			62°15'	40°45'	V		Ղամաղուտ			
1311	Կուռուղազ			62°15'	40°45'	V		Համաղախիման			
1312	Հալափոր	(Հալա—)	Գյուղ	62°2' 46"	40°46'			Ղուբուսալի			
1313	Համալի			61°58' 8"	40°50'		1558	Հալափոր	Թաթար		
1314				61°45'	41°0'		1547	Համալի	Հայ		
1315	Համաղախիման	Բողիզեղ, Բողիքեղ, Թաքավորանիս	Կայարան	62°21'—	40°44'—		1771				
1316	Հայրաբլի			62°21'16"	40°47' 19"		1558	Համաղախիման	Հայ		
1317	Հաջի դարա			62°3'25"	40°48' 58"	IV	1494	Հալափոր	Թաթար		
1318	Հունու գոմեր		Չմեռան.	62°15'	41°0'			Հաջիդարա	Հայ		
1319	Ջորագես	I մաս	Ամբար	62°15'	41°0'			Շահալի			
1320		II >	Հիդրոգա- յան	62°15'	41°0'	IV		Ջորագյուղ			
1321	Ջորագյուղ	Գարաբենդ	Գյուղ	62°15'	41°0'						
1322	Ղամաղուտ			62°15'	41°0'	IV	1302				
1323	Ղաչաղան			62°15'	41°0'		789		Հայ		
1324	Ղաջար			61°49' 30"	40°47' 22"	V	1029	Ղամաղուտ			
1325	Ղարաչորան ներքին		Չմեռան.	62°0'	41°0'			Վարդանլի			
1326				62°0'	41°0'			Բաղուրլի			
1327	Ղարաբլիկատ	Գ.—մեծ, Գ.—մեծ I.		62°0'	41°0'			Ղուբուսալի			
1328	Ղղրթան	Կըղըրթան	Բաղ վայր	62°9' 30"	40°48' 36"		1325				
1329	Ղլաղ		Գյուղ	61°54' 12"	40°52' 9"		1715	Ղարաբլիկատ	Հայ		
1330	Ղուռույուրդ			62°6' 28"	40°49' 57"	IV	1344	Գորան	Թաթար		
1331	Ղուբուսալի		Չմեռան.	62°0'	41°0'	V		Ղլաղ	Հայ		
1332	Մուլաղազ		Գյուղ	62°4'	40°49' 45"	IV	1611	Վարդանլի			
1333	Յաղուրլի			62°0'	41°0'	V		Ղուբուսալի	Թաթար		
1334	Յերկաթգծի կապա- լառու Բայնիչ	Յեղարուտ	Ժամանակ բնակավ	62°11' 55"	40°48' 46"	IV	1344	Հալափոր	Հայ		
1335	Յերկաթգծի կապա- լառու Ինժոսի			62°15'	40°0'	IV		Յաղուրլի	Սառն		
1336	Յերկաթգծի կապա- լառու Ասղեյի			62°15'	40°0'						
1337	Յերկաթգծի 125 վ.		Տոնիկ	62°15'	40°0'						
1338	> 129 >			62°15'	40°0'						
1339	> 130 >			62°0'	41°0'	IV		Յաղուրլի	Սառն		
1340	> 131 >		Ժամանակ բարակ	62°0'	41°0'	IV					
1341	> 132 >			62°0'	41°0'						
1342	> 133 >		Տոնիկ	62°0'	41°0'	IV					
1343	> 139 >		Ժամանակ բարակ	62°0'	41°0'	IV					
1344	> 140 >		Տոնիկ	62°0'	41°0'	IV					
1345	> 141 >			62°0'	41°0'						
1346	> 151 >			62°0'	41°0'				Սառն		
1347	> 155 >		Ժամանակ բարակ	61°45'	41°0'	V					
1348	> 163 >		Տոնիկ	61°45'	41°0'	V		Համալի	Սառն		
1349	> 163 >		Ժամանակ բարակ	61°45'	41°0'	V					
1350	Նոգիբալի		Տոնիկ	61°45'	41°0'	V			Ռուս		
1351	Նիկիտինո	Նիկիտինկա	Չմեռան.	62°0'	41°0'	V					
1352	Շահալի		Գյուղ	62°22' 40"	40°43' 32"		1750	Հալափոր	Ռուս		
1353				62°15'	41°0'		1045	Նիկիտինո	Հայ		
1354	Շահալի—Նյաբ	Նյաբ, Նյաբ գավոտ	Կայարան	62°15'	41°0'	IV		Շահալի			
1355	Շոտաղ		Հանքեր	62°0'	41°0'	IV					
1356	Ունանանց գոմեր		Չմեռան.	62°0'	41°0'	V		Ղամաղուտ			
1357	Չիղղամալ			62°15'	40°45'	V		Հալափոր			
1358	Չոթուտ		Գյուղ	61°56'—	40°52' 38"		1814	Համալի	Հայ		
1359	Պալիկ յուրդ			61°53' 12"	40°46' 23"		1724	Վարդանլի			
1360	Պաղարու ծական		Չմեռան.	62°3' 25"	40°48' 58"	IV	1494	Համաղախիման			
			Պորճուտ	62°13'	40°48'	IV		Վարդանլի			

11	12	13	14	15	16	17	18	19		21	22	23
								20				
								Քանակ	Քանակ			
						3				3		1304
						9	697			706	327	1305
	93			393	213	1008				1008	476	1306
531				531	271							1307
										24	24	1308
										8	8	1309
										3	3	1310
										1	1	1311
										709	252	1312
				913	504		709			4078	1991	1313
	913			3004	1608					139	73	1314
2985		10	9									1315
												1316
2117				2117	1096	3556				3558	1755	1317
					139		324			325	162	1318
	265			265	139		1			1475	731	1319
1250		2		1253	677		2			7	4	1320
												1321
												1322
426				426	240	940				972	479	1323
420				421	223	968				1029	506	1324
780				780	402	1029				5	2	1325
										1	1	1326
										1	1	1327
										1	1	1328
3545			98	3917	2121	8462	36			8640	4396	1329
	57	217		220	119	105				212	109	1330
1448		16		1473	770	1813				1815	862	1331
										2	2	1332
										962	491	1333
										156	81	1334
										1502	750	1335
												1336
59	287	150	58	554	549							1337
38	170	87	29	324	314							1338
98	109	292	35	534	520					5	3	1339
3		8	7	18	17					23	13	1340
												1341
111	59	60	27	257	247					1	1	1342
52	40	90	42	224	209							1343
67	86	12		165	165							1344
												1345
	10	135	6	195	191					9	4	1346
	44			195	8					8	4	1347
	4	55	22	107	105					6	4	1348
												1349
												1350
												1351
		11		11	11					1	1	1352
										15	10	1353
8		6		601	291	58				31	3	1354
870		32	586	913	477	1655				1658	849	1355
										327	176	1356
										2	2	1357
										32	15	1358
										32	11	1359
										10	11	1360
										1457	737	1361
884				893	487	845				845	407	1362
572				572	302	3					3	1363

Table with columns for settlement name, location, population, and administrative status. Includes settlements like 1408, 1409, 1410, etc.

Table showing administrative boundaries for 1933, with columns for settlement name, location, and population. Includes settlements like 1408, 1409, 1410, etc.

1	2	Տ ե ղ ե հ ա տ ու լ բ ա ժ ի ն								10
		3	4	5		7	8	9		
				Յերկարու- թյան առ- տիճանը	Հայնու- թյան առ- տիճանը					
1467	Հափանի հանքեր	Մարտունավան (Ուղուր- չայ բազար, Բազար Կարմիր Նոյեմբեր գոր- ծարան Լեռփիկ Հենինյան հանքախուճը Շահունյան Հաթարի հանքեր, Հան- քեր	Բանվորական ավան	*64°0'	*39°15'	III	486		Թաթար	
I Հանգստեղի										
ա. Այդարասի		Հանքա- տեղ								Թաթար
բ. Բազընդի մաղարան										
գ. Դաշիր փոխուղ Սար- մաստեղի Սաֆարալի Բեկողլի										
դ. Հաղարիվալի պղնձա- գործարան										
ե. Սարդամբելա շախա- ներ Կունտուրովի										
զ. Կատարի մաղարա										
է. » պղնձագործա- նան Սոջամբրովի										
ը. Հաջիմաղարա Ազրի- տովի										
թ. Միլիք Ազարյան մո- ղարա										
ժ. Մեծ մաղարա										Հայ թաթար
ժա. Ուղուրչայի պղնձա գործարան յեղբայրք Կունտուրովի										
ժբ. Չակիմաղարա Սար- լանսիկի										
ժգ. Փոքր մաղարա Հայ- րապետով										
II Սովարձաներ										
ժդ. Բազընդ		Գյուղակ	*64°0'	*39°15'	IV				Հայ	
ժե. Բարբաթուճ (Պու- թուճ, Պտուճա- թուճ)		Գյուղ	*64°0'	*39°15'	»	781			Թաթար	
ժզ. Գուլիկուղին		Գյուղակ			»					
ժզ. Դաշիրման բաշի					»					
ժզ. Դաշիրման բաշի					»					
ժզ. Թեփեր					»					
ի. Կավարա		Գյուղ	*64°0'	*39°15'	IV	1144			Հայ	
իա. Կատար (Հաթար)			*64°0'	*39°15'	»	1040			Թաթար	
իբ. Մուստաֆա զադիր- մանի		Չրազաց			»					
իգ. Սանդլար (Սոֆուլու զալալ)		Գյուղակ			»					
իզ. Չինարդար (Չինարի- ձոր)		Չմհոան	*63°0'	*39°15'	IV					
1468 Ղըրղըլու										
1469 Ղըլաղ ներքին		Գյուղ	*64°0'	*39°15'	III					
1470 Ղուչուլու		Չմհոան	*64°0'	*39°15'	II					
1471 »		Գյուղ	*63°45'	*39°15'	IV					
1472 Չակատեն			*63°45'	*39°15'	»				Թաթար	
1473 Մաղրա			*64°0'	*39°15'	»					
1474 Մանուղլու			*63°45'	*39°15'	VI					
			*63°45'	*39°15'	IV				Թաթար	

11	12	13	14	15	16	17		18		19		21	22	23
						2	3	4		5	6			
								1	2					
29	47	—	—	76	71	928	165	Այլը	418	1511	1204		1467	
2	77	9	—	88	51									
—	38	1	—	39	31									
—	4	—	—	4	2									
3	7	2	—	12	12									
1	63	16	—	80	77									
—	52	2	—	54	54									
13	31	—	—	44	44									
2	25	4	—	31	31									
63	26	—	1	90	90									
33	45	—	—	78	78									
6	31	8	—	45	44									
10	6	1	—	17	17									
—	26	—	—	26	19									
1	1	82	—	84	45	53	—	—	—	53	29			
368	15	—	—	383	198	436	12	Պարսիկ	14	462	246			
—	6	—	—	6	4									
—	8	—	—	8	4									
—	6	—	—	6	4									
15	—	—	—	15	9									
589	8	—	—	597	316	568	2	Պարսիկ	1	571	279			
—	409	—	—	409	225									
—	4	—	—	4	2									
—	76	—	—	76	39									
—	—	—	—	—	—	51	1	Պարսիկ	9	61	34		1468	
—	—	—	—	—	—	109	1	—	—	110	51		1469	
—	—	—	—	—	—	22	—	—	—	22	9		1470	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67		1471	
—	144	—	—	144	77			Պարսիկ	126	126	—		1472	
—	174	—	—	174	89			—	—	641	283		1473	
473	6	—	—	479	249	641	—	—	—	287	123		1474	
112	—	—	—	112	52	287	—	—	—	—	—		1475	
—	134	—	—	134	73		9	Պարսիկ	138	147	67		1476	

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ) րս

Աղյուսակ № 1

Հարկանմամբ	1. Երջան 2. Բնակավայր		Տ ե ղ ե հ ա տ ո ս ր ա ժ ի ն							Գլխավոր ավագություն 1886 թ. հիման վրա
	Բնակավայրի հին կամ այլ անունները		Բնակավայրի տեղը	Առիարհագր. դիրքը		Չանց	Բարձր. թիվը և մակերեսը	Գյուղատեղի բնակչության		
				Յերեքարու թան ա-տիճանը	Հայնու-թյան ա-տիճանը					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1475	Մալգան		Պուտոր	*64°0'	*39°30'	IV		Չեղյակ	Հայ	
1476	Մարջիղանի բաղնի		Գյուղակ	*64°0'	*39°15'			Գյուղակ	Թաթար	
1477	Մարջիղանի բնակավայր									
1478	Մուլլալու	Մ.—Չեղյակ	Գյուղ	*64°0'	*39°30'			Նորաշենիկ		
1479	Մողես	Մոես, Մուկես, Նոգրուզլու		*63°45'	*39°15'	IV		Բանարու		
1480	Մուսալամ	(—լլամ), Մուսալաղ		*64°0'	*39°30'			Արծմանիկ	Հայ	
1481	Մուվոթին ձոր			*63°45'	*39°15'			Աջիլու	Թաթար	
1483	Յեղախու մեխա-քենդի		Պուտոր	*64°0'	*39°30'	IV		Չեղյակ	Հայ	
1483	Յեղախու		Գյուղ	*64°0'	*39°30'				Թաթար	
1484	Յեղախու	Աղավուրդ		*64°0'	*39°15'	IV			Հայ	
1485	Յեղախու	Յ.—դուլի դաղի		*64°0'	*39°15'	III		Նալաղ	Թաթար	
1486	Նորաշենիկ	(Փորս—)		*64°0'	*39°30'	IV		Չեղյակ		
1487	Նորաշենիկ	Ախա		*64°0'	*39°30'	IV		Նորաշենիկ	Հայ	
1488	Շարաղին	Հանջար, Ն.—ի խանութ-ներ	Առեվտրո-կայան	*64°0'	*39°30'	IV			Թաթար	
1489	Շարաղին	Շ.—Յեկին (ք)	Գյուղ	*64°0'	*39°30'	V		Սեվաքուր		
1490	Շարաղին Ունի	Ախա								
1491	Շարաղին Ունի		Գյուղակ	*63°45'	*39°30'	V		Ունի		
1492	Շարաղին արա		Գյուղ	*63°45'	*39°30'					
1493	Շարաղին արա		Չեղյակ	*64°0'	*39°30'	V		Պոտանյան վ.		
1494	Շարաղին արա	Շիալուզ	Գյուղակ	*64°0'	*39°15'	III		Նալաղ	Թաթար	
1495	Շարաղին արա		Գյուղ	*64°0'	*39°15'	III		Շիկահող	Հայ	
1496	Շարաղին արա		Գյուղ	*64°0'	*39°15'	V		Շիկահող	Թաթար	
1497	Շարաղին արա	Շեարջիկ		*63°45'	*39°15'	IV		Շեարջիկ վ.		
1498	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	IV				
1499	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'			Շիկահող	Հայ	
1500	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'			Շիկահող	Թաթար	
1501	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'			Շիկահող	Հայ	
1502	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'	V	1927	Շիկահող	Թաթար	
1503	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	IV		Շիկահող		
1504	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	IV		Շիկահող		
1505	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	IV		Շիկահող	Հայ	
1506	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°30'	IV		Շիկահող	Թաթար	
1507	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	IV	1150	Շիկահող	Հայ	
1508	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'					
1509	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°30'	V		Շիկահող	Թաթար	
1510	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	IV		Շիկահող		
1511	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'	V		Շիկահող	Թաթար	
1512	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	V		Շիկահող	Հայ	
1513	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	III		Շիկահող		
1514	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	IV		Շիկահող	Թաթար	
1515	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'			Շիկահող		
1516	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'			Շիկահող		
1517	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	III		Շիկահող	Թաթար	
1518	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'	IV		Շիկահող		
1519	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'			Շիկահող		
1520	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'			Շիկահող		
1521	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'	IV		Շիկահող	Թաթար	
1522	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	IV	1171	Շիկահող	Հայ	
1523	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'			Շիկահող	Թաթար	
1524	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'			Շիկահող	Հայ	
1525	Շարաղին արա	Շիկահող		*63°45'	*39°15'			Շիկահող	Թաթար	
1526	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	III		Շիկահող	Հայ	
1527	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	IV		Շիկահող		
1528	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°30'			Շիկահող		
1529	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'		849	Շիկահող	Թաթար	
1530	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'		1319	Շիկահող	Հայ	
1531	Շարաղին արա	Շիկահող		*64°0'	*39°15'	IV		Շիկահող		
				*63°45'	*39°30'	IV		Շիկահող		

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Աղյուսակ № 2

Հարկանմամբ	1 8 9 7 Թ.							1 9 2 6 Թ.						Հարկանմամբ
	Բնակչության թիվն ըստ կրոնների							Այլ						
	Կայ-լուսա-վորչական թուրք	Իսլամ	Պրավոս-լավ	Այլ (քաղ-ված, անգլի-կոստ, քրիս-տոս, յեզի-դյան)	Գումար	Այլ թվան-արկան	Հայ	Թուրք	Պրավոս-լավ	Այլ	Գումար	Այլ թվան-արկան		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
1475	3				3								1475	
1476					3								1476	
1477		3			3								1477	
1478					9								1478	
1479		54			54								1479	
1480	205				205								1480	
1481		34			34								1481	
1482	7				7								1482	
1483		164			164								1483	
1484	759				759								1484	
1485		110			110								1485	
1486		231			231								1486	
1487	317				496								1487	
1488					9								1488	
1489		316			316								1489	
1490					1								1490	
1491		433			433								1491	
1492													1492	
1493		59			59								1493	
1494	695				695								1494	
1495	334				334								1495	
1496		155			155								1496	
1497		341			341								1497	
1498		10			10								1498	
1499		80			80								1499	
1500	260				260								1500	
1501		646			646								1501	
1502		3			3								1502	
1503		508			508								1503	
1504		77			77								1504	
1505	444				444								1505	
1506		19			19								1506	
1507		50			50								1507	
1508	378				381								1508	
1509													1509	
1510		27			27								1510	
1511		152			152								1511	
1512		109			109								1512	
1513		8			8								1513	
1514													1514	
1515		82			82								1515	
1516		18			18								1516	
1517		82			82								1517	
1518													1518	
1519													1519	
1520													1520	
1521		50			50								1521	
1522	673				673								1522	
1523		179			179								1523	
1524		13			42								1524	
1525		32			32								1525	
1526													1526	
1527													1527	
1528													1528	
1529													1529	
1530													1530	
1531													1531	

Table with columns for settlement name, coordinates, and administrative details. Includes settlements like 1532, 1533, 1534, etc., with their respective locations and data.

Table with columns for settlement name, population, and administrative details. Includes settlements like 1532, 1533, 1534, etc., with their respective populations and administrative data.

Հայաստանի Մեծ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) ըստ

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

Կոմսոմոլ	1. Շրջան 2. Բնակավայր	Տեղեկատվություն								Քաղաքի 1886 թ. հիման վրա
		Բնակավայրի հին կամ այլ անունները	Բնակավայրի բնակավայրը	Աղբարհագր. դիրքը		Ձոնա	Բարձրու- թյունը միլի- մետրերով	Քաղաքի բնակչու- թյունը	Քաղաքի բնակչու- թյունը	
				Յերկարու- թյան ա- տիճանը	Հայնու- թյան ա- տիճանը					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1575	Հաթրա աղ	Արդուլարադ	Փյունդ	61°46'20"	40°2'50"	*III	866	Ուղղունոբա	Թաթար	1575
1576	Համալու		Աղբարհագր. ճի աղա- բակ	61°45'	40°15'	III	—	Սրտաշար	—	1576
1577			Փյունդ	*61°45'	*40°15'	III	—	Սրտաշար	—	1577
1578		Ղ - Սարգաթաթադի	Փյունդակ	*61°30'	*40°15'	IV	—	Սարգաթաթադ	Քյուրդ	1578
1579			Փյունդակ	*61°30'	*40°15'	IV	—	Սարգաթաթադ	—	1579
1580	Հարաթոյա	(—բոջա), Արդուլարադ	Փյունդ	*61°45'	*40°15'	III	—	Սրտաշար	—	1580
1581	Հարադալա	Արաթալի կամուրջ, Սար- գաթաթադի շրանցք	Փյունդ	*61°41'	*40°0'	*III	—	Սրտաշար	Քյուրդ	1581
1582			Շեն	*61°15'	*40°15'	IV	—	Քյուրդ	—	1582
1583	Հազրիդիդան		Փյունդակ	*61°15'	*40°15'	IV	—	Քյուրդ	—	1583
1584	Հոսու Արադ		Փյունդ	61°43'20"	40°4'40"	III	875	Հոսու Արադ	Հայ	1584
1585			Փյունդ	*61°45'	*40°15'	III	—	Հոսու Արադ	—	1585
1586	Հաթրադուլի	Արմավիր	Յերկարու- թյան մասը	*61°45'	*40°15'	—	—	—	—	1586
1587	Հաթրա		Փյունդ	61°42'55"	40°5'10"	—	—	—	—	1587
1588	Մարաթա	Մ.—գեղ, Մարաթաթադի	Փյունդ	—	—	III	875	Հաթրադուլի	Հայ	1588
1589	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°51'	40°2'20"	III	853	Մարաթաթադ	Հայ	1589
1590	Մարաթաթադ	Մ.—Արադ, Բահիճաթադի, Սեֆիթաթադի	Փյունդ	*61°15'	*40°15'	IV	1109	Մարաթաթադ	Հայ	1590
1591	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°49'34"	40°5'19"	III	862	Մարաթաթադ	Հայ	1591
1592	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°40'50"	40°6'25"	—	—	—	—	1592
1593	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°52'	*40°3'	III	858	Մարաթաթադ	Հայ	1593
1594	Մարաթաթադ	Նոր Եղիլաթ	Փյունդ	*61°50'	*40°3'	III	—	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1594
1595	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°30'	*40°15'	II	—	Մարաթաթադ	—	1595
1596	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°30'	*40°15'	II	—	Մարաթաթադ	—	1596
1597	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°40'	*40°8'	III	—	Մարաթաթադ	—	1597
1598	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°40'	*40°8'	III	—	Մարաթաթադ	—	1598
1599	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°45'	*40°15'	III	—	Մարաթաթադ	—	1599
1600	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°38'58"	40°4'5"	—	—	Մարաթաթադ	—	1600
1601	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°39'55"	40°4'15"	—	892	Մարաթաթադ	Հայ	1601
1602	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°24'35"	40°5'13"	IV	871	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1602
1603	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°24'35"	40°5'13"	IV	—	Մարաթաթադ	—	1603
1604	Մարաթաթադ		Փյունդ	*64°24'	*40°5'	IV	—	Մարաթաթադ	—	1604
1605	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°45'35"	40°3'28"	III	866	Մարաթաթադ	Հայ	1605
1606	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°51'41"	40°3'8"	—	856	Մարաթաթադ	—	1606
1607	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°45'	*40°15'	—	—	Մարաթաթադ	—	1607
1608	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°41'10"	40°3'35"	—	881	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1608
1609	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°36'16"	40°2'44"	—	892	Մարաթաթադ	Հայ	1609
1610	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°41'	*40°5'	III	—	Մարաթաթադ	Հայ	1610
1611	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°40'	40°8'5"	III	858	Մարաթաթադ	Հայ	1611
1612	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°40'	*40°9'	*III	—	Մարաթաթադ	—	1612
1613	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°30'	*40°15'	IV	—	Մարաթաթադ	—	1613
1614	Մարաթաթադ		Փյունդ	*61°30'	*40°15'	IV	—	Մարաթաթադ	—	1614
1615	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°47'56"	40°2'38"	III	866	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1615
1616	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°56'40"	40°5'40"	—	851	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1616
1617	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°35'45"	40°3'20"	—	875	Մարաթաթադ	Հայ	1617
1618	Մարաթաթադ		Փյունդ	61°42'51"	40°6'25"	—	862	Մարաթաթադ	Քյուրդ	1618
1619	Մարաթաթադ		Փյունդ	—	—	—	—	Մարաթաթադ	—	1619
1620	Մարաթաթադ		Փյունդ	—	—	—	—	Մարաթաթադ	—	1620
20. ՍԱՐՏԱՆԻ										
1617	Արտաման ներքին	Կոթաթաթադի կոթ	Փյունդ	62°55'50"	40°8'35"	V	1963	Արտաման ն.	Հայ	1617
1618	Արտաման ներքին	Վերին կոթ, յուրաքանչյուր Աղ.—Սոսաթաթադ	Փյունդ	62°55'5"	40°7'50"	—	2016	Արտաման ն.	—	1618
1619	Արտաման	(Աղ.—), Աղամզաթադի, Չիլաթի գեղ	Փյունդ	62°51'25"	40°11'25"	—	2006	Արտաման ն.	—	1619
1620	Արտաման	Քարաթաթադի, Շաթաթադի շրանցք	Փյունդ	*62°45'	*40°0'	VI	2262	Արտաման ն.	—	1620

1 8 9 7 Բ.				1 9 8 6 Բ.				Քաղաքի 1886 թ. հիման վրա				
Բնակչության թիվը ըստ կրոնների	Իսլամ	Քրիստոնեություն	Այլ (բողոքական, աղանդավոր, յեզիդի, այլ)	Քաղաք	Այլ բնակավայրեր	Հայ	Քաղաք					
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
—	307	—	—	307	158	—	—	—	—	—	—	1375
—	—	—	—	—	—	11	3	—	—	14	13	1577
—	245	—	—	245	134	—	—	Յեզիդի	867	367	189	1578
—	—	—	—	—	—	104	—	—	7	111	59	1579
—	—	—	—	—	—	20	—	—	1	21	10	1580
—	70	—	—	70	37	—	—	—	—	—	—	1581
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1582
—	2	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	1583
—	93	—	—	93	44	—	—	Քյուրդ	4	752	378	1583
909	9	—	7	925	489	—	—	Յեզիդի	215	381	196	1584
—	—	—	—	—	—	166	—	—	—	—	—	1585
—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	9	6	1586
—	—	—	—	—	—	1678	1	Այլ	—	1692	843	1587
1306	—	—	10	1316	668	—	—	—	—	843	432	1588
1003	27	21	41	1092	584	—	1	Քյուրդ	31	101	52	1589
—	114	—	—	114	63	—	—	—	14	375	191	1590
360	—	—	—	360	175	—	—	—	—	—	—	1591
1728	—	—	1	1769	895	1527	—	Յեզիդի	64	1591	789	1592
—	274	—	—	274	134	—	—	—	—	—	—	1593
—	—	—	—	—	—	34	—	—	—	34	22	1594
—	—	—	—	—	—	151	—	Յեզիդի	—	188	94	1595
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1596
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1597
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	37	1598
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	2165	1599
1651	7	13	33	1704	842	2137	4	Յեզիդի	213	654	321	1600
32	11	—	24	419	212	440	1	Ասորի	11	119	69	1601
1	153	—	—	154	86	—	106	Քյուրդ	—	—	—	1602
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1603
—	7	—	—	7	7	—	—	—	—	26	651	1603
885	6	—	11	902	460	624	1	Յեզիդի	9	319	159	1604
400	1	—	—	403	199	310	—	—	154	155	76	1605
—	—	—	—	—	—	1	—	—	34	1546	817	1606
—	—	—	—	—	—	—	—	Այլ	7	1018	517	1607
764	1071	—	—	1071	549	1512	—	—	—	—	—	1608
—	12	—	—	779	587	1011	—	—	—	—	—	1609
2340	—	—	—	—	—	—	—	Յեզիդի	217	2831	1423	1610
—	44	—	56	2440	1292	2614	—	—	—	—	—	1611
—	—	—	—	—	—	484	1	Այլ	48	533	366	1612
—	—	—	—	—	—	73	—	Քյուրդ	4	77	71	1613
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1614
—	—	—	—	—	—	194	—	Հայ	39	233	229	1615
—	—	—	—	—	—	—	—	Յեզիդի	249	249	118	1616
—	553	—	—	553	288	—	—	—	90	90	43	1617
—	223	—	—	223	110	—	—	—	81	943	495	1618
703	—	—	18	721	377	862	—	—	303	853	449	1619
—	1474	—	—	1474	754	550	—	—	—			

Հայաստանի Սևձ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1927 թ.) քս

Աղյուսակ № 1

1	2	Տ ե դ ե կ ա ու լ ր ա ժ ի ն							9	10
		3	4	5		7	8			
				6	6					
1621	Ալիզաբետ	(—զրադ), Ազդար, Սա- չաձոր	Ք.ուդ	63°15'	40°7'28"	V	2018	Չուխուս	Հայ	
1622	Ալուշալու ներքին	(—չանու), Ղարաուսի- կալ զալադի	Ք.ուդ	63°10'20"	40°9'—	»	1963	Ալուշալու ն.	»	
1623	» վերին	Մուլալու, Մուլա Ալիբեկի, յուլաբե Ալ., Կաֆարու	Ք.ուդ	63°10'50"	40°6'15"	VI	2155	»	Թաթար	
1624	Ավաղաղալու	(Պրդ—), (Պրուլ—)	Ք.ուդ	62°59'50"	40°8'16"	V	1971	Մարտունի	Հայ	
1625	Գյուղաղաղալու ներ- քին	Գեղաձոր ներքին	Ք.ուդ	63°6'15'	40°8'6"	»	2006	Քուզալ- դարա ն.	»	
1626	Գյուղաղաղալու վե- րին	Բաշ Գ., Գեղաձոր վերին	Ք.ուդ	63°7'30"	40°15'	VI	2240	»	»	
1627	Գյուղ	Գյուղենի, Գյուղա, Յեղեղ- նադուլ	Ք.ուդ	62°53'50"	40°9'38"	V	1942	Քյուղ	»	
1628	Չուխուս	Ակնախաղ, Ակնախաղ (—աբեդ)	Ք.ուդ	62°2'25'	40°7'35"	»	1984	Քյուղ	»	
1629	Քաղաղուդ	Յաբար, Յաբարբար, Գալիբադ, Կոռբար	Ք.ուդ	62°52'20"	40°9'20"	»	2091	Քուխալուդ	»	
1630	Մակըար	Քալիբադ, Կոռբար Նարթուդ, Նարթուդ	Ք.ուդ	62°52'48"	40°10'10"	»	2048	Քյուղ	»	
1631	Մաղիաչեն	Նարթուդ, Նարթուդ	Ք.ուդ	62°54'40"	39°58'50"	VI	2368	Մաղիան	Թաթար	
1632	Մոկափ	Քուլաղան վերին, Ղզլեա բարա	Ք.ուդ	62°45'	40°15'	V	—	Աղիաման	—	
1633	Կարմիր Նարաբա	Չորեկեղ, Վալիաղալու, Գեանափոր	Ք.ուդ	63°0'	40°15'	VI	2198	Ալուշալու ն.	Հայ	
1634	Չորեկեղ	Ղ—վերին, Կղնուտ վերին	Ք.ուդ	62°49'55"	40°10'20"	V	2027	Չորեկեղ	»	
1635	Ղարանուդ	Ղ—Յ. Ղ.—Այրիձայի, Ա- յրիձա	Ք.ուդ	62°56'55"	40°6'5"	»	2091	Ղարանուդ	»	
1636	Ղզլեաբարա	(Մեռ—) Վաղինա ներ- քին	Ք.ուդ	62°48'35"	40°3'50"	VI	—	Թաղաղուդ	Թաթար	
1637	Մաղինա	Ղարանուդ ներքին	Ք.ուդ	62°54'50"	40°4'40"	»	2219	Մաղինա	»	
1638	Մարտունի	(նր—), Մեծ Չաղ, Վար- դան	Ք.ուդ	62°58'15"	40°8'30"	V	1950	Մարտունի	Հայ	
1639	Յանդղ	Ղարանուդ ներքին	Ք.ուդ	62°54'42"	40°20'—	VI	2304	Մաղինա	Թաթար	
1640	Յերանու	Ղառա դակիրման	Ք.ուդ	62°51'—	40°12'25"	V	2006	Յերանու	Հայ	
16 41	Սիչանու	Ք.—Այրիձայի, Նշակ Բ.—, Ղարանուդ, Աղաղաչեն	Ք.ուդ	62°48'—	40°4'	VI	2304	Յերանու	Հայ	
16 42	Քարվանսարա	Ք.—Այրիձայի, Նշակ Բ.—, Ղարանուդ, Աղաղաչեն	Ք.ուդ	63°54'40"	40°2'24"	VI	2294	Քարվանսարա	Քյուղ	
16 43	Քյուղաղալու	Ք.—ներքին, Քյուղալու զբե- լան	Ք.ուդ	62°45'	40°15'	»	2134	Քյուղաղալու	Թաթար	
16 44	Քյուղաղալու	Ք.—ներքին, Քյուղալու զբե- լան	Ք.ուդ	62°7'55"	40°9'40"	V	1942	Քյուղաղալու	Հայ	
21. Մեղրի										
1645	Ազարակ	Հաղեղալ	Քյուղ	63°45'	39°0'	IV	1129	Գուղեմիս	Հայ	
1646	»	»	Քյուղ	63°45'	39°0'	IV	—	»	»	
1647	Հանքեր	»	Քյուղ	64°0'	39°0'	III	704	Ալիգարա	Ռուս	
1648	Ալիգարա	»	Քյուղ	64°0'	39°0'	III	—	»	Թաթար	
1649	Ամբար	Պեյտաբար	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	—	Վարդանաձոր	Ռուս	
1650	Ապիեղ	»	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	—	»	»	
1651	Ավանես	»	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	1835	Վարդանաձոր	»	
1652	Բնառաղաղալու	»	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	—	Վարդանաձոր	»	
1653	Բուղաբար	»	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	—	Վարդանաձոր	»	
1654	Գեանափոր	»	Քյուղ	63°45'	39°15'	V	1622	Վարդանաձոր	Հայ	
1655	Գրեղի Մաղրա	Չրանքի	Քյուղ	63°45'	39°0'	V	—	»	»	
1656	Գուղեմիս	Չրանքի	Քյուղ	64°0'	39°0'	IV	—	Գուղեմիս	»	
1657	Գոսփ	Չրանքի	Քյուղ	63°45'	39°0'	V	—	Ալիգարա	Հայ	
1658	Գրուզան	Չրանքի	Քյուղ	64°0'	39°0'	IV	—	Վարդանաձոր	»	
1659	Գյուղ	»	Քյուղ	64°0'	39°0'	IV	—	Վարդանաձոր	»	
1660	Ելիգարա	»	Քյուղ	63°45'	39°0'	V	—	Վարդանաձոր	»	
1661	Երնաձոր	»	Քյուղ	—	—	IV	1173	Ալիգարա	Ռուս	

1933 թվի հոր վարչական սահմանների

Ասկա բնակչությունը

11	1 8 9 7 Թ.				16	17	18	Ա յ լ		21	22	23
	12	13	14	15				19	20			
1308	3	—	—	1311	670	1989	—	Ռուս	1	1990	691	1621
1243	10	—	—	1253	626	1530	—	—	—	1530	771	1622
—	701	—	—	701	361	252	142	—	—	394	200	1623
667	10	—	—	677	329	1209	—	—	—	1209	612	1624
2908	108	—	—	3016	1555	4692	—	Ռուս	1	4693	2334	1625
287	7	—	—	294	151	562	—	—	—	562	276	1626
1348	23	—	—	1371	673	2231	—	—	—	2231	1069	1627
2065	6	—	—	2071	1075	3139	—	—	—	3139	1549	1628
900	3	—	—	903	454	1391	2	—	—	1393	681	1629
731	—	—	—	731	384	1147	—	—	—	1147	582	1630
—	190	—	—	190	100	20	—	—	—	20	20	1631
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2	1632
153	—	—	—	153	77	273	—	—	—	273	120	1633
1549	41	—	—	1590	806	2409	—	—	—	2409	1175	1634
1616	—	—	—	1616	813	2273	—	—	—	2273	1109	1635
—	125	—	—	125	71	164	—	—	—	164	82	1636
—	346	—	—	346	189	41	44	—	—	85	46	1637
1520	7	6	1	1534	785	2496	—	Քյուղ	3	2499	1269	1638
—	303	—	—	303	169	163	37	»	9	209	102	1639
1794	—	—	—	1794	927	2676	—	—	—	2676	1357	1640
—	310	—	—	310	170	—	—	—	—	—	45	1641
—	309	—	—	309	163	—	45	—	—	—	93	1642
—	—	—	—	—	—	93	—	—	—	—	46	1643
1310	88	—	—	1398	693	2096	—	Ասորի	1	2097	1058	1644
22876	2615	6	1	25498	13074	36437	271	Քյուղ	15	36723	18138	1645
157	6	—	—	163	75	211	—	—	—	211	102	1646
—	4	17	—	21	12	—	414	—	—	414	217	1647
—	1094	—	—	1094	567	—	—	—	—	—	—	1648
—	—	18	2	20	20	—	—	—	—	42	26	1649
—	—	—	—	—	—	201	—	—	—	201	94	1650
—	—	—	—	—	—	7	2	—	—	9	9	1651
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1652
—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	30	17	1653
139	—	—	—	139	80	—	—	Ռուսա- հայատեղ	—	—	50	1654
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	1655
—	—	—	—	—	—	398	11	Ռուսա- հայատեղ	—	32	441	1656
365	—	—	—	365	159	—	2	—	—	2	2	1657
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	4	1658
—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7	1659
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1660
163	—	—	—	163	88	—	219	Այլ	2	221	—	1661

Table with 10 columns: 1. Հեկտարներ, 2. Ծրվան, 3. Բնակավայր, 4. Բնակավայրի հին կամ այլ անունները, 5. Մշակարհագր. զևրբը, 6. Յնքային, 7. Բարձրագույն ծովի մակերևույթից, 8. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները, 9. Գլխավոր ազգությունները 1886 թ. հիման վրա, 10. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները

Table with 23 columns: 1-6. Բնակչության թվի ըստ կրթության, 7-10. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները, 11-16. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները, 17-22. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները, 23. Գյուղատնտեսական ֆունկցիաները

Հայաստանի ՄՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897 - 1926 թ.) բս

Table with columns for settlement name, location, population, and administrative details. Includes settlements like Մոլլա սաֆլար, Մոլլա, Մոլլա, etc.

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative changes and population data for 1933. Columns include settlement name, population, and administrative status. Includes settlements like Մոլլա, Մոլլա, Մոլլա, etc.

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 1

1	2	Տ հ ղ ե կ ա տ ու ը ր ա ժ ի ն								10
		3	4	5	6	7	8	9		
1870	Աղազա	Աղազ	Գյուղակ	63°30'	39°45'	*V	—	Շխլար	Թաթար	—
1871	Ալիբու	Ալիբու	Գյուղ	63°30'	39°30'	*VI	1969	Ալիբու	Հայ	714
1872	Ալիբար	Ալբար	»	63°30'	39°30'	V	1863	Սոֆուլու	Թաթար	48
1873	Ախլաթյան	»	»	63°30'	39°45'	»	1673	Ախլաթյան	Հայ	1146
1874	Աղուզի	(—ղի)	»	63°30'	39°45'	»	1562	Աղուզի	Թաթար	1162
1875	Աղքենդ	Մնոք	»	63°30'	39°30'	»	1679	Սիսիան	Հայ	381
1876	Անդեղակոթ	Անդեղակոթ	»	63°30'	39°45'	»	1839	Անդեղակոթ	»	1849
1877	Աբովուս	(—վիս), (—վսա), Սաֆար	»	63°30'	39°30'	VI	1760	Աբովուս	Թաթար	—
1878	Աբրեղու	Աբրեղու	»	63°30'	39°45'	V	—	Շողաթ	»	123
1879	Բաղարչայ	Բաղարչայ	»	63°15'	39°45'	*VI	2001	Շողաթ	»	88
1880	Բալաբ	»	»	63°30'	39°45'	V	1705	Բաղարչայ	Ռուս	8
1881	Բաճարու	Բ. I, Բադրիլու, Բայրիլու	»	63°45'	39°30'	V	—	Շաղաթ	Հայ	393
1882	Բաջալու	»	»	63°45'	39°30'	VI	—	Գարաբաս	Թաթար	124
1883	Բարխուդկա	Հայկական	Չմեռան.	63°45'	39°30'	VI	—	»	»	—
1884	Բնունիս	(Բուն—)	Գյուղ	63°15'	39°45'	»	1993	Բարխուդկա	»	—
1885	Բնակոթ	Բնակոթ	»	63°30'	39°30'	»	1773	Ախլաթյան	Հայ	344
1886	Գետաթաղ	»	»	63°30'	39°30'	V	1698	Բնակոթ	»	2137
1887	Դառտակեր	(—կեր), Դաստաքյուղ	»	63°45'	39°30'	»	—	Դարաբաս	»	362
1888	Դարաբաս	(—սլի)	»	63°30'	39°30'	VI	1739	Դառտակեր	»	—
1889	Դարաբենդ	Դարաբենդ	»	63°45'	39°30'	V	—	Դարաբաս	Թաթար	241
1890	Զարադատուր	Թաղաբենդ	Գյուղակ	6°45'	39°45'	»	1739	Դառտակեր	»	730
1891	Թաղաքյուղ	Ղուզնի, Ղուզնի Բ.—	Գյուղ	63°30'	39°30'	*V	—	Աղուզի	»	200
1892	Թաղաքենդ	»	»	63°30'	39°30'	VI	1739	Ախլաթյան	»	103
1893	Իրեմիս	Աբովուս, Յերեմիդ, Գյուրանիս	Գյուղակ	63°0'	39°45'	*V	—	Սիսիան	Հայ	557
1894	Լճեն	Լճեն	»	63°45'	39°30'	»	—	Շաղաթ	Թաթար	61
1895	Լոր	»	»	63°45'	39°30'	V	—	Դարաբաս	»	225
1896	Հորթիկըղ	(—կյուղ (Գար—)	»	63°45'	39°30'	»	—	Լճեն	Հայ	314
1897	Ղալաջուղ	Ղարաքիլիս II	»	63°30'	39°30'	*VI	—	Լոր	»	430
1898	Ղարաքիլիսա	Ղ. I, Սիսիանի Ղ.—	»	63°30'	39°45'	V	1873	Աբովուս	Թաթար	286
1899	Ղալաջուղ	(—Ղալաջուղ)	»	63°30'	39°45'	»	1226	Սալբալու	Հայ	407
1900	Ղալաբ	(Ղիվ—), (Գվ—), Քերգաթ	»	63°30'	39°45'	»	1824	Ղարաքիլիսա	»	785
1901	Մաղրա	»	»	63°30'	39°30'	»	1907	Սոֆուլու	»	407
1902	Մալիքլար	(—քու), (Մե—), Վերտիղալա, Բերդ Ղալաջուղ	»	63°30'	39°45'	»	1907	Մաղրա	Հայ	80
1903	Մանի	»	»	63°30'	39°45'	»	2033	Մաղրա	Թաթար	911
1904	Մուխուրթորյան	»	»	63°45'	39°30'	»	—	Մաղրա	»	80
1905	Մուրխուղ	»	»	63°30'	39°45'	»	—	Մաղրա	»	230
1906	Մրոց	»	»	63°30'	39°30'	VI	2014	Մուրխուղ	Թաթար	136
1907	Նորավան	»	»	63°45'	39°30'	V	—	Մաղրա	»	29
1908	Շաղաթ	Շաղաթ	»	63°45'	39°45'	*V	—	Մաղրա	»	2
1909	Շամբ	»	»	63°30'	39°45'	»	1752	Մաղրա	»	—
1910	Շաքի	Շաքի	»	63°45'	39°30'	»	—	Մաղրա	»	—
1911	Շինաթաղ	(Շն—)	»	63°30'	39°45'	»	1899	Մաղրա	»	—
1912	Շիլար	(Շիլ—)	»	63°45'	39°30'	»	—	Մաղրա	»	—
1913	Շուքաթ	»	»	63°30'	39°45'	»	1611	Մաղրա	»	—
1914	Ուղ	»	»	63°30'	39°45'	»	1722	Մաղրա	»	—
1915	Ուրուս	Վարդան, Բուս, Վարդան, Կրոս	»	63°30'	39°45'	»	1611	Մաղրա	Հայ	1169
1916	Չամարյուղ	»	»	63°45'	39°30'	»	—	Վաղուզի	Թաթար	—
1917	Սալբալու	»	»	63°30'	39°30'	VI	—	Սալբալու	»	359
1918	Սանախու	»	»	63°30'	39°45'	V	2099	Սալբալու	»	333
1919	Սիսիան	(—սիսան), Սոյնիք	»	63°15'	39°45'	*V	—	Սալբալու	»	—
1920	Սոֆուլու	»	»	63°30'	39°30'	*V	—	Սալբալու	»	—
1921	Վաղուզի	Վ. I ա. Վ. II բ. Վ. III	»	63°30'	39°30'	»	—	Սոֆուլու	Թաթար	795
			»	63°45'	39°45'	»	1545	Վաղուզի	Թաթար	1286

1933 թվի նոր վարչական սահմաններ

Առկա բնակավայրեր

11	12	13	14	15	16	1 9 2 6 Թ.						23		
						17	18	19	20	21	22			
—	19	—	—	19	14	—	—	—	—	—	—	967	—	1870
714	—	—	—	714	373	—	—	—	—	—	—	104	—	1871
—	48	—	—	48	26	—	—	—	—	—	—	1103	—	1872
1146	—	—	—	1146	552	—	—	—	—	—	—	6	—	1873
—	—	—	—	1162	646	—	—	—	—	—	—	4	—	1874
381	1162	—	—	381	183	—	—	—	—	—	—	—	—	1875
1849	—	—	—	1849	946	—	—	—	—	—	—	—	—	1876
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1877
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1878
—	123	—	—	123	69	—	—	—	—	—	—	51	—	1879
—	88	—	—	88	48	—	—	—	—	—	—	3	—	1880
—	8	—	—	8	285	—	—	—	—	—	—	2	—	1881
393	—	—	623	393	185	—	—	—	—	—	—	—	—	1882
—	—	—	—	—	61	—	—	—	—	—	—	—	—	1883
—	124	—	—	124	13	—	—	—	—	—	—	—	—	1884
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1885
—	—	—	—	—	508	—	—	—	—	—	—	—	—	1886
—	—	—	—	—	555	—	—	—	—	—	—	4	—	1887
344	—	—	—	344	163	—	—	—	—	—	—	—	—	1888
2137	—	—	—	2137	1092	—	—	—	—	—	—	3	—	1889
362	—	—	—	362	163	—	—	—	—	—	—	—	—	1890
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1891
241	730	—	—	241	971	—	—	—	—	—	—	88	—	1892
—	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1893
—	103	—	—	—	103	—	—	—	—	—	—	—	—	1894
557	—	—	—	557	265	—	—	—	—	—	—	—	—	1895
—	61	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	1896
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1897
—	225	—	—	—	121	—	—	—	—	—	—	1	—	1898
314	—	—	—	314	149	—	—	—	—	—	—	2	—	1899
430	—	—	—	430	493	—	—	—	—	—	—	—	—	1900
—	8	—	—	—	167	—	—	—	—	—	—	—	—	1901
407	286	—	—	407	286	—	—	—	—	—	—	7	—	1902
785	—	—	—	785	209	—	—	—	—	—	—	—	—	1903
—	481	—	—	—	1266	—	—	—	—	—	—	—	—	1904
—	407	—	—	—	407	—	—	—	—	—	—	—	—	1905
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1906
—	80	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	1907
911	—	—	—	911	435	—	—	—	—	—	—	—	—	1908
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1909
—	230	—	—	—	136	—	—	—	—	—	—	—	—	1910
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1911
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1912
—	60	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	1913
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1914
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1915
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1916
—	—	—	—	—	—									

Հայաստանի ՄեՆՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) քս

Աղյուսակ № 1

1	2	Տ ե դ ե կ ա ու ը ա ժ ի ն								10
		3	4	5		7	8	9		
				Յերկարու- թյան ա- տիճանը	Հայնու- թյան ա- տիճանը					
1922	Տոլորս		Գյուղ	63°30'	39°30'	V	1647	Ախլաթյան	Հայ	
1923	Փուլբենդ		»	63°30'	39°45'	»	»	Շաղախ	»	
1924	Փուլսակ	(-սյակ)	»	63°30'	39°30'	»	»	Սոփուլու	»	
1925	Բրառակ		Ձմեռան.	63°45'	39°30'	»	»	Հոր	»	
25 ԱՏԵՓԱՆԱՎԱՆ										
1926	Ագարակ		Գյուղ	62°0'	41°15'	IV	135	Ագարակ	Հայ	
1927	» -ի Գոմեր		Գյուղակ	62°0'	41°15'	»	»	»	»	
1928	Ալեքսանդրովկա	(ն. վո-Ա.Լ-), Հարամա- մեդ	»	»	»	»	»	»	»	
1929	Ապերլու		Գյուղ	62°0'	41°15'	»	1430	Ստեփանավ.	Ռուս	
1930	»		Պուտոր	61°45'	41°15'	IV	»	Սարատովկա	Ռուս	
1931	Արմանյա		Ջրաղաց	61°45'	41°15'	»	»	»	»	
1932	Բալոյ բաղնիկ		Գյուղ	61°45'	41°15'	V	1750	Ստեփանան.	Հայ	
1933	Բերեգովոյ Բալիկ		Պուտոր	61°45'	41°15'	IV	»	Սարատովկա	Ռուս	
1934	Բյակոզարնոյն	Կլերիովկա	»	61°45'	41°15'	»	»	»	»	
1935	Բոգդանովկա		Գյուղ	61°45'	41°15'	V	»	»	»	
1936	Գետաշեն		Պուտոր	61°45'	41°15'	IV	»	Հոռի	»	
1937	Գյառլուս հայ	Գերգեր հայ	»	61°45'	41°15'	V	»	Սարատովկա	»	
1938	» առև	» առև	Գյուղ	62°0'	41°0'	IV	1387	Հոռի խ. տ.	»	
1939	Գյուլադարակ		»	62°0'	41°0'	»	1451	Գյառլուս հ.	Հայ	
1940	Գոմեր		»	62°0'	41°0'	»	1323	» ա.	Ռուս	
1941	Գորանինա		Պուտոր	62°0'	41°15'	»	»	Գյուլադարակ	»	
1942	Գեմուրչիլար		»	61°45'	41°15'	»	»	Ստեփանավ.	»	
1943	Չարբարբենդ		Գյուղ	61°45'	41°15'	»	1472	Սարատովկա	»	
1944	Չոլնիկովո	(-վա)	»	62°0'	41°15'	V	»	Սուլանյիբլու	Ռուս	
1945	Թաղաքենդ	Թուրքի Հարաքիլիսա	Պուտոր	61°45'	41°15'	»	»	Հարաքիլ. փ.	»	
1946	Թոզուլս	Սան Աղով	Գյուղ	61°45'	41°15'	V	»	Հոռի խ. տ.	»	
1947	Իլմադու		Պուտոր	62°0'	41°15'	IV	»	Նորաշեն	Ռուս	
1948	Լեջան		Գյուղ	61°45'	41°15'	V	1664	Ուսուտ	»	
1949	Լոռի	Ձիարուձարան, Պետակ. Ֆերմա, Հարադուլայի ուսանի Կալվածք, Գոսլ- լիբե	»	62°0'	41°15'	IV	1462	Իլմադու	Ռուս	
1950	Լոռու բերդ	Լոռի, Բերդ	Սորնանա.	61°45'	41°15'	V	1547	Նորաշեն	»	
1951	Լոբ		Գյուղ	62°0'	41°15'	IV	1366	Սարատովկա	Հայ	
1952	Պճուղու պահակ	Գեմուրչիլարի մոտ	Պանառա- յին տանիկ	62°0'	41°15'	V	»	Սարչապետ	Ռուս	
1953	Պոտաշեն	Շարիֆով	Պանառա- յին տանիկ	61°45'	41°15'	»	»	»	»	
1954	Կողես	Կողես	Գյուղ	61°45'	41°15'	»	»	Սուլանյիբլու	»	
1955	Կոչկա		»	62°0'	41°0'	IV	1280	Շահնազար	»	
1956	Կուրթան		Պուտոր	61°45'	41°15'	»	»	Յաղզան	Հայ	
1957	Հայդարբեկ		Գյուղ	62°0'	41°0'	»	1220	Սարատովկա	»	
1958	Հոբարձի		»	62°0'	41°15'	»	1487	Կուրթան	»	
1959	Հովանդարա	Հովանդարա, Թաղա- դուլ, Թարմակատար	»	62°0'	41°15'	»	1331	Ուսուտ	»	
1960	Հարախա		»	62°0'	41°15'	»	1451	Վարդաբլուր	»	
1961	Հարադուս ներքին	Շախնովի աղարակը	»	61°45'	41°15'	V	1664	Յաղզան	»	
1962	» վերին	Հարադուս, Քալանթար- փի աղարակը	»	61°45'	41°15'	»	1622	Իլմադու	»	
1963	Հարաքիլիսա մեծ	Հ. մեծ II	»	61°45'	41°15'	»	1728	»	Ռուս	
1964	» փոքր	Հարաքիլիսա	»	62°0'	41°15'	V	»	Հարաքիլ. փ.	Հայ	
1965	Հալեիլիսա	Գալ Հարաքիլիսա	»	62°0'	41°15'	V	1540	»	»	
1966	Հաղալա		»	62°0'	41°15'	»	1590	Հալեիլիսա	Ռուս	
1967	Հաթուր Բուլաղ		Պուտոր	61°45'	41°15'	IV	»	Սարատովկա	»	
1968	Մեդովիսա	Մեդովայա Գորա	Գյուղ	61°45'	41°15'	V	1579	Հոթուրբուլ.	Հայ	
1969	Մորա Նյիբլու	Մ. Նյուբ, Մ. Նուբլու, Նով բուղ Պարաբա	Պուտոր	61°45'	41°15'	IV	»	Սարատովկա	Ռուս	
			Գյուղ	61°45'	41°15'	V	1566	Սուլանյիբլու	»	

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

11	12	13	14	15	16	17	18	19			21	22	23
								Մ. Ս. Լ.					
								Մ	Ս	Լ			
642	263	—	—	905	437	734	2	Պարսիկ	4	740	351	1922	
—	153	—	—	153	94	—	—	—	—	149	68	1923	
—	154	—	—	154	95	—	—	—	—	—	2	1924	
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1925	
14736	9828	—	623	25187	13146	19025	1486	Պարսիկ	1899	22410	10948		
654	—	—	—	654	344	847	—	—	—	847	418	1926	
—	—	—	—	—	—	430	—	—	—	430	223	1927	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1928	
11	1	259	7	278	156	4	6	Ռուս	352	362	181	1929	
—	13	—	—	13	5	—	—	—	—	—	—	1930	
202	9	1	—	10	5	—	—	—	—	334	170	1931	
—	—	—	—	202	97	333	1	—	—	—	—	1932	
6	1	—	4	5	3	—	—	—	—	—	—	1933	
—	5	5	6	22	12	—	—	—	—	—	—	1934	
—	—	—	—	—	—	—	8	Ռուս	301	317	157	1935	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	88	99	51	1936	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	92	53	1937	
1234	—	—	—	—	—	92	—	—	—	1600	831	1938	
3	4	22	8	1268	657	1599	1	—	—	771	793	1939	
1149	6	618	101	728	445	15	7	Ռուս	—	2045	1027	1940	
—	—	—	—	1149	615	2042	1	—	—	3	2	1941	
—	—	—	—	—	—	—	3	Ռուս	—	22	11	1942	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	22	63	1943	
—	89	—	—	—	—	—	128	»	—	128	63	1944	
—	—	—	—	89	43	—	—	»	—	40	19	1945	
—	—	—	—	—	—	40	—	»	—	10	6	1946	
—	—	—	—	—	—	1	—	»	—	—	—	1947	
—	172	—	—	172	88	—	—	»	—	—	—	1948	
694	4	—	5	728	9	—	—	»	—	—	—	1949	
—	301	—	—	1149	615	2042	3	Սյլը	—	3	2	1950	
—	4	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1951	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	22	11	1952	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	22	63	1953	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	128	19	1954	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	40	6	1955	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	10	—	1956	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1957	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1958	
—	172	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1959	
—	4	—	5	—	9	—	—	»	—	—	—	1960	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1961	
—	301	—	—	—	166	—	462	Սյլը	24	488	246	1962	
—	4	—	—	698	362	1347	—	»	—	1347	646	1963	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1964	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1965	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1966	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1967	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1968	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1969	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1970	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1971	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1972	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1973	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1974	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1975	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1976	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1977	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1978	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1979	
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	1980	

Հայաստանի Սև ծովի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) ըստ

Table with columns for settlement name, population, and geographical coordinates. Includes settlements like 2017, 2018, 2019, etc., with details on their locations and administrative status.

Table showing administrative boundaries and population data for 1933. Columns include settlement names, population counts, and administrative divisions.

Հայաստանի Սև-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1926 թ.) քս

Աղյուսակ № 1

Հարթագրման համար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	Տ ե դ ե կ ա տ ու լ ւ ա մ ի ն						Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա	Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա
		Բնակավայրի հին կամ այլ անուններ	Բնակավայրի բնակավայրի քաղաքային կամ գյուղական հատվածը	Յերկարու թյուն առ-տիճանը	Լայնու-թյուն առ-տիճանը	Չոնտ	Բարձրու-թյուն ծովի մակերևույթից		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2063	Վարդաշատ	Եջմիածին, Վարդաշատ	Քաղաքա-տեղ վայր	61°57'21"	40°9'59"	III	885	Վարդաշատ	Հայ
		ա. Եջմիածնի վանք	Վանք	61°57'21"	40°9'40"	>	885	>	>
		բ. Նեմարան	Գյուղ	—	—	—	—	>	>
		գ. Ս. Գայանի վանք	Վանք	—	—	—	—	>	>
		դ. Վարդաշատի գա-վառային բանտ	Բանտ	—	—	—	—	>	>
		ե. Վարդաշատի փոստը	Կայան	—	—	—	—	>	>
2064	Վարձազևար	Նոր	Գյուղ	62°2'30"	40°8'24"	III	873	Փարաբար	Հայ
2065	Փարաբար	Շիրաբար	Գյուղակի	62°2'	40°8'	III	—	>	>
2066	Փարաբար	Մուսախան Մակինսկու կալվածքում	Գյուղ	62°3'45"	40°9'55"	III	885	>	>
2067	Փարաբար	Մուսախան Մակինսկու կալվածքում	Գյուղ	62°3'45"	40°9'55"	III	885	>	>
2068	Քյուրանու	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	61°56'6"	40°6'28"	III	860	Վարձազևար	Թաթար
2069	Քյուրանու	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	61°52'48"	40°10'12"	III	881	Քյուրանու	Հայ
2070	Քյուրանու	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	61°52'27"	40°11'25"	III	898	Քյուրանու	Հայ
2071	Ֆրանգանոց	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	61°56'10"	40°14'41"	IV	939	Ֆրանգանոց	Հայ
27. ՎԵԴԻ									
2072	Ազիզբենդ	Ջամուջբասան ներքին	Գյուղ	62°37'17"	39°58'36"	V	1451	Ազիզբենդ	Թաթար
2073	Ալի գորբ	Ալի գորբ	Գյուղ	62°23'57"	40°5'59"	V	1515	Քյուրանու	Հայ
2074	Ալի Մահմադ	Ալի Մահմադ	Գյուղ	62°5'44"	39°50'45"	III	828	Ալի Մահմադ	Հայ
2075	Ալի Մահմադ	(—բեկլար), (—ղամբ—)	Գյուղ	62°28'—	40°7'49"	V	1824	Ալի Մահմադ	Հայ
2076	Աղասլեբեկու	(—բեկլար), (—ղամբ—)	Գյուղ	62°32'20"	39°58'58"	IV	1387	Աղասլեբեկու	Հայ
2077	Աղբուլաղ	(—բեկլար), (—ղամբ—)	Գյուղ	62°38'19"	39°55'15"	V	—	Աղբուլաղ	Հայ
2078	Աղբուլաղ	(—բեկլար), (—ղամբ—)	Գյուղ	62°40'30"	40°1'17"	V	—	Աղբուլաղ	Հայ
2079	Առնի	Յաննի	Գյուղ	62°30'28"	39°47'55"	III	—	Առնի	Հայ
2080	Ավազ	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	62°20'30"	39°51'15"	III	847	Ավազ	Հայ
2081	Աբաղգյան	Քյուրանի Աբալը	Գյուղ	62°25'40"	39°43'14"	—	—	Աբաղգյան	Հայ
2082	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°25'	39°43'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2083	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2084	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°25'	39°43'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2085	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2086	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2087	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2088	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2089	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2090	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2091	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2092	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2093	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2094	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2095	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2096	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2097	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2098	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2099	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2100	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2101	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2102	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2103	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2104	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ
2105	Աբաղգյան	Ա. Շիրեմթիլի կալված	Գյուղ	62°15'	39°45'	III	—	Աբաղգյան	Հայ

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

Հարթագրման համար	Բնակչության թիվն ըստ կրոնների				Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա	Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա	Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա	Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա	Փյունավոր աղյուսակ 1886 թ. հիման վրա			
	Հայ	Պարսկա-լավ	Այլ (բողո-կական, աղանդա-վառ, յեզդի-յեկ այլն)	Թաթար								
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
2063	4561	53	156	19	4789	2616	8359	6	Այլ	71	8436	4442
	357	8	—	—	365	349	—	—	—	—	—	—
	16	—	—	—	16	16	—	—	—	—	—	—
	25	—	—	—	25	25	—	—	—	—	—	—
	27	40	—	—	67	66	—	—	—	—	—	—
	5	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—
2064	269	14	—	—	283	139	606	—	Ասորի	8	614	306
2065	56	—	—	—	56	30	—	—	—	—	—	—
2066	662	4	—	—	666	326	1111	6	Թաթար	5	1122	586
2067	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2068	—	4	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—
2069	1198	886	—	—	886	440	394	248	Յեզդի	5	647	347
2070	—	—	—	77	1275	611	1215	—	—	—	1216	591
2071	529	498	—	—	498	263	—	—	—	—	—	—
	28	—	—	—	557	286	677	2	Յեզդի	3	682	343
	18057	18006	160	297	36520	19428	26636	5489	Յեզդի	1141	33266	17253
2072	—	61	—	—	61	33	1	49	—	—	50	29
2073	—	251	—	—	251	131	—	55	—	—	55	32
2074	—	965	—	—	965	527	1	267	Քյուրանու	83	351	186
2075	—	153	—	—	153	95	—	41	Քյուրանու	13	41	20
2076	—	142	—	—	142	79	—	—	—	—	13	7
2077	—	95	—	—	95	42	—	—	—	—	—	—
2078	—	165	—	—	165	90	—	—	—	—	—	—
2079	—	208	—	—	208	117	—	—	—	—	—	—
2080	—	1164	2	—	1166	608	317	533	Քյուրանու	7	857	466
2081	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2082	344	3	17	1	365	202	250	—	—	—	250	132
2083	6	6	7	—	19	14	45	1	Թաթար	2	48	28
2084	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2085	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2086	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2087	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2088	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2089	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2090	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2091	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2092	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2093	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2094	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2095	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2096	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2097	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2098	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2099	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Հայաստանի ՍՆՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (1897-1927 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 1

1	2	Տ ե դ ե կ ա տ ու ռ ւ ա ժ ի ն							9	10
		3	4	5		7	8			
				Յերկարու թյան առ-տիճանը	Հայնու-թյան առ-տիճանը					
2106	Դավալու	Աբարատ	Գյուղ	62°22'15"	39°49'50"	III	832	Դավալու	Հայ	
2107	» կրի փսև	»	»	*62°15'	*40°0'	»	»	»	»	
2108	» սերձա-անտեսու ճեմոն	Սահմանային դահակ Յեզ կրի գործարանն'ը	Պահակ Բանավան Չմեռան.	*62°15'	*40°0'	*III	»	»	»	
2109	»	»	»	*62°30'	*40°0'	*V	1713	Հարախաչ Գյուլ Այսոր	Թաթար	
2110	Դեմաղլ	»	»	»	»	*V	»	»	»	
2111	Չաղա Գարաչի	»	»	»	»	»	»	»	»	
2112	Չիմի	»	»	»	»	»	»	»	»	
2113	Չինջիբլու	Չմիլ, Չմիլավան	Գյուղ	62°37'50"	40°—	V	1920	Մանուբ	Հայ	
2114	Թայթան	Չանջրու	»	62°34'35"	39°50'23"	»	1920	Հարախաչ Թայթան	Թաթար	
2115	Թարաբամալար	»	»	62°21'—	39°54'3"	III	885	»	»	
2116	Իմիլդի	»	»	62°25'17"	40°6'27"	*V	»	Գիլանլար մ. Գյուլ Այսոր	»	
2117	Ինգալա	Բյուշուկ Ախիս, փոքր Հախիս	»	»	»	»	1686	»	»	
2118	Իսպահան	»	»	*62°30'	*40°0'	»	2070	Ադիգրենդ	»	
2119	Խալիսա	(—խ), Խալիսա Գյուլի յուրք	»	»	»	*III	»	Արմաշ	Հայ	
2120	»	»	»	62°19'58"	39°49'57"	III	839	Ավզար	Թաթար	
2121	Խարաբա Բոթանլու	»	»	*62°19'	*39°49'	*III	»	»	»	
2122	Խնուտ	Խնուտ, Խոնուտ, Խնուտ	Գյուղ	62°26'23"	40°1'26"	IV	1536	Գյուլ Այսոր	»	
2123	Խոսրով	Հարադոյունլու (—րոֆ)	»	62°43'30"	39°56'52"	V	1995	Բյուլանլու	»	
2124	Խորվիլբաբ	Գրեդոր Լուսավոր'չ	Վանք	62°34'38"	40°1'18"	»	1792	Բյուլանլու	»	
2125	Հաղա	Մեծ Ախիս, Ախիս	Գյուղ	62°14'24"	39°52'50"	III	»	Ալի Մանաթ	»	
2126	Հանդ	Անդ	»	62°40'14"	39°55'8"	V	»	Ադիգրենդ	Թաթար	
2127	Հաջի Բաբո	»	»	62°33'24"	40°1'8"	»	1856	Բյուլանլու	»	
2128	» Միլբո	»	»	»	»	*III	821	Դավալու	»	
2129	Հորթուն	Փիլբու, Հաջի Լալա, Չանախիլ փերին	Գյուղ	62°29'—	40°1'21"	V	1792	Բյուլանլու	»	
2130	Հաղբու	(—բու)	»	62°42'58"	39°51'30"	»	1942	Չանախիլ	»	
2131	Հալադիբի	»	»	62°36'48"	39°52'35"	»	1856	Հարախաչ	»	
2132	Հաղա	»	»	62°31'55"	40°4'24"	»	1899	Գյուլ Այսոր	»	
2133	Հարաբաղար փե-րին	Հ.—ուլա, Բյարգար	»	62°41'18"	39°49'57"	»	1728	Չանախիլ	Հայ	
2134	Հարաբուրուն միջին	»	»	62°31'58"	39°57'42"	IV	1173	Չիմանբենդ	Թաթար	
2135	» ներքին	»	»	*62°30'	*39°45'	*III	»	Արմաշ	»	
2136	Հարաբուրուն փե-րին	Ս.Ա. Շերմեթիկ կալվածք	»	*62°30'	*39°45'	»	»	»	Հայ	
2137	Հարաթոփրախ	»	Գյուղ	*62°30'	*39°45'	»	»	»	Թաթար	
2138	Հարալար	Խնուտ Հ.—	»	*62°45'	*40°6'	*V	1995	Բյուլանլու	»	
2139	Հարախաչ	Հ. Հարաբուրուղ	»	62°18'46"	39°53'52"	III	862	Թայթան	»	
2140	Հարադոյունլու	»	»	62°38'44"	39°51'16"	V	1984	Հարախաչ	»	
2141	Հարաբուրուղ	Չիլին Հարադոյուն	»	62°41'11"	39°57'33"	»	1856	Բյուլանլու	»	
2142	Չաթիլու	Չուգրենդ, Հարաչբլու-ցեղ	»	*62°28'	*40°3'	*III	»	Գյուլ Այսոր	»	
2143	Մանիգաբազ	»	»	62°18'46"	39°53'—	III	858	Շիրազու	Թաթար	
2144	Մանիգաբաբուլ	»	»	»	»	*III	»	Դավալու	»	
2145	Մանուբ	(—գյուղ), (—ուս)	»	»	»	»	»	»	»	
2146	Մուլա Անիկ	Մուլա Մանիգ	Գյուղ	62°40'10"	40°29'—	V	1760	Մանուբ	»	
2147	Յայլի	»	»	62°24'53"	40°4'40"	»	1643	Գիլանլար մ.	»	
2148	Յելիջա	»	»	*62°15'	*40°0'	III	»	Արմաշ	»	
2149	Յենգիջա	Յելիջա, Իլիջա	»	62°27'30"	40°6'30"	V	1760	Գիլանլար մ.	»	
2150	Յերանու	Յենգիջա	»	62°19'50"	39°54'30"	III	879	Թայթան	»	
2151	Շահրիար	Կերանլու, Յեր. սուֆլա	»	62°36'22"	39°55'54"	V	1963	Ադիգրենդ	»	
2152	Շաղափու	Շարլար	»	62°15'	40°15'	IV	1344	Գյուլ Այսոր	»	
2153	Շիլու	Շահարու	»	62°33'10"	39°53'30"	»	1259	Հարախաչ	»	
2154	Շիրազու	Շուգլի	»	62°17'21"	39°50'—	III	832	Շիրազու	»	
2155	»	Շիրազունլու	»	62°18'54"	39°53'17"	»	860	Շիրազու	»	
2156	Շիլար	»	»	*62°15'	*40°0'	»	860	»	»	
2157	Շուգլի	Խար Վիլբաբ, Շիլար ցեղ	Գյուղ	62°15'—	39°52'36"	»	830	Ալի Մանաթ	Թաթար	
2158	Ուրմիս	»	Պահակա-ատուն	62°25'43"	40°2'40"	V	1472	Գյուլ Այսոր	»	
2159	Չանախիլ	»	»	*62°15'	*39°45'	III	»	Արմաշ	Խոն	
2160	Չանդի	Սլի Իբրալար, Ալի Ռիզա-լար	Գյուղ	62°42'15"	39°49'27"	V	1942	Չանախիլ	Հայ	
2161	Չիմանբենդ	Չիման, Հարաբաղար ներ-քին (սուֆլա)	»	62°30'—	40°1'15"	»	1664	Բյուլանլու	Գյուլ	
			»	62°28'40"	39°55'20"	IV	1056	Չիմանբենդ	Թաթար	

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Առկա բնակչությունը

11	12	13	14	15	16	17	18	19		21	22	23
								Ա. Յ. Լ.				
								Քաղաք	Գյուղ			
2559	686	114	8	3367	1840	1748	6	Բյուլանլու	140	1894	991	2106
—	—	—	—	—	—	3	—	Խոն	2	5	5	2107
—	—	—	—	—	—	25	2	»	—	—	30	2108
—	—	—	—	—	—	—	—	»	12	—	—	2109
—	—	—	—	—	—	—	1	»	—	1	—	2110
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2111
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2112
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2113
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2114
1587	322	—	—	—	322	172	60	»	—	30	19	2115
—	—	—	—	—	1587	878	—	Այլը	10	299	164	2116
—	—	—	—	—	316	166	—	»	—	—	—	2117
—	—	—	—	—	33	19	—	»	—	97	53	2118
—	—	—	—	—	348	182	96	»	—	—	—	2119
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	30	14	2120
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2121
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2122
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2123
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2124
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2125
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2126
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2127
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2128
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2129
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2130
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2131
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2132
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2133
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2134
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2135
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2136
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2137
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2138
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2139
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2140
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2141
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2142
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2143
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2144
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2145
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2146
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2147
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2148
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2149
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2150
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2151
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2152
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2153
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2154
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2155
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2156
—	—	—	—	—	—	—	—	»	—	—	—	2157

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

1	2	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
		Հայ	Իսլամ	Այլք	Գրումար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գրումար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գրումար	
Ա. Քաղաքային օրգաններ														
	1 ԵՐԵՎԱՆ	4484	7331	105	11920	5959	5805	174	11938	7142	7228	868	14738	30670
1	Յերեվան (ա. նորք)	4027	7331	105	11463	5959	5805	174	11938	7142	7228	368	14738	30670
		457	—	—	457									
	2 ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ	3194	250	—	3414	19129	604	243	19976	22921	881	428	24230	32901
2	Լենինական	3194	250	—	3444	19129	604	243	19976	22921	881	428	24230	32901

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակավայրեր

16	17	18	19	20	21	1922 թ.				1931 թ.				31
						Հայ	Քրիստոնեական	Այլ	Գրումար	Հայ	Քրիստոնեական	Այլ	Գրումար	
Հայ	29766	32000	43813	Հայ	*48000	40396	5124	1122	46642	80327	5620	Ռուս	2957	88904
Հայ	29766	32000	43813	Հայ	*48000	40396	5124	1122	46642	80327	5620	Ռուս Քրիստոնեական Յեզիդի Ասորի Հույն Այլք	2215 64 83 43 552	88904 1
Հայ	51316	51300	51874	Հայ	*51000	43658	47	951	44656	50483	116	Ռուս	2476	53075
Հայ	51316	51300	51874	Հայ	*51000	43658	47	951	44656	50483	116	Ռուս Քրիստոնեական Յեզիդի Հույն Ասորի Այլք	2063 46 77 8 282	53075 2

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) բս

Մայրուակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1808 թ.
		Հայ	Բաթմար	Այլ	Գուճապ	Հայ	Բաթմար	Այլ	Գուճապ	Հայ	Բաթմար	Այլ	Գուճապ	Բնակչու- թյուն
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Բ. Գյուղական օրջաններ														
3. ԱՐԱՐԱՆ														
3	Ալիբուլակ	531	—	—	531	1330	—	—	1330	1412	—	—	1412	2295
4	Աղուլա	—	—	—	—	321	—	—	321	438	—	—	438	620
5	Աստվածընկալ	129	—	—	129	242	—	—	242	257	—	—	257	307
6	Ափնազեղ	376	—	—	376	841	—	—	841	866	—	—	866	1157
7	Բաղարճուզ	182	—	—	182	451	—	—	451	491	—	—	491	814
8	Բաշ Ալարան	386	—	—	386	1108	—	—	1108	1353	—	—	1353	2064
9	Բլիսի	397	—	—	397	563	—	—	563	692	—	—	692	900
10	Բուճական	—	72	—	72	—	268	—	—	—	435	—	435	483
11	Գյողաղարա վերին	—	63	—	63	—	—	413	—	—	—	—	—	—
12	Գյուլափուռ	310	—	—	310	451	—	—	451	574	—	—	574	608
13	Գյուլուջա	248	—	—	248	643	—	—	643	889	—	—	889	1323
14	Գունթաղ	123	—	—	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Դանադերձաղ	149	—	—	149	529	—	—	529	682	—	—	682	1005
16	Դուզբենդ	—	—	—	—	—	379	—	—	—	—	—	—	—
17	Թարաղու	118	—	—	118	332	—	—	332	387	449	—	449	713
18	Թալու	146	—	—	146	380	—	—	380	535	—	—	535	567
19	Հաջի Բաղր	96	—	—	96	247	—	—	247	297	—	—	297	369
20	Նալիլ	—	—	—	—	298	—	—	298	425	—	—	425	650
21	Ղազնափար	Ա	վե	բ	աղ	1095	—	—	1095	1216	—	—	1216	1682
22	Ղալաչա	93	—	—	93	309	—	—	309	439	—	—	439	533
23	Ղարանուլաղ	Ա	վե	բ	աղ	589	—	—	589	636	—	—	636	944
24	Ղարանուլաղ	157	—	—	157	313	—	—	313	469	—	—	469	688
25	Ղարաքիլիսա	178	—	—	178	691	—	—	691	818	—	—	818	936
26	Ղոթուր	Ա	վե	բ	աղ	89	72	—	89	161	—	—	161	299
27	Ղոթաղաղ	323	—	—	323	—	—	—	—	122	80	—	202	299
28	Ղուչի	72	—	—	72	244	—	—	244	287	—	397	397	500
29	Ղուռի Բողոզ	129	—	—	129	244	—	—	244	426	—	—	287	426
30	Ղրխաղաղիման	182	—	—	182	615	—	471	471	—	397	—	397	825
31	Ղրխաղաղիման	—	—	—	—	615	—	—	615	853	—	—	853	1140
32	Միլիբբենդ	309	—	—	309	546	—	—	546	715	—	—	715	1032
33	Մլրաք մեծ	210	—	—	210	—	—	572	—	—	—	—	—	657
34	Մլրաք փոքր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	522	—	522	—
35	Մոլրաղասում	203	—	—	203	593	—	—	593	776	—	—	776	1207
36	Մուրի	89	—	—	89	373	—	—	373	495	—	—	495	719
37	Մունջուղի	Ա	վե	բ	աղ	369	—	—	369	507	—	—	507	729
38	Յաղուրու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200
39	Նորան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155
40	Նարբղալա	43	—	—	43	—	—	—	—	142	—	—	142	—
41	Շիրաղալա	314	—	—	314	635	—	—	635	806	—	—	806	950
42	Չամրու	264	—	—	264	821	—	—	821	1022	—	—	1022	1686
43	Չորանաղ	278	—	—	278	—	—	—	—	—	—	—	—	586
44	Չամուղի մեծ	397	—	—	397	—	—	—	—	—	—	—	—	316
45	Չամուղի փոքր	Ա	վե	բ	աղ	—	—	—	—	196	—	—	196	298
46	Չանդի թափա	373	—	—	373	157	—	—	157	—	—	—	—	212
47	Չարճաչո	544	—	—	544	—	—	—	—	—	—	—	—	353
48	Չամաղարիկ	177	—	—	177	314	—	—	314	426	—	—	426	661
49	Սանդառ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	371
50	Սաչու	146	—	—	146	450	—	—	450	616	—	—	616	805
51	Սարի բուլաղ	83	—	—	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

Հերթահամար	1914 ա. Հաս կավատյան Որացույցի	1914 բ. Կառ խնային սկզբին բնակ- չություն	1916 թ. Բնակչու- թյուն	1919 թ. Գլխավոր ազգու- թյուն	1922 թ. Հայ	1922 թ. Բաթմար	1922 թ. Այլ	1922 թ. Գուճապ	1931 թ			Հերթահամար			
									Հայ	Բաթմար	Այլ		Գուճապ		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
3	Հայ	2568	2341	2251	Հայ	2336	2087	—	—	2087	2661	—	—	—	2661
4	Ն	677	682	515	Ն	594	607	—	—	607	1015	—	—	—	1015
5	Ն	395	325	396	Ն	385	254	—	—	254	300	—	—	—	300
6	Ն	1459	1847	1188	Ն	980	808	—	—	808	1049	—	—	—	1049
7	Ն	843	863	728	Ն	800	562	—	—	562	720	—	—	—	720
8	Ն	2337	2094	2357	Ն	2295	2014	—	—	2014	2665	—	—	—	2666
9	Ն	10 4	954	938	Ն	906	849	—	—	849	880	—	—	—	880
10	Ն	573	513	471	Ն	2 զվ.ճ.	380	—	—	384	972	—	—	—	976
11	Ն	894	805	716	Ն	716	264	—	—	264	944	—	—	—	944
12	Ն	976	856	898	Ն	828	622	—	—	622	722	—	—	—	722
13	Ն	1500	1402	1414	Ն	1054	1124	—	—	1124	1499	—	—	—	1499
14	Ն	1179	1105	1000	Ն	1290	916	—	—	916	1712	—	—	—	1712
15	Ն	782	784	703	Ն	703	25	—	—	25	170	—	—	—	170
16	Ն	612	603	534	Ն	619	525	—	—	525	650	—	—	—	650
17	Ն	837	764	788	Ն	734	391	—	—	391	723	—	—	—	723
18	Ն	496	393	453	Ն	400	288	—	—	288	414	—	—	—	414
19	Ն	826	715	1288	Ն	1190	849	—	—	849	1137	—	—	—	1137
20	Ն	1845	1782	1721	Ն	1610	1535	—	—	1535	1815	—	—	—	1815
21	Ն	669	565	646	Ն	570	469	—	—	469	569	—	—	—	569
22	Ն	1052	1000	1144	Ն	1187	754	—	—	754	1021	—	—	—	1021
23	Ն	766	730	726	Ն	736	472	—	—	472	762	—	—	—	762
24	Ն	1076	991	837	Ն	800	553	—	—	553	841	—	—	—	841
25	Ն	199	317	380	Ն	330	280	—	—	280	386	—	—	—	386
26	Ն	628	550	508	Ն	466	40	—	—	40	12	—	—	—	12
27	Ն	463	452	415	Ն	370	275	—	—	275	414	—	—	—	414
28	Ն	941	907	767	Ն	950	666	—	—	666	708	—	—	—	708
29	Ն	1648	1154	762	Ն	1729	1083	—	—	1083	1539	—	—	—	1539
30	Ն	1229	1135	780	Ն	1548	959	—	—	959	1355	—	—	—	1355
31	Ն	929	723	594	Ն	1062	10	—	—	10	4	—	—	—	4
32	Ն	—	95	95	Ն	224	111	—	—	111	111	—	—	—	111
33	Ն	1342	1280	1194	Ն	940	965	—	—	965	994	—	—	—	994
34	Ն	829	762	818	Ն	763	639	—	—	639	837	—	—	—	837
35	Ն	857	802	639	Ն	1072	776	—	—	776	890	—	—	—	890
36	Ն	213	212	208	Ն	213	208	—							

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչություն
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
189	Հաղվի	—	—	—	—	..	..	..	..	225	—	—	225	210
191	Հաղպատ	—	—	—	—	..	..	..	..	750	—	—	750	895
201	Ղալաշա	1078	—	—	1078	999	—	—	999	1209	—	—	1209	2532
203	Ղալաղան	—	—	—	—	209	—	—	209	317	—	—	317	410
220	Ճոճկան	—	—	—	—	501	—	—	501	614	—	—	614	795
222	Մանես	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
223	Մարց	197	—	—	197	311	—	—	311	422	—	—	422	630
228	Մղաբի	—	—	—	—	295	—	—	295	340	—	—	340	405
286	Նեղուց	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
291	Շամլուղ	—	—	—	—	—	—	91	91	—	7	129	136	220
293	Շամուտ	—	—	—	—	226	—	—	226	—	—	—	—	220
300	Շուղ	538	—	—	538	1371	—	—	1371	1691	—	—	1691	2490
305	Ուղուշուր	691	—	—	691	1787	—	—	1787	2414	—	—	2414	3370
320	Ջրիկա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
323	Սաղի Բագղի	—	—	—	—	..	..	..	..	232	—	—	232	385
327	Սանահին դուղ	—	—	—	—	..	..	..	..	335	—	—	335	315
328	» կայարան	—	—	—	—	..	..	..	..	..	—	—	..	..
346	Վարնախի	—	—	—	—	..	..	..	..	290	—	—	290	375
358	Քարինջ	—	—	—	—	..	..	..	..	373	—	—	373	610
365	Քյուրդու Ներքին	—	—	—	—	..	..	..	..	..	—	—	..	..
366	» վերին	43	—	—	43	..	..	..	..	..	—	—	..	..
368	Քորեր կայարան	—	—	—	—	..	..	..	..	..	361	—	361	440
	Գուժար	4326	11	40	4377	8442	5	764	9211	16046	967	1375	18388	28169
	Հաղվարկված բնակչությունը	—	10	—	10	4087	629	195	4911	—	—	—	—	—
	Ընդամեն	4326	21	40	4387	12529	634	959	14122	16046	967	1375	18388	28169
	5. ԱԽՏԱ													
375	Ալափարս	85	182	—	267	1461	—	—	1461	1923	—	—	1923	2689
376	Ալեքսանդրովկա	—	45	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
377	Ախտա Ներքին հայ	339	—	—	339	1137	—	171	1461	1923	—	—	1923	2689
378	» » ուսու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	—	158	299
379	» վերին	349	—	—	349	917	—	238	1137	1523	—	—	1523	2111
380	Աղվերան	—	22	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
381	Աղվերա	197	—	—	197	407	243	—	243	—	302	—	302	416
382	Աղաքենդ	200	33	—	233	559	239	7	407	588	19	—	607	778
383	Բաբաբի	230	—	—	230	445	—	—	445	734	312	—	1046	1328
384	Բեղու	—	26	—	26	—	356	—	445	620	—	4	624	1518
385	Բջնի	178	232	—	410	630	—	—	356	—	505	—	505	658
386	Գյումուշ	—	48	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—
387	Գոմաձոր	188	—	—	188	298	—	—	295	—	311	—	311	439
388	Գաղաղղաղ	—	23	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
389	Գալլար	—	181	—	181	—	—	—	196	—	278	—	278	428
390	Գեմաշեն	468	—	—	468	1236	—	—	227	—	267	—	267	385
391	Ջրիկու	87	—	—	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—
392	Թայշարուխ	336	—	—	336	764	—	—	—	—	—	—	—	—
393	Թաթարու	—	41	—	41	—	335	—	766	1103	—	—	1103	1415

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Խոստան բնակչությունը

Հերթահամար	1914 ա. Ըստ կողմնակա նրապետության	1914 թ. Ըստ արևելյան կողմից հայկական նրապետության	1916 թ. Բնակչություն	1919 թ. Գլխավոր ազգույն թյուրք Բնակչություն	1922 թ.				1931 թ.			Հերթահամար				
					Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ					
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Հայ	455	..	*488	»	Չվիճ.	459	—	—	459	627	—	—	—	627	189	
»	1440	..	*1175	»	»	1072	—	—	1072	834	—	—	—	834	191	
»	2639	..	*1447	»	»	1367	—	5	1367	1656	—	—	—	1656	201	
»	550	..	*547	»	»	532	—	—	532	730	—	—	—	730	203	
»	848	..	*1019	»	»	973	—	—	973	1190	—	—	—	1191	220	
Այլ	175	»	»	»	»	171	3	41	215	2247	5	»	165	2417	222	
Հայ	950	»	*897	»	»	824	—	—	824	962	—	—	—	962	223	
»	490	..	*710	»	»	535	—	—	535	648	—	—	—	648	228	
»	—	..	»	»	»	—	—	—	—	146	—	—	—	146	286	
Հայ	308	..	*433	»	»	370	62	304	370	371	166	Հայ	505	1042	291	
»	—	..	»	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	316	..	*412	»	»	392	—	—	392	491	—	—	—	491	293	
»	2584	..	*2822	»	»	2644	—	—	2644	2581	—	—	—	2581	300	
»	3858	..	*4063	»	»	4107	—	—	4107	3976	—	—	—	3977	305	
Հայ	518	..	*543	»	»	531	—	—	531	665	—	—	—	665	323	
»	596	..	*659	»	»	663	—	—	663	728	—	—	—	728	327	
»	501	»	*536	»	»	475	—	—	475	555	—	—	—	555	328	
»	830	..	*895	»	»	858	—	—	858	1099	—	—	—	1099	358	
»	—	..	»	»	»	—	—	—	—	10	319	—	—	329	365	
Թաթար	427	..	*792	»	»	—	253	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	—	»	»	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	34341	..	31621	»	»	28022	2248	1807	32077	37191	3118	Հայ	2542	42851	366	
»	—	34300	1000	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	34341	34300	32621	»	»	33378	28022	2248	1807	32077	37191	3118	Հայ	2542	42851	368
»	—	—	—	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	2613	2809	2800	»	»	2413	2881	—	—	2881	2646	—	—	2646	375	
»	366	312	320	»	»	231	—	—	—	—	211	—	—	211	376	
»	2457	2205	2376	»	»	2712	2611	—	—	2611	3079	—	—	3079	377	
»	459	712	513	»	»	412	—	—	—	—	3737	—	—	3737	378	
»	2147	1877	2285	»	»	2169	2331	1	—	2332	2818	—	—	2818	379	
Թաթար	762	435	390	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	884	814	904	»	»	40	—	64	—	—	195	—	—	195	380	
»	1764	1387	1633	»	»	1200	962	—	—	970	1270	—	—	1270	381	
»	971	1585	866	»	»	1716	1141	20	—	1161	1422	—	—	1422	382	
»	846	686	768	»	»	774	781	—	—	781	1015	—	—	1015	383	
Թաթար	—	—	—	»	»	—	—	53	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	2336	1715	2309	»	»	2360	1445	—	—	1445	2010	—	—	2010	385	
»	796	457	555	»	»	14	—	—	—	133	330	—	—	330	386	
»	684	588	698	»	»	722	704	—	—	704	543	—	—	543	387	
»	541	455	442	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
»	594	403	337	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	3143	2364	2285	»	»	2735	2108	—	—	2108	2464	—	—	2464	390	
»	—	—	—	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հայ	1550	1478	1761	»	»	1689	1596	—	—	1596	2370	—	—	2371	392	
»	807	668	730	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
		Հայ	Իսլամ	Այլք	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլք	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլք	Գուժար	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
394	Թեղիսարաբ	Ա	Վե	Րա	Կ	319	45	—	364	399	47	—	446	664
395	Մանուկյան պահակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
398	Յեղիսարաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
399	Մանուկյան	494	18	—	512	1011	—	169	169	—	—	266	266	499
400	Կարամիսի փոստ	—	—	—	—	—	—	—	—	1333	—	—	1333	1824
401	Կարմիր հովիտ	—	40	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
402	Կորչիկ	—	82	—	82	—	115	—	115	—	148	—	148	259
403	Ղաթախուր	—	—	—	—	—	170	—	170	—	257	—	257	300
404	Ղաթախուր	—	—	—	—	—	94	—	94	—	138	—	138	181
405	Մարտիկ	184	76	—	76	471	—	—	140	—	227	—	227	290
406	Յայլի	339	—	—	339	598	—	—	—	621	—	—	621	1060
407	Յեղիսարաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	905	—	—	905	1186
408	Նովո Միխայելովկա	Ա	Վե	Րա	Կ	—	—	944	944	—	—	1226	905	1186
409	Շահրիզ	422	—	—	422	780	—	96	96	—	—	118	1226	1606
410	Ողանյար	—	15	—	15	—	179	3	783	1153	—	—	1153	1568
411	Որդաբուր	379	—	—	379	879	—	—	179	—	229	—	229	357
412	Ռազմիկ	—	66	—	66	—	—	3	882	1298	—	—	1298	2174
413	Չոբան	126	—	—	126	494	—	—	225	—	—	—	225	425
414	Չոբան Ալի	—	28	—	28	—	—	—	494	639	313	—	313	425
416	Բնագավառ	790	—	—	790	1521	—	—	—	—	—	—	639	1251
417	Սեզանա կղզի	Ա	Վե	Րա	Կ	—	—	—	—	—	—	—	—	3769
418	Սուրբ	269	94	—	363	20	—	—	20	Տ	Կ	—	Տ	—
419	Սուրբ բուրջ	—	43	—	43	925	—	24	949	1116	—	—	1116	1452
420	Սուրբ ֆանտան	—	—	—	—	—	—	71	71	—	—	—	—	294
421	Ցամաքաբերդ	25	—	—	25	260	—	124	124	—	—	269	269	294
422	Փառադուր	—	76	—	76	—	—	—	—	356	—	—	356	516
423	Փառադուր	246	—	—	246	892	—	8	900	1295	436	—	436	673
424	Փառադուր	418	—	—	418	1029	—	—	—	—	—	—	1295	1620
425	Փառադուր	156	—	—	156	546	—	—	1029	1486	—	—	1486	1684
426	Փառադուր	—	—	—	—	—	—	—	546	720	—	—	720	917
	Գումար	6505	1371	—	7876	17599	3553	1864	23016	24063	4795	2554	31412	45083
	Հարկավորված բնակչություն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ընդամենը	6505	1371	—	7876	17599	3553	1864	23016	24063	4795	2554	31412	45083
	6. ԱՂԲԱԲԱ													
427	Ալիխան	—	—	—	—	230	—	—	230	346	—	—	346	312
428	Աղբաբ (Ղաթախուրի) փոստ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
429	Ամասիա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
430	Արփա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
431	Բաղաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
432	Բաղաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
433	Բաղաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
434	Բաղաբ	213	27	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
435	Բաղաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
436	Բաղաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշակամ բնակչությունը

Հերթահամար	1914 թ.	1914 թ.	1916 թ.	1919 թ.		1922 թ.				1931 թ.					Հերթահամար
				Հայ	Ռուս	Հայ	Ռուս	Հայ	Ռուս	Այլ	Գուժար	Հայ	Ռուս	Այլ	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	700	693	669	Այլ	Րա	710	—	—	710	762	—	—	—	—	762
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	632	520	549	Ռուս	723	645	—	286	931	516	—	—	—	—	6
Ռուս	1980	1905	1870	Հայ	1875	1366	—	—	1366	1804	—	—	—	—	758
Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1804
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	327	270	216	Ռուս	Պարկ	—	63	—	63	43	—	—	—	—	43
Ռուս	440	314	342	Հայ	Պարկ	30	142	—	172	77	195	Քյուրդ	1	—	273
Հայ	431	190	190	—	—	—	—	—	87	—	—	—	—	—	128
Ռուս	413	292	247	—	—	—	—	—	83	—	—	—	—	—	193
Հայ	1101	1125	1093	Հայ	Հայ	1019	840	—	840	785	—	—	—	—	785
Ռուս	1237	1237	1252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	1794	1678	1553	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ռուս	355	222	280	Հայ	Հայ	325	—	—	309	25	1	—	—	—	1430
Հայ	1734	1625	1730	Ռուս	Հայ	1840	1683	—	1683	1967	—	—	—	—	1347
Ռուս	416	372	455	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	411
Հայ	2423	2258	2341	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3086
Ռուս	733	443	385	Հայ	Հայ	2718	2478	—	2478	3086	—	—	—	—	302
Հայ	1003	1305	1024	Ռուս	Հայ	1170	1730	—	1170	1448	—	—	—	—	1448
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	3234	3935	3257	Հայ	Հայ	2845	2834	—	2834	3225	—	—	—	—	3226
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	1693	1515	1661	Ռուս	Հայ	1643	13	—	13	860	36	—	—	—	10
Ռուս	362	310	84	Հայ	Հայ	184	—	—	—	—	—	—	—	—	2207
Հայ	238	216	283	Ռուս	Հայ	326	130	—	248	369	—	—	—	—	306
Ռուս	617	538	786	Հայ	Հայ	435	264	—	239	424	—	—	—	—	575
Հայ	908	703	712	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	336
Ռուս	1968	1692	1876	Հայ	Հայ	1778	1414	—	1414	1667	—	—	—	—	1667
Հայ	2198	1760	2262	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	523
Ռուս	923	958	1017	Հայ	Հայ	2100	2150	—	2150	2674	—	—	—	—	2674
Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	868
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	51580	47026	48111	Հայ	Հայ	41175	37471	1137	2505	41113	46085	1859	Ռուս	2520	50164
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	51580	47026	48111	Հայ	Հայ	41175	37471	1137	2505	41113	46085	1859	Ռուս	2520	50164
Ռուս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	436	343	380	Հայ	Հայ	220	127	—	—	127	267	—	—	—	267
Ռուս	382	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	564	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ռուս	474	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	236	—	—	—	—										

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
437	Բազրա	—	—	—	—	143	—	—	143	204	—	—	204	396
438	Բեգրեկյան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	286
439	Բողղալա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139
440	Բողղոխուզ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450
441	Գյուզլի	—	—	—	—	274	—	—	274	326	—	—	326	313
442	Գյուլի բուլաղ կա- րափափախ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
443	Գյուլի բուլաղ հայ	—	—	—	—	151	—	—	151	179	—	—	179	1020
445	Գյուլի ճա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	276
446	Գյուլաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	193	—	—	193	324
447	Գաջրիորփի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
448	Դարաքոյ	—	—	—	—	—	—	—	—	246	—	—	246	396
449	Դուզխարաբա	—	—	—	—	135	—	—	135	194	—	—	194	291
450	Դուզքենդ	—	—	—	—	328	—	—	328	424	—	—	424	532
451	Ելլար ողլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	636
452	Թաղաքենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	232	—	—	232	363
453	Թափաքոյ մեծ	—	—	—	—	—	—	—	—	129	—	—	129	40
454	» փոքր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
455	Թաքենալի	153	—	—	—	—	—	—	—	199	—	—	199	296
456	Թորոս գյուղ	180	—	—	—	404	—	—	404	521	—	—	521	645
458	Իբիզ	—	—	—	—	435	—	—	435	497	—	—	497	710
459	Իլանլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
460	Սանչալի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240
461	Կուզքենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	137	—	—	137	303
462	Կալդուլի Կաղանչի	—	—	—	—	—	—	—	—	178	—	—	178	379
464	Կարամանձեղ	—	—	—	—	351	—	—	351	537	—	—	537	884
465	Կարանամազ	—	—	—	—	—	—	—	—	329	—	—	329	603
466	Կարաչանթա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
467	Կարաքիլիսա Իլի	175	—	—	—	630	—	—	630	791	—	—	791	665
468	» 3 ըդ	—	—	—	—	323	—	—	323	532	—	—	532	774
469	Կալդազ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
470	Կալդուզ	—	—	—	—	—	—	—	—	394	—	—	394	458
473	Կալդուլի կարափ	—	—	—	—	438	—	—	438	602	—	—	602	910
474	» հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
475	Կանջալի	—	—	—	—	255	—	—	255	299	—	—	299	424
476	Կաթրղ բուլաղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
477	Ճգիլաբ	174	—	—	—	627	—	—	627	794	—	—	794	960
478	Մարտաբաջուղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
479	Մուսուխան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
480	Մուսուլալի	—	—	—	—	—	—	—	—	127	—	—	127	153
481	Շիշթափա մեծ	64	—	—	—	281	—	—	281	396	—	—	396	750
482	» փոքր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
483	Ողջողլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
484	Որդաբլի	—	—	—	—	—	—	—	—	132	—	—	132	189
485	Ոքսուզ	—	—	—	—	—	—	—	—	551	—	—	551	935
486	Չախմախ	—	—	—	—	—	—	—	—	253	—	—	253	346
487	Չիվրնլի	—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	—	62	153
488	Չիֆթալի	—	—	—	—	—	—	—	—	222	—	—	222	360
489	Չոռլի	—	—	—	—	311	—	—	311	438	—	—	438	630
490	Չալաբ	28	—	—	—	345	—	—	345	434	—	—	434	670
492	Սալուս	206	—	—	—	428	—	—	428	525	—	—	525	750
493	Սամուսլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
494	Սարիար փոքր	—	—	—	—	165	—	—	165	239	—	—	239	295
495	Սիլդակլան	—	—	—	—	280	—	—	280	362	—	—	362	535
496	Սուրդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
497	Սուգյուլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակավայրեր

Հերթահամար	1914 ա. Ըստ նովկասյան Որացույցի	1914 թ.	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.						
					Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Ս. Կ. Լ.		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	470	435	421	Հայ	519	388	—	—	388	596	—	—	—	—	596
»	360	..	..	»	..	—	—	—	—	—	94	—	—	—	94
»	159	..	..	»	..	Ա	Վ	Բ	—	—	—	—	—	—	386
»	555	495	560	»	600	254	242	—	248	386	—	—	—	—	342
Կարափ.	403	..	..	»	..	6	—	—	—	8	334	—	—	—	442
»	1137	..	..	»	..	35	791	—	826	11	1268	—	—	—	1279
»	315	303	314	Հայ	302	178	—	—	178	357	—	—	—	—	357
Կարափ.	378	..	..	»	..	—	—	—	—	1	576	—	—	—	577
»	—	—	—	»	—	—	—	—	—	220	—	—	—	—	220
Կարափ.	431	..	..	»	..	—	—	—	—	20	283	—	—	—	303
»	—	—	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	352	320	319	Հայ	570	346	—	—	346	468	—	—	—	—	468
Կարափ.	692	585	706	»	980	403	—	—	403	509	—	—	—	—	509
»	722	..	..	»	..	—	—	—	—	—	468	—	—	—	468
»	437	..	..	»	..	—	—	—	—	—	294	—	—	—	317
»	193	..	..	»	..	183	—	5	188	360	—	—	—	—	360
»	357	..	..	»	..	7	71	—	78	10	174	—	—	—	184
»	209	..	..	»	..	Ա	Վ	Բ	—	14	Պարսիկ	—	—	—	170
Հայ	679	710	624	Հայ	705	393	—	—	393	484	—	—	—	—	484
»	757	781	683	»	977	439	—	—	439	511	—	—	—	—	511
»	—	—	—	»	—	3	—	—	—	2	275	—	—	—	282
Կարափ.	276	..	..	»	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
»	392	..	..	»	..	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—
»	455	..	..	»	..	11	—	—	1000	1315	—	—	—	—	1315
Հայ	1049	971	1123	Հայ	2000	998	—	—	998	345	—	—	—	—	345
»	666	..	..	»	..	Ա	Վ	Բ	—	—	—	—	—	—	—
Կարափ.	541	..	..	»	..	—	—	—	—	4	471	—	—	—	471
»	729	..	..	»	..	—	—	—	—	4	688	—	—	—	688
»	1910	851	864	Հայ	802	15	—	—	15	547	—	—	—	—	547
Կարափ.	582	417	502	»	626	404	—	—	404	581	—	—	—	—	581
»	381	..	..	»	..	411	—	—	411	601	—	—	—	—	601
»	1009	1000	1010	Հայ	1670	618	—	—	618	916	—	—	—	—	916
Կարափ.	339	..	..	»	..	—	—	—	—	5	35	—	—	—	173
»	554	466	473	Հայ	904	206	—	—	206	326	—	—	—	—	326
»	441	407	417	Հայ	500	425	—	—	425	634	—	—	—	—	634
»	1148	1056	967	»	1864	525	—	—	525	654	—	—	—	—	654
»	539	..	..	»	..	8	—	—	8	490	—	—	—	—	490
»	229	..	..	»	..	Ա	Վ	Բ	—	173	2	—	—	—	173
»	317	..	..	»	..	—	—	—	—	57	—	—	—	—	57
Հայ	863	825	796	Հայ	1300	738	—	—	738	997	—	—	—	—	997
»	253	..	..	»	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
»	980	..	..	»	..	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
»	531	..	..	»	..	—	—	—	—	202	—	—	—	—	202
»	176	..	..	»	..	—	—	—	—	82	—	—	—	—	82
»	406	..	..	»	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Կարափ.	253	..	..	»	..	470	—	—	470	510	—	—	—	—	510
»	980	..	..	»	..	—	—	—	—	—	893	—	—	—	893
»	531	..	..												

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ Աղյուսակ № 2

1	2	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գրուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գրուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գրուժար	
498	Սուլթանապատ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	286
500	Փալեթի	127	..	..	127	367	..	..	..	..	171	171	..	710
501	Քեֆրի	..	..	..	..	206	..	..	367	486	..	486	..	360
502	Քոտաղբյուր	..	..	..	..	294	..	..	206	285	..	285	..	350
503	Ֆինտո	..	..	..	..	..	..	..	294	547	..	547	..	914
	Փոմար	1320	27	..	1347	8500	..	231	8731	11230	..	7566	18796	28374
	Հաղարկված բնակչություն	100	3424	..	3524	200	..	7100	7300	..	..	..	..	..
	Ընդամեն	1420	3451	..	4871	8700	..	7331	16031	11330	..	7566	18796	28374
	7 ԱՇՏԱՐԱԿ													
504	Ազարակ	152	166	..	318	..	388	..	388	..	536	..	536	629
506	Այուր խարբա	..	..	..	..	..	133	..	133	..	140	..	140	209
507	Անդերսակ	..	..	..	..	..	136	..	136	..	155	..	155	180
508	Աշխարհաք	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
509	Աշտարակ	826	..	..	826	2515	..	..	2515	3210	..	..	..	4000
511	Ավան	..	104	..	104	..	321	..	321	..	368	..	368	300
512	Արաղած խորհանտ.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
513	Նիզրոմեղ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
514	Բիկ կայան	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
515	Արաղած	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
516	Արաղած	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
517	Բայրամ ալի	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
518	Բյուրակ	240	..	..	240	799	..	53	53	..	87	..	87	82
519	Գրգր	..	35	..	35	364	..	..	364	1003	..	..	1003	1674
520	Գրգր	..	..	..	..	168	..	..	168	402	..	..	402	395
521	Զեյնալ բուլաղ	..	..	..	..	..	..	..	..	233	..	..	233	290
522	Թաթար	..	155	..	155	..	398	..	398	..	582	..	582	725
523	Թաթար	..	92	..	92	..	217	..	217	..	241	..	241	410
524	Թաթար	..	..	..	..	..	227	..	227	..	321	..	321	379
526	Ինաքու	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
527	Խարբա վանք	..	..	..	..	..	..	37	37	..	..	..	..	..
528	Կարբի	649	..	..	649	828	..	..	828	1008	..	..	1008	1447
529	Կոռ	45	..	..	45	..	..	..	..	..	..	..	..	..
530	Հախա	28	62	..	90	417	211	..	628	566	263	..	849	655
531	Համաժուր	..	93	..	93	..	182	10	192	..	302	..	302	365
532	Հարաջալար	..	104	..	104	..	340	..	340	..	353	..	353	600
533	Հարաջալար	..	..	..	..	..	272	..	272	..	279	..	279	360
534	Հարաջալար	..	162	..	162	272	233	..	505	424	275	..	699	945
535	Հարաջալար	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
536	Հարաջալար	290	120	..	410	..	..	..	894	162	..	..	162	205
537	Հարաջալար	..	..	..	..	..	..	..	..	1282	..	..	1282	1603
538	Հարաջալար	..	28	..	28	..	203	..	203	..	273	..	273	56
539	Հարաջալար	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	210
540	Հարաջալար	..	..	..	..	..	101	..	101	..	152	..	152	211
541	Հարաջալար	..	38	..	38	..	368	..	368	..	413	..	413	667
542	Հարաջալար	54	..	..	54	144	..	10	205	..	226	..	226	268
		279	..	..	279	1043	..	47	1090	1350	..	..	1350	2346

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչություն

1914 թ.	1914 թ.		1916 թ.	1919 թ.		1922 թ.				1931 թ.				1932 թ.
	Հայ	Թաթար		Հայ	Թաթար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գրուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գրուժար	
498	..	..	..	..	..	19	144	..	163	13	224	Պարսիկ	62	299
500	384	884	781	779	1039	437	..	..	437	590	..	..	..	590
501	426	385	385	388	509	268	..	..	268	360	..	..	..	360
502	1238	1005	1097	1860	1860	1041	..	..	1041	1228	..	..	..	1228
503	..	..	..	..	..	..	..	..	..	68	..	..	..	268
	Հայ	34517	17161	17199	Հայ	23318	11873	6131	27	18031	19084	7889	Պարսիկ	1160
	Թաթար	..	15200	16000	..	10000	..	..	..	..	..	..	..	..
	Հայ	34517	32361	33199	Հայ	33318	11873	6131	27	18031	19084	7889	Պարսիկ	1160
	Թաթար	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
504	720	667	653	Թաթար	425	411	72	..	483	575	32	..	..	607
506	100	..	201	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	192
507	214	221	188	Թաթար	202	..	..	..	..	..	..	..	..	138
508	281	192	277	..	24	..	..	..	109	..	..	..	..	4782
509	4867	4240	5613	Հայ	6100	5120	47	..	5167	4776	..	..	..	522
511	301	318	556	Թաթար	Գրգր	444	..	..	444	522	..	..	..	133
512	..	..	..	..	..	..	..	..	..	105	..	..	..	3
513	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	..	699
514	816	717	741	Հայ	863	574	3	..	577	699	..	..	..	638
515	717	683	681	..	700	549	..	..	549	638	..	..	..	..
516	82	87	100	Թաթար	Գրգր	36	..	..	47	..	..	..	..	2515
517	1978	1778	1747	Հայ	1806	1847	..	..	1851	2509	..	..	..	554
518	720	419	370	..	506	367	..	..	367	554	..	..	..	560
519	248	308	371	..	492	502	..	..	502	548	..	..	..	..
520	61	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
522	599	768	587	Թաթար	428	109	179	..	288	288	227	Յեղդի	4	519
523	488	434	512	..	24	182	..	..	182	411	..	..	..	411
524	406	403	353	..	79	79	..	..	79	291	..	..	..	291
526	269	232	263	Հայ	276	289	..	..	289	..	..	..	..	..
527	55	58	80	Թաթար	Գրգր	..	..	..	..	..	..	..	..	..
528	1638	1543	1564	Հայ	1825	1674	..	..	1634	1668	..	..	..	1668
529	655	694	1186	..	609	691	10	..	701	1120	1	Յեղդի	2	1123
530	920	332	505	Թաթար	997	469	20	..	459	742	..	..	..	742
531	611	636	523	..	360	..	..	..	96	..	151	..	..	151
532	360	381	526	..	126	..	..	..	126	243	..	..	..	243
533	1183	1005	1040	Հայ	713	847	..	..	847	1183	14	Թուս	1	1198
534	229	220	231	..	240	243	..	..	243	263	..	..	..	263
535	1825	1708	1709	..	2033	1596	3	..	1599	1970	..	..	..	1970
536	57	60	38	Թաթար	24	..	..	..	..	..	..	..	..	..
537	210	213	390	Թաթար	Գրգր	290	..	..	305	422	..	..	..	422
538	203	214	211	..	24	..	..	..	..	..	..	..	..	..
539	807	709	708	..	43	53	..	..	96	25	88	..	..	113
540	268	284	599	Հայ	553	288	..	..	288	275	1	..	..	276
541	360	321	357	..	403	365	..	..	365	808	..	..	..	808
542	2728	2487	2548	..	2959	2611	..	..	2					

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ.) ըստ

Table with columns for years 1831, 1873, 1886, and 1908. Rows list various settlements and their population statistics.

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative boundaries and population for 1932. Columns include years 1914, 1916, 1919, 1922, and 1931. Rows list settlements and their population statistics.

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ.) ըստ

Table with columns for years 1831, 1873, 1886, and 1904, and rows for various settlements like 779, 782, 783, etc.

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Table with columns for years 1914, 1916, 1919, 1922, and 1931, and rows for settlements like 1914, 1916, 1919, etc.

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հիմնական տար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչու- թյուն
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	
848	Չոռբա	—	—	—	—	—	—	39	39	—	—	92	92	100
852	Թաղաքենդ	—	—	—	—	—	—	37	37	—	—	74	74	70
853	Թալիշ	—	61	—	61	370	—	—	370	482	—	482	452	452
854	Թալիշն ձմեռանոց	291	—	—	291	—	—	46	46	—	—	43	43	—
855	» ներքին	—	—	—	—	—	248	11	259	—	253	—	253	376
856	» վերին	166	—	—	166	979	—	—	979	1173	—	1173	1558	1558
859	Թլրք	—	—	—	—	—	—	137	137	—	—	148	148	162
860	Իրլինդ	—	29	—	29	—	179	—	179	—	322	—	322	239
861	Սանարթաջ	—	—	—	—	—	—	42	42	—	—	54	54	70
862	Կարմիր դուռ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
863	Կենիկ	—	—	—	—	—	—	110	110	—	—	106	106	101
864	Հակիս	—	—	—	—	—	—	45	45	—	—	22	22	36
865	Չիխանքով	—	—	—	—	633	—	—	633	873	—	4	877	1260
866	Ղաթախիսփա	—	—	—	—	—	—	35	35	—	—	44	44	35
867	Ղաղարազա	—	—	—	—	—	—	29	29	—	—	64	64	40
868	Ղաղբին ներքին	—	—	—	—	—	—	68	68	—	—	71	71	103
869	» վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
870	Ղալաչա	—	—	—	—	—	—	92	92	—	—	139	139	95
872	Ղարաբուռուն դ.	—	—	—	—	—	—	108	108	—	—	154	154	101
873	» կայարան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
874	Ղարադոմազ ներք.	—	49	—	49	—	265	—	265	—	356	—	356	394
875	» վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
876	Ղարադուլա կայար.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
877	» ներքին	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	181	181	—	—	187	187	210
878	» վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	41	77
879	Ղլիջլախ I	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	60	60	—	—	81	81	90
880	» II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
881	Ղուլաքվիշ	95	—	—	95	—	190	—	190	—	243	—	243	327
883	Ղրմզուռ	22	—	—	22	472	—	5	477	616	—	616	865	865
884	Մաղարջուղ	Ա.	վե	բ	ակ	241	—	—	241	320	—	320	416	416
885	Մաստաբա դյուղ	554	7	—	561	1194	—	—	1194	1545	—	—	1545	2125
886	» կայարան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
887	Մեհրբան	—	75	—	75	—	410	—	410	—	598	—	598	493
888	Մրնտո զաղա	—	—	—	—	—	—	82	82	—	—	97	97	75
889	Մուլուղլի	Ա.	վե	բ	ակ	411	—	—	411	576	—	—	576	706
890	Յեզիլ	—	18	—	18	—	235	—	235	—	227	—	227	255
891	Նոր Արթիկ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	912
893	Շամբրան դյուղ	—	—	—	—	—	30	—	30	—	42	—	42	120
894	» ձմեռանոց	—	—	—	—	—	129	—	129	—	—	256	256	—
895	Ոձ գլա	—	—	—	—	—	68	—	68	—	—	101	101	100
896	Ուղունքենդ	—	—	—	—	—	—	89	89	—	—	97	97	83
899	Սաբունչի	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	80	80	—	—	142	142	165
900	Սեյրան դուլա	—	—	—	—	—	—	111	111	—	—	96	96	80
901	Սիլանլու	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	138	138	—	—	158	158	168
902	Սհալի	—	19	—	19	—	233	—	233	—	245	—	245	337
903	Սուլթանապատ	—	—	—	—	—	49	—	49	Մե	հ	բ	բան	—
904	Սուսուղ	—	—	—	—	—	—	124	124	—	—	160	160	151
905	Բուլե	—	—	—	—	—	—	38	38	—	—	46	46	57
906	Փեհան դուղ	—	—	—	—	—	—	28	28	—	—	—	—	—
907	Փիլիթբան ներքին	Ա.	վե	բ	ակ	—	65	—	65	—	112	—	112	153
908	» վերին	Ա.	վե	բ	ակ	224	—	—	224	296	—	—	296	351
909	Փիլիթաք	Ա.	վե	բ	ակ	19	—	91	156	—	—	—	—	164
910	Փուրս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
911	Քաղաքիկ	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	48	48	—	—	26	26	35
912	Քարվանսաբա դյուղ	—	—	—	—	—	136	—	136	—	155	—	155	140

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչություն

1914 ա. Հաստատված բնակչություն	1914 թ. բնակչու- թյուն	1916 թ. բնակչու- թյուն	1919 թ. բնակչու- թյուն	1922 թ.				1931 թ.				Հիմնական տար			
				Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար				
Քյուրդ	100	106	137	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	142	142	848
Հայ	70	74	161	Հայ	1538	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	8	473	852
Թաթար	452	479	676	Թաթար	—	—	—	—	—	—	—	Յեզիլ	54	422	853
Գուժար	376	400	471	Գուժար	—	—	—	—	—	—	—	Յեզիլ	—	—	854
Հայ	1558	1654	1697	Հայ	902	854	—	—	854	1455	—	—	—	1455	855
Քյուրդ	162	174	181	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	2	—	Յեզիլ	433	435	856
Թաթար	239	253	231	Թաթար	—	—	—	—	205	403	—	—	—	403	859
Քյուրդ	70	74	64	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	860
Քյուրդ	—	—	—	Քյուրդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	861
Քյուրդ	101	107	173	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	862
Հայ	36	40	81	Հայ	1019	986	—	—	986	1624	—	—	—	—	863
Քյուրդ	35	38	57	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	8	1632	864
Քյուրդ	40	43	83	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	865
Քյուրդ	103	110	193	Քյուրդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	866
Քյուրդ	95	101	155	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	867
Քյուրդ	101	107	205	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	868
Քյուրդ	394	418	322	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	303	303	869
Քյուրդ	77	83	107	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	870
Քյուրդ	90	96	103	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	871
Քյուրդ	55	58	67	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	872
Քյուրդ	327	346	368	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	873
Քյուրդ	865	919	1089	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	874
Քյուրդ	416	440	466	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	875
Քյուրդ	2125	2254	2261	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	876
Քյուրդ	2125	2254	2261	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	877
Քյուրդ	493	523	748	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	878
Քյուրդ	75	80	109	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	879
Քյուրդ	853	778	721	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	880
Քյուրդ	255	273	377	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	3	439	881
Քյուրդ	1058	1003	1019	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	882
Քյուրդ	120	127	429	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	883
Քյուրդ	100	106	121	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	884
Քյուրդ	83	89	148	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	885
Քյուրդ	165	177	247	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	886
Քյուրդ	80	86	151	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	887
Քյուրդ	168	186	267	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	888
Քյուրդ	337	337	311	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	889
Քյուրդ	151	160	257	Քյուրդ	Պարկ.	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	Յեզիլ	—	—	890
Քյուրդ	57	60	59	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	891
Քյուրդ	153	166	157	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	892
Քյուրդ	83	89	148	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	893
Քյուրդ	165	177	247	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	894
Քյուրդ	80	86	151	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	895
Քյուրդ	168	186	267	Քյուրդ	—	—	—	—	Ա.	վե	բ	ակ	—	—	896
Քյուրդ	337	337	311	Քյուրդ	—	—	—	—</							

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչություն
		Հայ	Իսլամ	Այլք	Գումար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գումար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գումար	
913	Քարվանսարա պահակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
914	Քյալաքլու Ներքին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99
915	Վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
916	Քյալաքլու Զարդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105
	Գումար	1298	583	—	1881	6273	4373	3040	13686	8156	5289	3695	17140	20771
	Հայկական բնակչություն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ընդամենը	1298	583	—	1881	6273	4373	3040	13686	8156	5289	3695	17140	20771
13. ԻՋԵՎԱՆ														
919	Աղզան Ներքին	—	—	—	—	189	—	—	189	200	—	—	200	341
920	Վերին	327	—	—	327	774	—	—	774	1127	—	—	1127	2036
924	Աչաքուր	889	—	—	889	1405	—	—	1405	1845	—	—	1845	2739
928	Բաղանիս	134	—	—	134	285	—	—	285	403	—	—	403	600
939	Գոսարու	302	—	—	302	427	—	—	427	566	—	—	566	630
942	Թալու	118	—	—	118	352	—	—	352	450	—	—	450	698
946	Իջևիան	440	—	—	440	1016	—	—	1016	1276	—	—	1276	3074
947	Իջևիանիս	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
949	Հալի գյուղ	237	—	—	237	202	—	—	202	248	—	—	248	583
953	Սաղթառակ	214	—	—	214	473	—	—	473	642	—	—	642	1404
955	Խավարաձոր	105	—	—	105	99	—	—	99	108	—	—	108	202
969	Կոթի գյուղ	777	—	—	777	1216	—	—	1216	1507	—	—	1507	2652
972	Կունեն	171	—	—	171	227	—	—	227	294	—	—	294	304
979	Հողոթան	354	—	—	354	646	—	—	646	868	—	—	868	1615
986	Սեղի գյուղ	168	—	—	168	286	—	—	286	405	—	—	405	497
997	Ուղունթալա	345	—	—	345	783	—	—	783	1072	—	—	1072	3555
1006	Ջողաղ	312	—	—	312	212	—	—	212	263	—	—	266	330
1008	Ջուջիվան	—	—	—	—	73	—	—	73	113	—	—	113	135
1009	Բուրազու	51	—	—	51	120	—	—	120	174	—	—	174	650
1013	Սեղաթ	1019	—	—	1019	1564	—	—	1564	2169	—	—	2169	3480
1017	Սաի գյուղ	450	—	—	450	598	—	—	598	759	—	—	759	984
1021	Վասիկաթ	179	—	—	179	210	—	—	210	270	—	—	270	606
1023	Տանձուտ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	133
1029	Քրդիվան	—	—	—	—	301	—	—	301	412	—	—	412	621
	Գումար	6592	—	—	6592	11458	—	7	11465	15171	3	102	15276	27869
	Հայկական բնակչություն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ընդամենը	6592	—	—	6592	11458	—	7	11465	15171	3	102	15276	27869

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչություն

Հերթահամար	1914 թ. Հաս. Կովկասյան Որացույցի	1914 թ. Հաս. արևելյան կողմից հայկական բնակչության	1916 թ. Բնակչություն	1919 թ. Գլխավոր ազգություններ	1919 թ. Բնակչություն	1922 թ.				1931 թ.				Հերթահամար	
						Հայ	Քաթոլիկ	Այլ	Գումար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլ	Գումար		
															18
913	Քյալաքլու	99	105	141	Քյալաքլու	Քարվ.	Ա	Վե	Բ	ակ	—	—	—	—	913
914	Վերին	50	53	80	Վերին	Վերին	Ա	Վե	Բ	ակ	—	—	368	142	914
915	Վերին	105	111	137	Վերին	Վերին	Ա	Վե	Բ	ակ	—	—	368	368	915
916	Վերին	55	48	70	Վերին	Վերին	Ա	Վե	Բ	ակ	—	—	—	—	916
	Հայ	21615	22220	26281	Հայ	12844	13180	44	1406	14630	20768	1	368	5651	26420
	Հայ	21615	22220	26281	Հայ	13044	13180	44	1406	14630	20768	1	368	5651	26420
	Հայ	336	..	247	Հայ	355	248	—	—	248	270	—	—	—	270
	Հայ	2060	..	2010	Հայ	2465	1959	—	—	1959	2205	—	—	—	2247
	Հայ	2810	..	2043	Հայ	2888	2056	—	—	2056	2627	—	—	—	2627
	Հայ	618	..	550	Հայ	588	489	—	—	489	619	—	—	—	619
	Հայ	587	..	769	Հայ	1500	635	—	—	635	847	—	—	—	847
	Հայ	725	..	667	Հայ	741	649	—	—	649	762	—	—	—	762
	Հայ	4135	..	1904	Հայ	3250	2171	—	—	2172	2526	—	—	—	2526
	Հայ	698	..	469	Հայ	616	652	—	—	652	795	—	—	—	795
	Հայ	1420	..	1220	Հայ	1110	1114	—	—	1114	1296	—	—	—	1296
	Հայ	214	..	198	Հայ	283	240	—	—	240	285	—	—	—	285
	Հայ	2882	..	2082	Հայ	4150	1769	—	—	1769	2277	—	—	—	2277
	Հայ	358	..	256	Հայ	305	214	—	—	214	299	—	—	—	299
	Հայ	1801	..	1352	Հայ	1367	919	—	—	919	1368	—	—	—	1368
	Հայ	529	..	227	Հայ	590	494	—	—	494	645	—	—	—	645
	Հայ	3662	..	1404	Հայ	2297	1597	—	—	1597	1586	—	—	—	1586
	Հայ	333	..	209	Հայ	261	271	—	—	271	317	—	—	—	317
	Հայ	144	..	276	Հայ	290	269	—	—	269	370	—	—	—	370
	Հայ	638	..	227	Հայ	346	259	—	—	259	279	—	—	—	279
	Հայ	3700	..	2528	Հայ	3357	2266	—	—	2266	2751	—	—	—	2751
	Հայ	1001	..	796	Հայ	1035	810	—	—	810	974	—	—	—	974
	Հայ	725	..	539	Հայ	800	536	—	—	539	661	—	—	—	661
	Հայ	191	..	180	Հայ	250	431	—	—	431	605	—	—	—	605
	Հայ	633	..	612	Հայ	670	431	—	—	431	605	—	—	—	605
	Հայ	30200	..	20765	Հայ	29514	20048	—	4	20052	24391	—	104	24495	
	Հայ	—	30200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Հայ	30200	30200	20765	Հայ	29514	20048	—	4	20052	24391	—	104	24495	

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1904 թ. Բնակչություն
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գումար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գումար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գումար	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1105	Ջաջուռ յերկաթգծի ածնիկ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
1106	Սարիար մեծ	210	—	7	217	—	—	—	—	—	—	—	—	864
1107	Վարդանիլի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	950
1108	Բյախանակ մեծ	512	—	—	512	1339	—	—	—	—	586	—	—	2107
1109	» փոքր	101	—	—	101	392	—	—	—	—	—	—	—	639
1110	Բեթի մեծ	258	—	—	258	584	—	—	—	—	—	—	—	1020
1111	» փոքր	121	—	—	121	275	—	—	—	—	—	—	—	363
	Գումար	9070	—	333	9403	24645	—	366	25011	31582	—	2434	34016	45131
	Հարկարկված բնակչություն	1359	400	—	1759	300	—	2400	2700	800	—	—	500	—
	Ընդամենը	10429	400	333	11162	24915	—	2766	27711	32382	—	2434	34816	45131
	15. ԿՈՏԱՅՔ													
1112	Ազարակ	—	—	—	—	—	114	—	114	—	155	—	155	170
1113	Արսիկայան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156
1114	Արածոր	42	27	—	69	146	14	—	160	155	15	—	170	636
1116	Առինջ	243	—	—	243	448	—	—	448	578	—	—	578	457
1117	Ավան	174	—	—	174	316	—	—	316	416	—	—	416	—
1118	Աղալար	Ա	վե	ր	սկ	—	59	—	59	—	112	—	112	131
1119	Արամուս	228	—	—	228	803	—	—	803	1128	—	—	1128	1241
1120	Արզնի դուռ	Ա	վե	ր	սկ	71	95	95	262	—	197	384	581	639
1122	Արթիկ	Ա	վե	ր	սկ	—	—	—	—	—	—	—	—	293
1123	Բաղ Գաննի	Ա	վե	ր	սկ	809	—	—	809	1236	—	—	1236	1359
1124	Բաղ դուռ	9	—	—	9	494	—	8	502	684	—	13	697	766
1125	Բեղաբլու	Ա	վե	ր	սկ	—	—	—	—	—	—	—	—	553
1126	Բողջոսա	—	—	—	—	—	99	—	99	—	141	—	141	154
1128	Գեղարդ	Ա	վե	ր	սկ	3	—	—	3	9	—	—	9	—
1130	Գյամրեկ	199	—	—	199	713	—	—	713	962	—	—	962	1158
1131	Գյոթլիսա	Ա	վե	ր	սկ	367	293	—	660	396	333	—	729	801
1132	Գողթ սեղբին	—	40	—	40	—	68	—	68	—	74	—	74	81
1133	» վեթին	—	—	—	—	152	—	—	152	244	—	—	244	269
1134	Դավաթլու	Ա	վե	ր	սկ	—	—	—	—	—	—	—	—	396
1135	Դավաթլու բաղ	—	—	—	—	—	201	—	201	317	—	—	317	406
1136	Ելառ	158	—	—	158	359	—	—	359	428	—	—	428	470
1141	Զառ	—	89	—	89	208	490	—	698	287	634	—	921	1013
1142	Թաղաբլու (դուռ)	—	—	—	—	370	—	—	370	518	—	—	518	567
1143	» (դուռ)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1144	Թեղաբլու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1145	Թեղաբլու	Ա	վե	ր	սկ	379	—	—	379	537	—	—	537	590
1146	Թուխի	—	36	—	36	—	280	—	280	—	—	—	449	493
1147	Ջաղ Խորհ. անո	114	—	—	114	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1148	Ղալախարաբա I	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106
1150	Ղալախարաբա II	Ա	վե	ր	սկ	—	403	—	403	—	510	—	—	759
1151	Ղարաջուրան	Ա	վե	ր	սկ	—	57	—	57	—	73	—	—	—
1152	Ղաղալա	Ա	վե	ր	սկ	—	149	—	149	—	210	—	—	297
1153	Ղուլի	Ա	վե	ր	սկ	—	164	—	164	—	226	—	—	334
1154	Ղուլաբաղալու	Ա	վե	ր	սկ	—	118	—	118	—	185	—	—	203

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչություն

Հերթահամար	1914 ա. Համ Կովկասյան Որացույցի	1914 թ. Կովկասյան Որացույցի	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.			Հերթահամար			
					Հայ	Թաթար	Այլ	Գումար	Հայ	Թաթար	Այլ		Գումար		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1105	Ջաջուռ	900	950	918	980	515	—	—	515	4	—	—	—	4	1105
1106	Սարիար	1039	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	570	1106
1107	Վարդանիլի	2095	2317	1814	2500	1272	—	—	1272	17 0	—	—	—	1710	1107
1108	Բյախանակ մեծ	726	703	521	870	442	—	—	442	609	—	—	—	609	1108
1109	» փոքր	1127	1122	966	941	474	—	—	474	712	—	—	—	712	1109
1110	Բեթի մեծ	535	400	446	520	188	—	—	188	285	—	—	—	285	1110
1111	» փոքր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1111
	Հայ	54137	45607	42422	Հայ	64555	36460	39	134	36633	45180	—	Այլ	20	45200
	Թաթար	—	—	4900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Հայ	54137	50507	47572	Հայ	68555	36460	39	134	36633	45180	—	Այլ	20	45200
1112	Ազարակ	211	187	225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1112
1113	Արսիկայան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1113
1114	Արածոր	227	205	201	330	263	—	—	263	300	1	—	—	300	1114
1116	Առինջ	883	700	801	1127	886	—	3	889	969	—	—	—	969	1116
1117	Ավան	731	503	839	822	775	—	—	775	953	—	—	—	954	1117
1118	Աղալար	194	144	192	138	183	29	—	212	378	6	—	—	408	1118
1119	Արամուս	1780	1915	1723	1820	1853	—	—	1853	1770	—	—	—	1770	1119
1120	Արզնի դուռ	897	1033	899	895	—	—	933	983	305	—	—	—	1482	1120
1122	Արթիկ	480	322	466	—	—	—	—	—	—	—	—	—	268	1122
1123	Բաղ Գաննի	2311	2045	2439	3056	2717	—	5	2722	3152	—	—	—	3152	1123
1124	Բաղ դուռ	1562	1773	1213	1478	1085	—	22	1107	1100	—	—	—	1130	1124
1125	Բեղաբլու	544	575	595	265	242	—	—	242	376	—	—	—	376	1125
1126	Բողջոսա	225	170	221	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1126
1128	Գեղարդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1128
1130	Գյամրեկ	1526	1384	1390	1780	1592	—	—	1592	1882	—	—	—	1882	1130
1131	Գյոթլիսա	1390	1211	1196	860	891	94	—	985	1258	170	—	—	1428	1131
1132	Գողթ սեղբին	169	200	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	1132
1133	» վեթին	479	296	465	462	476	—	—	476	633	—	—	—	633	1133
1134	Դավաթլու	445	414	466	54	176	—	—	200	299	—	—	—	342	1134
1135	Դավաթլու բաղ	475	424	491	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213	1135
1136	Ելառ	678	517	944	962	721	—	—	721	933	—	—	—	933	1136
1141	Զառ	1951	1114	1548	907	767	52	—	819	1112	93	—	—	1206	1141
1142	Թաղաբլու (դուռ)	800	624	876	980	823	—	—	823	731	—	—	—	731	1142
1143	» (դուռ)	221	—	209	36	47	—	—	47	—	—	—	—	—	1143
1144	Թեղաբլու	90	—	36	53	53	—	—	53	—	—	—	—	—	1144
1145	Թեղաբլու	629	640	1126	1131										

Հայաստանի Ս Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

1. Նրբան	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
	Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Բաթալ	Այլ	Գուժար	Հայ	Բաթալ	Այլ	Գուժար	Բնակչո՛ւթյուն
2. Բնակավայր	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Գյուղաբնակավայր	134	—	—	134	506	—	—	506	671	—	—	671	806
Գյուղաբնակավայր	154	46	—	200	493	115	—	608	577	124	—	701	1052
Գյուղաբնակավայր	228	125	—	353	767	22	—	789	909	36	—	945	647
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	630
Գյուղաբնակավայր	188	127	—	315	390	159	—	549	262	178	—	440	540
Գյուղաբնակավայր	—	355	—	355	—	905	—	905	—	1012	—	1012	1131
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	278	278	—	3	—	3	615
Գյուղաբնակավայր	132	51	—	183	392	99	26	517	365	102	324	484	734
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	164	—	—	164	206	—	17	—	214
Գյուղաբնակավայր	866	—	—	866	827	—	—	827	846	—	—	846	1189
Գյուղաբնակավայր	40	5	—	45	123	—	—	123	119	—	—	119	155
Գյուղաբնակավայր	176	—	—	176	375	—	—	375	404	—	—	404	514
Գյուղաբնակավայր	—	40	—	40	—	240	—	240	—	268	—	268	415
Գյուղաբնակավայր	360	31	—	391	835	17	—	852	1090	12	—	1102	957
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	84	22	—	106	14	117	—	131	7	70	—	77	185
Գյուղաբնակավայր	—	183	—	183	—	303	—	303	—	245	—	245	373
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	—	652	—	652	—	515	—	515	—	435	—	435	540
Գյուղաբնակավայր	—	85	—	85	—	183	—	183	—	222	—	222	256
Գյուղաբնակավայր	—	445	—	445	—	1095	—	1095	—	1073	—	1073	1079
Գյուղաբնակավայր	241	167	—	408	1264	563	—	1827	1416	668	—	2034	870
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	874
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	933
Գյուղաբնակավայր	168	128	—	296	106	331	—	437	110	286	—	396	496
Գյուղաբնակավայր	23	45	—	68	—	49	—	49	—	32	—	32	59
Գյուղաբնակավայր	164	72	—	236	—	355	—	355	—	474	—	474	482
Գյուղաբնակավայր	80	5	—	85	95	4	463	562	90	—	476	566	831
Գյուղաբնակավայր	221	121	—	342	157	—	—	157	149	8	—	157	199
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	—	62	—	62	—	60	—	60	—	357	2	359	448
Գյուղաբնակավայր	118	—	—	118	101	—	—	101	118	—	—	118	186
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Գյուղաբնակավայր	52	23	—	295	—	388	—	388	—	371	—	371	513
Գյուղաբնակավայր	93	44	—	137	—	214	—	214	—	199	—	199	272
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Գյուղաբնակավայր	220	33	—	253	1215	186	—	1401	1549	161	—	164	180
Գյուղաբնակավայր	—	1737	—	1737	—	298	—	2968	—	3062	—	3062	3171
Գյուղաբնակավայր	114	411	—	525	—	1183	—	1183	—	1147	—	1147	1430
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	76	155	—	231	—	540	—	540	—	654	—	654	933
Գյուղաբնակավայր	214	7	—	221	827	115	—	942	1002	158	—	1160	1488
Գյուղաբնակավայր	646	—	—	646	400	—	—	400	—	362	—	362	527
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	152	—	12	164	148	—	—	148	171
Գյուղաբնակավայր	—	—	—	—	—	—	4	366	433	—	—	433	491
Գյուղաբնակավայր	—	29	—	29	—	48	—	48	—	44	—	44	96
Գյուղաբնակավայր	59	75	—	134	119	—	—	119	118	—	—	118	244

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակավայրեր

1914 ա.	1914 ը.	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.				Գյուղաբնակավայր			
				Հայ	Բաթալ	Այլ	Գուժար	Հայ	Բաթալ	Այլ	Գուժար				
Ըստ հովհասյան Որացույցի	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	Գլխավոր արդու-թյուն	Բնակչու-թյուն	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	900	950	918	Հայ	980	515	Հայ	515	570	—	—	—	—	4	1105
Գլխավոր արդու-թյուն	1039	—	—	Հայ	2446	—	Հայ	1710	—	—	—	—	—	570	1106
Գլխավոր արդու-թյուն	2095	2317	1814	Հայ	2500	1272	Հայ	1710	—	—	—	—	—	1710	1107
Գլխավոր արդու-թյուն	726	703	521	Հայ	870	442	Հայ	609	—	—	—	—	—	609	1108
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1109
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1110
Գլխավոր արդու-թյուն	1127	1122	966	Հայ	941	474	Հայ	712	—	—	—	—	—	712	1111
Գլխավոր արդու-թյուն	535	400	446	Հայ	520	188	Հայ	285	—	—	—	—	—	285	1112
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1113
Գլխավոր արդու-թյուն	54137	46607	42422	Հայ	64555	36460	Հայ	45180	—	—	—	—	—	45200	1114
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1115
Գլխավոր արդու-թյուն	—	4900	5150	Հայ	—	4000	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1116
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1117
Գլխավոր արդու-թյուն	54137	50507	47572	Հայ	68555	36460	Հայ	45180	—	—	—	—	—	45200	1118
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1119
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	Հայ	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	1120
Գլխավոր արդու-թյուն	84	22	—	106	14	117	—	131	7	70	—	77	185	—	1121
Գլխավոր արդու-թյուն	—	183	—	183	—	303	—	303	—	245	—	245	373	—	1122
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1123
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1124
Գլխավոր արդու-թյուն	—	652	—	652	—	515	—	515	—	435	—	435	540	—	1125
Գլխավոր արդու-թյուն	—	85	—	85	—	183	—	183	—	222	—	222	256	—	1126
Գլխավոր արդու-թյուն	—	445	—	445	—	1095	—	1095	—	1073	—	1073	1079	—	1127
Գլխավոր արդու-թյուն	241	167	—	408	1264	563	—	1827	1416	668	—	2034	870	—	1128
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1129
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1130
Գլխավոր արդու-թյուն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1131
Գլխավոր արդու-թյուն	168	128	—	296	106	331	—	437	110	286	—	396	496	—	1132
Գլխավոր արդու-թյուն	23	45	—	68	—	49	—	49	—	32	—	32	59	—	1133
Գլխավոր արդու-թյուն	164	72	—	236	—	355	—	355	—	474	—	474	482	—	1134
Գլխավոր արդու-թյուն	80	5	—	85	95	4	463	562	90	—	476				

Հայաստանի Ս Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) քս

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչու- թյուն
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	
1196	Գյուղաքու	134	—	—	134	506	—	—	506	671	—	—	671	806
1197	Գալուլար	154	46	—	200	493	115	—	608	577	124	—	701	1052
1198	Գարդալու ներքին	228	125	—	353	767	22	—	789	909	36	—	945	647
1199	Վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	630
1200	Գրամակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1201	Գոթիուզ	188	127	—	315	390	159	—	549	262	178	—	440	540
1202	Գոնդուզյան	—	355	—	355	—	905	—	905	—	1012	—	1012	1131
1203	Գվին Ասորի	—	—	—	—	—	—	278	278	3	—	324	327	615
1204	Վայ	132	51	—	183	392	99	—	517	305	102	—	484	734
1205	Զոհրարու	Ա	Վ	Բ	Վ	164	—	—	164	206	—	—	206	214
1206	Թագաղուզ	866	—	—	866	827	—	—	827	846	—	—	846	1189
1208	Թափարա	40	5	—	45	123	—	—	123	119	—	—	119	155
1209	Թափարա	176	—	—	176	375	—	—	375	404	—	—	404	514
1210	Թափարա	—	40	—	40	—	240	—	240	—	268	—	268	415
1212	Իմանդուզ գյուղ	360	31	—	391	835	17	—	852	1090	12	—	1102	957
1213	Վայաբան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
1214	Իվաթու	84	22	—	106	14	117	—	131	7	70	—	77	185
1215	Խառատու	—	183	—	183	—	303	—	303	—	245	—	245	373
1216	Խարբերդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1217	Խարբերդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1218	Կաֆարու	—	652	—	652	—	515	—	515	—	435	—	435	540
1219	Հաբիբի	—	85	—	85	—	183	—	183	—	222	—	222	256
1221	Հաջր Նյազ	—	445	—	445	—	1095	—	1095	—	1073	—	1073	1079
1222	Համարու (Թուրք) (Ներքին)	241	167	—	408	1264	563	—	1827	1416	668	—	2034	870 874 933
1223	Հարաբադու	168	128	—	296	106	331	—	437	110	286	—	396	496
1224	Հարաբադու	23	45	—	68	—	49	—	49	—	32	—	32	59
1225	Հարաբադու	164	72	—	236	—	355	—	355	—	474	—	474	432
1226	Հարաբադու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1227	Հոյսասար ներքին	80	5	—	85	95	4	463	562	90	—	476	566	831
1228	Վերին	221	121	—	342	157	—	—	157	149	8	—	157	199
1229	Հուլիսյան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
1230	Հոսրի ջրանցք Ա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1231	Վ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1233	Մոսուլու	—	62	—	62	—	360	—	360	—	357	2	359	448
1235	Մեհարաբու	118	—	—	118	101	—	—	101	118	—	—	118	136
1236	Մուխտարապատ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
1237	Մուղամու	52	23	—	295	—	388	—	388	—	371	—	371	513
1238	Յամանջու	93	44	—	137	—	214	—	214	—	199	—	199	272
1239	Յապուզ	Ա	Վ	Բ	Վ	Ա	Վ	Բ	Վ	Ա	Վ	Բ	Վ	55
1240	Յենգիջա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
1241	Յերանոս	Ա	Վ	Բ	Վ	—	133	—	133	—	164	—	164	150
1242	Յուվա	220	33	—	253	1215	186	—	1401	1549	161	—	1710	2302
1243	Նարեմանու	—	1737	—	1737	—	298	—	2968	—	3062	—	3062	3171
1244	Նեջրու ներքին	114	411	—	525	—	1183	—	1183	—	1147	—	1147	1430
1245	Վերին	76	155	—	231	—	540	—	540	—	654	—	654	933
1246	Նովուզու ներքին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1247	Վերին	214	7	—	221	827	115	—	942	1002	158	—	1160	1488
1248	Նորադավիթ	646	—	—	646	400	—	—	400	362	—	—	362	527
1249	Նորադավիթ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1250	Նորադին ներքին	—	—	—	—	152	—	12	164	148	—	—	148	171
1251	Վերին	Ա	Վ	Բ	Վ	362	—	4	366	433	—	—	433	491
1252	Նոր Կողբ	—	29	—	29	—	48	—	48	—	44	—	44	95
1253	Նուբարաբան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1254	Շենգավիթ ներքին	59	75	—	134	119	—	—	119	118	—	—	118	244

1932 թվի նոր վարչական սահմաններ

Մշտական բնակչությունը

1914 ա. Կողմնակց Որսուցիչ	1914 թ. Կողմնակց Որսուցիչ	1916 թ. Կողմնակց Որսուցիչ	1919 թ.		1922 թ.				1931 թ.				Հերթահամար		
			Հայ	Թաթար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Թաթար	Այլ	Գուժար			
Հայ	940	1250	844	Հայ	740	681	—	—	681	867	—	—	867	1196	
Վերին	986	1157	885	Վերին	850	629	5	—	634	948	4	—	952	1197	
Վերին	815	712	455	Վերին	1350	725	—	—	725	113	—	—	113	1198	
Վերին	506	693	882	Վերին	725	725	—	—	725	1122	5	Ռուս	1129	1199	
Վերին	—	—	—	Վերին	—	—	—	—	—	192	—	Ասորի	4	196	1200
Հայ	509	594	508	Թուրք	Գարդ.	329	75	3	407	376	97	—	473	1201	
Թաթար	1068	1464	864	Վերին	244	—	399	—	399	1	518	—	519	1202	
Ասորի	585	673	732	Ասորի	88	—	—	—	88	46	—	—	626	1203	
Հայ	764	807	773	Հայ	650	880	13	23	886	745	—	—	751	1204	
Հայ	383	535	359	Հայ	632	379	2	—	381	389	—	—	389	1205	
Վերին	1255	1308	1038	Վերին	1262	1096	—	—	1096	1523	—	—	1523	1206	
Վերին	197	170	189	Վերին	139	132	—	—	132	183	—	—	183	1208	
Վերին	678	565	554	Վերին	517	449	—	—	449	24	—	—	24	1209	
Վերին	296	456	372	Վերին	30	—	98	—	98	22	—	—	22	1210	
Հայ	1494	1053	1460	Հայ	1130	823	—	—	823	1212	—	—	1212	1212	
Վերին	—	—	—	Վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1213
Վերին	93	204	123	Վերին	7	51	—	—	51	17	—	—	17	1214	
Վերին	571	410	192	Վերին	160	249	19	—	268	Ա	Բ	Վ	195	1215	
Վերին	—	—	—	Վերին	160	—	61	—	61	59	136	—	54	1216	
Վերին	—	—	—	Վերին	—	—	—	—	—	54	—	—	34	1217	
Վերին	—	—	—	Վերին	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—	1218
Վերին	—	594	273	Վերին	Գարդ.	—	—	—	—	—	—	—	—	75	1219
Վերին	376	282	228	Վերին	244	Ա	Վ	Բ	Վ	—	—	—	—	692	1221
Վերին	1143	1187	1367	Վերին	71	582	—	—	653	9	680	Քյուրդ	3	2837	1222
Վերին	835	957	903	Հայ	1000	1507	126	4	1637	2456	267	Ռուս	114	—	1223
Վերին	1005	1261	1000	Վերին	2104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1224
Վերին	1141	1426	1299	Վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1225
Վերին	431	546	488	Վերին	360	330	152	—	482	407	115	Քյուրդ	1	523	1226
Վերին	89	65	30	Վերին	38	—	—	—	38	—	—	—	—	276	1227
Վերին	439	475	509	Հայ	400	64	178	—	242	30	246	—	—	607	1228
Վերին	1098	—	987	Վերին	825	—	—	—	825	—	—	—	—	—	1229
Վերին	663	914	763	Ասորի	1025	82	—	381	463	168	—	Ասորի	439	357	1230
Հայ	218	219	228	Հայ	300	223	—	—	223	357	—	—	—	59	1231
Վերին	81	70	97	Վերին	244	—	67	—	67	—	59	—	—	43	1232
Վերին	—	—	—	Վերին	—	—	—	—	—	35	—	Ռուս	8	30	1233
Վերին	594	493	558	Վերին	54	269	—	—	323	103	276	Քյուրդ	20	399	1234
Հայ	173	153	161	Հայ	311	135	—	—	135	174	—	Ասորի	1	175	1235
Վերին	81	73	55	Վերին	244	—	22	4	26	—	19	—	—	19	1236
Վերին	81	564	283	Վերին	350	145	58	—	203	267	28	—	—	295	1237
Վերին	240	300	280	Հայ	120	175	53	—	228	299	66	—	—	365	1238
Վերին	174	60	68	Վերին	Գարդ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1239
Վերին	90	83	46	Վերին	244	62	20	—	82	390	—	—	—	390	1240
Վերին	256	198	249	Վերին	4	—	—	—	4	151	—	—	—	151	1241
Վերին	1235	2532	1261	Հայ	850	1389	—	—							

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչու- թյուն
		Հայ	Իսլամ	Այլք	Գրուժար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գրուժար	Հայ	Քաթոլիկ	Այլք	Գրուժար	
1	2	6	4	5	3	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1317	Հաջի դարա	143	—	—	143	802	—	—	802	1103	—	—	1103	1445
1319	Ձորագետ ամբար- տակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1320	Ձորագետ հերթո- կայան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1321	Ձորագյուղ	39	—	—	39	..	..	..	..	330	—	—	330	605
1322	Համալուս	—	—	—	—	..	..	..	..	281	—	—	281	85
1323	Հաչողան	59	—	—	59	433	—	—	433	684	—	—	684	913
1327	Հարաքելիսա	494	—	—	494	2017	—	—	2017	2686	—	—	2686	3865
1328	Հղորան	—	41	—	41	—	168	—	168	—	212	—	212	250
1329	Հուլաղ	220	—	—	220	772	—	—	772	1149	—	—	1149	1718
1331	Հուրսալի	8	73	—	81	—	445	—	445	—	545	—	545	824
1332	Մուլլաղաղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1333	Յաղուբլի	105	—	—	105	643	—	—	643	1018	—	—	1018	1134
1351	Նիկիտինո	—	—	—	—	—	709	—	709	—	504	—	504	826
1352	Շահալի գյուղ	113	—	—	113	542	—	—	542	706	—	—	706	1055
1353	> կայարան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
1354	Շահալի—Նյուսր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1357	Չիգղամալ	—	—	—	—	477	—	—	477	751	—	—	751	957
1358	Չոթուռ	—	—	—	—	363	—	—	363	509	—	—	509	693
1360	Պողոստանական խորհ. անտիսուլթ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1363	Սարալ	—	54	—	54	—	539	—	539	—	654	—	654	951
1363	Սարմուտալի	87	—	—	87	430	—	—	430	558	—	—	558	710
1364	Սիսիմադան	—	—	—	—	—	225	—	225	—	224	—	224	331
1365	Սպիտակ	Ս.	վ	ր	ս	316	—	—	316	487	—	—	487	721
1366	Վարդանիլի	—	74	—	74	257	343	—	600	299	550	—	849	481
1367	Վարդանյալ	185	—	—	185	1044	—	—	1044	1450	—	—	1450	1873
1369	Վոսկրեսենովկա	—	—	—	—	—	724	—	724	—	453	—	453	698
1370	Տանձուտ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ս
1374	Փամբակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ս
1377	Քելիսա ներքին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1376	> վերին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1379	Քուրդիբան գյուղ	—	—	—	—	..	..	..	..	223	—	—	223	415
1380	> կայարան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Հ
	Փումար	2269	451	—	2720	13236	2930	1658	17824	19340	3622	1181	24143	33539
	Հարկարկված բնակ- չություն	2047	399	—	2446	634	—	—	634	—	—	—	—	—
	Ընդամեն	4316	850	—	5166	13870	2930	1658	18458	19340	3622	1181	24143	33539
	18. ՂԱՓԱՆ													
1381	Ագարակ	81	—	—	81	496	—	—	496	969	—	—	969	1026
1382	Աթկըզ	—	37	—	37	—	105	—	105	—	120	—	120	198
1384	Արմալուղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69
1385	Արվանի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1389	Աչքղու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1390	Աջիբաջ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	202	—	202	Հարկ
1391	Աջիլու	—	9	—	9	—	134	—	134	—	153	—	153	335
1392	Առաջածոբ	68	—	—	68	327	—	—	327	510	—	—	510	577

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

Հերթահամար	1914 ա. Հաս. Կովկասյան Ուրաղույցի	1914 թ. Գլխավոր ազգու- թյուն	1916 թ. Բնակչու- թյուն	1919 թ. Գլխավոր ազգու- թյուն	1922 թ. Հայ	1922 թ. Քաթոլիկ	1922 թ. Այլ	1922 թ. Գրուժար	1931 թ.			Հերթահամար			
									Հայ	Քաթոլիկ	Այլ				
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	2039	1533	1767	Հայ	2311	1373	—	—	1373	1579	—	—	—	1579	1317
Հայ	695	..	753	Հայ	791	854	—	—	854	1030	—	—	—	1031	1321
Հայ	680	..	780	Հայ	808	826	—	—	826	1155	—	—	—	1155	1322
Հայ	1125	1004	1175	Հայ	1333	993	—	—	993	1082	—	—	—	1082	1323
Հայ	6671	4251	6361	Հայ	17627	6305	6	116	6427	10743	17	Ռուս	202	10962	1327
Հայ	273	264	276	Հայ	2206	146	92	—	146	226	140	Ռուս	2	368	1328
Հայ	2090	1881	2019	Հայ	2206	1648	—	—	1648	2046	—	—	—	2046	1329
Հայ	999	873	877	Հայ	1635	—	839	—	839	7	1033	—	—	1040	1331
Հայ	1384	1247	1422	Հայ	1360	1248	—	—	1248	1600	—	—	—	1600	1333
Հայ	1050	1300	796	Հայ	..	20	—	—	870	20	16	Ռուս	1104	1140	1351
Հայ	1173	..	1521	Հայ	1282	1557	—	—	1557	1881	—	—	—	1881	1352
Հայ	..	..	..	Հայ	..	167	—	—	176	318	—	—	—	330	1353
Հայ	1279	1085	1255	Հայ	1639	1289	—	—	1289	1537	—	—	—	1537	1357
Հայ	880	762	913	Հայ	1058	825	—	—	825	904	—	—	—	904	1358
Հայ	1111	1008	982	Հայ	9090	32	808	—	840	11	975	Ռուս	16	46	1362
Հայ	923	781	897	Հայ	1002	707	—	—	707	737	—	—	—	737	1363
Հայ	391	900	407	Հայ	501	86	—	—	86	92	—	—	—	92	1364
Հայ	871	793	894	Հայ	858	826	—	—	826	847	—	—	—	847	1365
Հայ	1515	460	1582	Հայ	1499	519	98	—	617	913	220	Ռուս	6	1139	1366
Հայ	2181	2060	2412	Հայ	2374	2054	—	—	2054	2151	—	—	—	2151	1367
Հայ	861	740	794	Հայ	..	19	—	—	803	8	33	Ռուս	967	1008	1369
Հայ	..	..	..	Հայ	..	57	—	—	57	495	—	—	—	5	1370
Հայ	..	..	..	Հայ	..	87	—	—	87	—	128	Ռուս	69	564	1374
Հայ	..	..	..	Հայ	..	96	—	—	96	—	154	—	—	154	1378
Հայ	470	..	462	Հայ	456	474	—	—	474	626	—	—	—	626	1379
Հայ	..	..	..	Հայ	..	84	—	—	84	240	—	—	—	255	1380
Հայ	44162	34422	43243	Հայ	60760	33963	4503	1771	40237	46206	5937	Ռուս	2754	54897	1381
Հայ	..	3800	..	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1382
Հայ	44162	38222	43243	Հայ	60760	33963	4503	1771	40237	46206	5937	Ռուս	2754	54897	1384
Հայ	814	..	Ռուս	Հայ	876	863	—	—	863	788	—	—	—	788	1385
Հայ	36	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1386
Հայ	465	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1387
Հայ	..	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1388
Հայ	..	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1389
Հայ	..	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1390
Հայ	..	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1391
Հայ	..	..	Ռուս	Հայ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1392

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Գյուղատեղանք	1. Շրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ. Բնակչություն
		Հայ	Իսլամ	Այլք	Գրունավոր	Հայ	Քրիստոնե	Այլք	Գրունավոր	Հայ	Քրիստոնե	Այլք	Գրունավոր	
1	2	6	4	5	3	7	8	9	10	11	12	13	14	15
19. ՂՈՒՐԴՈՒՂՈՒԼԻ														
1548	Ազատական	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1549	Ալիսլու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1550	Աղջարթ	11	129	—	140	—	508	—	508	—	—	—	—	720
1551	Այրիսիֆաթ	—	28	—	28	—	—	223	223	—	—	—	—	185
1552	Աբաբա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	195	—	195
1553	Արմավուր մեծ	139	—	—	139	318	—	—	318	372	—	—	—	629
1554	» փոքր	—	72	—	72	—	178	—	178	—	218	—	—	309
1555	Աբաբա Վայկակ	Ա	Վ	Բ	Մ	274	—	—	274	330	—	—	—	385
1556	Բեզիկ	—	63	—	63	—	—	119	119	—	—	94	—	98
1557	Բեքբաշատ	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	148	—	148
1558	Գեղարու	Սար	Ղա	Բա	Քաղ	1838	—	—	1838	2242	—	—	—	2836
1560	Սվրիլար	142	—	—	142	492	—	—	492	648	—	—	—	875
1561	Թագաբենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1563	Թափաղիբի	81	—	—	81	381	—	—	381	527	—	—	—	886
1564	Թափաղիբի Հասանլի Միլանլի Յեղդի (Ասնի)	—	—	—	—	—	—	233	233	—	—	—	—	—
1566	Իգլարու	—	113	—	113	—	562	—	562	—	629	—	—	880
1567	Լուկառեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1568	Խարաբա Բեթիկ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	125
1569	Սերիբեկլու	—	301	—	301	—	342	—	342	—	379	—	—	414
1570	Սոջայարալու	—	85	—	85	—	176	—	176	—	207	—	—	236
1571	Գարմարաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1572	Հաջի Բայրամ	—	332	—	332	—	—	447	447	—	—	—	—	—
1573	Հասար	—	92	—	92	—	110	—	110	—	114	—	—	113
1574	Հաջիկ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1575	Հաթրբադ	Ա	Վ	Բ	Մ	—	—	172	172	—	—	195	—	195
1577	Համրու գյուղ	—	—	—	—	—	—	361	361	—	—	185	—	185
1579	» կայարան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1580	Հարաբոյա	—	—	—	—	—	—	166	166	—	—	48	—	48
1582	Հարաղալա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	19
1583	Հուզիգիդան	136	—	—	136	604	—	—	604	729	—	—	—	729
1584	Հուռի Արագ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1586	Հուրդուղուլի	274	—	—	274	810	—	—	810	975	—	—	—	975
1587	Հուր քոչատեղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1588	Մարգարա	140	—	—	140	578	—	—	578	764	—	—	—	764
1589	Միլզախան	Ա	Վ	Բ	Մ	—	—	140	140	—	—	129	—	129
1590	Մուլա Բագալ	Ա	Վ	Բ	Մ	—	300	—	300	—	313	—	—	313
1591	Մուլա Բայաղբա	Սար	Ղա	Բա	Քաղ	1175	—	—	1175	1537	—	—	—	1537
1592	Մատո Գալո	—	—	—	—	—	—	134	134	—	—	182	—	182
1593	Նորակերտ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1594	Նոր Ամասիա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1595	Նոր Արմավիթ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1596	Նորեկ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1597	Նորեթ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1598	Նոր Յեվզեղիա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1599	Շահբաբ մեծ	630	—	—	630	1393	—	—	1393	1573	—	—	—	1573
1600	» փոքր	—	—	—	—	151	—	47	198	190	—	69	—	259
1601	Շավառուա	—	59	—	59	—	72	—	72	—	116	—	—	116

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

1914 ա. Ըստ հովվառայան Որդադուլյցի	1914 թ. Գյուղատեղանքի բնակչությունը	1916 թ. Բնակչությունը	1919 թ. Գյուղատեղանքի բնակչությունը	1922 թ.				1931 թ.				1932 թ. Գյուղատեղանքի բնակչությունը			
				Հայ	Քրիստոնե	Այլ	Գրունավոր	Հայ	Քրիստոնե	Այլ	Գրունավոր				
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1548
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1549
Թաթար	747	763	709	Պառն	2610	522	137	80	739	682	—	Յեղդի	155	155	1550
Քրիստոնե	185	197	—	Քրիստոնե	700	111	—	—	111	175	—	—	—	175	1551
Քրիստոնե	4	ան	4	Քրիստոնե	107	—	3	—	110	83	—	Ռուս	6	89	1552
Հայ	372	670	321	Հայ	345	553	52	—	605	660	—	—	—	660	1553
Թաթար	258	327	225	Պառն	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1554
Հայ	230	409	201	Հայ	187	51	—	159	210	113	—	—	—	113	1555
Քրիստոնե	86	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1556
»	186	191	—	*	241	—	—	—	—	—	—	Յեղդի	131	131	1557
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1558
Հայ	1798	3006	3198	Հայ	2067	1686	—	—	1686	2028	—	—	—	2028	1560
»	746	929	886	»	1988	615	—	—	615	759	—	—	—	759	1561
Թաթար	75	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1563
Հայ	770	887	838	Հայ	600	625	—	—	625	654	—	—	—	654	1564
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1566
Թաթար	743	934	637	Քրիստոնե	1330	658	87	—	745	931	80	—	—	1011	1567
Քրիստոնե	356	205	—	Քրիստոնե	500	—	—	—	—	266	—	Ռուս	15	281	1568
Թաթար	411	438	416	»	241	—	—	—	—	119	327	—	—	446	1569
»	222	250	221	Քրիստոնե	200	318	—	—	318	—	—	—	—	—	1570
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1571
Թաթար	815	461	444	*	241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1572
»	134	119	76	»	—	20	32	—	—	328	8	—	—	411	1573
Քրիստոնե	440	440	—	»	—	—	—	—	—	8	403	—	—	—	1574
»	261	252	—	*	241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1575
Քրիստոնե	76	73	—	Քրիստոնե	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1577
»	50	68	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1579
Հայ	920	1434	867	Հայ	1005	778	—	—	—	—	—	Յեղդի	436	436	1580
—	—	—	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1582
Հայ	1561	1638	1757	Հայ	1330	1338	—	—	1338	1732	—	—	—	1732	1584
»	962	1098	949	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1586
Քրիստոնե	41	97	140	Քրիստոնե	2598	751	—	—	751	857	—	Սյլի	8	865	1587
Թաթար	341	355	252	»	130	113	—	—	130	113	—	—	—	113	1588
Հայ	2283	2047	1977	Հայ	1225	1195	—	—	—	—	—	—	—	—	1589
Քրիստոնե	404	388	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1590
—	—	—	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1591
—	—	—	—	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1592
—	—	—	—	»	—	—	—	—							

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հերթահամար	1. Նրջան 2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1908 թ.
		Հայ	Իսլամ	Այլ	Գուժար	Հայ	Քաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Քաթար	Այլ	Գուժար	Բնակչություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1603	Ուզունոբա	146	—	—	146	669	—	—	669	788	—	—	788	998
1604	Չրբուխչի	32	—	—	32	314	—	—	314	346	—	—	346	393
1605	Չորանջարա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1606	Ջանֆիդա	—	283	—	283	—	999	—	999	—	—	—	—	—
1607	Ջաֆարաբադ	171	—	—	171	500	—	—	500	604	—	—	604	900
1608	Ջրաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1609	Սարգարաբադ գյուղ	1487	—	—	1487	1260	—	—	1260	1688	—	—	1688	2600
1610	Վայրան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1613	Սհաթլու	—	—	—	—	—	—	307	307	—	—	—	—	—
1614	Սոֆիաբադ	—	49	—	49	—	190	—	190	—	145	—	145	203
1615	Քյալապարի	100	—	—	100	386	—	18	404	486	—	—	486	891
1616	Քյալաբարի	103	311	—	413	—	1215	—	1215	—	1357	—	1357	1700
	Գումար	3591	197	324	5832	11143	4652	2652	18438	13799	5312	2135	21246	28035
	Հարկարկված բնակչությունը	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ընդամենը	3591	197	324	5832	11143	4652	2652	18438	13799	5312	2135	21246	28035
20. ՄԱՐՏՈՒՆԻ														
1617	Աղիման ներքին	331	—	—	331	955	—	—	955	1262	—	—	1262	1868
1618	Վերին	94	—	—	94	589	—	—	589	795	—	—	795	1247
1619	Աթաթյան	169	—	—	169	622	—	—	622	804	—	—	804	1209
1620	Աթաթյան	—	վե	ր	ակ	վ	վե	ր	ակ	վ	վե	ր	ակ	—
1621	Աղիզբեր	180	—	—	180	793	—	—	793	1049	—	—	1049	1581
1622	Ալուչալու ներքին	—	10	—	10	823	—	—	823	1060	—	—	1060	1470
1623	Վերին	—	99	—	99	—	371	—	371	—	505	—	505	838
1624	Ավաղաղալու	96	—	—	96	311	—	—	311	543	—	—	543	819
1625	Գյուղաղարա ներքին	560	—	—	560	1903	—	—	1903	2742	—	—	2742	3554
1626	Գյուղաղարա վերին	—	վե	ր	ակ	վ	վե	ր	ակ	վ	վե	ր	ակ	—
1627	Գյուղ	273	—	—	273	784	—	—	784	1114	—	—	1114	1638
1628	Ջուլիսաչ	298	—	—	298	1341	—	—	1341	1696	—	—	1696	2541
1629	Քաղաղալու	77	—	—	77	569	—	—	569	827	—	—	827	1196
1630	Մահաբադ	127	—	—	127	423	—	—	423	612	—	—	612	921
1631	Մաղիաշեն	—	—	—	—	—	144	—	144	—	162	—	162	260
1633	Կարմիր Սարաբա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	199
1634	Ջորաղի	322	—	—	322	987	—	—	987	1343	—	—	1343	1773
1635	Ղարանուղ	303	—	—	303	873	—	—	873	1271	—	—	1271	1914
1636	Ղալաղարա	—	վե	ր	ակ	—	188	—	188	—	136	—	136	215
1637	Մաղինա	—	վե	ր	ակ	—	208	—	208	—	296	—	296	429
1638	Մարտունի	389	—	—	389	824	—	—	824	1304	—	3	1307	1754
1639	Յանղ	—	—	—	—	—	194	—	194	—	245	150	395	360
1640	Յերանոս	332	—	—	332	1010	—	—	1010	1469	9	—	1478	2217

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

Հերթահամար	1914 թ. Հաստատված Որոշումներ	1914 թ. Քաղաքական Վարչական Մարմին	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.				Հերթահամար		
					Հայ	Քաթար	Այլ	Գուժար	Հայ	Քաթար	Այլ	Գուժար			
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	882	1058	835	Հայ	500	722	—	—	722	741	—	—	—	741	1603
Քաթար	312	417	260	Քաթար	736	329	—	—	329	293	—	—	—	293	1604
Հայ	1167	1244	1384	Հայ	1815	1015	—	—	1015	1721	6	—	—	1721	1605
Քաթար	467	954	823	Քաթար	888	789	—	—	789	1023	—	—	—	1023	1606
Հայ	—	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	150	—	—	—	150	1608
Քաթար	—	—	—	Քաթար	—	—	—	—	—	2115	—	—	—	2115	1609
Հայ	2974	2756	3770	Հայ	2520	1713	—	—	1717	2113	—	—	—	2113	1610
Քաթար	653	—	—	Քաթար	128	128	—	—	128	852	—	—	—	852	1611
Հայ	234	—	—	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1613
Քաթար	216	—	—	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1614
Հայ	866	945	887	Հայ	690	510	—	—	514	877	—	—	—	877	1615
Քաթար	1747	1802	1459	Քաթար	1840	405	—	—	405	601	268	—	—	869	1616
Հայ	27250	29730	26634	Հայ	29651	17138	1314	942	19394	24063	1182	3644	2064	27309	1617
Քաթար	—	—	600	Քաթար	—	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	1618
Հայ	27250	29730	27234	Հայ	31051	17138	1314	942	19394	24063	1182	3644	2064	27309	1619
Քաթար	—	—	—	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1620
Հայ	1742	1950	2016	Հայ	2336	2116	—	—	2116	2369	—	—	—	2369	1621
Քաթար	1410	1301	1229	Քաթար	1980	1643	—	—	1643	2123	—	—	—	2123	1622
Հայ	1301	1263	1255	Հայ	1501	1244	—	—	1244	1492	—	—	—	1492	1623
Քաթար	—	—	—	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1624
Հայ	1772	1652	1717	Հայ	1985	1792	—	—	1792	2238	—	—	—	2238	1625
Քաթար	1594	1534	1642	Քաթար	1575	1200	—	—	1200	1726	—	—	—	1726	1626
Հայ	921	875	815	Հայ	1102	1107	—	—	1107	1292	—	—	—	1292	1627
Քաթար	901	855	982	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1628
Հայ	3978	3714	4264	Հայ	4500	4309	—	—	4309	5209	—	—	—	5209	1629
Քաթար	—	—	—	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1630
Հայ	460	370	565	Հայ	250	502	—	—	502	653	—	—	—	653	1631
Քաթար	1930	1710	1904	Քաթար	2177	1899	—	—	1899	2449	—	—	—	2449	1632
Հայ	2811	2653	2307	Հայ	4300	2782	—	—	2782	3609	—	—	—	3609	1633
Քաթար	1333	1250	1257	Քաթար	1520	1222	—	—	1222	1539	—	—	—	1539	1634
Հայ	1093	961	1105	Հայ	995	1019	—	—	1019	1271	—	—	—	1271	1635
Քաթար	282	271	269	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1636
Հայ	224	208	244	Հայ	260	246	—	—	246	315	—	—	—	315	1637
Քաթար	2269	1853	1646	Քաթար	2826	2147	—	—	2147	2623	—	—	—	2623	1638
Հայ	2131	2000	2124	Հայ	2500	2138	—	—	2138	2556	—	—	—	2556	1639
Քաթար	421	224	249	Քաթար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1640
Հայ	752	447	736	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1641
Քաթար	2042	1831	2861	Քաթար	3000	2299	—	—	2299	2691	—	—	—	2691	1642
Հայ	730	375	423	Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1643
Քաթար	2581	2316	1919	Քաթար	2775	2459	—	—	2459	3077	—	—	—	3077	1644

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831—1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

1	2	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				15
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
24. ՄԻՍԻԱՆ														
1871	Ալիբու	244	—	—	*244	479	—	—	479	562	—	—	562	815
1872	Ալիբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	—	138	160
1873	Ախլաթյան	97	—	—	97	649	—	—	649	1088	—	—	1088	1425
1874	Աղուզի	—	60	—	60	—	450	—	450	—	903	—	903	1345
1875	Աղբնդ	18	—	—	*18	293	—	—	293	365	—	—	365	390
1876	Անդեղակոթ	276	—	—	*276	1112	—	—	1112	1631	—	—	1631	2055
1877	Արսվուս	—	19	—	*19	168	—	—	168	—	148	—	148	168
1878	Արբու	—	—	—	—	—	60	—	60	—	106	—	106	126
1879	Բաղարշայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	465	469	635
1880	Բալտը	68	—	—	*68	254	—	—	254	360	10	—	370	417
1881	Բահարու	—	9	—	*9	—	41	—	41	—	55	—	55	171
1883	Բարխոզկո	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1884	Բնունիս	—	—	—	—	199	—	—	199	282	—	—	282	390
1885	Բանակոթ	261	2	—	263	1213	—	—	1213	2060	—	—	2060	2370
1886	Գեռաթաղ	43	—	—	*43	171	—	—	171	265	—	—	265	415
1887	Դասակիրա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	555
1888	Դարաբաս	89	164	—	*253	256	515	—	771	333	553	—	886	440
1889	Դարաբենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
1890	Զաբաղատուր	—	—	—	—	—	53	—	53	—	64	—	64	143
1891	Թաղաղյուզ	158	—	—	*158	432	—	—	432	481	—	—	481	636
1893	Իրիմիս	—	14	—	14	—	108	—	108	—	150	—	150	27
1894	Լձեն	68	—	—	*68	175	—	—	175	211	—	—	211	345
1895	Լոր	50	—	—	50	265	—	—	265	384	—	—	384	455
1896	Հորթիկըզ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	495	—	495	210
1897	Հալաղուզ	—	—	—	—	282	—	—	282	379	—	—	379	475
1898	Հարաբլիխա	53	63	—	116	413	197	—	610	680	297	—	977	1413
1899	Հողուն	—	—	—	—	165	—	—	165	—	287	—	287	450
1900	Չվրախ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	—	69	*145
1901	Մաղբա	52	—	—	*52	600	—	—	600	821	—	—	821	775
1902	Մաղիքար	—	22	—	*22	112	—	—	112	—	209	—	209	318
1904	Մուխուրթորյան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1905	Մուրխուզ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	—	138	*170
1907	Նորավան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1908	Շաղաթ	243	—	—	*243	887	—	—	887	1214	3	—	1217	1198
1909	Շամբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	495
1910	Շաքի	—	48	—	48	—	445	—	445	—	657	—	657	1605
1911	Շինաթաղ	78	—	—	78	422	—	—	422	562	—	—	562	695
1912	Շխար	—	44	—	44	—	312	—	312	—	306	—	306	590
1913	Շուքար	—	—	—	—	—	186	—	186	—	218	—	218	280
1914	Ուզ	293	—	—	*293	702	—	—	702	904	8	—	912	1220
1915	Ուրուտ	—	11	—	11	—	222	—	222	—	211	—	211	435
1916	Ջամաղլու	—	—	—	—	—	208	—	208	—	244	—	244	410
1917	Սայթալու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1918	Սանախլու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	Սիսիան	—	34	—	34	—	439	—	439	—	633	—	633	850
1920	Սոֆուլու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921	Վաղուզի	—	44	—	44	—	209	—	209	—	926	—	926	1395

{ I }
{ II }
{ III }

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

16	17	18	19	20	21	1922 թ.				1931 թ.				31			
						22	23	24	25	26	27	28	29		30		
Հայ	887	..	Հարաբլի	Հայ	1210	936	—	—	936	1106	—	—	—	1106	1871		
Բաթար	214	..	Սիսիան	Հայ	2360	1229	—	105	105	—	135	—	—	135	1872		
Հայ	1480	..	Վաղուզի	Հայ	2360	1229	—	298	298	6	496	—	—	993	1873		
Բաթար	1070	..	Սիսիան	Հայ	803	491	—	—	491	557	—	—	—	502	1874		
Հայ	500	..	Սիսիան	Հայ	500	—	—	—	491	557	—	—	—	557	1875		
Բաթար	3420	..	8807	»	2930	2570	—	—	2570	1939	—	—	—	1939	1876		
Բաթար	300	..	Սիսիան	»	2930	2570	—	—	151	151	—	225	—	225	1877		
Բաթար	214	..	Անդեղակոթ	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1878		
Բաթար	878	..	1553	Այլ	503	—	182	—	685	945	1	Ռուս	833	1779	1879		
Հայ	754	..	Անդեղակոթ	Հայ	679	418	—	—	418	465	—	—	—	465	1880		
Բաթար	49	..	Վաղուզի	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1881		
Բաթար	229	..	Բաղարշայ	Այլ	393	—	—	—	393	627	—	—	—	627	1883		
Հայ	720	..	Սիսիան	Հայ	1020	572	—	—	572	508	—	—	—	508	1884		
Հայ	3577	..	Հարաբլի	»	4100	2200	—	—	2200	2035	—	—	—	2035	1885		
Հայ	508	..	Վաղուզի	»	577	414	—	—	414	419	—	—	—	419	1886		
Բաթար	400	..	Սիսիան	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1887		
Հայ	1128	..	Վաղուզի	Հայ	628	624	—	—	624	829	—	—	—	829	1888		
Բաթար	155	..	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1889		
Հայ	120	..	Սիսիան	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1890		
Հայ	642	..	Հարաբլի	Հայ	691	549	—	—	549	560	—	—	—	560	1891		
Բաթար	616	..	Վաղուզի	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1893		
Հայ	348	..	»	Հայ	541	440	—	—	440	478	—	—	—	478	1894		
Բաթար	487	..	»	»	700	606	—	—	606	538	—	—	—	538	1895		
Հայ	770	..	Սիսիան	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1896		
Հայ	619	..	Անդեղակոթ	Հայ	1001	379	—	—	379	136	—	—	—	136	1897		
Հայ	2166	..	8654	»	1300	1054	—	—	1054	1627	6	Ռուս	2	1635	1898		
Բաթար	44	..	Անդեղակոթ	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	292	1899	
Հայ	120	..	Սիսիան	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	1900	
Բաթար	1832	..	Անդեղակոթ	Հայ	1344	1137	—	—	1137	1110	—	—	—	1110	1111	1901	
Հայ	249	..	»	Ա	4	4	—	—	4	462	—	—	—	462	1902		
Բաթար	—	..	»	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1904	
Հայ	190	..	Սիսիան	Հայ	571	101	—	—	101	177	—	—	—	177	1905		
Հայ	1718	..	Անդեղակոթ	Հայ	2226	1067	—	—	1067	1184	—	—	—	1184	338	1907	
Բաթար	440	..	Վաղուզի	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1184	1908	
Հայ	1584	..	Անդեղակոթ	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	1909	
Հայ	690	..	Վաղուզի	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	1910	
Բաթար	585	..	Սիսիան	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1067	1911
Հայ	514	..	Անդեղակոթ	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	647	1912
Հայ	1842	..	Հարաբլի	Հայ	1551	1301	—	—	1301	1437	—	—	—				

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ. ըստ)

Աղյուսակ № 2

1	2	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1904 թ.
		Հայ	Բաթաբար	Այլ	Գումար	Հայ	Բաթաբար	Այլ	Գումար	Հայ	Բաթաբար	Այլ	Գումար	
1975	Նովո Սելցովո	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1976	Նորաշեն	—	—	—	—	365	—	—	—	—	—	—	—	—
1977	Նոր բերդ	—	—	—	—	—	—	—	—	542	—	—	542	805
1978	Շագարդա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1979	Շահնազար	117	6	—	123	1128	—	—	1128	1607	—	—	1607	2900
1982	Ուռուռ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1983	Չերեմչա	—	—	—	—	413	—	—	—	413	—	—	413	530
1984	Չիբուխլի հանքեր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1985	Պրեվոլնայե	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1986	Ջուշաբենդ	—	—	—	—	—	—	840	840	—	—	1172	1172	2105
1987	Սարառովկա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	205	210
1989	Սարխար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1990	Սարչաղես	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	—	78	105
1992	Սոլովյովկա	—	—	—	—	—	—	—	—	514	—	—	514	810
1993	Սոփուղ բուլաղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	159	230
1995	Սվեդլոյա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1996	Ստեփանավան (Հ.) (Բ.)	148	—	—	148	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1997	Վարանյո վա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1998	Վարդարուր	75	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1999	Տաշինիբա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	Քեթեվան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Գումար	1140	111	—	1251	2239	—	1922	4161	12276	1154	6412	19842	31785
	Հաշվարկված բնակչություն	1028	98	—	1126	6869	877	2972	10718	—	—	—	—	—
	Ընդամենը	2168	209	—	2377	9108	877	4894	14879	12276	1154	6412	19842	31785
26. ՎԱՂԱՐԵԱՍ														
2001	Ազատաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2002	Ալիբեկու	129	—	—	129	476	—	—	—	—	—	—	—	—
2003	Աղավնատուն	165	21	—	186	471	—	—	—	538	—	—	538	650
2004	Աղջաղալա	102	79	—	181	247	38	—	—	635	—	—	635	893
2005	Այառու	—	38	—	38	—	265	—	—	283	6	—	283	420
2006	Այլանյու Ներքին	116	59	—	175	416	—	—	—	277	—	—	277	353
2007	» Գերբն	114	30	—	144	174	—	—	—	252	—	—	252	353
2008	Այդուր լիճ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2009	Արբաթ	127	261	—	391	—	527	—	—	537	—	—	537	682
2010	Գոյառամբիթ	179	21	—	200	—	166	—	—	224	—	—	224	301
2012	Դրա ճիւղ	25	90	—	115	273	120	—	—	—	—	—	—	—
2013	Դառու	—	—	—	—	—	—	—	—	337	112	—	449	260
2014	Դարաբաղ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2015	Դոդո	63	48	—	111	156	249	—	—	—	—	—	—	—
2016	Եջմիածին կայրն.	—	—	—	—	—	—	—	—	171	330	—	501	630
2017	Զեյվա մեծ	424	—	—	424	921	—	—	—	—	—	—	921	1062
2018	» փոքր	—	234	—	234	—	492	—	—	—	—	—	492	1062
2200	Թորքմանյու Ներքին	—	—	—	—	—	—	—	—	516	—	—	516	1256

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակչությունը

1914 ա.	1914 թ.	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.				1932 թ.	
				Հայ	Բաթաբար	Այլ	Գումար	Հայ	Բաթաբար	Այլ	Գումար		
Հայ	143	..	*190	290	—	—	87	87	1102	—	—	152	152
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1109
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	2968	..	*3508	3589	11	8	126	57	4456	24	1	6	87
Հայ	1059	..	*1142	1116	—	—	—	—	1198	—	—	1	1199
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	148
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
Գումար	2275	..	1874	2011	—	—	2011	2011	4	—	—	1917	1921
Հայ	468	..	*399	4	474	—	478	—	623	—	—	—	623
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	97	..	—	—	149	—	149	—	181	—	—	—	181
Գումար	988	..	*1239	1364	6	6	1370	1669	—	—	—	—	1669
Հայ	—	..	*5	53	6	4	63	—	—	—	—	—	—
Բաթաբար	125	..	*375	—	402	61	463	—	420	—	—	—	420
Հայ	2597	..	*1966	2480	5407	5	435	5847	4232	13	—	443	4688
Բաթաբար	812	..	*632	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	3510	..	*3900	1420	1481	—	3513	5572	90	4	—	3594	3688
Գումար	1380	..	*1204	1481	1559	—	—	1481	1559	—	—	—	1559
Հայ	—	..	Վարանյու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Բաթաբար	20	..	*19	14	—	—	14	—	13	—	—	—	13
Այլ	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	34829	..	35676	13779	27333	2554	10458	40355	31703	3196	—	—	—
Հայ	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Բաթաբար	—	..	34800	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	—	..	—	21500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	34829	..	36376	35279	27333	2564	10458	40355	31703	3196	—	—	—
Հայ	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Բաթաբար	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	—	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Հայ	720	688	579	840	522	—	—	522	594	—	—	—	176
Բաթաբար	1036	947	1007	1068	872	—	—	872	1100	—	—	—	594
Այլ	476	445	463	453	530	—	—	530	459	—	—	—	1100
Գումար	361	373	339	—	97	—	—	97	92	—	—	—	459
Հայ	693	726	581	625	479	—	—	479	746	—	—	—	747
Բաթաբար	359	320	292	481	347	—	—	347	414	—	—	—	414
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	55
Գումար	780	1160	708	—	—	—	—	—	401	356	263	—	619
Հայ	280	167	241	138	263	—	—	291	394	174	—	—	568
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	631	274	598	534	431	14	—	445	491	—	—	—	491
Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—	220
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	802	668	731	484	374	9	—	383	534	—	—	—	534
Հայ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Բաթաբար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Գումար	973	1332	940	1087	689	—	15	704	775	—	—	—	782
Հայ	383	593	491	2174	336	—	—	336	560	—	—	—	560

Հայաստանի Ս. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ. ըստ)

Table with columns for years (1831, 1873, 1886, 1904) and rows for various settlements (e.g., 2021, 2022, 2023, etc.).

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Table with columns for years (1914, 1916, 1919, 1922, 1931) and rows for various settlements (e.g., 2021, 2022, 2023, etc.).

Հայաստանի Ա Ս. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831-1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

1	2	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1904 թ.
		Հայ	Բնակավայր	Այլ	Գույնավոր	Հայ	Բնակավայր	Այլ	Գույնավոր	Հայ	Բնակավայր	Այլ	Գույնավոր	
27. ՎԵՂԻ														
2072	Աղվազենի	—	51	—	51	—	94	—	94	—	120	—	120	166
2073	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	110	—	110	—	175	—	175	202
2074	Աղվազենի	—	102	—	102	—	607	—	607	—	691	17	708	990
2075	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	52	—	52	—	57	—	57	63
2076	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	100	100	—	—	—	112	112
2078	Աղվազենի	—	—	—	—	—	111	—	111	—	152	—	152	563
2079	Աղվազենի	—	41	—	41	—	79	—	79	—	72	—	72	165
2080	Աղվազենի	—	80	—	80	—	886	—	886	—	1059	—	1059	1094
2081	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2083	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2084	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2085	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2086	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2087	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2088	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2089	Աղվազենի	—	44	—	44	—	412	—	412	—	554	—	554	156
2090	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	236	—	236	—	361	—	361	618
2091	Աղվազենի	—	96	—	96	—	143	—	143	—	183	1	184	201
2092	Աղվազենի	445	799	—	1244	—	1743	—	1743	—	2110	—	2110	2423
2093	Աղվազենի	—	—	—	—	404	—	—	404	553	—	—	553	546
2094	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	178	—	178	—	173	5	178	397
2095	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2096	Աղվազենի	—	143	—	143	—	146	—	146	—	194	—	194	212
2097	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	96	—	96	—	167	—	167	183
2098	Աղվազենի	—	62	—	62	—	240	154	394	—	333	189	522	574
2099	Աղվազենի	—	178	—	178	—	160	—	160	—	210	—	210	559
2100	Աղվազենի	—	59	—	59	—	244	—	244	—	325	—	325	634
2101	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	178	—	178	—	209	—	209	406
2102	Աղվազենի	—	—	—	—	—	59	—	59	—	71	32	103	385
2104	Աղվազենի	—	84	—	84	—	147	—	147	—	135	—	135	238
2105	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	207	209	2176	1975	263	287	2525	2675
2106	Աղվազենի	633	28	—	661	1760	207	209	2176	1975	263	287	2525	2675
2112	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	184	—	184	—	231	—	231	259
2113	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	707	—	707	1277	—	—	1277	2411
2114	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	166	—	166	—	177	—	177	262
2115	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	32	—	32	—	46	—	46	50
2116	Աղվազենի	—	—	—	—	—	183	—	183	—	232	—	232	254
2117	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	—	113	—
2118	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2119	Աղվազենի	—	149	—	149	—	864	—	864	—	960	—	960	957
2121	Աղվազենի	—	—	—	—	—	64	—	64	—	105	—	105	174
2122	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	114	—	114	—	143	13	156	315
2123	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	155	—	155	—	182	—	182	199
2124	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	3	—	3	—	—	—	—	—
2125	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	242	—	242	—	186	—	186	928
2126	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	106	—	106	—	158	—	158	173
2127	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2128	Աղվազենի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2129	Աղվազենի	Ա.	Վ.	Ր.	Ս.	—	276	—	276	—	341	—	341	300
2130	Աղվազենի	—	45	—	45	—	389	—	389	—	497	—	497	827

1932 թվի նոր վարչական սահմանների

Մշտական բնակավայրեր

1614 թ.	1914 թ.	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.				1932 թ.
				Հայ	Բնակավայր	Այլ	Գույնավոր	Հայ	Բնակավայր	Այլ	Գույնավոր	
168	346	192	*	48	—	48	—	60	—	60	—	2072
253	222	355	*	46	—	46	—	125	—	125	—	2073
1003	1089	1850	*	293	—	293	—	373	—	373	—	2074
221	180	206	*	5	52	—	57	65	—	65	—	2075
211	228	79	*	—	—	—	—	2	—	2	—	2076
574	290	259	*	—	—	—	—	—	—	—	—	2078
168	292	138	*	—	—	—	—	—	—	—	—	2079
1107	1203	1160	*	322	420	—	742	327	608	—	—	2080
147	—	1194	—	—	—	—	—	151	—	—	—	2081
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2083
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2084
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2085
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2086
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2087
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2088
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2089
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2090
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2091
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2092
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2093
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2094
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2095
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2096
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2097
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2098
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2099
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2100
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2101
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2102
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2104
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2105
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2106
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2112
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2113
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2114
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2115
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2116
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2117
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2118
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2119
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2121
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2122
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2123
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2124
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2125
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2126
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2127
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2128
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2129
—	—	—	—	—								

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ.) ըստ

Աղյուսակ № 2

Հիմնական տվյալ	1. Շրջան	2. Բնակավայր	1831 թ.				1873 թ.				1886 թ.				1904 թ.
			Հայ	Բաթուր	Այլ	Գուռաբ	Հայ	Բաթուր	Այլ	Գուռաբ	Հայ	Բաթուր	Այլ	Գուռաբ	Բնակչություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
28. ՓԱՇԱԼՈՒ															
2184	Աղառեկ	166	—	—	166	559	—	—	559	755	—	—	755	750	
2185	Արմալու	109	6	—	115	458	—	—	458	629	—	—	629	627	
2186	Ախլու	—	11	—	11	—	23	—	23	—	39	—	39	36	
2187	Ախտա	—	187	—	187	—	290	—	290	—	304	—	304	458	
2188	Աղխաչ	—	37	—	37	124	140	—	264	197	195	—	392	675	
2189	Աղջաբենդ	—	—	—	—	—	106	—	106	—	139	—	139	214	
2190	Առինջ	—	177	—	177	—	129	—	129	—	152	—	152	264	
2191	Բիլակ	Ա.	վե	բ	ա/կ	—	244	—	244	—	334	—	334	536	
2192	Բուլախլար	—	—	—	—	—	68	—	68	—	92	—	92	132	
2193	Գինդարա	—	—	—	—	—	152	—	152	—	217	—	217	503	
2194	Գյոգարչին	—	20	—	20	—	48	—	48	—	34	—	34	60	
2195	Գյուժուղխանա	—	35	—	35	—	145	—	145	—	136	—	136	360	
2196	Գնդեղաղ	Ա.	վե	բ	ա/կ	205	98	—	303	307	127	—	434	867	
2197	Գոմուր	—	27	—	27	—	285	—	285	—	293	—	293	365	
2198	Գոյարաս	—	—	—	—	—	132	—	132	—	165	—	165	223	
2199	Գորաղև	167	—	—	167	611	—	—	611	833	—	—	833	869	
2200	Գայլախու	—	—	—	—	—	87	—	87	—	184	—	184	218	
2201	Գաղաթի	—	—	—	—	—	32	—	32	16	37	—	53	28	
2202	Գաղբենդ	—	62	—	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2203	Գաբաբենդ	—	—	—	—	—	59	—	59	—	62	—	62	105	
2204	Դեմուրչիլար	—	—	—	—	—	82	—	82	—	69	—	68	96	
2206	Զեյթա	—	67	—	67	—	224	—	224	—	261	—	261	580	
2207	Զեյրակ	—	43	—	43	—	169	—	169	—	—	218	218	394	
2208	Թարփ	—	96	—	96	—	192	—	192	—	—	86	86	223	
2209	Թեղևաբաբ	—	22	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2210	Թերփ	—	96	—	96	—	243	—	243	—	215	—	215	384	
2211	Իթղան	—	157	—	157	—	257	—	257	—	364	—	364	490	
2214	Իսախու	—	—	—	—	—	114	—	114	—	117	—	117	214	
2215	Լեյլի Գոչան	—	—	—	—	—	139	—	139	—	153	—	153	384	
2216	Կապուտ	—	35	—	35	—	116	—	116	—	113	—	113	140	
2217	Կարմրաշեն	—	—	—	—	—	256	—	256	—	392	—	392	611	
2218	Հեթևեր	—	213	—	213	331	647	—	978	492	636	—	1148	1579	
2219	Հայալու	—	40	—	40	—	130	—	130	—	174	—	174	240	
2221	Հարալար	—	49	—	49	—	84	—	84	—	101	—	101	108	
2222	Հափաղու	—	33	—	33	—	201	—	201	—	—	270	270	235	
2223	Հրաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	—	86	152	
2224	Հրչու	—	—	—	—	—	52	—	52	—	68	—	68	117	
2225	Հուշի	Ա.	վե	բ	ա/կ	362	—	—	362	411	—	—	411	676	
2226	Մամարդա	—	—	—	—	—	67	—	67	—	52	—	52	704	
2227	Մարաթուղ	—	32	—	32	—	166	—	166	—	220	—	220	248	
2228	Մարտիրոս	206	95	—	301	644	—	—	644	933	—	—	933	1503	
2229	Ողբին	—	37	—	37	57	104	—	161	62	169	—	231	483	
2230	Չայրենդ	—	78	—	78	—	110	—	110	—	78	—	78	129	
2232	Չրախու	Ա.	վե	բ	ա/կ	—	21	—	21	—	20	—	20	41	
2233	Չաղաթա	—	30	—	30	—	70	—	70	—	86	—	86	94	
2234	Չեյրանու	—	—	—	—	—	91	—	91	—	84	—	84	123	
2235	Չուլ	—	117	—	117	—	708	—	708	—	99	—	899	1222	
2236	Սեռ	—	—	—	—	—	297	—	297	—	421	—	421	572	
2237	Սոլլան	—	58	—	58	—	35	—	35	—	24	—	24	14	
2238	Սուլթանբեկ	126	—	—	126	663	—	—	663	887	—	—	887	1180	

1932 թվի վարչական սահմանների

Մշտական բնակավայրեր

1914 թ.	1914 թ.	1916 թ.	1919 թ.	1922 թ.				1931 թ.			1932 թ.				
				Հայ	Բաթուր	Այլ	Գուռաբ	Հայ	Բաթուր	Այլ					
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Հայ	310	825	687	Հայ	1400	707	—	—	707	837	—	Ուսու	1	838	2184
Բաթուր	673	690	741	Բաթուր	788	608	—	—	608	758	—	—	—	758	2185
Այլ	36	50	50	Այլ	366	—	129	—	—	—	199	—	—	—	2186
Գուռաբ	458	504	463	Գուռաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2187
Սուլթանբեկ	791	742	552	Սուլթանբեկ	311	—	—	—	311	46	—	—	—	—	2188
Գյոգարչին	213	234	258	Գյոգարչին	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2189
Գնդեղաղ	264	290	252	Գնդեղաղ	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	2190
Գորաղև	536	590	459	Գորաղև	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2191
Գայլախու	132	145	151	Գայլախու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2192
Գաղաթի	503	553	354	Գաղաթի	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2193
Գաղբենդ	60	66	72	Գաղբենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2194
Գաբաբենդ	360	396	234	Գաբաբենդ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2195
Դեմուրչիլար	868	955	772	Դեմուրչիլար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2196
Զեյթա	365	400	388	Զեյթա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2197
Զեյրակ	223	245	229	Զեյրակ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2198
Թարփ	915	955	583	Թարփ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2199
Թեղևաբաբ	218	240	209	Թեղևաբաբ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2200
Թերփ	28	30	24	Թերփ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2201
Իթղան	105	—	112	Իթղան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2202
Իսախու	96	40	133	Իսախու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2203
Լեյլի Գոչան	580	638	403	Լեյլի Գոչան	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2204
Կապուտ	394	433	423	Կապուտ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2206
Կարմրաշեն	223	245	281	Կարմրաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2207
Հեթևեր	384	422	504	Հեթևեր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2208
Հայալու	535	539	442	Հայալու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2209
Հարալար	114	235	200	Հարալար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2210
Հափաղու	384	422	420	Հափաղու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2211
Կապուտ	140	154	107	Կապուտ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2212
Կարմրաշեն	611	672	532	Կարմրաշեն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2213
Հեթևեր	1579	1737	1749	Հեթևեր	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2214
Հայալու	240	264	292	Հայալու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2215
Հարալար	108	118	148	Հարալար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2216
Հափաղու	235	258	364	Հափաղու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2217
Զեյթա	152	167	187	Զեյթա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2218
Զեյրակ	117	128													

Table with columns for years 1831, 1873, 1886, and 1904. Rows include categories like 1. Շրջան, 2. Բնակավայր, and 29. Քեճիճքեր. with various sub-entries and numerical data.

Table with columns for years 1914, 1916, 1919, 1922, and 1931. Rows include administrative units like 1914 ա. Կողմախոս, Բնակավայր, and Բնակավայր, with numerical data.

Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակ (18

Աղյուսակ № 3

Հերթահամար	1. Շրջան	Տարածու- թյունը քառ. կիլ.	1 8			
			Գլխավոր ազգություն 1856 թ. հիման վրա	Բնակչության թիվն ըստ Հայ-լուսա վորչական հայ կաթո լիկ	Իսլամ	Պրավոս- լավ
1	2	3	4	5	6	7
Հ. Ս. Խ. Հ.						
Ա. Բաղաձային օջախներ						
1	Յերեվան	63,56	Պառն	12529	12516	2929
2	Լենինական	66,07	Հայ	21763	1263	5408
Բ. Գյուղական օջախներ						
3	Աբարան	1009,21	Հայ	25220	3144	—
4	Ալլաշվերդի	1390,98	»	19695	1758	4061
5	Ախտա	1228,72	»	28552	6085	246
6	Աղբաբա	1149,42	»	13497	10359	195
7	Աշտարակ	809,55	»	16770	11268	16
8	Արթիկ	976,94	»	40766	346	3
9	Բասարգեղաբ	1201,57	Թուրք	5156	20395	—
10	Գորիս	740,66	Հայ	24217	1505	78
11	Դիլիջան	1157,18	Պառն	8858	6815	676
12	Թալին	1277,28	»	10688	11771	2
13	Իջևան	1140,11	Հայ	18425	90	147
14	Լենինական (գյուղեր)	760,98	»	36312	2934	641
15	Կոտայք	858,14	»	14198	9784	739
16	Համարու	560,01	Պառն	22023	20761	1541
17	Հարաքիլիսա	1146,99	Հայ	23501	5671	1540
18	Հափան	1346,75	»	14489	11700	127
19	Հուրդուղուլի	790,59	»	17079	8542	414
20	Մարտունի	1120,76	»	22876	2615	6
21	Մեղրի	649,59	»	5765	3998	100
22	Նոր Բայազետ	620,25	»	22506	3618	66
23	Շամղաղին	829,21	»	11268	—	—
24	Սիսիան	1712,08	»	14736	9828	—
25	Ստեփանավան	1344,35	»	15421	1925	6222
26	Վաղարշապատ	492,01	Պառն	18057	18006	160
27	Վեդի	1514,89	Թուրք	8665	29372	552
28	Փաղաու	1:24,06	»	6899	11284	3
29	Բեղիջքենդ	1074,06	»	10914	12970	2
—	Սեվանա լիճ	1412,50	—	—	—	—
Գումար		29668,47	Հայ	510855	240323	25574

97—1926 (թ.) ըստ 1933 թվի նորվարչակա և սահմանների

Առկա բնակչությունը

Հերթահամար	9 7		1 9		2 6		Սյլե	Պրավոս- լավ	Այդ թվում արևմտյան սեռ	Հերթահամար
	Կրոնները	Պրավոս- լավ	Սյլե	Պրավոս- լավ	Սյլե	Պրավոս- լավ				
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1032	29006	17328	57295	4968	Այլե	2386	64649	34152	1	
2182	30616	19049	37520	54	»	4739	42313	21803	2	
4546	32920	16903	32137	137	Յեզդի	5310	37584	18362	3	
132	25646	15212	33356	2452	Հուլյան	2523	38331	20157	4	
2162	37045	19130	38993	1400	Թուս	1979	42372	21143	5	
67	24118	13396	13664	31	Կարափափախ	8034	21729	11024	6	
4	28058	14866	28082	1056	Յեզդի	144	29282	14956	7	
9	41124	21129	43333	3	Այլե	134	43470	21259	8	
—	25551	13326	8956	13302	»	771	23029	11960	9	
82	25882	13268	22927	364	Պարսիկ	71	23362	11667	10	
2970	19319	10442	19755	8069	Թուս	3488	31312	6599	11	
958	23419	12257	15826	2	Յեզդի	3434	19262	9776	12	
89	18751	9959	20909	94	Թուս	41	21044	10826	13	
361	40248	21054	39042	8	Այլե	160	39210	19242	14	
66	24787	13319	24313	45	Ասորի	1371	26229	13128	15	
125	44450	23645	28980	8818	»	1474	39272	20322	16	
1505	32217	18250	39511	5100	Թուս	2091	46702	23364	17	
1	26317	13922	17986	2583	Պարսիկ	2577	23146	12034	18	
372	26407	13613	22244	1023	Յեզդի	2634	25901	13441	19	
1	25498	5052	6517	1985	Բյուրդ	15	36723	18137	20	
54	26244	13331	29496	492	Ոսարանյա	463	8965	4832	21	
—	11268	6082	20111	14	Բյուրդ	98	30086	15051	22	
623	25187	12997	79025	1486	Թուս	17	20142	10388	23	
3142	26710	14421	28892	3069	Պարսիկ	1899	22410	10948	24	
297	36520	19428	26636	5489	Թուս	10989	42950	21624	25	
10	38599	20900	7669	8899	Յեզդի	1141	33266	17253	26	
4	18190	9496	8828	2787	Բյուրդ	1907	18475	9848	27	
4	23890	12868	15131	3154	»	114	11729	6224	28	
—	—	—	—	—	Այլե	60	18345	9599	29	
70801	797853	426717	743571	77655	Այլե	60064	881290	449119	—	

Հայաստանի Ա. Խ. Հ.-ի բնակավայրերի ցուցակ (1831 - 1931 թ. ըս

Table with columns for years (1831, 1873, 1886, 1908) and sub-columns for population metrics (sum, male, female, total). Rows list various settlements like Երևան, Արարատ, Գյումրի, etc.

1933 թվի նոր վարչական սահմանների

Table showing administrative boundaries for 1933, with columns for years (1914, 1916, 1919, 1922, 1931) and population metrics. Includes sub-headers for administrative units like Երևան, Գյումրի, etc.

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Այստեղ արված են այսպիսի ծանոթութիւններ, վորոնք գրքիս ներածական բաժնում չեն հիշատակված և վերաբերում են առանձին բնակավայրերի:

Սահմանակից, բայց ՀՍՍՀ-ի տերիտորիայից դուրս մնացած բնակավայրերի մասին

անհրաժեշտ ծանոթութիւններ արված են տվյալ վարչական շրջանի վերջում, բնակավայրերին վերաբերյալ ծանոթութիւններից հետո, առանց բնակավայրերի կողքին հերթահամար նշանակելու:

1. ՅԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԸ

1. ՅԵՐԵՎԱՆ.—Իր մեջ ամփոփում է հետևյալ բնակավայր-արվարձանները՝ Նորք (Ձևու-մաքչի), Նոր-Մեղրի, Նոր-Բուժանիա, Նոր-Արեշ, Դալմա, Նորագեղ: 1930 թվի հուլիսից սկսյալ համաձայն Ժողկոմխորհի վորոշման վիճակագրական նպատակներով կազմված աղյուսակներում Յերեանի հետ պետք է հաշվել նաև Նոր-Արաբկիր, Նոր-Մալաթիա, Նոր-Կողբ և Վերին-Շենգավիթ գյուղերը:

րևան քաղաքի հետ միացվում են նաև Ներքին-Շենգավիթ, Վերին-Չարբախ ու Քանաքեռը, բայց առ 1-ն հունվարի 1934 թ. դեռ փոխանցումը չեր ձևակերպված, վորով և վիճակագրական աղյուսակներին մեջ չեն մտած:

1919 թվի բնակչութունը մեջ է բերված հաշվարկումով (տես № 99 աղբյուրը):

1ա.—ՆՈՐ-ԱՐԱԲԿԻՐ.—1929 թվի շրջանա-նացումով զատվելով Կոտայքից միացվեց Յե-րևանի Քաղխորհրդին:

1933 թ. ապրիլի 17-ի վորոշումով Յե-

2. ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԸ

2. ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔ.—Հարյուրամյակի ընթացքում սահմանային փոփոխութիւն չի

լենինականը: 1919 թվի բնակչութունը մեջ է բերված հաշվարկումով (տես № 99 աղբյուրը):

3. Ա Բ Ա Ր Ա Ն

9. ԲԼԽԵՐ.—1916 թվին Դարաքիլիսայի գյուղնասարակութիւն գումարային տվյալ-

ները սխալ են և իմ ուղղումն չեղել է հետևյալը:

	Տնտեսություն	Արական	Իգական	Գումարը
Ըստ ձեռագրի	2,081	5,501	6,356	11,857
Մեր ուղղումից վերջ	2,078	5,940	6,855	12,795
Տարբերություն	-3	439	499	938
Բլխեր գյուղ	149	439	499	938

Պարզ է, վոր բնակչութիւն գումար տալու ժամանակ Բլխերի տվյալները գումարել են տնտեսութիւնների մեջ, իսկ բնակչութիւն վերաբերյալ բաց են թողել: Իմ գիտողութիւնից պարզվում է, վոր Բլխերի տվյալները

կան և ցանքերի գումարային տվյալներում: Այս սխալը կրկնված է ձեռագրի հետագա գումարային տվյալներում: Այդպիսով 938 անձով ուղղվում են 1916 թվի հաշվահամարի համապատասխան բոլոր գումարային արտադրյալները

և պետք է ու լել նաև տպագրված հատորներում:

11. ԳՅՈՂԱԼԻԱՐԱՆ ՎԵՐԻՆ.—1914 թվին նշանակված եր ազգութիւնը հայ, համարելով տպագրական վրէպակ, ուղղել եմ և հաշվել եմ թուրք:

14. ԳՈՒՆԵՍԱՉ.—Գտնվում է Կարբի գետի աջ ափին, Դալաչայի մոտերքը: Ճիշտ տեղը ինձ հայտնի չէ, յենթադրարար նշանակել եմ Դալաչայի գյուղխորհրդում:

33. ՄԻՐԱՔ ՄԵԾ.—Մինչև 1914 թվի հիշատակվող «Միրաք» գյուղը հաշվել եմ «Միրաք Մեծ»:

40. ՇԱՐԱՆՂԱԼԱ.—Հայտնի չէ Արարանի թե Հաջի-Նալիլի յենթաշրջանումն է: Պայմանականորեն նշանակել եմ Չանգի թափայի գյուղխորհրդում:

4. Ա Լ Լ Ա Յ Վ Ե Ր Գ Ի

119. ԲՈՒՐՄԱ.—Գյուղակը 1926 թվին վիճակագրվեց Բորչալիում, վորովհետև գյուղխորհուրդը նրանցն էր: Ցուցակներում հիշատակվում է միմիայն 1922 թվին:

137.—ԳՈՎԵՂ.—Պայմանականորեն ընդունել եմ Բալաքենդ:

158. ԽԱՆԵՎԱՆ.—Չմեռանոց կամ խուտոր-Մղարթի հասարակութիւն մեջ ճիշտ տեղն ինձ հայտնի չէ:

234—245 ՅԵՎ 246—282.—ՅԵՐԿԱՔԳՐԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԱՐՏԵԼՆԵՐ ՅԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԸ.—Տարածված լինելով

49. ԲՅՈՒՉՈՒԿ-ՉԱՆԳԻ.—1919 թվին ցույց է արված յերկու հատ մեկը Հաջի-Նալիլի հասարակութիւն մեջ 590 բնակչով, իսկ մյուսը՝ Միրաքի հասարակութիւն մեջ 400 բն.: Յես ընդունել եմ 500 բնակչով «Գիչիկ-Չանգի» գյուղը Գոթուլազ գյուղի տեղ, վորովհետև վերջինս չկար ցուցակում, իսկ 400 բնակչովը հաշվել եմ Սանդյառ կամ Քյուչուկ-Չանգի գյուղը:

52. ՍՈՒՏՏԻ ԲՈՒԼԱՂ.—Նույնացրել եմ պլամանականորեն 5 վերստանոց քարտեղի վրա նշանակված Սալար Բուլաղի հետ և դրել եմ Բուժականի գյուղխորհրդում:

61. ԲՈՒՐՈՒԱՂ.—Տես № 49 ծանոթութիւնը Գյուչուկ-Չանգիի մասին:

5. Ա Խ Տ Ա

380. ԱՂՎԵՐԱՆ.—1831 թ. Գյաբիբ Ալի գյուղը նույնացրել եմ Աղվերանի հետ, վորովհետև գտնվելիս է չեղել Դալարի ձորում և Դալարից վերև մոտ 10 վերստ հեռավորութիւն վրա:

391. ՉԻՆՉԻՐԼՈՒ.—Աշխարհագրիչներից մինը ցույց է տալիս, վոր Ծաղկաձորը հիմնված է և միացված Չինչիրուլին, բայց մենք տարակուսելով պահել ենք առանձին: 1931 թվին իսկական Չինչիրուլն հիշատակվում է վորպես բնակված, իսկ Ծաղկաձորը վորպես ամայի գյուղ, իսկ 1873 թվից սկսյալ Չինչիրուլի մասին հիշատակութիւն չկա: Ծաղկաձորի լեռները ներկայումս ել կոչվում են Չինչիրուլի Ծաղկաձորից վերև թիւղբի աբյուրի մո-

տերքը կա մի ավերակ գյուղ, վորի անունը չկա:

398. ԾԱՂԿԱՉՈՐ.—Մեծեղից արևիվը Դալաչիչակը և Կոնստանտինովկան համարում է յերկու բնակավայր: Այժմվա Ծաղկաձորն ունի յերկու թաղամաս, հինը և նորը: Վերջինս կոչվում է սլարոզկա: Բոլոր աշխարհագրիչներն ընդունել են 1897 թվի Դարաչիչակ և Կոնստանտինովկան համարում են մեկ գյուղ, և չեն գտնում իրարից:

414. ՉՈՓՈՒՐ-ԱԼԻ.—Հիշատակվում է միմիայն 1831 թվին և գտնվելիս է չեղել Կորչելուլի ու Փաշապուղի միջև: Աբդյուք Դալալուր (№ 403) գյուղը չէ, վոր միայն նույն թվին բնակիչ չունի:

415. ԶԱՂԱՑՆԵՐ. — Մեծ գյուղակ. ունեցել է նույնիսկ դպրոց, բայց դեռ գյուղերի շարքը չէ անցել Բնակչությունը հավաքված է Աղ-փարա, Ախտա ներքին հայ և Ախտա ներքին ուս գյուղերից.

1897 թվին հիշատակվում են մի քանի

խուտորներ, վորոնց յես խմբավորեցի Զաղաց- ների տակ, իբր'և նրա մասնիկները:

419. ՍԱՐԻՆՉԱՆ. — Հիշատակվում է 1831 թվին, նույնացրել եմ Սովուդ-Բուլաղի հետ: Տեղագրությունը ցույց է տալիս, վոր գտնու- վում էր Թայչարուխի և Փայչարուղի միջև:

6. Ա Ղ Բ Ա Ր Ա

434. ԲԱՆԴԻՎԱՆ ՆԵՐՔԻՆ. — 1914 թ. նշա- նակված էր ազգությունը թուրք. տպագրա- կան վրեպակ համարելով ուղղել եմ և հաշվել հայ:

438. ԲԵՉԻՐԿՅԱՆ. — Ճիշտ տեղը հայանի չե, չեթե Բաղրբխանի ճահճուտների մոտերքն է գտնվում, ապա պետք է ընդունել մոտա- վորապես Իբիշ գյուղխորհրդի շրջանում:

Բաղրբխանը 1886 թվի ցուցակներում մտել է առանց բնակչության, բայց կա ծա- նոթություն, վոր 1889 թվի մարզային վարչ- յության ցուցակներում նշանակված է վորպես բնակված հայ գյուղ 56 տնտեսությամբ և 560 հայ բնակիչներով: Իսկապես էլ 1897 և 1908 թ. թ. մենք գտնում ենք այդ գյուղը հայերով բնակված: Մենք ընդունում ենք, վոր այդ գյուղը հիմնվել է 1886—1889-ի շրջանում վո- րով և 1886 թվի բնակչության մեջ հաշվի չենք առել:

439. ԲՈՉՂԱՆԱ. — 1908 թվին նշանակված է ազգությունը կարափափախ, իսկ 1914-ին հայ, վերջինս կարող է պատահել, վոր տպա- գրական վրեպակ լինի:

458. ՆՈՐ ԻԲԻՇ. — Կա յերկու Իբիշ, իբարև հանդեպ, հին Իբիշը մնացել է Թյուրքիային, իսկ Նոր-Իբիշը կամ Այճընկը ՀՍՈՂ-ին է անցել: Նոր Իբիշն ունեցել է բնակչություն 1897 թվին, վորով և Իբիշ գյուղի բնակչու- թյան մեջ մասն ունի այն բոլոր թվականնե-

րին, չեբը նա գոյություն է ունեցել: Բայց վորովհետև 1897 թվի տվյալներով Իբիշը ու- նեցել է 259 բնակիչ, իսկ Այճընկը 118 բնա- կիչ, ուստի մյուս թվականներին հիշատակված Իբիշի թվերը պայմանականորեն թողի «Հիշ» Իբիշի վրա, վորպես Թյուրքիայի բնակչու- թյուն (տես նաև № 469 ծանոթությունը):

469. ՆՈՐ ՂՁԻՊԱՇ. — Կա յերկու Ղըլբաշ իբար հանդեպ, վորոնցից Հին Ղըլբաշը մնացել է Թյուրքիայում, իսկ Նոր Ղըլբաշը ՀՍՈՂ-ին է անցել:

1897 թվին Նոր Ղըլբաշն ունեցել է 343 բնակիչ, իսկ հինը 80 բնակիչ, ուստի և մյուս թվականներին հիշատակվող Ղըլբաշ գյուղի տվյալները պայմանականորեն հաշվեցի Նոր- Ղըլբաշի վրա ընդունելով և այն, վոր այդ թվի մեջ մաս ունի և Թյուրքիային մնացած Հին Ղըլբաշը: Այսպիսով մի տեսակ փոխադրում է լինում Նոր Իբիշի համար (տես նաև № 458 ծանոթությունը):

498. ՍՈՒԼԹԱՆԱՊԱՏ. — Բացի գյուղից ներ- կայիս գոյություն ունի նաև Սուլթանաբաղի խորհրդային տնտեսություն, վորը 1931 թվին դեռևս առանձին բնակավայր չեր:

503. ՖԻՆՏՈ. — 1873-ին հիշվում է «Ֆիրգո» Որդու գետի ափին, փակագծի մեջ զբված 30 տուն բնակչությամբ, բայց առանց հիշելու բնակիչների թիվը: Յեղել է Լեհինականցիների ամառային քոչատեղ:

7. Ա Շ Տ Ա Ր Ա

505. ԱՄՈՅԻ ԳՅՈՒՂ. — Շատ կարճ կյանք ունեցավ 1925—27 թ.: 1927 թ. Աբարանի Սաչլու գյուղացիների մի մասը փոխադրվեցին աջնտեղ և գյուղը անվանեցին Յամաքաշեն, բայց շուրջ չլինելու պատճառով բոլորն էլ հե- ոացան: Տեղագրականորեն նոր հիմնված Յա- մաքաշենը մի յերկու հարյուր քայլ հեռու չեք Ամոյի գյուղից:

506. ԱՅԼՈՒՆ ԽԱՐԱՔ. — Հիշատակվում է

միայն 2 անգամ 1914 և 1916 թվականներին: Գտնվում է Թալինում կամ Յեղվաբղի շրջա- նում, ճշտիվ չկարողացա պարզել տեղը, վորով և նշանակված է պայմանականորեն Աշտարակի շրջանի Դովրի գյուղխորհրդում:

511. ԱՎԱՆ. — 1925 թվի բնակավայրերի հարցաթերթիկում բացի Կոչից Ավանի դիմաց ևս նշանակված է Կվաշավան:

518 ԴԸՂԸՐ. — 1914 թ. ազգությունը նշա-

նակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրեպակ վրեպից և նշանակեցի հայ:

535. ՂՁԼԹԱՄՈՒՐ. — 1916-ին Ղըլթամուր գյուղ-հասարակության առանձին գյուղերի տվյալներն իբար համապատասխանում են, իսկ հասարակության բնակչության գումարը գըր- ված է 5568, փոխանակ 3843-ի, վորն և ան- դրադարձել է հետագա գումարների վրա: Այդ հասարակության գյուղերից և վոչ մինը չի կարող իբական սեռի նկատմամբ այդքան մեծ տարբերություն ունենալ: Վրեպումն անպայ- մանորեն ձեռագրի գումարային տվյալները մեջ է:

536. ՂՁԼԽԱՐԱՔԱ. — 1897 թվին հիշատակ- վում է Աշտարակի շրջանի Ղըլբաշ, վորը նույնացրել ենք Ղըլթարաբայի հետ: Ղըլբաշը կոչվում էր նաև Թալինաբի (կա նաև Թուրի- նաբի № 524) գյուղ, վորից հավանաբար գաղ- թել են այս գյուղի բնակիչները:

544. ՆՈՐ ՂԱՉՆԱՑԱՐ. — 1831 թ. կամե-

րալնի ոպխանիելի ձեռագրում այս գյուղի աշխարհագրական դիրքի մասին կա հետևյալ ծանոթությունը առանց «Նոր» բառի. «Գիրսա- սիթ (°) գետի ափին Ալաբայի լեռան հյուս- սիս, բնակված է Ղաղաֆալի ցեղի կողմից»: Աշխարհագրորեն Ղաղաֆաբ գյուղը պատկա- նում է Աբարանին: Բայց վորովհետև «Ղաղ- նաֆար» հին գյուղը ցույց է տրված ավերակ, ուստի և այս «Նոր Ղաղաֆաբը» յես պայ- մանականորեն դնում եմ Համաձուլի գյուղ- խորհրդում: Կարող է պատահել վոր Ղաղաֆալի ցեղի անունի աղավաղումով այս գյուղի ա- նունը հետագային կոչված լինի Գյուրբալի (№ 558 գյուղը):

551. ՍԵՐԳԵՆՈՒՂ. — Պայմանականորեն դրել ենք Նաղրվանի գյուղխորհրդում, ճիշտ տեղը հայտնի չե: Գտնվելիս է չեղել Փարբի աղբու- րից 4 վերստի վրա, Խրտրեից ավերակ յեկե- դեցուց ներքև: Համեմատել № 538 Ղոչարու- լաղ գյուղի հետ:

8. Ա Ր Թ Ի Կ

587. ՂՁԼՂՈՒՂԱ. — Յերբեմն յեղել է յերկու գյուղ Մեծ և Փոքր Ղըլբուլա: Այժմ վոչ մինը գոյություն չունի, իսկ Ղըլբուլայի շրջանը հաշվում է Անի-Պեմզայի վրա:

9. Բ Ա Ս Ա Ր Գ Ե Չ Ա Ր

618. ԱՂՔԻԼԻՍԱ. — 1873-ին № 83 աղբու- րի № 1313 գյուղը Աղբիլիսա կարամսու գետի ափին ըստ յուր հերթականության զբված է Մարտունիի գյուղերի շարքին, յես ընդունել եմ սխալ և այն համարել եմ Բասարգեչարի շրջանի Աղբիլիսան:

623. ԴԱՇՔԵՅԹԻ. — Բասարգեչարում կան մի քանի գյուղեր Գեյթի անունով, Նոր Գեյ- թի, Բաշ Գեյթի, Գաշ Գեյթի, վորոնցից վերջինիս ճիշտ տեղն ինձ հայտնի չե:

626. ՉԱՂԱՆՈՒ ՎԵՐԻՆ. — 1831 թվականին հիշատակվող Զաղալու գյուղը յես հաշվել եմ

վերին Զաղալու: 630. ԹԱԹՈՒԼԻ ՂՇԼԱՂ. — Ճիշտ տեղը ինձ հայտնի չե: Պայմանականորեն նշանակել եմ Շորթա ներքինի գյուղխորհրդում, վորովհետև ըստ նկարագրության գտնվելիս է չեղել Գեյթի գետից վերև նույն անունով գետակի ափին:

654. ՍՍՏԱՆԱՆԱՉ. — Յերկու հատ են, գե- տակի աջ և ձախ ափին: 1919 թվին գրանցից մեծը բնակված էր և պատկանում էր Դիլի- ջանի գավառին, իսկ վոքըն, ավերակը՝ Բասար- ջանի գավառին, իսկ վոքըն, ավերակը՝ Բասար- ջանի գավառին: Այժմ այդ յերկուսը միասին մի գյուղ են կազմում:

10. Գ Ո Ր Ի Ս

673. ԳՈՐԻՍ ԳՅՈՒՂ. — Տես № 674 Գորիս քաղաքի վերաբերյալ ծանոթությունը: 1919 թվին Ղափանի գավառում նշանակված Գո- թիսը հաշվել ենք Գորիսի շրջանի Գորիս գյուղը:

674. ԳՈՐԻՍ ՔԱՂԱՔ. — Ունենք յերեք Գո-

րիս, Գորիս քաղաք, Գորիս գյուղ և Հին Գո- թիս կամ Յերիշեն (Վերիշեն): Առհասարակ յերբ մի տվյալ եմ ունեցել, դրել եմ Գորիս քաղաքի դիմաց: Աշխարհագրորեն և այլ հաշվե- համարները միշտ էլ շփոթել են, յերբեմն հաշ- վել են մեկ հատ, յերբեմն յերկու Միայն

1897, 1919 և 1926 թ. թ. ցույց են տալիս լրիվ 3 հատ:

1897 թվին պրոֆեսոր Ստեպանովի արտագրած ցուցակում պրավոսլավներ հաշված են 278, մինչդեռ պետք է լինի 78 (57 աբական, 21 իգական), ըստ իմ արտադրման: Վերջինովս ել առաջնորդվել եմ:

681. ԽՈՏԱՆԱՆ.— Ճիշտ տեղն ինձ հայտնի չէ: Չպետք է շփոթել Ղափանի Խոտանանի հետ: Պայմանականորեն դրել եմ Տաթևի գյուղխորհրդում:

691. Հին ԳՈՐԻՍ.— Հին Գորիս թե Յերիշին, վորն է ժողովրդի կողմից գործածական, ինձ հայտնի չէր, միայն թե 1925 թվի հարցազրույցներում, վորոնք կազմված են «Ժողովուրդն ինչպես է հնչում, հարցի հիման վրա պատասխանված է Յերիշին: Հին Գորիսի, Գորիս քաղաքի և Գորիս գյուղի շփոթութան մասին տես № 674 Գորիս քաղաքին կցված ծանոթությունը:

702. ՇԱՀՎԵՐԳԵԼԱՐ.— Պայմանականորեն նույնացրել եմ Շահվերդի Ուշաղի հետ:

11. Գ Ի Լ Ի Չ Ա Ն

761. ԹԱՐՍԱՉԱՅ.— Չնայած յերկար տարիներ չեղել է բնակված, բայց № 2 ցուցակի աղբյուրներից և վոչ մեկը չի հիշատակում, նույնիսկ 1926 թ. մանր բնակավայրերի մեջ էլ չի մտել: Միայն հիշատակվում է 1897-ին, այն էլ վորպես չերկու բնակավայր, վորոնք սակայն իրարից հեռու չեն միայն մի քանի տասնյակ մետրերով (անձամբ տեսել եմ):

768. ԽԱՐԱԹԿՅԱՆ.— Հիշվում է միմիայն 1897-ին Փոլազ-Այրումի հասարակութան մեջ, կարելի չէ համեմատել № 792 Յարգազակ ձմեռանոցի անվան հետ: Հավանաբար չերկուսից մեկն աղավաղված լինի: Չվստահելով նույնացնել, չես թողցի վորպես առանձին բնակավայր:

773. ՀԱՆԿԻՆԻ.— 1914 թվին ցույց է տրված 158 անձ հայ: Նկատի ունենալով, վոր 1922 թվին ունենք Հախկիսի հայ 32 բնակիչ:

և թուրք 306 բնակիչ, իսկ 1926 թվին ունենք Հախկիսի ձմեռանոցներում Գյուլեսի Փայտամբողջությամբ հայ 35 հոգի, իսկ 1914 թվին ևս նշանակեցի չերկու Հախկիսի մեկը՝ հայ, իսկ մյուսը՝ «մոռացված» թաթար, մանավանդ վոր 1910 և 1916 թվերի բնակչության քանակական տվյալներն այդ թույլ էլին տալիս անելու:

783. ՃԱՄԲԱՐԱԿ ՎԵՐԻՆ.— 1831-ին և 1873-ին հիշատակվող ձամբարակ գյուղը նույնացրել եմ վերին ձամբարակի հետ:

788. ՄՈՂԱՆԱԿ.— Ծանապարհի տնակ, հիշատակվում է 1897-ին, տեղը ինձ անհայտ է: Պայմանականորեն, նշանակել եմ Հախկիսի գյուղխորհրդում:

804. ՉՈՒՐԵԼԱՆ.— Հիշատակվում է 1897-ին վորպես դեմսկի սարածի պոստ: Պայմանականորեն նույնացրել եմ Չուրաստանի հետ:

12. Թ Ա Լ Ի Ն

832-833. ԲԱԼՈՒԻ.— 1897 թվին հիշատակվում են չերկու Բալու: Առաջինը Բողութլուի հասարակութան մեջ, իսկ չերկուրդը Բողդաշեն Ղլլթաթաղի շրջանում: Յերկուսի տեղագրությունն ևս ճշտվ հայտնի չլինելով՝ նշանակված են մոտավորապես: Հինգ վերստանոց քարտեզի վրա կա միայն մի ավերակ Բալու՝ Մաստարայից արևմուտք, Սաբունչի լեռան մոտ:

841. ԳՅՈՂՈՒ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

843. ԴԱՄԱՆԻ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

853. ԹԱԼԻՇ.— 1933 թ. հոկտեմբերից փոխանցված է Աշտարակի շրջանին: 1914 թվին թալիշի ազգութունը նշանակված է քյուրդ: Համարելով տպագրական վրիպակ ուղղեցի և նշանակեցի հայ:

857. ԹԱՅՉԱՐՈՒՆ.— Հիշվում է 1897 թվին Բողութլույի հասարակութունում, ճիշտ տեղը հայտնի չի չեղել:

858. ԹԱՓԱՔԱՇԻ.— Հիշված է 1897 թվին, իշտ տեղը հայտնի չի: Յեղել է Բողութլուի հասարակության մեջ:

883. ՂՐՄՉԼՈՒ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

884. ՄԱՉԱՐՉՈՒՂ.— 1914 թվին ազգու-

թյունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

893. ՇԱՄԻՐԱՆ.— 1933 թ. հոկտեմբերից փոխանցվեց Աշտարակի շրջանին:

897. ՉԱԹԻՆԱԿԻ ՊՈՍՏ.— Հիշվում է 1897 թվին: Ճիշտ տեղը հայտնի չի:

898. ՉԱՐՉԻ ԿԵՉՈՒՏ.— 1897 թվին Բողութլույի հասարակութունում, ճիշտ տեղը հայտնի չի չեղել:

903. ՄԱՀՄԵԴԱՅԱԿ.— 1897 թվին հիշատակվող այս բնակավայրը պայմանականորեն նույնացրել եմ Սուլթանարաղի հետ:

906. ՓԵՍԱՆԴՈՇԻ.— 1873 թվին ցույց է տրված թալինի գավառում: Յենթադրաբար նշանակել ենք թալինի Նոր Արթիկի գյուղխորհրդում:

910. ՓՈՐՍՈՒԿ.— Հիշատակվում է միմիայն 1886 թվին: Ճիշտ տեղը հայտնի չէ, պայմանականորեն նշանակել եմ Աշնակի գյուղխորհրդում:

— ԳՈՒԶԿԵՉՈՒՏ.— 1916 թվին այս գյուղն ուներ 150 բնակիչ, վորից 74 արական և ցույց է տրված թալինում: Իմ կարծիքով սխալ է, և այդ պատճառով էլ չեմ նշակակել: Դուրեկենտ գանվում է Կարսի նահանգի Կողվանի գավառի Նախիջևանի շրջանամասում քյուրդ բնակչության մեջ, թալինի գավառի գիմաց Ախուրյան գետի մյուս կողմը:

13. Ի Չ Ե Վ Ա Ն

939. ԴՈՍՏԼՈՒ.— Դուրումսուլու գյուղը պայմանականորեն հաշվել եմ Դոստուլու:

947. ԽՃՈՒՂՈՒ ԿԱՅԱՆ № 2.— Հավանաբար սա լինի Ծուռ Կամուրջ (Կրիվոյ Մոստ),

վորի կողքին շինված է այժմ Իջևանգեսը: Այդպիսով պայմանականորեն նույնացրել եմ: 1006. ՉՈՂԱՉ.— Պիպի գյուղը պայմանականորեն հաշվել եմ Չողաղ:

14. Լ Ե Ն Ի Ն Ա Վ Ա Ն

1070. ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱ ԹՈՒՐՔԻ.— Ինչպես այս, նույնպես և բաղամթիվ գյուղեր կորցրել են իրենց անվան կցված ազգային պատկանի-

լիություն հատկանիշը: Ներկայիս գյուղում և վոչ մի թուրք չկա:

15. Կ Ո Տ Ա Յ Ք

1142. ԹԱՉԱԳՅՈՒՂ.— Չկարողացա ճշտել թե «Նորագյուղ» կոչվել է թե վոչ:

1144. Թ Ե Չ Խ Ա Ր Ա Բ.— Բաշ Գառնիի շրջակայքում—տեղը ինձ հայտնի չի, չենթադրաբար դրել եմ Գողթի գյուղխորհրդում:

1148. ՂԱՅԱՆԱՐԱՅԱ.— Տեղն ինձ հայտնի չէ, չենթադրաբար դրել եմ Բանաքեռի գյուղխորհրդում: Նույն անունով կա չերկու բնակավայր, տեղն անհայտ: Հավանական է, վոր գանվում են Չանգու գետի մյուս կողմը Մու-

բազ Թափայի հովանաւում, կամ հուշնիսկ Աշտարակի շրջանում, վորովհետեւ 1897-ին վիճակագրված են Աշտարակի շրջանի վրա (2-րդ ստան. 5-րդ վիճ. շրջան, Յեղվարդի գյուղ-հա-

սարակութեան 3-րդ ցուցակագրական շրջանակ):

1164. ՈՒԶԹԱՓԱ ՇԱԲԱՆ ԱՂԸԼ.— Տեղն ինձ հայտնի չէ, յենթադրարար դրել էմ Գյոթիլի սայի գյուղխորհրդում:

16. Ղ Ա Ս Ա Ր Ի Ո Ւ

1180. ԱՆՈՒՆԴ ԲԶՈՎԱՆ.— 1831 թվի ձեռագիր մատյաններում խլամ արական սեռը ցույց է տրված 54, իսկ Շոպենի տպագրում 55 անձ, վորով բոլոր, հուշնիսկ գումարային թվերը տարբերվում են իրարից մի հոգով: Յես հետեւել էմ տպագիր որինակին:

1187. ԱՐՏԱՇԱՏ.— Դամարուցում կա Արտաշատ, իսկ Ղուրղուղու լիցում յերկու հատ Արտաշատ գյուղեր: Աշխարհագրներն առհասարակ այս յերկու ուղղագրութուններն իրար ելին խառնում: Նույն շփոթութունը կա նաև գինվորական քարտեզներում և բնակավայրերի զանազան ցուցակներում: Յերբեմն էլ բոլորը միասին վերածվում են Արտաշատի: Իմ կարծիքով պետք է լինի Դամարուցում Արտաշատ, իսկ Ղուրղուղու լիցում Արտաշատ, ինչպես վոր գործածված է չեղել Սորհրդային շրջանի բոլոր վիճակագրութուններում:

1191. ԲԱՏՐԱԿԱՇԵՆ ԿԱՄ Ձ 3. ԳՅՈՒՂԸ.— Հողաշինարարական կարգով 1929 թ. շինվեցին չորս գյուղեր, վորոնք կոչվում էյին № 1, 2, 3, 4 գյուղեր: Դեռևս պաշտոնական նոր անուններ չեն ձևակերպված: Դրանցից № 3-ը կոչվում է Բատրակաշեն, իսկ № 1-ը—Նորաշեն և մնում չեն վորպես առանձին բնակավայրեր, իսկ № 2-ը Սորհրդաշեն և № 4-ը—Քաղցրաշեն, վորոնք շինված են չեղել խճու-

ղու յերկու կողմերը, այժմ մտել են Ղոնր Սորհրդային Տնտեսութեան մեջ և պատկանում են Վեդիի շրջանին:

1217. ԽՈՐՀՐԴԱՇԵՆ ԿԱՄ Ձ 2 ԳՅՈՒՂԸ.— Տես № 1191 Բատրակաշենին վերաբերյալ ծանոթութունը:

1220. ՀԱՅԴԱՐԲԵԿ.— Հիշատակվում է 1897 թվին: Պայմանականորեն նշանակել էմ Թոփ-լախլալայի գյուղխորհրդում, չեղել է № 3 ցուցակագրական շրջանում Այգեստան (Այասուռ), Ախուռնո Բզովան և Բեշաղլու գյուղերի հետ միասին:

1224. ՂԱՐԱԹԱՓԱ.— Յենթադրարար նշանակել էմ Աղհամզալույի գյուղխորհրդում:

1249. ՆՈՐԱՇԱՏ ԿԱՄ Ձ 1 ԳՅՈՒՂԸ.— Տես № 1191 Բատրակաշենին վերաբերյալ ծանոթութունը:

1277. ՔԱՂՅՐԱՇԵՆ ԿԱՄ Ձ 4 ԳՅՈՒՂԸ.— Տես № 1191 Բատրակաշենին վերաբերյալ ծանոթութունը:

1278—1280. ՔՅԱՀՐԵՉՆԵՐ.— 1897 թվին հիշատակվող յերեք բնակավայրերից պայմանականորեն նույնացրել էմ Քյահրեղ-Մաշաղի—Ք. Ներքինի հետ, Քյահրեղ-Իսարեկ—Ք. վերինի հետ, իսկ Քյահրեղ Փիրումի—Քոզեկի—Ք. առանձին:

Table with 2 columns: Name and Count. Includes ԱՐԱԸՂ (92), ԱՐԱԹԱՆ (99), ԵՄԻՆՉԱ (45), ԶՅՈՒՓԹԻՔ (31), ՍԻՐՈՂԱՆ (19), ՔԱՐԱՎԱԻ (102).

Շոպենի կողմից ցույց են տրված Հայկական Մարզի Գյառնիբասար Մահալում: Այս վեց գյուղերը գտնվում են Արաքսի մյուս ափին Սուրմալիցում, վորով և մեր ցուցակներում չեն հիշատակվում: Բնակիչներն ամբողջութամբ խլամ են, ընդամենը 388 անձ:

17. Ղ Ա Ր Ա Ք Ի Ի Ս Ա

1288. ԱՐՁՈՒՏ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի նշանակեցի թաթար:

1307. ԽՈՉԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ.— Ներկայիս կոչվում է նաև Համզաչիմանի խորհրդային տնտեսութուն:

1312. ՀԱԼԼԱՎԱՐ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված է հայ, համարելով տպագ-

րական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար: 1916 թ. Մարալի գյուղհասարակութեան տվյալները համաձայն ար. 100, իգ. 100, գումար 200, ուղղումը պայմանականորեն մտցրել էմ Հալլավարում:

1316. ՀԱՅԴԱՐԻ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

1319 և 1320. ՉՈՐԱԳԵՍ.— Մինչ 1926 թվը գոյութունը չուներ, 1931 թ. քաղաքային մարզահամարի ժամանակ (մարտ ամիս) Չորագեսի ա. և բ. մասերում միասին հաշվի չե առնված 2000 բնակիչ: Չորագեսի գ. մասը աշխատանքները տանում էր գյուղերում, վորով հաշվի չի առնված, իսկ գ. մասը Ղարաքիլիսայում է հաշվի առնված:

1328. ՂՁՈՐԱՆ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

1331. ՂՈՒՐՍԱԼԻ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

1334—1349. ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՅԵՐԿԱԹԳԾԻ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՐՏԵԼՆԵՐ ՅԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԸ.— Տեղերը ճիշտ հայտնի չլինելով պայմանականորեն նշանակել էմ Ղարաքիլիսայի շրջանի վրա և այն էլ հետևյալ գյուղխորհրդներում՝ Չորագյուղ, Յաղուբլի, Համամուլ, Կարող և պատահել վոր, նրանց մի մասը հուշնիսկ պատկանի այլ շրջանի և փոխադարձաբար:

1360. ՊՏՂԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏԸՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ.— Ներկայիս կոչվում է նաև Վարդանլույի խորհրդային տնտեսութուն:

1362. Ս Ա Ր Ա Լ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

18. Ղ Ա Փ Ա Ն

1381. ԱԳԱՐԱԿ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1392. ԱՌԱՋԱՉՈՐ.— 10-ից ավելի այլ բնակավայրերի հետ (№№ 1400, 1401, 1403, 1420, 1422, 1437, 1438, 1442, 1486, 1496, 1514, 1515, 1523, 1528 և 1529) կազմում էյին «Դափանի հանքային շրջան» անվան տակ բանվորական ավան, վորոնք շրջապատում էին Ղափանի հանքեր բանավանը, վորն իր հերթին դարձյալ բաղկացած է մի շարք ցաք ու ցրիվ արվարձաններից:

1400. ԲԱՂԱԲՈՒՐՁ.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը:

1401. Բ Ա Յ Դ Ա Ղ.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը:

1403. Բ Ե Ս.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը:

1420. ԳՅՈՒԴԳՅՈՒՄ.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը: Բնակչութունը 1914 թվին նշանակված էր թաթար, 1908 թվի Կովկասյան Որացուցի մեջ նշանակված է նույնպես թաթար, այդ պատճառով էլ թողել ենք այդպես, չնայած համոզված ենք չեղել, վոր նա չեղել է հայի գյուղ, նույնն է

ցույց տալիս նաև 1910 թվի «Памяти. Книжка Елизавет. губ.» և 1831—1897 թվերի ու 1919 և հետագա տարեթվերի տվյալները:

1421. ԳՅՈՒՄԱՆԴ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1421 և 1451 ԳՅՈՒՄԱՆԴ 1-ԻՆ ՅԵՎ 2-ՐԴ.— Գ 2-րդ նույնացրել էմ Գյումանդ Ղաղաքենդի կամ Թերիքեն գյուղի հետ, վորը հիշատակվում է 1897-ին: Կարող է պատահել, վոր Գյումանդ 2-րդ Փոքր Գյումանդ լինի, իսկ Գյումանդ 1-ինը Մեծը, այդ դեպքում 1897-թվերը պետք է տեղափոխել:

1422. ԳՈՄՍՐԱՆ.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը:

1428. Դ Ո Վ Ր Ո Ւ Ս.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր հայ, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

1429. Չ Ե Յ Վ Ա.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1437. ԹՈՒՐԱՓԱՆԱՆԼՈՒ.— Տես № 1392 Առաջաձորին վերաբերող ծանոթութունը: 1922

թվին հիշատակում է նաև Աղբրեյանի գյուղացուցակում 103 բնակ., յեթե ուրիշ գյուղ չէ, ապա շփոթութուն է Աղբրեյանի ցուցակներում այս գյուղի անվան հիշատակումը:

1438. ԻՆՁԵՎԱՐ. Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1442. ԽԱԼԱՋ.— Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1443. ԽԴՐԱՆՑ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, տպագրական սխալ համարելով, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1451. ԿԵՄԱՆՑ.— 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ: Տես նաև 1421-ի ծանոթությունը:

1465. ՂԱՐԱՉԻՄԱՆ.— 1897-ին հիշատակվում է Ղ. վերին, վերջին շատ բնակչություն ունեցող, իսկ 1922-ին Ղ. ներքինը:

1467. ՂԱՓԱՆԻ ՀԱՆՔԵՐ.— Այս բնակավայրերի դիմաց նշանակված տարբեր անուններն կարևոր մասը նրա զանազան մասերն են ներկայացնում և զբանցից մի մասի տեղն ինձ հայտնի չէ, արդյո՞ք իրապես մտնում են Ղափանի հանքեր խմբի մեջ, թե վուչ: Դրանք են ա, գ, դ, յ, լ, ժ, ժբ, ժգ, ժզ, ղ, ժբ, իբ, իգ, իդ:

1467. Թ. ԿԱՎԱՐՏ. 1914 թվին ազգութունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1470, 1471. ՂՈՒՇՉՈՒՂՈՒ.— Միայն 1897 թվին հիշատակվում են չերկու առանձին բնակված Ղուշչուլներ, իսկ մյուս տարեթվերին, թեև կան Ղուշչուլու առաջին և յերկրորդ, միայն մեկը դիմաց բնակչություն է ցույց տրված:

1479. Մ Ո Ղ Ե Ս.— 1914 թվին ազգությունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1483. ՅԵՂԱՎԱՐԴ.— 1914 թվին ազգությունը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1484. ՅԵՄԱՉԼՈՒ. Թե 1831 թվին և թե 1873 և 1886 թվերին կարող է պատահել այն Յեմաչուլն է, վոր Աղբրեյանին է մնացել, վորովհետև հիշատակվում է միայն մի Յեմաչ-

լու, իսկ Աղբրեյանին անցած Յեմաչուլն միշտ էլ ավելի յե բազմամարդ չեղել: 1914-ին հիշատակվող չերկու Յեմաչուլներեց փոքրը 89 բնակչով վերցրել ենք, իսկ 849 բնակչով գյուղը հաշվել ենք Աղբրեյանի վրա:

1486. ՆՈՐԱՇԵՆԻԿ.— Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը: 1897-ին գրված էր Պարաշենիկ: Բացի հայերից, Շիչա իսլամ աղանդին հետևողներ է ցույց տրված 43 արական և 135 իգական, ինչ վոր կասկածելի չէ, բայց յես ինձ իրավունք չհամարեցի ուղղել:

1490. ՇԱՐԱԴԻՆ ՈՒՇԻ.— 1914 թվին ազգությունը նշանակված էր հայ, տպագրական սխալ համարելով, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

1495, 1496. ՇՀԱՐՁԻԿ. 1897 թվին հիշատակվող չերկու Շհարջիկներից Շ. վերինը հաշվեցի Շհարջիկ, իսկ Շ. ներքինը ցույց տվի իբր առանձին բնակավայր: Տես, նաև № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1513. ՋԻԻԼԼՈՒ.— Յերկու հատ են, մյուսը վորն ուներ 1914 թվին 366 բնակիչ, իսկ 1922-ին 251 բնակիչ, մնացել է Աղբրեյանին:

1514 և 1515. ՋՐԱՆՈՐ ԳՅՈՒՂ ՅԵՎ ԵԼԵՔ. ՏՐՈՒՅԱՆ.— Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1520. ՍԱՐԻՂԱՅԱ.— ՍԱՐԻ-ՅԱՍ.— Կարծում եմ, պետք է լինի Սարի Յալ, և վոչ թե Սարի-Յաս: առհասարակ, 1897 թվի ցուցակը տպագրող մեքենագիրը ռուսերեն տառերն իրար է խառնել և շատ տառերի աղավաղումներ կան:

1522. ՍԻՉՆԱԿ.— 1922 թվին հիշատակվում է նաև Աղբրեյանի գյուղացուցակում, 236 բնակիչով: Տես № 1437 գյուղի ծանոթությունը:

1523. ՍՅՈՒՆԻՔ.— Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1528 և 1529. ՎԱՉԱԳԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՅԵՎ ՎԵՐԻՆ.— Տես № 1392 Առաջածորին վերաբերող ծանոթությունը:

1531. ՏԱՆՉԱՎԵՐ.— 1897 թվի ցուցակում Տամբավեր գյուղը Մահմեդլի հասարակությունից նույնացրի Տանձավերի հետ:

19. Ղ Ո Ւ Ր Գ Ո Ւ Ղ Ո Ւ Լ Ի

1548. ԱՉԱՏԱՎԱՆ.— Մի շարք այլ բնակավայրերի նման (տես № № 1557, 1571, 1574, 1593, 1596, 1597, 1608) հիմնված է 1926 թվից հետո: Դրանցից մի մասը մտել է արդեն նորակազմ խորհրդային տնտեսություններում, իսկ մյուսները բնակչությունը, ինչպես 1931 թ. նույնպես և այլ հաշվառումների ժամանակ հաշված է իրենց մայր գյուղի հետ կամ ցույց տրված առանձին:

1555. ԱՐՏԱՇԱՐ.— 1873 թվին հիշվում է չերեք Արտաշար ա. մեծ Կարասու գետի ափին ռամբողջապես հայ, բ. ձմեռանոց մեծ Կարասու ափին բնակված 119 շունչ քրդերով, Դիլիսյանյանի ցեղից, գ. ձմեռանոց Կարասու գետի ափին (չի ցույց տրված մեծ է թե փոքր), 5 շունչ քուրդ բնակչությամբ, Բեզլիկի ցեղից: Վերջինը յես համարը համարեցի Բեզլիկ գյուղին: 1897-ին հիշատակվում են արդեն չորս Արտաշար հավակալան, Արդամար քրդական, Արդամար ցիգանի և Բեզլիկ, վորոնցից վերջին չերեքը ցուցակագրված են № 9 Ղուլիբեկլուչի ցուցակագրական շրջմասում, իսկ առաջինը № 7 Մոլլա-Բաղալի ցուցակագրական շրջմասում:

1556.— Բ Ե Չ Ի Կ.— Տես № 1555 Արտաշարի վերաբերյալ ծանոթությունը:

1557. ԲԵՐՔԱՇԱՆ.— Տես № 1548 Ազատավանին վերաբերող ծանոթությունը:

— ԵԼԻՍՉԱՆ	14 ԲՆ.
— ՋԻՐՈՒՄԻ	102 ԲՆ.
— ԳՈՒՍԵՅԻՆՔԵՆԳ	57 ԲՆ.
— ՍՈԳՅՈՒԹԻ	19 ԲՆ.

Շուրհի կողմից Հայկական Մարզում Ստոթլի մահալում ցույց տրված այս գյուղերը գտնվում են Արաքս գետի մյուս ափին Կարսի նահանգում, վորով և մեր ցուցակին բույս չեն մտել:

20. Մ Ա Ր Տ Ո Ւ Ն Ի

1617. ԱԴԻՅԱՄԱՆ ՎԵՐԻՆ.— 1916 թվին արականների թիվը 10-ով ավելացված է, վորով գյուղհասարակություն և հետագա գույնները համապատասխանեցված են:

1623. ԱԼՈՒՉԱԼՈՒ ՎԵՐԻՆ.— 1831 թվին հիշատակվող Ալուչալուն համարել եմ Ալ. վերին, իսկ Ղարատախալ Ղալալին Ալ. ներքին համաձայն 1831 թ. ձեռագիր-ցուցակների ցուցմունքի:

21. Ս Ե Ղ Ր Ի

1650. Ա Պ Կ Ե Չ.— 1873 թվին տարբեր ցուցակներում հիշատակվում է 100 բնակչով, բայց վորովհետև չի հիշատակվում մինչև խոր-

հրդային շրջանը, ինչպես նաև 1897 թվին, մենք էլ չվստահեցինք նշանակել:

1661. ԵՐՆԱՉՈՐ.— Տես № 1686 Նյուվա գետի վերաբերող ծանոթությունը:

1664. ԹեղևիՏ.—Տես № 1686 նշումադրիին վերաբերող ծանոթութիւնը:

1668. ՈւՅԴՈՒԶ.—Հիշատակվում է «Материалы по описан. Крестьян. быта Закавказья» գրքում, վորպէս 1873 թվին գոյութիւն ունեցող գլուղ 22 թուրք բնակիչով: Ձեռագիր մասնաշարժում չգտնելով այդ գլուղը չենք նշանակել, յենթադրելով, վոր դրա բնակիչները մտել են այլ գլուղերի թվի մեջ:

1926 թվի վահրավարի գլուղխորհրդին լինութեալ իշխող կամ Յելդուզ ձմեռանոցը մենք նույնացրինք այս Ուշդուզի հետ: 1926 թվին բացի ձմեռանոցային բնակիչներից այստեղ ելին աշխատում նաև Կարճեվանի ջրանցքի բանվորները:

1671. ԼիճիՎԱԶ.—Մեղրի գլուղի ամառանոցն է, ուր ամառը փոխադրվում են Մեղրի գլուղի բնակիչների մոտ 75 տոկոսը: Բնակչութիւնը ցույց է տրված միմիայն 1831 և 1897 թվերին, մյուս թվերին, վոչ, 1926 թվի մարդահամարը կատարված լինելով ձմեռ ժամանակ, այստեղ վոչ վոք չէ գտել:

1680. ՄԱՐԱՆ ԶԱՄԻ.—Հին բոլոր ցուցակներում հիշատակվում է վորպէս վարդանաձոր

առաջին: Միայն 1897 թվին է չերբ հիշատակվում են չերկու շեներ՝ Մարալ դամի անունով: Հավանական է, վոր այս չերկու Մարալ դամիները լինեն այն չերկու ձմեռանոցները, վորոնք կոչվում են վարդանաձոր վերին և ներքին: Չհավատարմով այդ պարագայի ճշտութիւնը թողնված են առանձին:

1686. ՆՅՈՒՎԱԴԻ.—1926 թվին մարդահամարադրված է Աղբեջանի ՍՈՂԻ կողմից թեղուտ և Երնաձոր գլուղերի հետ միասին: 1926 թվի մարդահամարի հրատարակված ու հրապարակված տվյալների մեջ այս չերք գլուղերի բնակչութիւնը չի մտել ՀՍՈՂԻ ընդհանուր բնակչութիւն գումարում (հետեւիաբար և Մեղրու շրջանի տվյալներում) այլ հաշված է Աղբեջանի ՍՈՂԻ տվյալներում: Տվյալները ստացված են Աղբեջանի ՍՈՂԻ կենտրոնից:

1696 ՎԱՀՐԱՎԱՐ.—1926 թվին վահրավարում, նրա ձմեռանոցներում իշխող, Գրլիս մարգա, Փինինջատեղ կենտրոնացել են Կարճեվանի ջրանցքի բանվորները մի քանի հարյուր անձ:

22. ՆՈՐ-ԲԱՅԱՉԵՏ

1706. ԱՂԶԻԲԻՐ.—Յենթադրաբար Աղբիբերին համանիշ է համարել Աբուլքեհնդ և Դղըլըբ:

1707. ԱՂԿԱՆԱ.—1916 թ. բնակչութիւն

գումարը նշանակված էր 5205 ուղղել էմ 520-ի, վերջինս ըստ սեռի և թե ըստ գլուղական հասարակութիւնների գումարի ճիշտ է:

23. ԾԱՍԾԱԴԻՆ

1739. ԲԵՐԴ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1758. ԹՈՎՈՒԶ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի և նշանակեցի հայ: 1916 թվին Թովուզեհնդի գլուղհասարակութիւն արական սեռի գումարը ընդունել էմ վոր պետք է լինի 2938 և վոչ թե 3038:

1769. ԿԱՐՄԻՐ ԱՂԲՅՈՒՐ ՆԵՐՔԻՆ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, տպագրական սխալ համարելով, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1770 ԿԱՐՄԻՐ ԱՂԲՅՈՒՐ ՎԵՐԻՆ.—1914

թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական սխալ, փոխեցի ու նշանակեցի հայ:

1820. ՆԱՎՈՒՐ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1833, 1834. ՉԻՆԱՐԻ.—1897 թվին հիշատակվում են չերկու Չինարի գլուղ, մեկը Բերդի հասարակութիւն մեջ, 614 բնակիչով, իսկ մյուսը՝ Դուրսի հասարակութիւն մեջ 380 բնակիչով: Յես չերկուսն էլ նշանակեցի № 1 աղյուսակում Չինարի գլուղխորհրդում:

24. ՍԻՍԻԱՆ

1870. ԱԳԱԳԱ.—Հիշատակվում է միմիայն 1897-ին, իսկ քարտեզի վրա նշանակված կա Ագայ:

1877. ԱՐԱՎՈՒՍ.—1825 թվին ունենք Արաֆաս (Սիսիան) 4 խում բն. և Շահարջիկ (Սաֆարալի բեկ) 15 խում բն. միասին էմ հաշվել:

1900. ՂՎՐԱԽ.—Գիրգան համարել էմ Ղվրախ:

1901. ՄԱՉՐԱ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր թաթար, համարելով տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի հայ:

1908. ՇԱՂԱԹ.—1914 թվին նշանակված էր թաթար 514 բնակիչով, իսկ Շուքար՝ հայ 1718 բնակիչով: համարելով տպագրական շփոթութիւն, այդ չերկու տվյալները փոխանակեցի:

1913. ՇՈՒՔԱՐ.—Տես № 1908 Շաղաթի վերաբերյալ ծանոթութիւնը:

1920 ՍՈՖՈՒՂԻ.—1931 թվից հետո հիշատակվում է վորպէս գլուղխորհրդի կենտրոն 1933 թվի միասնարկի տվյալներով ունեք 243 թուրք բնակչութիւն:

1921. ՎԱՂՈՒԴԻ.—Մինչև 1908 թ. միշտ ազգութիւնը ցույց էր տրված թաթար, 1914 թվին հայ, 1922 թվին չեղել և խառն, իսկ 1926-ին գրեթե ամբողջապէս հայ, այդ պատճառով 1914 թվին մենք պահեցինք հայ, չը-

նայած վոր ամբողջապէս (կամ ճնշող մեծամասնութիւն) թաթարական գլուղը պետք է վոր լիներ:

1923. ՓՈՒԼԻՅԵՆԴ.—1914 թվին ազգութիւնը նշանակված էր հայ, տպագրական վրիպակ համարելով, փոխեցի և նշանակեցի թաթար:

— ԴԱՍՏԱԿՇԻԲ.—Հիշատակվում է 1897 թվին Սիսիանում Արմուալի հետ միասին, չերկուսի տեղն էլ հայտնի չլինելով և Սիսիանի բոլոր գլուղերը բնակված լինելու հետևանքով, չես այս չերկու գլուղերը համարեցի Աղբեջանին անցած Չանգեղուրի մասում:

— ԱՐՄՈՒՏԼԻ.—Հիշատակվում է միմիայն 1897 թվին և այն էլ Բաբալինսկի հասարակութիւն մեջ: Վոչ գլուղի և վոչ էլ գլուղխորհրդի տեղը ինձ հայտնի չէ, վորով և չենթադրել էմ, վոր գտնվում է Աղբեջանին փնացած մասում:

— ՂՈՒՇՉԻ ԲԻՂԱԿ.—Ցույց է տրված միմիայն 1914 թվին 343 հայ բնակչութիւն: Սիսիանի սահմանին մոտ կան Դուշլի և Բիլակ գլուղերը: Այդ չերկու գլուղերն էլ ցույց են տրված մեր աղյուսակներում Փաշալուի շրջանում № 2191 և 2225 համարներով: Բացի այդ Դուշլի Բիլակ անունով առանձին գլուղ չես համարել էմ վրիպակ և ցուցակներում չեմ մտցրել:

25. ՍՏԵՓԱՆԱՎԱՆ

1926. ԱԳԱՐԱԿ.—1897 թվին բնակչութիւնը նշանակված էր «այլ քրիստոնիաներ» խմբում, չես այդ ընդունել էմ վորպէս հայ լուսավորչական:

1929, 1930, 1932, 1968, 1971, 1988 և 1995. ՍԱՐԱՏՈՎԿԱՅԻ ԳՅՈՒՂՈՐԴՐԻՆ ՅԵՆԹԱԿԱԽՈՒՏՈՐՆԵՐ.—1897 թվին մի շարք խուտորների ճիշտ տեղերն ու յենթակալութիւնը ինձ հայտնի չլինելով պայմանականորեն դրել էմ Սարատովկայի գլուղխորհրդում, դրանք են՝ Ապեքու, Բալույ Ռադնիկ, Մեղովայա-գորա, Նաղարով, Սարբարա, Սովուղ-բուլաղ:

1931. ԱՐՄԱՆԻՍ.—Այս գլուղի և Դոթուր-Բուլաղի բնակչութիւնը 1897 թվին նշանակված է չեղել «չառփեական կաթովիկ»: Մի շարք

բնակավայրերի համար 1897 թվի վիճակագրութիւնը ցույց է տալիս կրոնը վոչ թե «չայ-կաթովիկ» ինչպէս անում է ուրիշների նկատմամբ, այլ «չոսմեական կաթովիկ»: Բացց այնուամենայնիվ այստեղ բնակչութիւնը անկասկածելիորեն հայեր լինելով, չես ընդունել էմ վորպէս հայ կաթովիկներ:

1957. ՀԱՅԴԱՐԲԵԿ.—1897 թվին ցույց է տրված հարցաթերթիկի առաջին յերեսում «Որտոցիս» ամբողջ բնակչութիւն վերաբերմամբ, իսկ վերջին յերեսում «այլ քրիստոնիաներ»: Յես ընդունեցի «այլ քրիստոնիան» և դասավորեցի հայ լուսավորչական խմբում:

1967. ՂՈՒՄԻՐ-ԲՈՒՂԱԿ.—Տես Արմանիսի վերաբերող ծանոթութիւնը:

1972. Ն. Մ Ի Ն Ա Յ Լ Ո Վ Կ Ա. — 1914 թվին բնակչութունը ցույց եր տրված 11.288 անձ, համարելով տպագրական վրիպակ, չես հաշվել եմ 1128 անձ:

1974. Ն Ո Վ Ո Պ Ա Կ Բ Ո Վ Կ Ա. — 1897 թվին աղ-
գությունը ցույց եր տրված «Իսլամ» համա-

րելով տպագրական վրիպում, պայմանակա-
նորեն փոխեցի և ընդունեցի որսողակ:

1976. Ն Ո Ր Ա Շ Ե Ն. — Բարոյի գյուղ (ուռ-
սերեն տառադարձութամբ — Բողղանովկա),
Շիշթափա և Թաղաքենդ այժմ միացած մի
գյուղ են կազմում, թեև նրանց նախկին բնա-
կատեղերն իրարից քիչ հեռու չեն:

26. Վ Ա Ղ Ա Ր Շ Ա Պ Ա Տ

2023. Ի Ս Ք Ա Ն Դ Ս Բ Ա Մ Ե Կ. — Տեղն ինձ հայտ-
նի չե, յենթադրաբար գրել եմ Սարվանյարի
գյուղխորհրդում:

2037. Մ Ի Բ Չ Ա - Ն Ո Ւ Ս Ե Յ Ի Ն. — Հիշատակվում
ե 1831 թվին, նույնացրել եմ Հասանլու գյու-
ղի հետ:

2046. Մ Ա Հ Մ Ե Դ Ա Բ Ա Կ. — 1873-ին տեղը
ցույց եր տրված Վեդիի գետի աղուքի մո-
տերքը, այլ անունով կոչվում ե Դարաջալար
և գինվորների համար խոտ հնձելու խուտոր
ե: Յես նրա տվյալները նշանակել եմ Հրադ-
զանի Մանսեղաբաղի գլխաց, վորովհետև գին-
վորների (սահմանապահ) ոգտագործման համար
Հրադզանի Մանսեղաբաղը ավելի հարմար տե-
ղումն ե: Այդպիսի մի այլ շփոթութուն կար
նաև Վեդիի Ջաֆարլու Դյունութի մասին,
վորը փոխանակ նշանակված լինելու Վեդիում,
ցույց եր տրված Դամարլուցում, Դյառնի գետի
առուներին մեկի վրա:

Մանսեղաբաղը ներկայիս համարվում ե
Ռանչպարի գյուղխորհրդում: 1897 թվին հի-
շատակվում ե Մանսեղաբաղ անունով մի բնա-
կավայր ևս Վեդիյում, վորը պայմանականորեն
նշանակել եմ Դավալուի գյուղխորհրդում:
Կարող ե պատահել, վոր 1873 թվին հիշատակ
ված Մանսեղաբաղը սա լինի:

2054. Չ Ա Դ Լ Բ Ե Ն Բ — Յերևի ժամանակավոր
բնակատեղ ե չեղել քոչվորների համար, տեղն
չենթադրաբար նշանակել եմ Շոռլու Մեհմեն-
զարի գյուղխորհրդում:

2063. Վ Ա Ղ Ա Ր Շ Ա Պ Ա Տ. — 1919 թվին ցույց
եր տրված, վորպես չերկու բնակավայր.

1. Վաղարշապատ	16.860 բն.
2. Վանք (վանականներ)	26 բն.
Գումար 16.886 բն.	

Համարելով մեկ բնակավայր, այդ չերկուսը
միացրել եմ:

27. Վ Ե Գ Ի

2081. Ա Բ Ա Չ Դ Ա Յ Ա Ն. — Այս գյուղն իր ա-
նունը ստացել ե համանուն գաղտից և այդ
պատճառով Արագղայանի գաղտի բոլոր գյու-
ղակները 1916 թվին հիշատակվում են վոր-
պես մի գյուղ:

2085. Ա Բ Ա Ր Ա Տ Կ Ա Յ Ա Ր Ա Ն. — Տես № 2106
Դավալու գյուղի վերաբերյալ ծանոթութունը:

2089. Բ Ա Լ Ո Ւ Չ Ա Ղ Ա. — Ճիշտ տեղը հայտնի
չե: Պայմանականորեն նշանակել եմ Դարա-
խաչի գյուղխորհրդում: 1897 թվին չեղել ե
Դարախաչի գյուղխորհրդում № 4 ցուցակա-
գրական շրջանում Դաղբլու, Շաղափու և Չի-
վանդարա գյուղերի հետ միասին:

2106, 2107, 2109. Դ Ա Վ Ա Լ Ո Ի. — № 2085
Արարատ կայարանի (նաև Ցեմշինի հետ) միա-

սին կազմում են մեկ բանվորական ավան
Արարատ կայարան կամ Դավալու անունով:

2108. Դ Ա Վ Ա Լ Ո Ւ Ի Ս Ե Բ Մ Ն Ա Բ Ո Ւ Ծ Ա Ր Ա Ն. —
Գտնվում ե հիշյալ գյուղից մի քանի կիլոմետր
հեռավորութան վրա և ներկայիս սահմանա-
յին պահակատուն ե:

2144. Մ Ա Հ Մ Ե Դ - Բ Ա Ս Ո Ւ Ի Լ. — Հիշատակվում ե
1897 թվին: Ճիշտ տեղը հայտնի չլինելով պայ-
մանականորեն նշանակել եմ Դավալուի գյուղ-
խորհրդում:

2165. Չ Ա Ֆ Ա Ր Լ Ո Ւ Գ Յ Ո Ւ Ն Ն Ո Ւ Թ. — 1873-ին
գրված ե Դամարլուցում, Դարդալու և Յուվա
գյուղերի միջև, մենք փոխադրեցինք իր իս-
կական տեղը Վեդիի Չանախչի գյուղխորհր-
դում, Դարալագյազի սահմանին կից:

- ԱԼԵՔՍԵՅԿՎԱ.
- ԲՈՐԻՍՈՎՎԱ.
- ՄԱՅՍԵԴԱՆԻՔԵՆԴ.

Այս գյուղերը հիշատակվում են միմիայն 1914 թվին Կովկասյան
Որսացույցի այբբենական ցուցակում, Դրանց ճիշտ տեղն ինձ ան-
հայտ ե մնացել, յենթադրել եմ, վոր գտնվելիս են յեղել Վեդիի
շրջանի այն մասում, վոր ՀՍՍՀ-ի սահմանից դուրս ե մնացել:
Ավելի հավանական ե, վոր պարզ տպագրական վրիպակ ե Վե-
դիում ցույց տալը: Ավելորդ չի հիշատակել, վոր Նախիջևանի
Սնչ-ին թողնված են նոյնպես Բազիքի, Գելովան, Դորխմագ,
Յանըխ, Սաղարակ, Շավիքի, Քյարքի, Մանսեղաբաղ, Դալին-
սֆաթ և Դեղած գյուղերը:

28. Փ Ա Շ Ա Լ Ո Ւ

2209. Թ Ե Չ Ն Ա Ր Ա Բ. — Պայմանականորեն
գրել եմ Ախտալի գյուղխորհրդում, ճիշտ տեղն
ինձ հայտնի չե:

2210. Թ Ե Բ Փ. — Թերփ և Լեյլի-Քոչան
չերկու բնակավայրերի տվյալները 1908 և 1914
թվականներին ճիշտ միևնույն թվերն են,
պետք ե համարել այդ վոչ պատահականու-
թյուն, այլ 1908 թվի աղբյուրի սխալ, վորից
և ոգտվել են հիշյալ 2 աղբյուրները:

2211, 2212, 2213. Ի Թ Ղ Ա Ն. — 1897 թվին
հիշատակվում են 3 Իթղոաններ՝
Իթղոան — Ամարաթ.
» — Լեվիս.
» — Որթաքենդ:

Հինդ վերստանոց քարտեզն ունի 2 Իթ-
ղոան, իսկ ներկայումս բնակված ե միմիայն
մի Իթղոանը: Պետք ե յենթադրել, վոր վերջին
չերկուսը գյուղակներ են չեղել, իսկ Իթղոան

Ամարաթը պայմանականորեն նույնացրել եմ
ներկայումս բնակված Իթղոանի հետ:

Սահմանագծերի նկարագրութունը չի թույլ
տալիս ճշտելու թե ի Լեվիս ու Ի. Որթաքենդը
ներկայումս պատկանում են ՀՍՍՀ-ին թե Նա-
խիջևանին:

2215. Լ Ե Յ Լ Ի Բ Ո Չ Ա Ն. — Տես № 2210 Թեր-
փին վերաբերող ծանոթութունը:

2222. Ղ Ա Փ Ա Ղ Ա Ո Ւ. — 1916 թվի Ռոմանով-
կա գյուղը պայմանականորեն ընդունել եմ
Դափաղու գյուղը:

2225. Ղ Ո Ւ Շ Չ Ի. — 1919 թվին նշանակված ե
թրքաբնակ դատարկ գյուղ, վորը թեև հիմնո-
վին սխալ ե (Դուչին միշտ չեղել և հայաբնակ),
բայց չորրաբերցի, նկատի ունենալով, վոր
այդ թվերի վրա չի ազդում:

2243. Բ Ո Չ Բ Ե Կ. — 1919 թ. ցուցակներում
չկար, նշանակեցի սովբակ:

29. Ք Ե Շ Ի Շ Ք Ե Ն Գ

2245. Ա Գ Դ Ա Ր Ա. — Ճիշտ տեղը հայտնի
չե, պայմանականորեն գրել եմ Բարաբուլուի
գյուղխորհրդում:

2248. Ա Լ Ի Ղ Շ Լ Ա Ղ Ի. — Ճիշտ տեղը հայտնի
չե ինձ, պայմանականորեն գրել եմ Հասան-
քենդի գյուղխորհրդում:

2271. Ի Լ Ա Ն Լ Ո Ի. — Ճիշտ տեղը հայտնի
չե: Հիշատակվում ե միմիայն 1897 և 1916
թվերին Մոզի և Մալիշկալի շրջակայքում:

2294. Յ Ե Վ Ա Ր Ք Ե Ն Դ. — Չնայած, վոր հինգ

վերստանոց գինվորական քարտեզների վրա
կա նշանակված վորպես բնակավայր, բայց
բնակչութուն ցույց ե տրված միմիայն 1922
թվին:

2306. Բ Ա Ս Ո Ւ Լ Ղ Շ Լ Ա Ղ Ի. — Ճիշտ տեղը հայտ-
նի չե, պայմանականորեն նշանակել եմ Հնորս
գյուղխորհրդում:

2307. Ք Ա Ր Ա Գ Լ Ո Ւ Ն. — 1914 թվին ազգու-
թյունը նշանակված եր թաթար, համարելով
տպագրական վրիպակ, փոխեցի և նշանակեցի
հայ:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ

Յեւ անհրաժեշտ եմ համարում առանց սպասելու իմ հիմնական վերլուծական աշխատանքի հրատարակութեան, հիմնվելով այս գրքում ամփոփված վիճակագրական դոկումենտների տվյալների վրա անել մի քանի խոսքերից չեղ-

րակացութուններ: Համաձայն մեջ բերած աղյուսակների գումարա լին տվյալների ՀՍՈՂ ի տերիտորիալում ունենում ենք բնակչութեան հետևյալ աճը՝

Թվական	Բնակչություն	Աճման տարեկան տոկոսը
1831	161.747	—
1873	496.140	2,6
1886	635.833	1,9
1897	797.853	2,1
1914	1.014.255	1,4
1919	961.677	— 1,1
1922	782.052	6,5
1926	881.290	3,0
1931	1.050.633	3,8

Այստեղ մենք տեսնում ենք, վոր վոչ մի թվաշրջանում ՀՍՈՂ ներկա տերիտորիան աճելի բնակչիչ չի ունեցել քան ներկայիս:

Բացի այդ՝ հարյուր տարվա ընթացքում բնակչությունը 6½ անգամով բազմապատկերվել է:

Առանձնապես աչքի է ընկնում բնակչության աճման արագ տեմպը խորհրդային շրջանին:

Թե նախախորհրդային և թե խորհրդային շրջանին բնակչությունը աճել է թե միտանիկական և թե բնական աճման գծով: Սակայն միտանիկական աճումը ցարական տիրապետության սկզբնական շրջանին և վորոշ մոմենտներին չեղել է զուտ քաղաքական հողի վրա, իսկ խորհրդային շրջանին միմիայն սոցիալ-տնտեսական պատճառների հիման վրա: Հատկանշական է և այն, վոր մինչդեռ ցարական Հայաստանը, արդեն տնտեսապես հյուսիսում, տալիս էր մեծագույն արտադրութ հողասակավ բնակչության խավերից, մասնավորապես 1897 թվից հետո, ներկայիս

զրան հակառակ խորհրդային իշխանությունը զբաղված է աշխատավորական ներգաղթի կազմակերպումով տնտեսական վերելքը անհիմնադաշին անցկացնելու համար:

Ռուսական տիրապետությունը Մնդրկովկասը զարգացրեց առևտրական կապիտալը, վորը պահանջ ուներ չերկրի խաղաղեցման և այդ տեսակետից քաղաքական հարաբերություններ մեջ ներտող թրքահայն միշտ էլ պիտի աշխատեր այստեղ գտնել իր սպաստանը: Նույնը այդ խաղաղ բարգավաճման տեսակետից 1826—1830-ական թվականներին «բրիտանոնյա» պետությունից փախած «խսլամ» բնակչությունը կրկին վերագարձավ, իսկ նրա վերնախավը նույնիսկ լիառատ իրավունքներ ու առանձնաշնորհումներ ստացավ:

Բավական է մեջ բերել քաղաքական նպատակներով հայերի տեղափոխության փաստը: Ըստ Շոպենի 1826—30-ական թվականներին Ռուսների գրավման առաջին օրերին, «Հայկական Մարզ»-ի հայ բնակչությունը՝

Բնիկներ էյին	25.151 անձ
Պարսկաստանից նորեկներ	35 560 »
Թուրքիայից	21 666 »

Հայերի քաղաքական պատճառներով միտանիկորեն աճման գլխավոր աղբակները չեղել են 1856, 1876 թվականների սուս-թրքական պատերազմներն ու 1894—96 թվականներին թյուրքիայում տեղի ունեցող խժգժությունները:

Դրան հակառակ «խսլամ» բնակչությունը հետպատերազմյան թվականներին տալիս է մասնակի միտանիկական նվազում նույն այդ քաղաքական պատճառներով:

Սակայն չնայելով հայերի աճման համար դասավորված այդ «նպաստավոր» մոմենտներին, ամբողջ 85 տարվա ընթացքում (ցարական շրջան) մենք չենք նկատում հայերի ուժգին աճում, վորովհետև կապիտալիստական հասարակարգին հատուկ ծայրչերկերներին վորպես կթան կով ոգտագործելու քաղաքականությունը, ինչպես նաև չորահատուկ հողազրկությունն ու հողասակավությունը հիմնական աղբակներ էյին ստիպող հայերին, քրդերին և այլնին արտագաղթելու, և այդ պատճառով քաղաքական բնույթ կրող ներգաղթին հակադիր տեղի չեր ունենում տնտեսական պրոցեսը—արտագաղթում հողազրկության և չքավորության պատճառով: Յերկիրը չուներ արդյունաբերական կենտրոններ և մեծ քաղաքներ, նրա կենտրոնական քաղաքը հարյուր տարվա ընթացքում հազիվ 12.000 բնակչից հասնում էր 29.000-ի:

Թուրքերի մոտ շնորհիվ տնտեսական բավարար բազայի (հող), արտագաղթ տեղի չեր ունենում ազիլի նվազ չափերով, բայց հակամեծ հետզհետե ուժեղացման:

Ցարական տիրապետությունը մեծապեստական շովինիստական քաղաքականությունը ծայրամաս չ'ըրկերի ուսացումն և ծայրամասերի ազգությունների ասիմիլացիայի յենթարկելն, նույնպես կարելի չե դրսեվորել մեր դոկումենտային տվյալներով:

Մենք տեսնում ենք իրար հետևից մեծ խճուղիներ վրա, հողորդակցության կարևոր կետերում ուսական գյուղերի հիմնվելը: Այդտեղ ցարիզմը հետապնդում էր մի քանի նպատակներ՝

- ա.— Այստեղի ներքին նահանգների ազանդավորները:
- բ.— Թուլացնել ուսական գյուղի հողազրկությունը և վորով դասակարգային պայքարի սրումն հետաձգել:
- գ.— Շահագրգռել նրանց ծայրամաս չերկիրներում առատ վարելահողերով ու արոտներով:
- դ.— Այդ վարելահողերն ու արոտները նախում էր տեղական բնիկ ազգաբնակչությունից, վորպեսզի վերջինս դառնալով հողազուրկ չքավոր, ստիպվե արտագաղթել:

Ահա այս հակադիր աղբակներն ենք ընկնում թիվը յեղել և՛

Թվական	Հայ	Թրքական խումբ	Այլը	Գումար
1831	110.671	50.274	802	161.747
1873	329.266	132.125	34.749	496.140
1886	430.865	160.963	44.005	635.833
1897	510.855	240.323	46.675	797.853

վորով աճումը լինում է — 1831—1897 թվաշրջանին

հայերին	462 0/0
թրքական խմբին	478 0/0
այլը	820 0/0

Այլ ազգությունների աճման մեջ իրենց խոշոր դերն ունեն ուսաները: 1897 թվի վիճակագրությունում «պրավոսլավները» կազմում էյին 25.874 անձ կամ ընդհանուր բնակչության արդեն 3,2 0/0-ից ազիլին:

Դոկումենտային տվյալները մեզ պարզում են նաև համաշխարհային պատերազմի և նրան հաջորդող դաշնակցական քաղաքականության հետևանքով Հայաստանի բնակչության կրած կորուստները:

Նախ պարզ թվարանութուն՝

1914-ին բնակչության թիվը	1.014.255
1919-ին » »	961.677
1922-ին » »	782.052

Ուրեմն պատերազմի շրջանին այս յերկիրը կորցրել է 52.578 հոգի, իսկ դաշնակցական քաղաքականության շնորհիվ 179.625 հոգի:

Բայց չորս գործողություն իմացող յերեսան էլ կարող էր այդ կորուստը ցույց տալ: Անհրաժեշտ է վերլուծել խնդրի մյուս կողմերն էս:

Յեթե ընդունենք նորմալ բնական աճ ցարական շրջանի Յերևանի նահանգի համար 1,6% (Կենտրոնական «Վիճակագրական տեղեկատու» 1925 թ. հջ 13) այդ դեպքում կունենանք 1914—1922 թվի համար էս 124.388 անձի կորուստ):

Հայերը Սուրմալիում	31.236
» Կարսում	62.007
Հ ա յ ե ր	93.243
Յեղդիները Սուրմալիում	10.092
» Կարսում	27.418
Յ ե ղ դ ի ն ե ր	37.510
Գ ու մ ա ր	130.753

Բ. Իշխանյան (վերարտադրված Զ. Կորկոտյանի «Ճերմակ Զարդ» գրքում, հջ 30) անցնելով Հայաստան, 1916 թվին այնտեղ գտել է տաճկանացի գաղթականներին 200.000-ից վոչ պակաս, բայց այնպիսի վիճակում, վոր միայն վաղարշապատում եղմիաճնի վանքի հովանու տակ պատասպար լած 32.000-ից միայն մի ամսվա մեջ, ըստ նույն Բ. Իշխանյանի որեոր մահացումների ցուցակի, մեռել են 4.95 անձ կամ 14%: Նույնը նաև մյուս ամիսներին: Մոտավոր ավյալներով 1914—1916 թվին Անգրկովկաս ապաստանած թրքահայերի թիվը 300.000-ից պակաս չէր կարող լինել:

Ուրեմն 1914 թվի բնակչության վրա պետք է գումարել վոչ թե 1919 թվի մնացորդն 195.709 անձ, այլ մոտ 430.000 հոգի, վորից

1914—17 թվականներին և հետագային մինչև 1919—20 թիվը Հայաստան ապաստանեցին թյուրքիայից փախած հայերն ու չեղդիները, ինչպես նաև Սուրմալուի ու Կարսի հայ և չեղդի ազգաբնակչությունը, դեռ չհաշված նախնական հայերի մի մասը:

Ըստ Բ. Իշխանյանի ավյալների (Գյուղատնտ. վիճակագրություն 1919 թ. հջ 50—53-ից քաղվածք) հայերի և գաղթական չեղդիների թիվը կազմում էր 195.709 անձից վոչ պակաս:

Դրանք այն վերապրողներն էին, վորոնք բաղդ էլին ունեցել մինչև 1919 թիվը ապրիլ, սակայն 1914—1919 թ. նրանց ամբողջ թիվը յեթե հաշվելու լինենք կստանանք՝

ա.—Ըստ Կովկ. Որացույցի (1915 թ.) առ 1-ն հունվարի 1914 թ. ունեյինք՝

ուրեմն—235.000 մահացան և կամ արտագաղթեցին 1914—1919 թվականներին:
Ինչ մենք ունենք էս մի հաշիվ Շնորհիվ դաշնակցության «մաքրողական» քաղաքականության, Հայաստանից 1919 թվին քշված էլին վոչ պակաս 200.000 թուրքեր, քրդեր և այլն, վորը—պետք է հաշվի մեջ մտցնել:
Բայց 1920 թվին խորհրդային իշխանությունը դաշնակցությունից ստացավ վոչ ավելի քան 10.000 թուրք բնակչություն: 1922 թվի վիճակագրությամբ ցույց արված 72.596 թրքո-թաթար բնակչությունից մնացորդը մոտ 60.000-ը խորհրդային իշխանության սրբ վերադարձան իրենց բները նախ քան 1922 թվի աշնան կատարված հաշվառումը:
Այժմ ամփոփենք և կազմենք կորուստների հաշվեկշիռը:

ուրեմն—235.000 մահացան և կամ արտագաղթեցին 1914—1919 թվականներին:

Ինչ մենք ունենք էս մի հաշիվ Շնորհիվ դաշնակցության «մաքրողական» քաղաքականության, Հայաստանից 1919 թվին քշված էլին վոչ պակաս 200.000 թուրքեր, քրդեր և այլն, վորը—պետք է հաշվի մեջ մտցնել:

Բայց 1920 թվին խորհրդային իշխանությունը դաշնակցությունից ստացավ վոչ ավելի քան 10.000 թուրք բնակչություն: 1922 թվի վիճակագրությամբ ցույց արված 72.596 թրքո-թաթար բնակչությունից մնացորդը մոտ 60.000-ը խորհրդային իշխանության սրբ վերադարձան իրենց բները նախ քան 1922 թվի աշնան կատարված հաշվառումը:

Այժմ ամփոփենք և կազմենք կորուստների հաշվեկշիռը:

Ա. Համախառնային պատերազմի արդյունքը

Պ ա ս ի վ		Ս. կ Ե ի վ	
1. Բնակչություն 1914-ին	1.014.255	1. Բնակչություն 1919 թ.	961.677
2. Բնական աճը 1914—19-ր	74.155	2. Մինչ 1919 թ. դեռևս Հայաստանում մնացած թրքությունը	200.000
3. Գաղթականներ թյուրքիայից	300.000	3. Կարսի և Սուրմալուի բնակիչներից ապրում էյին 1919 թ.	59.843
4. Կարսի և Սուրմալուի Հայ, չեղդի բնակչությունը	130.753		
	1.519.163		1.221.520
			297.643

Կ ո Ր Ո Ւ Ս Մ

Բ. Գաղթական և փախածների արդյունքները

1. Բնակչություն	961.677	1. Բնակչություն 1922 թ.	782.052
2. Հեռացած թրքություն մինչ 1919 թ. հաշվառում դաշնակցական «մաքրողական» քաղաքականության հետևանքով	200.000	Կ ո Ր Ո Ւ Ս Մ	489.858
3. Հեռացած թրքություն 1920 թվին	60.000	Նախորդ շրջանի կորուստ	297.643
4. Բնական աճ 1914-ի բնակչության հիման վրա, առանց նկատի ունենալու գաղթականներին, կարսեցիներին և սուրմալուցիներին	50.233	Մ ի ա ս ի ն	787.501
	1.271.910		

Առանց ներկա աշխատության դոկումենտները ձեռքի տակ ունենալու յիս 1927 թվին պարզ հաշվարկումները հիման վրա («Ճերմակ Զարդ» հջ 29) այդ կորուստը հաշվել էյի 600.000-ից վոչ պակաս: Հետագա ավելի մանրակրկիտ վերլուծումները հավանաբար նոր ճշտումներ կատարեն այդ ավյալների մեջ: Սորերգային իշխանությանը անհրաժեշտ եղավ խաղաղ շինարարության 9 տարիներ,

վորպեսզի բնակչության թիվը կարելի լինի հասցնել նախապատերազմյան մակարդակին: 1914-ին (հունվ.) ունեյինք 1.014.255 1931-ին (սեպտ.) ունեյինք 1.050.633 Մենք այլևս չենք մանրամասնում մեր այս թուղթի վերլուծությունը և կանգ չենք առնի բազմաթիվ այլ հարցերի վրա:

ՆԿԱՏՎԱԾ ԿԱՐԵՎՈՐ ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ

Եջ	Սյուս-նյակ	Տող, բնա-կալայրը №	Տպված է	Պետք է լինի	Եջ	Սյուս-նյակ	Տող, բնա-կալայրը №	Տպված է	Պետք է լինի
IV	2	25	Аксакалы	Аксакали	68	6	1701	*39°0'	*39°15'
XII	1	26	Դիրջան	Դերջան	69	15	Գուս.	9816	9866
XVIII	1	9	326	226	71	21	»	80086	30086
XIX	1	34	Թյոնքորը	Թունքորը	71	22	»	15050	15051
XIV	1	44	2,133.60	2133.60	74	5	1820	*62°45'	*63°0'
XXIX	1	6	211	21	74	5	1821	*62°0'	*62°45'
XXIX	1	46	Աղվերեկ	Աղվերեկ	74	6	1822	*41°45'	*40°45'
XXXIII	5	13	14713	17413	74	6	1825	*44°0'	*41°0'
XIV	2	17	-30	-10	78	9	1950	Սարատսկա	Ստեփանավան
XXIX	2	17	19341	16341	79	16	Գուս.	13146	12997
XLVII	21	17	59069	58069	79	19	1944	-	ուսու
LI	2	34	53	54	83	11	2017	122	1227
6	4	87	»	Չմեռանոց	83	16	2022	2 5	245
6	5	114	*61°15'	*62°15'	96	15	Վերնագ.	1808	1908
7	16	58	169	149	97	17	9	10 4	1024
8	4	177	Գյուղ	Գյուղակ	107	26	541	808	308
11	22	203	08	308	113	23	674	-	3
14	4	347	»	Չմեռանոց	116	13	812	339	338
16	4	401	»	Կոմունա	121	17	916	55	45
22	2	525	պահակ	Չմեղի պահակ	123	29	1088	-	1
22	3	541	»	Մողնի	123	18	1099	1947	1974
28	7	678	V	IV	125	21	1134	54	154
33	18	Գուս.	8009	8069	129	18	1247	1647	1637
34	6	863	**40°21'	**40°12'	129	26	1248	1332	1339
37	20	Գուս.	8434	3434	131	26	Գուս.	33242	33183
38	5	946	**64°45'	**62°45'	131	27	»	8843	8902
40	5	1027	*52°45'	*62°45'	132	15	1366	481	418
42	5	1071	61°34'30"	61°34'50"	138	10	1564	248	246
42	6	1100	*41°0'	*41°0'1"	140	9	Գուս.	2652	2643
48	8	1247	936	836	142	6	1684	27	272
50	5	1270	1°16'17"	62°16'17'	143	23	Գուս.	1535	1545
50	2	1257	»	» Վերին	149	21	»	26086	26286
50	2	1303	Չամանոս	Չամանոս	152	10	2055	2336	2337
51	11	Գուս.	2023	22023	152	15	2059	229	226
52	3	1351	Նիկիտինկա	Նիկիտինկա	157	18	Գուս.	39640	39460
53	12	1305	93	393	161	23	2260	35	53
54	3	1367	Վարդանավ	Վարդանավ	162	13	Գուս.	106	306
54	5	1365	62°56'10"	61°56'10"	163	26	2290	2217	2017
55	17	1361	2	-	165	12	15	45	545
62	3	1551	Ասլալի	Ասլանլի	169	1	40	1931 թ.	1831 թ.
					174	1	29	Նորաշեն	Նորաշատ

ՈՒՂ.—1. Մի քանի էջերում սյունակ 15-ի վերնագրերն ուղղել և գրել 1908, 2. էջ 155 և 163 սյունակ 16 և 17-ի վերնագրերն ուղղել և գրել 1914ա. 3. Բնակավայրերի անունները հաճախ կրկնված լինելով «ա» և «դ»-ի, «ո» և «ս»-ի և այլ մանր վերապահներ չեն ուղղված:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Եջ	Կոտայք 44, Ղամարլու 46, Ղարաբլիխա 50, Ղափան 54, Ղուբուզուզի 62, Մարտունի 64, Մեղրի 66, Նոր-Ֆայազետ 68, Շամշադեն 70, Սյունիք 76, Ստեփանավան 78, Վաղարշապատ 80, Վեդի 84, Փաշալու 88, Բեշլեքենդ 90.	Եջ
1. Հառաջարան	III	23. ԱՂՅՈՒՍԱԿ № 2 ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ 94
2. Աղբյուրներ և Գրահանություն	IV	Ա. Բաղաբային շրջաններ՝ Յերևան և Լենինական 94
Ա. Չեռագրեր	IV	Բ. Գյուղական շրջաններ՝
Բ. Տպագրեր աշխատություններ	VI	Արարան 96, Ալլանվերդի 98, Ախտա 100, Աղբարա 102, Աշտարակ 106, Արթուր 108, Բասարզեչար 110, Գորիս 112, Գրիշան 114, Թալին 116, Իջևան 120, Լենինական 122, Կոտայք 124, Ղամարլու 126, Ղարաբլիխա 130, Ղափան 132, Ղուբուզուզի 138, Մարտունի 140, Մեղրի 142, Նոր-Ֆայազետ 144, Շամշադեն 144, Սիւնոր-Ֆայազետ 144, Շամշադեն 144, Սիւնոր-Ֆայազետ 146, Ստեփանավան 148, Վաղարշապատ 150, Վեդի 154, Փաշալու 158, Բեշլեքենդ 160.
3. Պայմանական նշաններ և կրճատումներ	VIII	24. ԱՂՅՈՒՍԱԿ № 3 ԱՌԿԱ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ 164
I.		
4. ՆԵՐՍՏՈՒԹՅՈՒՆ	IX	25. ԱՂՅՈՒՍԱԿ № 4 ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ 166
5. ՀՍԽՀ-ի վարչական բաժանումներն և առանձին բնակավայրերը ցուցակ աղյուսակներով մեջ մտցնելու կարգը	X	ԱՄՓՈՓՈՒՄ ՀՍԽՀ-ի 166
6. Ցուցակ աղյուսակներում չհիշատակող բնակավայրերը	XI	26. Բացատրություններ առանձին բնակավայրերի մասին 168
7. Բնակչության դասավորումն ըստ ազգությունների	XXI	Ա. Յերևան և Լենինական քաղաքները 168
8. Հաշվարկումներ և լրացումներ կարգը	XXIII	Բ. Գյուղական շրջաններ՝
9. Տեղեկատու բաժնի	XXIII	Արարան 168, Ալլանվերդի 170, Արթուր 171, Աղբարա 170, Աշտարակ 170, Արթուր 171, Գորիս 171, Գրիշան 172, Թալին 172, Իջևան 173, Լենինական 173, Կոտայք 173, Ղամարլու 174, Ղափան 175, Ղուբուզուզի 174, Ղարաբլիխա 174, Ղափան 175, Ղուբուզուզի 177, Մարտունի 177, Մեղրի 177, Նոր-Ֆայազետ 178, Շամշադեն 178, Սիւնոր-Ֆայազետ 178, Շամշադեն 179, Վաղարշապատ 180, Վեդի 180, Փաշալու 181, Բեշլեքենդ 181.
10. Ընդգրկված թվականները	XXV	27. ՀԱՎԵԼՎԱԾ 182
11. Հարյուրամյակի սկզբը 1830-ական թվականները	XXVI	
12. 1873 թ.	XXXIV	
13. 1886 թ.	XXXVI	
14. 1908 թ.	XXXVI	
15. 1914 թ.	XXXVI	
16. 1916 թ.	XXXVII	
17. 1919 թ.	XLV	
18. 1922 թ.	LII	
19. 1931 թ.	LIII	
20. 1897 թ.	LIII	
21. 1926 թ.	LIV	
II.		
Հայաստանի ՍՍՀ-ի բնակավայրերի ցուցակները 1831—1931 թ.	1	
22. ԱՂՅՈՒՍԱԿ № 1 ԱՌԿԱ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ	2	

Հ Ս Խ Հ Լ ՈՒ Յ Ս Ժ ՈՂ Կ Ո Մ Ա Տ

ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ ՖՈՆՂԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ

1. Պրոֆ. ՀԱԿՈՒ ՄԱՆԱՆԴՅԱՆ.—Կշիռները և չափերը հնագույն հայ աղբյուրներում . . . . . սպառած
2. Պրոֆ. Մ. ԱՔԵՂՅԱՆ.—Հայոց լեզվի տեսությունը . . . . . սպառած
3. Պրոֆ. Հ. ԱՃԱՌՅԱՆ.—Հայերեն արձատական բառարան, Գ. հատոր, 1350 էջ . . . . . սպառած
4. ՅԵՐՎԱՆԻ ՇԱՀԱԶԻԶ.—Հին Յերևան (նկարազարդ) . . . . . սպառած
5. ՅԵՐՎԱՆԻ ԼԱԼԱՅԱՆ.—Գամբաների պեղումները և որոշողա- յին Հայաստանում, (բազմաթիվ նկարներով) . . . . . սպառած
6. Պրոֆ. ՀՐ. ԱՃԱՌՅԱՆ.—Հայերեն Արձատական բառարան, Ե. հատոր 1294 էջ . . . . . սպառած
7. Պրոֆ. ՀՈՎՀ. ՀԱԿՈՒՅԱՆ.—Ուղեգրություններ, Ա. հատոր ԺԳ.—ԺԶ. դար. 510 էջ. (լաթակազմ) . . . . . սպառած
8. ՅԵՐՎԱՆԻ ՇԱՀԱԶԻԶ.—Միջուկը Նալբանդյանի Գրիգորի, (լաթակազմ) . . . . . սպառած
9. Պրոֆ. ՀԱԿՈՒ ՄԱՆԱՆԴՅԱՆ.—Մանր հետազոտություններ 2 Կ. 50 էջ.
10. ՍԳ. ՄԵԼԻՔՅԱՆ.—Կոմիտասի ստեղծագործությունների անա- լիզը . . . . . 1 Կ. 50 էջ.
11. Ճարտ. ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՄԱՆՅԱՆ.—Շինանյութերի դործա- ծությունը հին Հայաստանում . . . . . 1 Կ. 50 էջ.
12. Պրոֆ. ՀՐ. ԱՃԱՌՅԱՆ.—Հայերեն Արձատական բառարան, Զ. հատոր, 1626 էջ . . . . . սպառած
13. Պրոֆ. Մ. ԱՔԵՂՅԱՆ.—Հայոց լեզվի տաղաչափությունը (լաթակազմ) . . . . . 12 Կ.
14. Ճարտ. Ն. ԲՈՒՆՅԱՆ.—Քրեանի հեթանոսական տա- ճարը, չափադրություններ և լուսանկարներ, (լաթա- կազմ) . . . . . 23 Կ.
15. Պրոֆ. Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ.—Հայաստանի սեպագրական շար- ջանի քննական պատմություն, (լաթակազմ) . . . . . 15 Կ.
16. Պրոֆ. ՀՈՎՀ. ՀԱԿՈՒՅԱՆ.—Ուղեգրություններ, Զ. հատոր, 1800—1820: 884 + VIII էջ, բազմաթիվ նկարներ, յերկու դրոնավոր նկար և կից Աստղիկի քարտեզը XIX դարասկզբին . . . . . 20 Կ.
17. ԶԱՎԵՆ ԿՈՐԿՈՏՅԱՆ.—Խորհրդային Հայաստանի աղբյու- րանկարները վերջին հարյուրամյակում (1831—1931) 18 Կ.

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ

18. Պրոֆ. ԼԵՎՈՆ ՄԵԼԻՔՅԱՆ.—«Վրաց աղբյուրները Հա- յաստանի և հայերի մասին», Ա. հատոր, Ե.—ԺԲ. դար.
19. ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԵՎՈՆՅԱՆ.—Հայ պարբերական մամուլը սկզբ- բից մինչև մեր օրերը.
20. ՍԳ. ՄԵԼԻՔՅԱՆ.—Ուղեգրի իմ հայ յերաժշտություն պատ- մություն.
21. Պրոֆ. ՀՐ. ԱՃԱՌՅԱՆ.—Հայերեն Արձատական բառարանի չափիվածը:

ՀՀ Ազգային գրադարան
0185462

113